

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnje izvješće
2024

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnje izvješće 2024

KAZALO

Uvodna riječ guvernerke	9
Pravni status.....	11
1. Ekonomska kretanja u 2024. godini	15
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	15
1.2 Izvješće o stanju BiH ekonomije	18
1.2.1 Realni sektor	18
I. Industrijska proizvodnja	20
II. Domaće uslužne djelatnosti, osim financijskog posredovanja	21
III. Cijene	22
IV. Uposlenost i plaće	26
1.2.2 Fiskalni sektor	28
1.2.3 Bankarski sektor	32
1.2.4 Vanjski sektor	36
I. Platna bilanca.....	36
II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj	39
2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2024. godini	43
2.1 Monetarna politika	44
2.2 Računi rezervi kod CBBiH	44
2.3 Upravljanje deviznim rezervama	47
2.4 Upravljanje gotovim novcem.....	50
2.5 Održavanje platnih sustava.....	52
2.6 Uloga fiskalnog agenta.....	54
2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	55
2.8 Praćenje sustavnih rizika u financijskom sustavu	56
2.9 Saradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama.....	57
2.10 Upravljanje rizicima	59
2.11 Ostalo	60
2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima	60
2.11.2 Komuniciranje sa javnošću.....	62
3. Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora.....	69
4. Statističke tablice.....	155
5. Publikacije i web servisi	197

LISTA GRAFIKONA, TABLICA I TEKSTNIH OKVIRA

Grafikon 1.1: Godišnja promjena opsega industrijske proizvodnje i PMI indeks u proizvodnom sektoru, u eurozoni	15
Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu	16
Grafikon 1.3: Doprinosi komponenti promjeni indeksa potrošačkih cijena u eurozoni	17
Grafikon 1.4: Referentne stope vodećih središnjih banaka	17
Grafikon 1.5: Krediti u eurozoni	18
Grafikon 1.6: Doprinosi godišnjoj stopi promjene komponenti BDP-a prema rashodnom pristupu, za prva tri tromjesečja	20
Grafikon 1.7: Doprinosi godišnjim promjenama opsega industrijske proizvodnje po područjima, izvorni indeksi	20
Grafikon 1.8: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2024. godini	21
Grafikon 1.9: Doprinosi proizvodnih i uslužnih djelatnosti realnom rastu BDV	21
Grafikon 1.10: Doprinosi rastu realne BDV, odabrane djelatnosti	22
Grafikon 1.11: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena u BiH	23
Grafikon 1.12: Doprinosi godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u BiH	23
Grafikon 1.13: Promjene prosječnih potrošačkih cijena glavnih odjeljaka	24
Grafikon 1.14: Promjena u razini cijena za odabrane pododjeljke, u odnosu na prosjek 2015. godine	24
Grafikon 1.15: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, po djelatnostima	25
Grafikon 1.16: Doprinosi godišnjim promjenama broja uposlenika po područjima, na kraju godine	26
Grafikon 1.17: Prosječne godišnje neto plaće	27
Grafikon 1.18: Prenosivi depoziti u KM i plaće	27
Grafikon 1.19: Prosječan godišnji rast nominalnih neto plaća, po djelatnostima	27
Grafikon 1.20: Prihodi od neizravnih poreza	28
Grafikon 1.21: Utjecaj inflacije na rast prihoda od PDV-a	28
Grafikon 1.22: Ukupan javni dug sektora opće vlade	29
Grafikon 1.23: Vanjski dug sektora opće vlade	30
Grafikon 1.24: Zaduženost opće vlade kod komercijalnih banaka	30
Grafikon 1.25: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske	32
Grafikon 1.26: Godišnja stopa rasta depozita	32
Grafikon 1.27: Depoziti stanovništva, valutna struktura	33
Grafikon 1.28: Godišnja stopa kreditnog rasta	33
Grafikon 1.29: Kamatne stope na novoodobrene kredite	34
Grafikon 1.30: Kamatne stope na depozite	34
Grafikon 1.31: Realne kamatne stope na novougovorene depozite	34
Grafikon 1.32: Neto inozemna aktiva	35
Grafikon 1.33: Tekući i kapitalni račun	36
Grafikon 1.34: Inozemna izravna ulaganja i bruto ulaganja, u % BDP-a, tekuće cijene	37
Grafikon 1.35: Udio pojedinačnih djelatnosti/skupina proizvoda u ukupnim FDI/izvozu	37
Grafikon 1.36: Račun usluga u platnoj bilanci	38
Grafikon 1.37: Kompezacije uposlenim u inozemstvu, doznake i mirovine iz inozemstva	38
Grafikon 1.38: Godišnje promjene u deviznom tečaju KM, prosinac 2024. godine	39
 Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH	43
Grafikon 2.2 : Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih rezervi	43
Grafikon 2.3 : Struktura neto vanjskog zaduživanja	44
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	44
Grafikon 2.5: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu izmjene naknada	45
Grafikon 2.6: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom razdoblju u 2024. godini	45
Grafikon 2.7: Mjesečne promjene obvezne rezerve i viška iznad obvezne rezerve	45
Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBH i implicitna stopa obvezne rezerve	45
Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca	46
Grafikon 2.10: Godišnje promjene monetarnih agregata	46
Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija	47
Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni, i ECB-ove depozitne stope u 2023. i 2024. godini	48

Grafikon 2.13: Struktura ulaganja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine	49
Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	50
Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine	50
Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka	50
Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2024. godini	51
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2024. godini	51
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2023. godinu	51
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2024. godini, prema apoenima	51
Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2024. godini	52
Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2024. godini	52
Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2024. godini	52
Grafikon 2.24: Ukupan broj uposlenih u CBBiH	62
Tablica 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz studenoga 2024. godine	19
Tablica 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2024. godini	31
Tablica 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2024. godini	32
Tablica 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima	36
Tablica 2.1: Pokazatelji likvidnosti bankovnog sektora u BiH	47
Tablica 2.2: Prosječna ponderirana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni	49
Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka	53
Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu	53
Tablica 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na načelu rezidentnosti	54
Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima	54
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2024. godine	60
Tekstni okvir 1: Promjena u razini prosječnih potrošačkih cijena glavnih odjeljaka, u odnosu na razdoblja prije inflatornih šokova	24
Tekstni okvir 2: Fiskalne mjere entitetskih vlada i njihov utjecaj na javne prihode i rashode	31
Tekstni okvir 3: Trendovi u nenamjenskim potrošačkim i stambenim kreditima	35
Tekstni okvir 4: Utjecaj inozemnih izravnih ulaganja na domaću investicijsku aktivnost	37

Kratice

APP	Program kupovine aktive (eng. Asset purchase programme)
BDP	Bruto domaći proizvod
BDV	Bruto dodana vrijednost
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
bb	bazni bod
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CPI	Indeks potrošačkih cijena
ECB	Europska središnja banka (eng. European Central bank)
ESCB	Europski sustav središnjih banaka
EK	Europska komisija (eng. European commission, EC)
ESG	Okolišno, društveno i korporativno (eng. Enviromental, Social and Governance) upravljanje
EU	Europska unija
FBiH	Federacija BiH
FDI	Inozemna izravna ulaganja
FED	Središnja banka SAD-a (eng. Federal reserves)
GFO BiH	Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini
HICP	Harmonizirani indeks potrošačkih cijena
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (eng. International Bank for Reconstruction and Development)
KM	Konvertibilna marka (dvoalfabetska oznaka)
LNG	Ukapljeni prirodni plin (engl. Liquefied Natural Gas)
LOHN	Poslovi obrade i dorade robe
MFT BiH	Ministarstvo financija i trezora BiH
MMF	Međunarodni monetarni fond (eng. International Monetary Fund, IMF)
MWh	Megavat sat
NEER	Nominalni efektivni devizni tečaj
NEET	Mlade osobe koje nisu uposlene niti uključene u obrazovanje i obuku
NGFS	Mreže za ozelenjavanje financijskog sustava (eng. The Network for Greening the Financial System)
OPEC+	Organizacija zemalja izvoznika nafte
pb	postotni bod
PER	Program ekonomskih reformi BiH
PEPP	Hitni program kupovine (eng. Pandemic emergency purchase programme)
PMI	Indeks menadžera nabave (engl. Purchasing Managers' Index)
RAMP	Partnerstvo savjetovanja i upravljanja rezervama (eng. Reserves and Advisory Management Partnership)
REER	Realni efektivni devizni tečaj

RS	Republika Srpska
SAD	Sjedinjene Američke Države
SBFN	Mreža za održivo bankarstvo i financije (eng. The Sustainable Banking and Finance Network)
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SOFS	Stalni odbor za financijsku stabilnost
SPPI	Indeks proizvođačkih cijena usluga
TTF	Nizozemsko plinsko čvorište (engl. Title Transfer Facility)
UINO	Uprava za indirektno/neizravno oporezivanje

Dvoslovne ISO oznake za zemlje

EU	Europska unija
EA	Eurozona
BA	Bosna i Hercegovina

Troslovne oznake valuta

CHF	Švicarski franak
CNY	Kineski juan
CZK	Češka kruna
EUR	Euro
HUF	Mađarska forinta
MKD	Makedonski denar
PLZ	Poljski zlot
RON	Rumunski lei
RSD	Srpski dinar
TRL	Turska lira
USD	Američki dolar

UVODNA RIJEČ GUVERNERKE

Pred vama je Izvješće o poslovanju Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka) za 2024. godinu, koje pruža sveobuhvatan pregled aktivnosti, postignuća i izazova s kojima smo se susretali u protekloj godini. Nakon nekoliko turbulentnih godina i brojnih globalnih ekonomskih šokova, 2024. godina bila je obilježena skromnim, ali pozitivnim ekonomskim rastom, stabilizacijom inflacije te prilagodbom monetarnih politika vodećih središnjih banaka. Uslijed usporavanja ekonomske aktivnosti u EU, geopolitičkih tenzija ali i poplava koje su zadesile našu zemlju, u posljednjem tromjesečju u BiH zabilježen je skroman rast realne ekonomske aktivnosti. S druge strane, pozitivni doprinos rastu ekonomske aktivnosti imali su ulaganja, osobna i državna potrošnja.

Iako su globalni ekonomski uvjeti, tijekom prethodne godine, i dalje bili podložni oscilacijama, Centralna banka je nastavila dosljedno upravljati deviznim rezervama na siguran i profitabilan način, sukladno zakonskim ciljevima i zadacima te uspješno ispunjavati svoj ključni mandat. U 2024. godini, Centralna banka je ostvarila značajne rezultate zahvaljujući pravodobnoj i adekvatnoj investicijskoj strategiji, koja je doprinijela rastu prihoda i očuvanju sigurnosti aktive. Posljedično, na kraju godine, koeficijent pokriva monetarne pasive deviznim rezervama, kao ključni pokazatelj stabilnosti valutnog odbora, porastao je na 108,4%, čime je dodatno osnažena monetarna stabilnost i povećana otpornost na potencijalne rizike. Upravo učinkovito upravljanje deviznim rezervama rezultiralo je ostvarivanjem značajnog neto profita za našu instituciju.

Obvezna rezerva banaka održavana je sukladno zakonskim propisima, a s početkom 2024. godine uvedena je dodatna fleksibilnost u politici obvezne rezerve, čime je omogućena učinkovitija kalibracija ciljanih efekata monetarne politike. U godini koja je iza nas, Centralna banka je, između ostalog, u značajnoj mjeri doprinijela i jačanju financijske stabilnosti, usklađivanju regulatornog okvira s europskim i međunarodnim standardima te daljnjem razvoju svojih institucionalnih kapaciteta. Ove aktivnosti su u značajnoj mjeri podržane redovitim sjednicama Koordinacije bankarske supervizije i Stalnog odbora za financijsku stabilnost. Nastavljena je aktivna suradnja s ključnim međunarodnim financijskim institucijama, uključujući Europsku središnju banku, Međunarodni monetarni fond i Svjetsku banku, čime je značajno unaprijeđena i proširena suradnja iz oblasti ekoloških, društvenih i upravljačkih standarda (ESG), financijske inkluzije i cyber sigurnosti. Sukladno preporukama Europske unije, usvojena je Politika upravljanja izazovima klimatskih promjena, a Centralna banka postala je članica Mreže za ozelenjivanje financijskog sustava (Network for Greening the Financial System – NGFS) i Mreže za održivo bankarstvo i financije (Sustainable Banking and Finance Network – SBFN). Prateći ESG standarde, u okviru svojih zakonskih ovlasti, CBBiH je investiranjem jednog dijela svoga portfelja u „zelene“ obveznice napravila iskorak u oblasti ulaganja s ciljem jačanja svijesti o značaju adekvatnog upravljanja klimatskim i društvenim rizicima. Pridruživanjem Partnerstvu za savjetovanje i upravljanje rezervama Svjetske banke (Reserve Advisory & Management Partnership – RAMP), ojačani su kapaciteti za učinkovito upravljanje deviznim rezervama. U sklopu kontinuiranog rada na promicanju financijske pismenosti, organizirane su brojne edukativne aktivnosti za učenike i studente, ostvarena suradnja s obrazovnim institucijama i partnerima, a za svoje aktivnosti na polju financijske edukacije naša institucija je nagrađena prestižnim domaćim priznanjem „Zlatni BAM“.

Jedan od ključnih fokusa u 2024. godini bio je i daljnji razvoj platnih sustava, s posebnim naglaskom na pripremu Bosne i Hercegovine za integraciju u Jedinstveno područje plaćanja u eurima (SEPA). Ovaj korak predstavlja jedan od prioriteta iz Plana rasta za Zapadni Balkan i značajan iskorak u modernizaciji i digitalizaciji platnog prometa u zemlji, čime će se povećati učinkovitost i sigurnost financijskih transakcija, kao i unaprijediti funkcionalnost domaćeg platnog sustava. Svjesna svoje ključne uloge u stabilizaciji i razvoju ekonomije Bosne i Hercegovine, Centralna banka ostaje posvećena očuvanju stabilnosti valutnog odbora, jačanju otpornosti financijskog sustava i potpori ekonomskom razvoju, kroz proaktivno upravljanje monetarnom politikom, modernizaciju financijskog sektora i jačanje međunarodne suradnje. U tom pravcu, unaprijedili smo i vidljivost Centralne banke sudjelujući na mnogobrojnim konferencijama u regiji ali i diljem svijeta, te ugostivši cijeli niz predstavnika veleposlanstava, lokalnih dužnosnika ali i predstavnika međunarodnih institucija.

Na kraju, želim zahvaliti svim članovima Upravnog vijeća, Upravi i uposlenicima Centralne banke na njihovom predanom radu, stručnosti i profesionalizmu pri realizaciji svih zadataka i aktivnosti. Sigurna sam da ćemo, zajedno, nastaviti raditi na jačanju stabilnosti i reputacije naše institucije u cilju dobrobiti svih građana i ekonomije Bosne i Hercegovine.

dr. Jasmina Selimović,
Guvernerka

PRAVNI STATUS

Sukladno Ustavu – Aneksu 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine utemeljena Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. lipnja 1997.¹ i počela je s radom 11. kolovoza 1997. Glavni ciljevi i zadatci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, sukladno aranžmanu poznatom pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom tečaju: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. siječnja 2002. konvertibilna marka vezana je uz euro prema tečaju: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definira i kontrolira provedbu monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sustave;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankovnih licencija i superviziju banaka;
- da prima depozite od Bosne i Hercegovine, i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite entiteta i drugih javnih institucija, kao i druge rezerve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlasti utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da sudjeluje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju financijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je neovisna o Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj, te bilo kojoj javnoj agenciji i tijelu, a u cilju objektivne provedbe svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je tijelo Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njezine provedbe, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, sukladno ovlastima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedatelj ovog tijela i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni dužnosnik zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog dužnosnika, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se putem Središnjeg ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

¹ "Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Ekonomska kretanja u 2024. godini

1. Ekonomska kretanja u 2024. godini

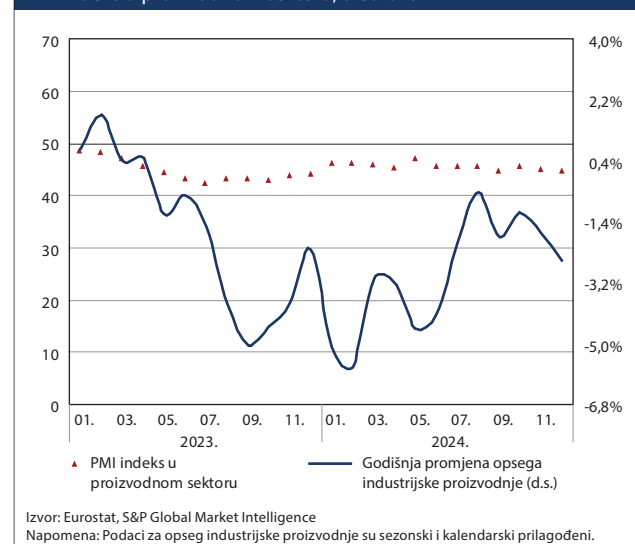
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

Nakon nekoliko turbulentnih godina i brojnih šokova koji su uslijedili nakon pandemije, 2024. godina obilježena je skromnim, ali ipak pozitivnim rastom ekonomske aktivnosti. Geopolitičke tenzije bile su i dalje dosta izražene, naročito u vezi s ratom u Ukrajini, no poremećaji u lancima opskrbe uglavnom su se stabilizirali, u odnosu na prethodnih nekoliko godina. Dezinflacija je postupno nastavljena u većini zemalja, međutim, temeljna inflacija je i dalje predstavljala izazov. Veliki broj središnjih banaka je stoga održavao relativno restriktivnu monetarnu politiku, kako bi postigao ravnotežu između stabilizacije cijena i očuvanja ekonomskog rasta. U takvim okolnostima, za 2024. godinu, procijenjen je umjeren globalni rast ekonomske aktivnosti od 2,7%².

Ključni čimbenik koji izdvaja 2024. godinu, u odnosu na prethodne dvije godine, jeste relativna stabilizacija na tržištu energenata. Premda su cijene energenata i dalje više nego prije pandemije, nestabilnost koja je bila prisutna na vrhuncu pandemijskih poremećaja i u ranim fazama rata u Ukrajini, značajno je umanjena. Stabilizacija na energetskom tržištu rezultirala je usporavanjem ukupne inflacije, naročito u segmentima koji su izrazito izloženi troškovima goriva i transporta. Nadalje, Europa se dodatno prilagodila smanjenom uvozu plina iz Rusije, zahvaljujući infrastrukturi za ukapljeni prirodni plin (engl. LNG – liquefied natural gas) i alternativnim plinovodima, čime je smanjen rizik od akutnih nestašica³. Ipak, prosječne cijene energije u Europi su i dalje iznad razine prije izbijanja rata⁴. Ekonomski rast u 2024. godini bio je neujednačen po regijama, tako da je, primjerice, u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) procijenjen rast realnog BDP-a od 2,8% za 2024. godinu⁵, dok su u Europi zabilježene dosta niže stope rasta. Rast ekonomske aktivnosti u SAD rezultat je snažne finalne potrošnje, niskih stopa neuposlenosti i rasta nominalnih plaća. S druge strane, ekonomska aktivnost u eurozoni i EU zabilježila je vrlo skromne stope rasta, tako da je na razini 2024. godine realni rast BDP-a procijenjen na 0,7% i 0,9%, respektivno⁶. Slabija vanjska potražnja, pad opsega industrijske proizvodnje, kao i pooštreni uvjeti financiranja, neki su od čimbenika koji su rezultirali usporavanjem rasta ekonomije EU. Pri tomu, primjećuju se značajne razlike među zemljama članicama EU, gdje se Španjolska tijekom 2024. godine izdvajala kao jedna od zemalja koja je činila pokretačku snagu rasta EU.

S druge strane, Njemačka ekonomija je, prema prvim procjenama, zabilježila pad ekonomske aktivnosti (0,2%), drugu godinu u nizu⁷. Promatrajući po sektorima, u 2024. godini je proizvodni sektor nastavio bilježiti pad aktivnosti, dok je uslužni sektor bilježio ekspanziju. U 2024. godini je zabilježen pad opsega industrijske proizvodnje, na razini i EU i eurozone, od 2,3% i 3,0%, respektivno. Određeni pokazatelji, kao što je Indeks menadžera nabave (PMI) za proizvodni sektor, bilježio je vrijednosti ispod 50, svaki mjesec u nizu, već dvije i pol godine, što je također signaliziralo da ekonomija eurozone stagnira (Grafikon 1.1)⁸. S druge strane, taj isti indeks za uslužni sektor bilježio je vrijednosti koje označavaju ekspanziju. Iako su podatci za prvo tromjesečje 2025. godine nepotpuni, navedeni indeksi već sada signaliziraju nastavak ovakvih kretanja i početkom 2025. godine⁹.

Grafikon 1.1: Godišnja promjena opsega industrijske proizvodnje i PMI indeks u proizvodnom sektoru, u eurozoni

Usprkos svim navedenim izazovima, tržište rada u eurozoni bilo je relativno stabilno u 2024. godini, obilježeno povijesno niskim stopama neuposlenosti u mnogim državama članicama. Ipak, sve više dolazi do izražaja neusklađenost vještina s potrebama na tržištu rada, naročito u oblastima informacijskih tehnologija i tzv. „zelene energije“, a što bi zahtijevalo prekvalifikaciju radne snage¹⁰. Paralelno s tim, rast plaća u određenim industrijama je ubrzan, odražavajući i rast troškova života, dok realne plaće u nekim zemljama jedva da prate inflaciju u protekle dvije godine.

² Svjetska banka – Global Economic Prospects, siječanj 2025. godine.

³ Izvor: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/lng-infrastructure-in-the-eu/>

⁴ Cijene energije u EU su zabilježile pad od 1,6% u odnosu na 2023. godinu, ali i rast od 33,0%, u odnosu na 2021. godinu, odnosno prije početka rata u Ukrajini.

⁵ Izvor: <https://www.bea.gov/>

⁶ Izvor: Preliminarne procjene Eurostata, veljača 2025. godine

⁷ Izvor: https://www.destatis.de/EN/Press/2025/01/PE25_019_811.html, German Federal Statistical Office

⁸ PMI Releases, S&P Global. Vrijednost indeksa PMI (engl. Purchasing Managers` Index) za proizvodni sektor, iznad 50 označava ekspanziju, a vrijednost ispod 50 označava kontrakciju ekonomske aktivnosti.

⁹ ECB Ekonomski bilten, veljača 2025. godine.

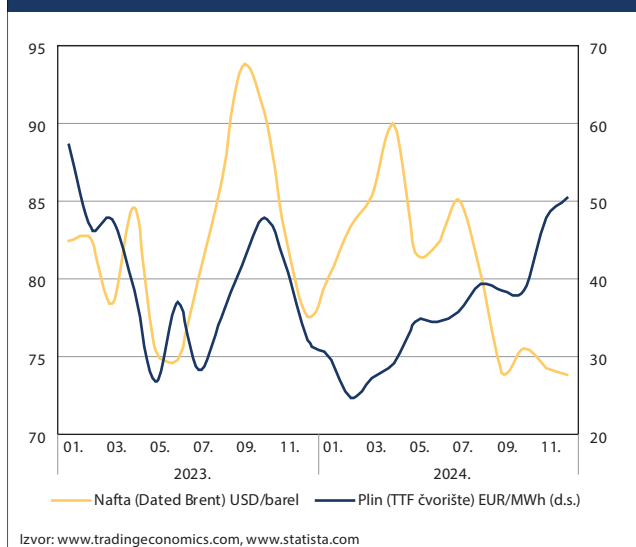
¹⁰ Izvor: Europska komisija, https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/european-skills-agenda_en

U srednjem roku, procjenjuje se globalni rast realnog BDP-a na 2,7%, odnosno 0,4 pb ispod prosjeka 2010-2019. godine¹¹. Međutim, ovakav tempo rasta nije dovoljan za poticanje održivog ekonomskog razvoja, niti može nadoknaditi štetu prouzročenu brojnim šokovima u proteklom godinama. Prema posljednjim, jesenjim projekcijama Europske komisije, u eurozoni i EU je procijenjen rast ekonomske aktivnosti u 2025. godini od 1,3% i 1,5%, respektivno¹².

U 2026. godini se očekuje rast ekonomske aktivnosti od 1,3% u eurozoni, i 1,8% u EU, najviše kao rezultat snažnije potrošnje kućanstava. Povećanje barijera u trgovinskoj razmjeni i smanjenje konkurentnosti, uz geopolitičke neizvjesnosti, u narednom razdoblju predstavljaju najveće ograničavajuće čimbenike za rast ekonomske aktivnosti u EU.

Kretanje cijena energenata u 2024. godini bilo je pod utjecajem izraženih geopolitičkih tenzija, ali i smanjene potražnje. Cijene nafte tipa Brent su, nakon izraženog rasta u prvoj polovini godine, u drugoj zabilježile značajan pad pa se u prosincu naftom trgovalo po prosječnoj cijeni od 73,9 dolara po barelu, što predstavlja najnižu cijenu u posljednje dvije godine (Grafikon 1.2). Slaba potražnja, posebice na tržištima vodećih ekonomija, i relativno visoka ponuda izvan zemalja OPEC+ doprinijele su relativno uskom rasponu cijena trgovanja sirovom naftom usprkos geopolitičkim tenzijama na Bliskom istoku i prekidima u transportu u Crvenom moru. Odlaganje povećanja proizvodnje zemalja OPEC+ također je pomoglo da cijene ne zabilježe dodatni pad. Prosječna cijena trgovanja naftom tipa Brent u 2024. godini iznosila je 80,5 dolara po barelu, što je za 2,4% niže od razine iz 2023. godine reflektirajući slab globalni ekonomski rast, ali i dugoročne trendove u sektoru transporta u Kini i zaokret ka čistijim pogonskim gorivima za transport robe.

Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu

S druge strane, cijene prirodnog plina u 2024. godini su se, uz manje oscilacije, kretale uzlaznom putanjom tako da se u prosincu na nizozemskom TTF čvorištu plinom trgovalo po prosječnoj cijeni od 50,5 EUR po megavat satu (Grafikon 1.2), odražavajući izražene nesigurnosti u opskrbi, kao i nisku razinu popunjenosti europskih skladišta. Početkom 2025. godine rezerve plina u europskim skladištima bile su na razini od 24 milijarde kubnih metara, što je za 36% niže u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, uslijed hladnijeg vremena u usporedbi s prethodne dvije zime¹³. Također, nepovoljni vremenski uvjeti za proizvodnju električne energije pomoću vjetro i solarnih elektrana vršili su dodatni pritisak na cijene prirodnog plina u 2024. godini.

U SAD-u je, u 2024. godini, registrirana stopa inflacije od 2,0%, što je za 1 pb niže u odnosu na 2023. godinu. U eurozoni i EU je, tijekom 2024. godine, također zabilježeno slabljenje inflatornog pritiska, s registriranim godišnjim stopama inflacije od 2,4% i 2,6%, respektivno (što je za 3,0 pb, odnosno za 3,8 pb niže u odnosu na prethodnu godinu). Cijene usluga, koje čine 44,9% potrošnje kućanstava u eurozoni, daleko su najznačajnije doprinosile ukupnom rastu prosječnih potrošačkih cijena, te su zabilježile godišnji rast od 4,0% (Grafikon 1.3). Cijene hrane su zabilježile dosta nižu stopu rasta, u odnosu na prethodnu godinu (2,9% za 2024. godinu, nakon 10,9% za 2023. godinu). Nakon zabilježenog pada cijena u 2023. godini, cijene energije su i u 2024. godini zabilježile pad (od 2,2%). Temeljna inflacija u eurozoni i dalje je iznad stope ukupne inflacije, što predstavlja jedan od izazova za kreatorne monetarne politike u eurozoni, uz visok stupanj neizvjesnosti oko ekonomske aktivnosti. Prema posljednjim jesenjim projekcijama Europske komisije¹⁴, procjenjuje se stopa inflacije u 2025. godini od 2,4% za EU, te 2,1% za eurozonu. Prema istim projekcijama, očekuju se stope inflacije za 2026. godinu za EU i eurozonu, od 2,0% i 1,9%, respektivno.

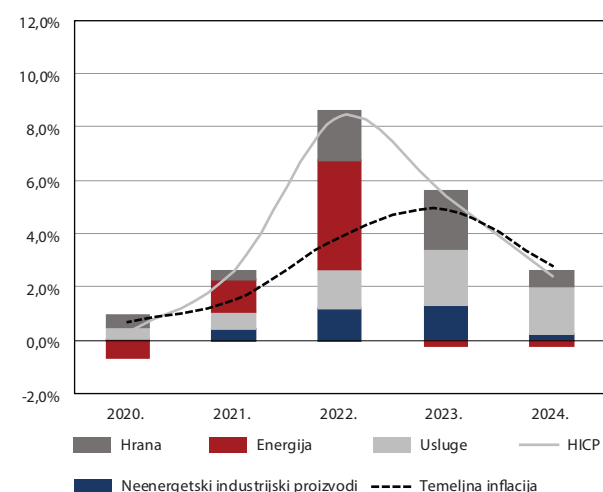
¹¹ Svjetska banka – Global Economic Prospects, siječanj 2025. godine.

¹² Europska komisija: Autumn 2024 Economic Forecast, studeni 2024. godine.

¹³ Gergely Molnar and Peter Zeniewski; Veljača 23, 2025; „European gas market volatility puts continued pressure on competitiveness and cost of living“; URL: <https://www.iea.org/commentaries/european-gas-market-volatility-puts-continued-pressure-on-competitiveness-and-cost-of-living>

¹⁴ Europska komisija – Autumn 2024 Economic Forecast, studeni 2024. godine.

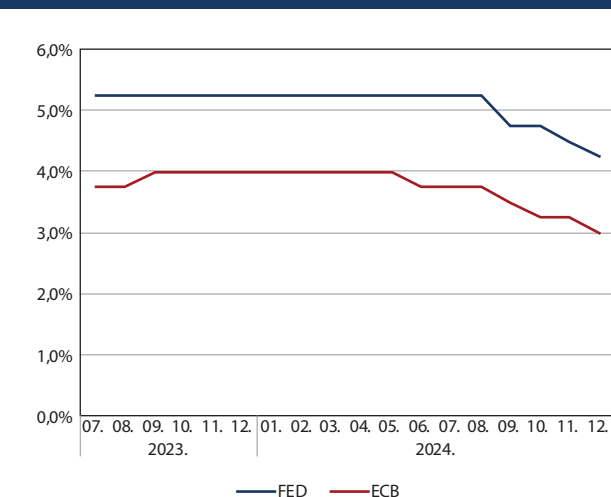
Grafikon 1.3: Doprinosi komponenti promjeni indeksa potrošačkih cijena u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Tijekom 2024. godine, i Federalne rezerve SAD-a (FED) i Europska središnja banka (ECB) prilagodile su svoje monetarne politike u odgovoru na promjenjive ekonomske uvjete, pri čemu su obje institucije smanjivale kamatne stope, ali različitim tempom i intenzitetom (Grafikon 1.4). ECB je to činila intenzivnije u pokušaju da potakne ekonomski rast. S druge strane, FED je pristupio opreznijem smanjenju, fokusirajući se na održavanje stabilnosti cijena uz istodobnu potporu ekonomskom rastu. Ove razlike u pristupima monetarne politike odražavale su različite ekonomske izazove u SAD-u i eurozone, ali su imale i značajan utjecaj na devizna tržišta, kretanja kamatnih stopa i očekivanja ulagača diljem svijeta.

Grafikon 1.4: Referentne stope vodećih središnjih banaka

Izvor: ECB

Tijekom 2024. godine, eurozona se i dalje suočavala sa slabom domaćom potražnjom i relativno niskim rastom plaća. Europska središnja banka (ECB) je, nakon završetka ciklusa povećanja svojih ključnih kamatnih stopa u rujnu 2023. godine, zadržala izrazito restriktivnu monetarnu

politiku sve do polovine 2024. godine. Budući da je ekonomska aktivnost pokazivala znakove stagnacije, ECB je odlučila brže olabaviti monetarnu politiku kako bi potaknula kreditiranje i potrošnju. ECB je donijela odluku o ublažavanju monetarne politike u lipnju 2024. smanjenjem ključnih kamatnih stopa za 25 baznih bodova. Zaokret u monetarnoj politici obrazložen je slabljenjem inflatornih pritisaka i generalnim usporavanjem inflacije, što je u velikoj mjeri i bio rezultat prethodno vođene restriktivne monetarne politike. Iako je ostvaren određeni napredak, inflatorni pritisci povezani s tržištem rada i dalje su bili izraženi, posebice u sektoru usluga, što je zahtijevalo daljnji oprezan pristup monetarnoj politici. U drugoj polovini 2024. godine, monetarna politika ECB bila je usmjerena na pažljivo balansiranje između poticanja ekonomskog rasta i obuzdavanja inflacije. Nakon lipanjskog smanjenja, ECB je ponovo tri puta snizila depozitnu stopu ECB-a za po dodatnih 25 bb, na razinu od 3% na kraju prosinca 2024. godine. Istodobno, ECB je od početka godine nastavila s postupnim smanjenjem bilance stanja, prateći unaprijed definiran plan. Smanjenje portfelja vrijednosnih papira kupljenih kroz program kupovine aktive (APP, Asset purchase programme) odvijalo se kroz obustavu reinvestiranja glavnice dospjelih vrijednosnih papira. ECB je u prvom tromjesečju 2024. nastavila s punim reinvestiranjem dospjelih vrijednosnih papira u okviru hitnog programa kupovine, uvedenim tijekom pandemije (PEPP, eng. Pandemic emergency purchase programme), dok je u drugom tromjesečju započela postupno smanjenje portfelja, s ciljem da do kraja godine potpuno obustavi reinvestiranje. Daljnja očekivanja analitičara iz eurozone su da će depozitna stopa ECB-a pasti na neutralnu razinu od 2% do kraja 2025. godine.

S druge strane, FED je zauzeo oprezniji pristup, smanjujući kamatne stope znatno kasnije. Američka ekonomija pokazivala je veću otpornost, sa snažnijim tržištem rada i stabilnijim rastom potrošnje. Inflacija je u SAD-u ostala relativno perzistentna, pa je FED nastojao izbjeći prebrzo ublažavanje monetarne politike kako ne bi ponovo potaknuo rast cijena. FED je postupno, između rujna i prosinca 2024. godine, smanjivao referentne kamatne stope, za ukupno jedan postotni bod, reagirajući na smanjenje inflatornih pritisaka i s ciljem da monetarna politika manje opterećuje ekonomski rast. Na kraju godine, ciljana stopa federalnih fondova bila je u rasponu 4,25% do 4,50%.

Bez obzira na jake recesijske pritiske u vodećim svjetskim valutnim područjima, te stalno prisutne geopolitičke tenzije, većina globalno najbitnijih tržišta akcija zabilježila je rast. Rast burzanskih indeksa u SAD¹⁵ i u najvećem djelu EU se odvijao uporedo s, još uvijek, iznimno visokim kamatnim stopama. Prosječan godišnji rast američkog tržišta akcija (S&P 500 Dow Jones Industrial Average i Nasdaq Composite) bio je vrlo blizu prošlogodišnje razine 22%, a također kao i prošle godine tržište akcija je bilo pod utjecajem tehnoloških kompanija i njihovog glavnog proizvoda, vještačke inteligencije, za koju se očekuje da će generirati visoke prihode i porast rentabilnosti (Nasdaq

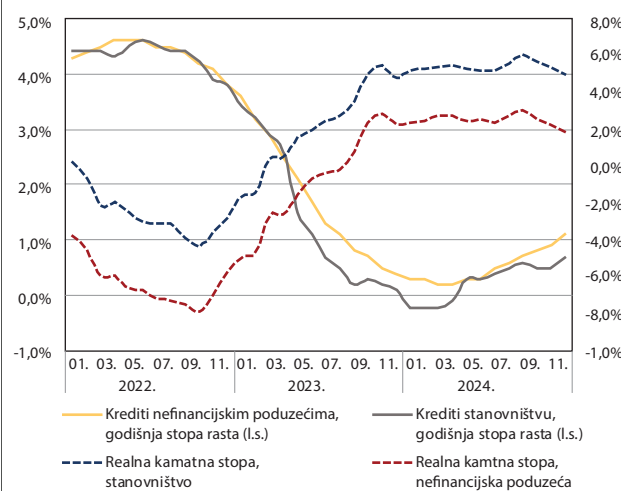
¹⁵ U EU od velikih europskih ekonomija izuzetak je Francuska

Composite je porastao za 28,6%). Euro Stoxx 50 indeks ukazuje da je europsko tržište akcija raslo (8,3%) više i od inflacije i od nominalnog BDP u EU, ali i da je to tek trećina rasta američkog tržišta akcija. Njemački DAX je i pored krize u njemačkoj automobilske industriji, iznimno niskog ekonomskog rasta, loše poslovne klime i slabog raspoloženja potrošača porastao za 18,8%, približno isto kao i prošle godine¹⁶. U nizak rast europskog tržišta akcija ugrađena su očekivanja o niskom ekonomskom rastu EU u 2025. godini zbog samo djelomične prilagodbe na energetske šok (do kojeg je došlo prelaskom jednog dijela proizvodnih kapaciteta na skuplji tečni plin u odnosu na jeftiniji prirodni plin), smanjenja izvoza iz EU, rasta kineske autoindustrije (električni automobili), demografskih problema i visokog javnog duga u nekima od najvećih zemalja EU. Rast FTSE 100 (5,7%), četvrtu godinu zaredom, poljedića je cikličnih i strukturnih čimbenika, s tvrtkama iz avioindustrije, te bankovnog, energetskog i zdravstvenog sektora koje su bili glavni pokretači rasta tržišta, najvećeg od 2021. godine.

U očekivanju smanjenja kamatnih stopa ECB prinosi na kratkoročne obveznice zemalja zone eura su počeli padati od polovine 2024. godine. U drugom dijelu godine tržište je na najavljene promjene u ekonomskoj politici Francuske vezano uz poreznu politiku i javni dug reagiralo povećanjem raspona između prinosa na njemačke i francuske prinose na desetogodišnje obveznice¹⁷, dok je s druge strane ovaj raspon u odnosu na obveznice Italije, koja također ima natprosječan javni dug, ostao stabilan i smanjio se. Rast prinosa na desetogodišnje obveznice registriran je pretežno u perifernim zemljama EU izvan zone eura (Češka, Poljska, Mađarska, Rumunjska).

Smanjenje referentnih kamatnih stopa ECB-a se odrazilo na kamatne stope banaka, ali ne i u većoj mjeri na kreditna tržišta u eurozoni (Grafikon 1.5). Još uvijek iznimno nizak prosječni kreditni rast u EU se nalazi pod utjecajima visoke realne kamatne stope, pesimizma europskih potrošača, te loše poslovne klime u vodećim zemljama unije. Međutim, tražnja za kreditima u perifernim zemljama EU je i dalje visoka.

Grafikon 1.5: Krediti u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

1.2 Izvješće o stanju bh. ekonomije

1.2.1 Realni sektor

Prema jesenjem krugu srednjoročnih makroekonomskih projekcija iz studenog 2024. CBBiH¹⁸ projicira rast realnog BDP-a u 2024. na razini od 2,4%. S obzirom na trenutačno raspoložive informacije, u srednjem roku očekuje se nastavak umjerenog rasta ekonomske aktivnosti i stabiliziranje inflatornih pritisaka (Tablica 1.1). U 2024. godini zabilježen je nastavak skromnog rasta realne ekonomske aktivnosti, koji je uzrokovan padom inozemne potražnje, kao i učinkom poplava na ekonomsku aktivnost u posljednjem tromjesečju. Smanjenje inozemne potražnje uslijedilo je nakon pogoršanja globalnih trgovinskih prilika i pooštrenja monetarnih uvjeta, uslijed visokih inflatornih pritisaka. Na drugoj strani pozitivan doprinos na rast imala su ulaganja, osobna te državna potrošnja, uzimajući u obzir isplatu socijalne pomoći te porast plaća i usluga, uslijed prirodne nepogode i dugotrajnih inflatornih pritisaka. Na rast ulaganja privatnog sektora imaju utjecaj još uvijek niže domaće kamatne stope od kamatnih stopa u europodručju te zadržana financijska dobit iz prethodne godine u kojoj su mnoge tvrtke zabilježile visoku neto dobit. Investicijska potrošnja države uzrokovana je radovima na velikim infrastrukturnim projektima, koji su, između ostalog, u 2024. godini zabilježeni zbog lokalnih izbora. Istodobno, rast osobne potrošnje uzrokovan je značajnim povećanjem plaća, sukladno indeksaciji s ranijim visokim stopama inflacije.

¹⁶ Značajan udio u ovome indeksu pored industrijskih poduzeća imaju tvrtke koje se bave proizvodnjom softvera, pružanjem financijskih usluga, kao i tvrtke iz telekomunikacijske djelatnosti i obrane.

¹⁷ Ovo razdoblje u Francuskoj obilježila je politička nestabilnost, pad vlade, izvanredni izbori, raskorak između rezultata izbora za europski i domaći parlament.

¹⁸ Projekcije ekonomske aktivnosti i inflacije u srednjem roku dostupne su na web-stranici CBBiH: <https://cbbh.ba/press/ShowNews/1628>.

Tablica 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz studenoga 2024. godine

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.*	2025.*	2026.*
Promjene na godišnjem nivou							
Realni BDP	-2,9%	7,6%	3,7%	1,9%	2,4%	2,6%	2,8%
Inflacija (potrošačke cijene)**	-1,1%	2,0%	14,0%	6,1%	1,7%	1,9%	2,0%
Udio u BDP (potrošni pristup)							
Individualna potrošnja	68,6%	66,5%	65,3%	64,7%	65,3%	64,7%	64,2%
Državna potrošnja	19,8%	18,9%	18,5%	18,5%	18,5%	18,3%	17,9%
Investicije	22,3%	25,4%	25,1%	25,1%	26,6%	26,0%	26,4%
Neto izvoz	-11,1%	-10,8%	-8,8%	-8,6%	-10,3%	-9,1%	-8,6%

Izvor: BHAS

Napomena: Službeni podaci o BDP-u za razdoblje 2020-2023. godine u momentu izrade projekcija.

* Razdoblje projekcija CBBiH.

** Inflacija za 2024. godinu je temeljem posljednje objave službenih podataka sa početka 2025. godine i gotovo je identična projekciji iz studenoga (1,8%).

U 2025. godini očekuje se gotovo identičan rast ekonomske aktivnosti (2,6%), pod pretpostavkom produženja postojećih inflatornih šokova, rasta osobne potrošnje te poboljšanih trgovinskih prilika domaće industrijske proizvodnje i izvoza. Inflacija u 2025. godini očekuje se u visini od 1,9% gdje će opet u strukturi rasta najveći doprinos imati temeljna inflacija i cijene hrane. U 2025. godini prevladavaju negativni rizici za ekonomsku aktivnost, što se posebno odnosi na rizike u vezi s globalnom ekonomijom, odnosno smanjenje konkurentnosti europske ekonomije koja će imati posljedične učinke na domaću potražnju. Na drugoj strani, rast inflacije je pod sve većim utjecajem temeljne inflacije pogotovo nakon rasta minimalne plaće u prethodnom razdoblju¹⁹, rasta cijena električne energije, deglobalizacije i klimatskih promjena. Na kraju projekcijskog horizonta, ako se ostvare najave o početku primjene od siječnja 2026. godine, očekuje se da će značajan utjecaj na cijene i realnu ekonomsku aktivnost imati uvođenja CBAM (eng. Carbon Border Adjustment Mechanism) mehanizma, koji će uzrokovati rast cijena proizvoda utemeljenih na fosilnoj energiji, što će predstavljati dodatni izazov glavnim domaćim industrijskim granama poput proizvodnje baznih metala. Sljedeći krug srednjoročnih makroekonomskih projekcija, za razdoblje 2025. – 2027. godina, CBBiH će objaviti u svibnju 2025. godine.

U momentu izrade Godišnjeg izvješća, bili su raspoloživi zvanični statistički podatci o strukturi i razini BDP-a prema proizvodnom i rashodnom pristupu, zaključno s trećim tromjesečjem 2024. godine. U prvih devet mjeseci 2024. godine, zabilježen je umjeren godišnji rast realnog BDP-a od 2,5%, uslijed usporavanja ekonomske aktivnosti i nepovoljnih kretanja u vanjskom okruženju, slabog rasta

u zemljama glavnim vanjskotrgovinskim partnerima, geopolitičkih nestabilnosti, te još uvijek razmjerno restriktivnog karaktera monetarne politike. U promatranom razdoblju, zabilježeno je značajno smanjenje godišnje stope rasta nominalnog BDP-a (do razine od 2,9%), uslijed stabilizacije inflacije (BDP deflator je za prvih devet mjeseci 2024. godine iznosio 0,5%, prema proizvodnom pristupu²⁰).

Promatrano po područjima klasifikacije djelatnosti, rast realne BDV (bruto dodana vrijednost) je posljedica rasta uslužnih djelatnosti, dok su proizvodne djelatnosti zabilježile godišnji pad ili zanemarive stope rasta²¹. Iznimka navedenom je proizvodna djelatnost Rudarstva, koja je zabilježila značajnu godišnju stopu rasta u prva tri tromjesečja, no udio ove djelatnosti u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti bio je zanemariv (1,2 pb). Pored toga, djelatnosti koje su zabilježile najizraženiji rast realne ekonomske aktivnosti su djelatnosti Građevinarstvo i Trgovina na veliko i malo (koja je imala najveći udio u ukupnom godišnjem porastu BDV). S druge strane, djelatnost Prerađivačke industrije, koja je također značajna komponenta BDV, u promatranom je razdoblju zabilježila značajnu stopu pada (6,7%).

Promatrajući strukturu BDP-a po rashodnom pristupu, najveći pozitivan doprinos rastu realnog BDP-a, u prva tri tromjesečja 2024. godine, imala su bruto ulaganja (Grafikon 1.6). Bruto ulaganja su, u istom razdoblju, zabilježila izrazito visoku godišnju stopu realnog rasta (15,6%). Povijesno promatrano, najveći dio ukupnih bruto ulaganja odnosi se na bruto ulaganja u stalna sredstva (88,5% u 2023. godini). Od ovoga iznosa, promatrano prema tehničkoj strukturi, više od polovine ukupne vrijednosti bruto ulaganja u stalna sredstva se odnosi na ulaganja u građevinske objekte. Stoga, visoke stope rasta ukupnih bruto ulaganja djelomice se mogu pripisati snažnoj ekonomskoj aktivnosti u sektoru građevinarstva (detaljnije vidjeti potpoglavlje Domaće uslužne djelatnosti, osim financijskog posredovanja). Uzimajući u obzir da stavka zaliha uključuje i statističku diskrepanciju u obračunu BDP-a po proizvodnom i rashodnom pristupu, kao i izraženu volatilnost stavke zaliha²², određeni dio rasta ukupnih bruto ulaganja se može pripisati i ovoj kategoriji.

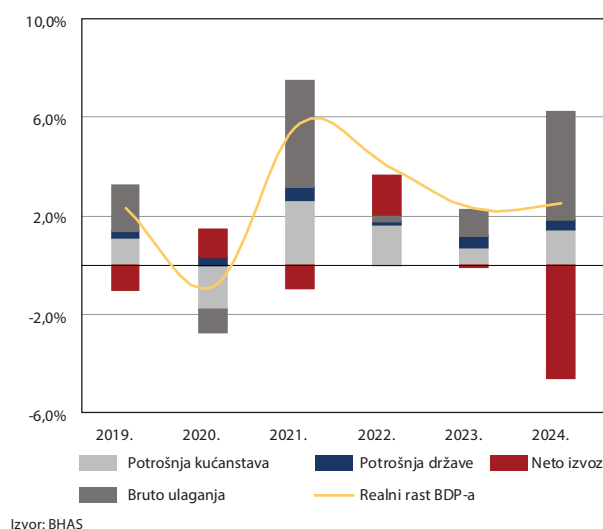
²⁰ BDP deflator za prva tri tromjesečja 2023. godine iznosio je 8,7%.

²¹ Udio industrijske proizvodnje (koja obuhvaća djelatnosti Rudarstvo, Prerađivačka industrija, te Proizvodnja i opskrba električnom energijom i plinom), u bruto dodanoj vrijednosti, za prva tri tromjesečja 2024. godine, iznosio je 16,7%. Prema posljednjim podacima Strukturalnih poslovnih statistika BHAS, 15,8% poduzeća i poduzetnika je iz područja industrijskih djelatnosti, dok je 22,8% uposlenika angažirano u industrijskim djelatnostima.

²² Udio zaliha u ukupnim bruto ulaganjima, u realnim vrijednostima se kretao od 3,8% u 2015. godini do 19,4% u 2022. godini, odnosno 11,5% u 2023. godini. Izvor: BHAS, Bruto domaći proizvod, prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu za 2023. godinu, siječanj 2025. godine.

¹⁹ Početkom 2024. godine minimalna plaća je porasla u FBiH za 3,9% i u RS-u za čak 28,6%. Imajući u vidu kako je nakon pripreme jesenje runde, za 2025. godinu dodatno povećana minimalna plaća u oba entiteta, čiji je rast posebno izražen u FBiH (61,6%) svakako će u narednoj rundi projekcija biti revidirani makroekonomski učinci ove promjene. Službena objava BHAS-a o porastu inflacije u siječnju 2025. godine od 3,3%, između ostaloga, ukazuje na cjenovne učinke rasta minimalne plaće.

Grafikon 1.6: Doprinosi godišnjoj stopi promjene komponenti BDP-a prema rashodnom pristupu, za prva tri tromjesečja

Slabljenje inflatornih pritisaka u odjeljcima roba, koje čine značajnu stavku izdataka kućanstava, doprinijelo je nastavku rasta potrošnje kućanstava, te je zabilježena godišnja stopa rasta potrošnje kućanstava od 2,2%²³. Povoljna kretanja potrošnje kućanstava mogu se povezati s kontinuiranim rastom uposlenosti i realnih plaća, ali i s rastom doznaka iz inozemstva (vidjeti Vanjski sektor, platna bilanca). S druge strane, negativan doprinosi neto izvoza ukupnom rastu BDP-a može se pripisati slaboj vanjskoj potražnji, promjeni u strukturi potražnje (rast potražnje za uslugama u odnosu na robe, što je posebice izraženo nakon pandemije), i posljedično, usporavanju ekonomske aktivnosti naših glavnih trgovinskih partnera²⁴.

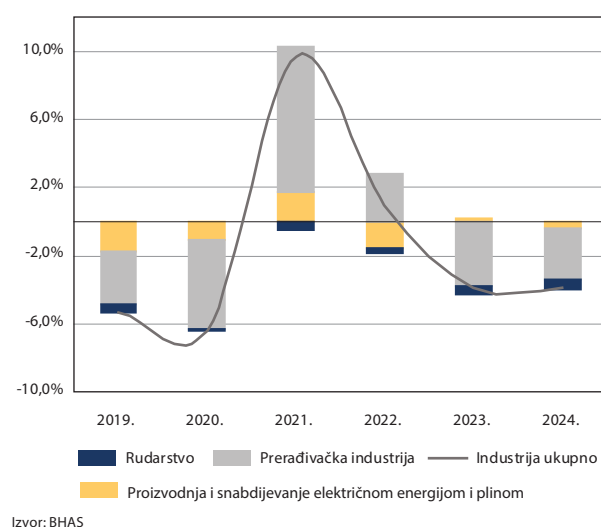
I. Industrijska proizvodnja

U 2024. godini, nastavljen je trend pada opsega industrijske proizvodnje u BiH. Usporavanje ekonomske aktivnosti u EU, kao i globalne geopolitičke tenzije, utjecali su na smanjenje tražnje na tržištima glavnih trgovinskih partnera BiH, a što je rezultiralo smanjenim opsegom industrijske proizvodnje u 2024. godini. Industrijska proizvodnja je zabilježila godišnji pad od 3,9% u 2024. godini, u odnosu na prethodnu godinu. Pad industrijske proizvodnje, kao i pad uposlenosti u sektoru industrije²⁵, ukazuju na smanjenje konkurentnosti domaće industrije.

Istodobno, pad udjela industrije u bruto dodanoj vrijednosti²⁶, ukazuje na strukturne promjene, gdje sektor usluga postaje dominantniji (vidjeti potpoglavlje Domaće uslužne djelatnosti, osim financijskog posredovanja).

Trendovi u djelatnostima koje čine industrijsku proizvodnju ostali su relativno nepromijenjeni u odnosu na prethodnu godinu (Grafikon 1.7). Sve glavne djelatnosti su zabilježile godišnji pad opsega industrijske proizvodnje u 2024. godini. Svakako se izdvaja djelatnost Prerađivačke industrije, koja je zabilježila nešto niži godišnji pad u odnosu na prethodnu godinu, no s obzirom na njezin veliki udio u indeksu industrijske proizvodnje, navedena djelatnost je najviše utjecala na ukupan godišnji pad industrijske proizvodnje²⁷. Pad prerađivačke industrije može se objasniti i smanjenom potražnjom za domaćim proizvodima u inozemstvu (više informacija u dijelovima o vanjskom sektoru: struktura vanjskotrgovinske razmjene, te platni bilans, kategorija usluga dorade i obrade robe radi izvoza), jer je proizvodnja intermedijarnih proizvoda i netrajnih proizvoda za široku potrošnju bilježila pad i u 2024. godini (od 4,7% i 0,4%, respektivno). Budući da navedene industrijske skupine Intermedijarni i Netrajni proizvodi za široku potrošnju skupa imaju udio od 57,0% u ukupnom indeksu industrijske proizvodnje, razumljiv je i njihov utjecaj na pad ukupnog opsega industrijske proizvodnje.

Grafikon 1.7: Doprinosi godišnjim promjenama opsega industrijske proizvodnje po područjima, izvorni indeksi

²³ Udio potrošnje kućanstava u ukupnom BDP-u, u prva tri kvartala, iznosio je 64,5%.

²⁴ Izvoz roba i usluga je, u prva tri tromjesečja 2024. godine, zabilježio godišnji pad od 4,4%, dok je uvoz zabilježio godišnji rast od 2,7% u istom razdoblju. Udio izvoza u ukupnom BDP-u, u prva tri kvartala, iznosio je 41,3%, a udio uvoza 52,5%.

²⁵ Broj uposlenika u sektoru industrije (koji čine djelatnosti Rudarstvo, Prerađivačka industrija, te Proizvodnja i opskrba električnom energijom i plinom), smanjen je za 2,2% u 2024. godini, u odnosu na 2023. godinu.

²⁶ Udio sektora industrije u bruto dodanoj vrijednosti, za prva tri tromjesečja 2024. godine, u odnosu na isto razdoblje 2023. godine, manji je za 2,3 pb.

²⁷ Ponder djelatnosti Prerađivačke industrije u indeksu industrijske proizvodnje (siječanj 2025. godine) bio je 74,6%.

Djelatnost rudarstva²⁸ zabilježila je pad opsega proizvodnje (7,8% na godišnjoj razini) šestu godinu zaredom, uz snažnu cikličnost unutar godine. Proizvodnja i opskrba električnom energijom i plinom²⁹ također je zabilježila pad (2,0%) u 2024. godini. Navedena djelatnost godinama iskazuje vrlo ciklično ponašanje, na koje snažno utječu određeni čimbenici, poput aktivnosti u domaćoj industriji rudarstva, karakteristike ugovora za izvoz električne energije³⁰, a također i klimatski uvjeti.

Grafikon 1.8. ispod prikazuje djelatnosti u okviru Prerađivačke industrije, koje su najznačajnije doprinosile padu industrijske proizvodnje u 2024. godini, što zbog svog značaja za industriju (veličina pondera), što zbog pada opsega proizvodnje. U 2024. godini, pad opsega proizvodnje gotovih metalnih proizvoda imao je najveći utjecaj na ukupan pad industrijske proizvodnje. Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda zabilježila je godišnji pad od 6,9%, što je izravno uticalo na pad vrijednosti izvoza³¹. Proizvodnja namještaja također je imala veliki doprinos padu ukupne proizvodnje u 2024. godini.

U 2024. godini, nastavljen je pad opsega proizvodnje baznih metala, te je zabilježen godišnji pad proizvodnje od 10,4%³². Pad opsega proizvodnje izravno je utjecao na vrijednost izvoza baznih metala, koja je zabilježila godišnji pad od 5,0% u 2024. godini, a što ukazuje na smanjenje tražnje na tržištima glavnih vanjskotrgovinskih partnera. Pad tražnje za čelikom u EU je procijenjen na 2,3% za 2024. godinu³³, najviše zbog pada aktivnosti u građevinarstvu i automobilske industriji. Navedeni pad aktivnosti u automobilske industriji u EU također je negativno utjecao na kožnu industriju u BiH, koja je snažno vezana³⁴. Neke od djelatnosti u okviru Prerađivačke industrije (kao što je proizvodnja električne opreme, te tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa) zabilježile su visoke stope rasta proizvodnje u 2024. godini, međutim, njihov ponder u ukupnoj industrijskoj proizvodnji je nizak, te je samim tim i njihov utjecaj na ukupan opseg bio slab.

²⁸ Ponder djelatnosti Rudarstva u indeksu industrijske proizvodnje (siječanj 2025. godine) je bio 7,4%.

²⁹ Ponder djelatnosti Proizvodnje i opskrbe električnom energijom i plinom u indeksu industrijske proizvodnje (siječanj 2025. godine) bio je 18,0%.

³⁰ U smislu količine, jer je, prema podacima BHAS (Indeks prometa industrije), skupina Energija (u koju se ubraja i djelatnost Proizvodnje i opskrbe električnom energijom i plinom) na domaćem tržištu zabilježila pad prodaje od 4,5%, a na inozemnom tržištu pad od čak 31,2%, u 2024. godini, u odnosu na 2023. godinu.

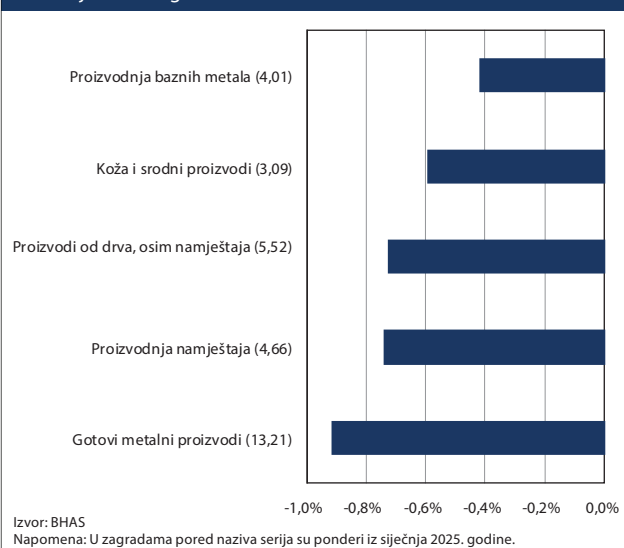
³¹ Prema saopćenju BHAS (Statistika robne razmjene BiH s inozemstvom, siječanj 2025. godine), gotovi metalni proizvodi su zabilježili godišnji pad vrijednosti izvoza od 4,2%.

³² U 2023. godini zabilježen je godišnji pad opsega proizvodnje baznih metala od 29,7%, velikim dijelom zbog privremenog zastoja u proizvodnji jednog od najvećih postrojenja za proizvodnju čelika, a koje je u 2024. godini spadalo među tri najveća izvoznika u BiH, prema podacima Uprave za neizravno oporezivanje BiH. Udio poduzeća koja ulaze u proizvodnju baznih metala iznosi svega 0,07%, prema posljednjim podacima Strukturalnih poslovnih statistika BHAS.

³³ Economic and Steel Market Outlook, veljača 2025. godine.

³⁴ Godišnji pad opsega proizvodnje u kožnoj industriji iznosio je 19,2% u 2024. godini.

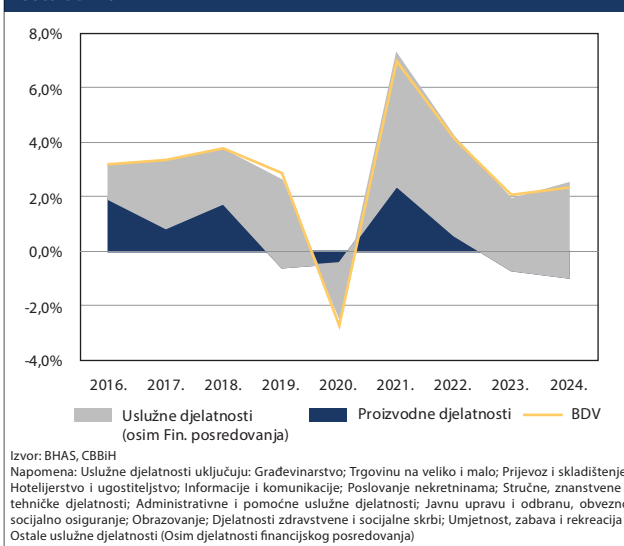
Grafikon 1.8: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2024. godini

II. Domaće uslužne djelatnosti, osim finansijskog posredovanja

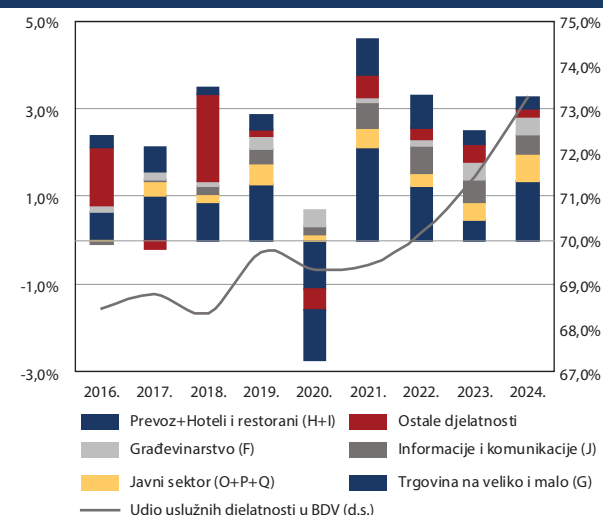
Uslužne djelatnosti igraju ključnu ulogu u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine, značajno generirajući uposlenost i potičući gospodarski rast. Kako industrijska proizvodnja i poljoprivreda imaju ograničen kapacitet za ekspanziju, a njihove glavne izvozne skupine proizvoda su pod snažnim utjecajem ekonomske aktivnosti u razvijenim zemljama, uslužni sektor postaje glavni pokretač ekonomske dinamike. Na rast ekonomske aktivnosti utjecala je povećana ekonomska aktivnost u sektoru usluga, potpomognuta snažnom postpandemijskom potražnjom, kao i značajna aktivnost u sektoru trgovine i građevinarstva (Grafikon 1.9).

Grafikon 1.9: Doprinos proizvodnih i uslužnih djelatnosti realnom rastu BDV-a

Promatrano po djelatnostima, najveći doprinos realnom rastu BDV zabilježen je u djelatnosti trgovine na veliko i malo (Grafikon 1.10), koja je u 2024. godini zabilježila godišnji rast od 7,4%, što je najvećim dijelom utemeljeno na domaćoj potrošnji uslijed pozitivnih kretanja na tržištu rada i rasta neto plaća, ali i različitih oblika transfera iz inozemstva (naknade uposlenicima, izravni transferi i mirovine)³⁵. Značajan doprinos ostalih uslužnih djelatnosti (djelatnosti informacija i komunikacija, transporta i hotela i restorana) u značajnoj se mjeri temelji na inozemnoj potražnji, odnosno izvozu različitih vrsta usluga³⁶. Djelatnost informacija i komunikacija (godišnji rast 6,9%) je djelatnost koja u posljednje četiri godine bilježi izrazito visoke godišnje stope rasta bruto dodane vrijednosti, što se najvećim dijelom može povezati sa značajnom tražnjom iz inozemstva za ovom vrstom usluga, tako da je, prema platnobilančnim podacima, izvoz ove vrste usluga u prva tri tromjesečja 2024. godine zabilježio godišnji nominalni rast od 6,7%. Dobri rezultati ove djelatnosti odražavaju postupnu digitalnu transformaciju u BiH, povećanje ulaganja u IT infrastrukturu i rastuću potražnju za digitalnim uslugama. Javni sektor³⁷ ima značajan doprinos ekonomskoj aktivnosti u BiH budući da se na njega odnosi oko jedne četvrtine ukupnog broja uposlenika, dok je doprinos realnom rastu BDV iznosio 60 bb. Također, djelatnosti prijevoza, kao i hotela i restorana, odnosno djelatnosti koje su izravno povezane s dolascima i potrošnjom inozemnih turista zabilježile su doprinos rastu realne BDV od 30 bb.

Grafikon 1.10: Doprinosi rastu realne BDV, odabrane djelatnosti

Izvor: BHAS, CBBiH

Sektor građevinarstva zabilježio je značajan rast u 2024. godini (7,4%), što je neznatno ispod razine iz 2023. godine. Ovakvi pokazatelji u sektoru građevinarstva većim su dijelom posljedica još uvijek veće potražnje od ponude. U prilog ovom ide i slabiji mehanizam transmisije visokih kamatnih stopa s europodručja na domaće tržište, kao i nedostatak alternativnih mogućnosti za ulaganja. U 2024. godini zabilježen je značajan rast opsega proizvodnje u građevinskom sektoru (6,0%)³⁸, koji je sukladno snažnom rastu bruto ulaganja zabilježenom u prva tri tromjesečja 2024. godine. Navedeni rast opsega radova odnosi se na oba glavna segmenta građevinarstva, i na visokogradnju (stanogradnju) i na niskogradnju. Stanogradnja je porasla za 17,6% u broju završenih stanova, te 16,1% u izgrađenoj površini. U niskogradnji je, u 2024. godini, također zabilježen značajan rast opsega proizvodnje (7,0%), poglavito zbog intenziteta radova poput onih na dionicama autoceste Koridor Vc. Istodobno, cijene izvođačkih radova u niskogradnji zabilježile su rast od 5,3%, u odnosu na 2023. godinu (rast je zabilježen kod svih vrsta objekata: magistralne ceste, autoceste, mostovi i tuneli). Rast cijena izvođačkih radova pokazuje da je došlo i do troškovnih pritisa. Također je važno napomenuti da u sektoru građevinarstva u BiH, već godinama, postoji problem manjka stručne radne snage, što u razdobljima intenzivnije gradnje može dodatno doprinijeti povećanju troškova rada.

III. Cijene

Usporavanje inflacije, koje je započeto još u posljednjem tromjesečju 2023. godine, nastavljeno je u 2024. godini. U 2024. godini, inflacija je iznosila 1,7%. Inflatorni pritisak se, u prethodnim razdobljima, značajno razlikovao u BiH od onog u eurozoni, kako u doprinosima pojedinačnih odjeljaka, tako i u jačini samog inflatornog pritiska. Međutim, u 2024. godini se primjećuje usklađivanje rasta cijena, pri čemu je godišnja inflacija u eurozoni iznosila 2,4%³⁹. Prema posljednjim srednjoročnim projekcijama CBBiH, očekujemo da će rast prosječnih potrošačkih cijena ostati na razini do 2%⁴⁰. Temeljna inflacija⁴¹ za 2024. godinu procijenjena je na 4,0% (Grafikon 1.11). Stopa procijenjene temeljne inflacije, bila je dvostruko viša u odnosu na ukupnu inflaciju, što pokazuje da rast cijena u 2024. godini nije bio samo pod utjecajem rasta egzogenih cijena, već i pod sve većim pritiskom domaćih cijena.

³⁵ Detaljnije pogledati u poglavlju 1.2.4 Vanjski sektor, Platna bilanca

³⁶ Detaljnije pogledati u poglavlju 1.2.4 Vanjski sektor, Platna bilanca

³⁷ Javni sektor obuhvaća djelatnosti: O (Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje), P (Obrazovanje) i Q (Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi).

³⁸ Izvor: Agencija za statistiku BiH, 25. 2. 2025. godine; Indeks proizvodnje u građevinarstvu

³⁹ U eurozoni se za izračun inflacije koristi HICP, a kako harmonizirani indeks još uvijek nije službeno dostupan za BiH se koriste isključivo CPI podatci. Ključna metodološka razlika temelji se na činjenici da HICP obuhvaća potrošnju nerezidenata, dok CPI isključivo domaćih privatnih kućanstava, što rezultira različitim udjelima pojedinih komponenata u potrošačkoj korpi za izračun CPI-a i HICP-a.

⁴⁰ CBBiH Jesenje srednjoročne makroekonomske projekcije, studeni 2024. godine

⁴¹ Temeljna inflacija je procjena CBBiH.

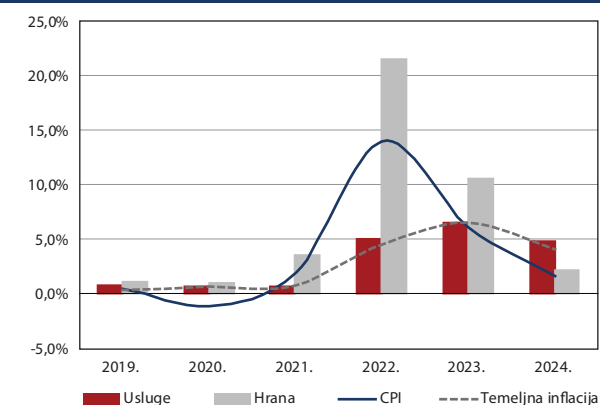
Perzistentno visoke stope temeljne inflacije, koje su već od kraja prvog polugodišta 2023. godine, bile iznad stopa ukupne inflacije, mogle bi uzrokovati daljnji sindikalni pritisak za usklađivanjem realnih primanja s rastom životnih troškova. Temeljna inflacija je već pod utjecajem značajnog rasta realnih plaća, koje su u 2024. godini zabilježile rast od 7,7% (vidjeti detaljnije u potpoglavlju Uposlenost i plaće).

Kretanje temeljne inflacije bilo je vrlo harmonizirano s kretanjem inflacije usluga u 2024. godini, što zapravo također sugerira da su domaći inflatorni pritisci u porastu. Rast domaćih inflatornih pritisaka može imati negativan utjecaj na konkurentnost domaće industrije, u srednjem i dugom roku, te utjecaj na opseg industrijske proizvodnje. Inflacija u sektoru usluga⁴², kontinuirano je visoka u posljednje tri godine, te istu procjenjujemo na 4,8% za 2024. godinu. Među uslugama koje su bilježile najizraženiji rast cijena su usluge restorana i hotela⁴³, cijene najamnina i usluge popravki te adaptiranja stanova. Sve navedeno ukazuje na to da rast cijena nije zabilježen samo u kategorijama koje su, tradicionalno, pod utjecajem snažnih oscilacija na međunarodnim tržištima, poput hrane i energenata.

Očekujemo da će u narednom razdoblju cijene režijskih troškova stvarati dodatni inflatorni pritisak, budući da su i u RS-u od početka 2025. godine cijene električne energije za građane porasle za 7,7%. Prema zvaničnim podacima, pododjeljak električna energija zabilježio je godišnji rast od 1,8% u 2024. godini, na razini BiH. Imajući u vidu navedena povećanja cijena električne energije, očekuje se daljnji inflatorni pritisak ne samo u ovom odjeljku, već i u svim ostalim odjeljcima, zbog činjenice kako povećanje cijena električne energije ima utjecaj i na ostale odjeljke.

Kategorija prijevoza zabilježila je blagi godišnji pad (0,1%) u 2024. godini. Ostale kategorije su zabilježile godišnji rast, izuzev kategorije odjeće i obuće koja kontinuirano djeluje deflatorno na ukupne prosječne potrošačke cijene, u petnaestogodišnjem razdoblju. Ovaj trend rasta cijena, koji je zabilježen u većini kategorija u 2024. godini, a posebice u uslužnom sektoru, u narednom razdoblju će vjerojatno biti pod dodatnim pritiskom rasta režijskih troškova. Najveći doprinos ukupnom rastu cijena u 2024. godini imao je odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, a zatim ostali proizvodi i usluge, te usluge restorana i hotela (Grafikon 1.12).

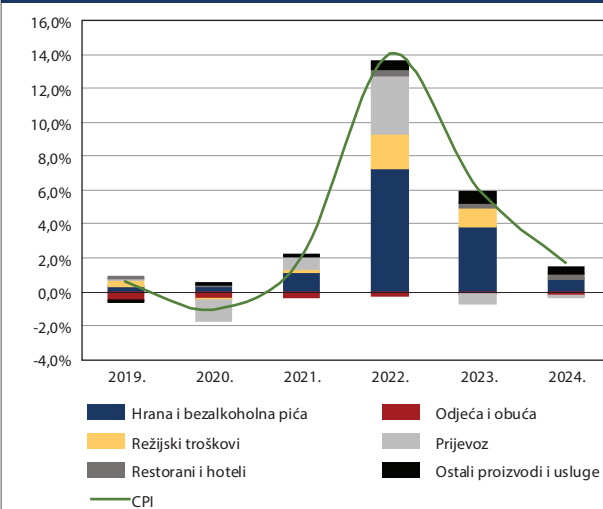
Grafikon 1.11: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena u BiH

Izvor: BHAS

Napomena: Temeljna inflacija i inflacija usluga su procjene CBBiH. Izračun temeljne inflacije prema metodologiji EUROSTAT-a u odnosu na metodologiju CBBiH izuzima dodatno odjeljak alkoholnih pića i duhana te u sklopu energenata izuzima cijene električne energije. Kako su domaće cijene za ove odjeljke formirane administrativno, te kako nisu toliko ovisne o egzogenim cijenama, izračun domaće temeljne inflacije se razlikuje po navedenoj osnovi, što je veoma česta praksa u pojedinim zemljama koje metodologiju kreiraju na temelju ekonomskih specifičnosti zemlje.

Grafikon 1.12: Doprinosi godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u BiH

Izvor: BHAS

Promatrajući rast prosječnih potrošačkih cijena po kategorijama, najveći rast cijena u 2024. godini zabilježen je za kategorije usluga restorana i hotela (7,2%), te za ostale proizvode i usluge (5,3%), među kojima se izdvajaju cijene finansijskih usluga. Kategorija hrane i bezalkoholnih pića u 2024. godini zabilježila je rast cijena od 2,1%. Cijene režijskih troškova su se zadržale na razini iz prethodne godine, usprkos poskupljenju električne energije za kućanstva u FBiH⁴⁴.

⁴² Inflacija usluga je procjena CBBiH.

⁴³ Ukupna masa plaća (engl. wage bill) se u 2024. godini povećala za 10,5%, u odnosu na 2023. godinu u sektoru hotelijerstva i ugostiteljstva.

⁴⁴ Cijene električne energije za kućanstva u FBiH su porasle za 10%, te oko 8% za male poduzetnike, a što je materijalizirano od 1. kolovoza 2024. godine.

Tekstni okvir 1: Promjena u razini prosječnih potrošačkih cijena glavnih odjeljaka, u odnosu na razdoblja prije inflatornih šokova

Nakon snažnih inflatornih šokova, od drugog polugodišta 2023. godine, otpočelo je brzo usporavanje rasta domaćih potrošačkih cijena. Ipak, indeks prosječnih potrošačkih cijena bilježi visoke razine od kada se službeno prikupljaju podatci o cijenama u BiH, pri čemu je na kraju prosinca zabilježen prosječan rast cijena od 24,4%, u odnosu na prosjek 2021. godine, odnosno prije razdoblja snažnih inflatornih šokova.

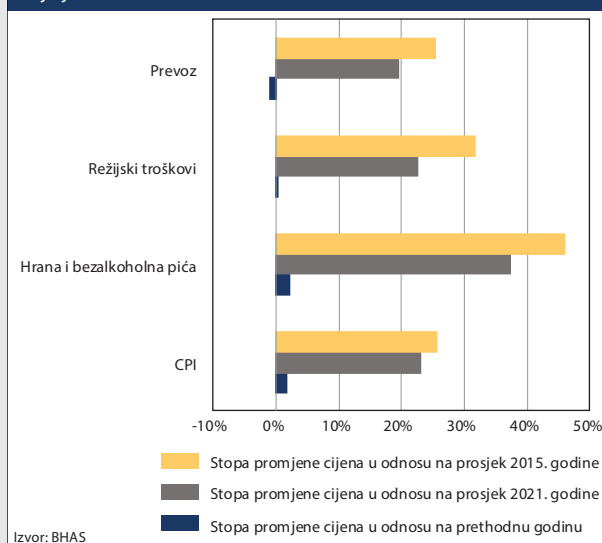
Ovo je važno imati u vidu s aspekta raspoloživog dohotka, jer, iako inflacija usporava, prosječne potrošačke cijene su i dalje više u odnosu na prethodna razdoblja. U tom kontekstu, također je važno naglasiti da su zemlje u razvoju posebno osjetljive na inflaciju, naročito na povećanja cijena osnovnih životnih potrepiština poput hrane, goriva i režijskih troškova. U razvijenim zemljama, povećanje cijena hrane nije toliko dramatično, koliko u zemljama s nižim prosječnim dohotkom po stanovniku, gdje i manje promjene u cijenama hrane imaju veliki utjecaj na kvalitetu života stanovništva. Rast prosječnih potrošačkih cijena ima najveći utjecaj na kućanstva s nižim dohotkom, iz razloga što takva kućanstva imaju tendenciju da troše najveći dio svojih prihoda na prehrambene proizvode i druge osnovne namirnice. Zbog nižeg raspoloživog dohotka, upravo je ponder za kategoriju Hrana i bezalkoholna pića daleko najznačajniji s aspekta mjerenja inflacije u slučaju BiH⁴⁵.

Na Grafikonu 1.13, prikazane su godišnje promjene cijena za odjeljke hrane i bezalkoholnih pića, režijskih troškova, i prijevoza, u odnosu na 2021. godinu, te 2015. godinu. Promatrajući tri navedena glavna odjeljka u ukupnoj potrošnji stanovništva, koji prema udjelu potrošnje imaju 64,6% u ukupnoj strukturi, jasno su vidljive značajne stope rasta cijena, u odnosu na prosjek 2021. godine, a posebice u odnosu na prosjek 2015. godine. Najznačajniji rast cijena, u odnosu na prosjek 2021. godine, zabilježen je za kategoriju hrane i bezalkoholnih pića (od 37,2%), a u odnosu na 2015. čak 45,9%. Također, iako su cijene režijskih troškova stagnirale u 2024. godini, a cijene prijevoza čak zabilježile pad, cijene u navedenim odjeljcima su porasle za 22,6% i 19,4%, u odnosu na prosjek 2021. godine⁴⁶.

⁴⁵ Ponder za kategoriju Hrana i bezalkoholna pića za 2024. godinu u BiH je iznosio 36,9%, a u EU 16,9%.

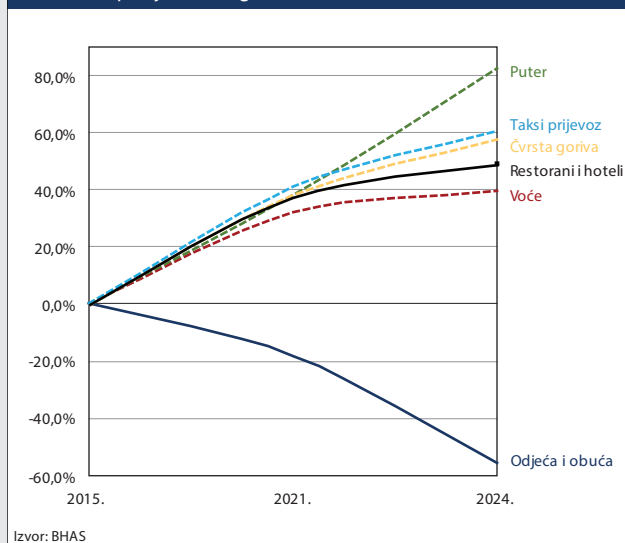
⁴⁶ U 2024. godini, prosječna neto plaća u BiH porasla je za 38,5%, u odnosu na prosjek 2021. godine. Prema posljednjim podacima Ankete o radnoj snazi, udio aktivnog stanovništva u ukupnom radno sposobnom stanovništvu je 49,5%, dok je u 2021. godini iznosio 48,0%.

Grafikon 1.13: Promjene prosječnih potrošačkih cijena glavnih odjeljaka

Promatrano na detaljnijoj razini, iako su neki pododjeljci zabilježili dosta sporiji rast cijena u 2024. godini, a neki i pad cijena, u odnosu na 2023. godinu, njihova razina cijena je značajno viša u odnosu na prosjek 2015. godine (Grafikon 1.14). Primjerice, pododjeljak Voće je zabilježio rast cijena od 4,3% u odnosu na 2023. godinu, ali i rast od 39,7% u odnosu na 2015. godinu⁴⁷. U okviru navedenog pododjeljka, cijene krušaka su stagnirale u 2024. godini, ali su zabilježile rast od čak 112,1%, u odnosu na prosjek 2015. godine. Također, pododjeljak Čvrsta goriva (u okviru režijskih troškova) zabilježio je pad cijena od 4,7% u 2024. godini, međutim, u odnosu na prosjek 2015. godine, zabilježio je rast od 58,0%. Neki od ostalih pododjeljaka koji su zabilježili značajan rast u razini cijena su ulja i masnoće, pekarski proizvodi, taksi i cestovni prijevoz, održavanje i popravke stolarije, te usluge u restoranima i hotelima.

Grafikon 1.14: Promjena u razini cijena za odabrane pododjeljke, u odnosu na prosjek 2015. godine

⁴⁷ Količina uvezenog voća u 2024. godini smanjila se za 3,3%, dok se vrijednost uvoza voća povećala za 8,0%, što ukazuje na cjenovni efekt, odnosno na rast cijena voća na međunarodnom tržištu.

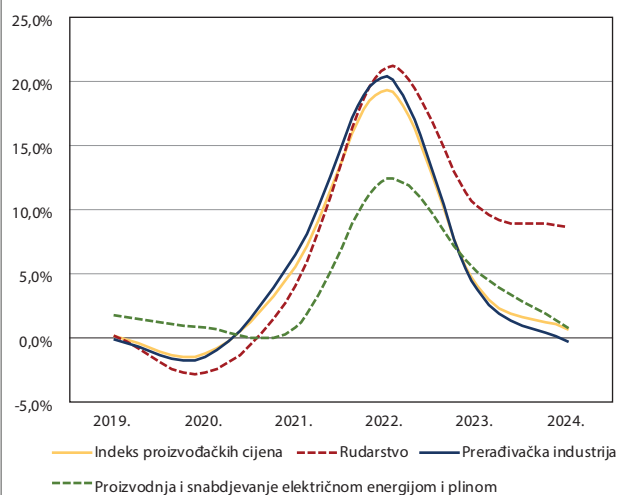
S druge strane, odjeljak odjeće i obuće kontinuirano bilježi pad cijena u razdoblju od petnaest godina, pri čemu je u 2024. godini zabilježen pad cijena od 55,7% u odnosu na prosjek 2015. godine.

Prema posljednjim podacima Eurostata, per capita BDP, prema paritetu kupovnih snaga, u BiH je u 2023. godini bio tek na 36% onoga EU. Drugim riječima, kada se uzmu u obzir i razlike u cjenovnim razinama, u BiH se u 2023. godini generiralo, po stanovniku, 36% vrijednosti koja se u istom razdoblju generirala u EU. Pri tome, prema istom izvoru, stvarna individualna potrošnja (kao pokazatelj materijalne dobrobiti kućanstava) je u BiH u istoj godini po stanovniku iznosila 42% prosjeka EU. U 2023. godini stanovništvo BiH je konzumiralo hrane i bezalkoholnih pića u visini od 23,9% BDP-a, dok je u EU taj postotak bio znatno niži (6,8%). Kada bismo zanemarili različite stope inflacije u navedenim odjeljcima, kao i činjenicu da cjenovni indeksi u BiH i EU nisu izravno usporedivi, jasno je kako inflatorni pritisci na osnovne životne potrepštine znatno jače utječu na raspoloživi dohodak u zemljama na nižoj razini ekonomskog razvoja. Iako su tijekom 2024. godine u BiH produžene privremene mjere zaključavanja cijena osnovnih životnih potrepština, takve privremene intervencije na cijenama roba i usluga ne mogu imati previše snažan efekt, te mogu samo trenutačno olakšati pritisak na proračune kućanstava⁴⁸.

Cijene industrijskih proizvođača u BiH su u 2024. godini također zabilježile usporavanje rasta (Grafikon 1.15) u odnosu na prethodnu godinu (0,7% za 2024. godinu u odnosu na 4,0% za 2023. godinu). Iako su proizvođačke cijene u djelatnostima Rudarstva i Proizvodnje i opskrbe električnom energijom i plinom zabilježile rast (od 8,7% i 0,8%, respektivno), Prerađivačka industrija je zabilježila blagi pad cijena (0,3%), što može ukazivati na slabu potražnju za industrijskim proizvodima (vidjeti potpoglavlje Industrijska proizvodnja i građevinarstvo). Promatrano po glavnim skupinama, sve skupine su zabilježile rast proizvođačkih cijena, osim intermedijarnih proizvoda koji su zabilježili pad od 1,2%. Daljnja podjela po tržištima ukazuje da su proizvođačke cijene za domaće tržište zabilježile rast od 2,3%, dok su za nedomaće tržište zabilježile blagi pad od 0,8%. Ove informacije sugeriraju da su domaći proizvođači ograničeni u podizanju cijena kako bi održali konkurentnost na međunarodnom tržištu, dok rast troškova, poput plaća i električne energije, vrši pritisak na cijene za domaće tržište.

Proizvođačke cijene usluga su najviše porasle za arhitektonske i inženjerske djelatnosti, te za djelatnosti cestovnog prijevoza roba, koji predstavlja dominantan oblik transporta u BiH⁴⁹.

Grafikon 1.15: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, po djelatnostima

Izvor: BHAS

⁴⁸ Vlada Federacije Federacije BiH je na prijedlog Federalnog ministarstva trgovine usvojila pokretanje Projekta „Zaključavamo cijene“ krajem 2023. godine, u trajanju od tri mjeseca za 40 proizvoda, koji obuhvaćaju životne namirnice i higijenske potrepštine. Federalno ministarstvo trgovine od 1. listopada 2024. godine najavilo je četvrti val dobrovoljnog projekta koji je trajao do kraja 2024. godine, gdje je popis proizvoda sa sniženom i zaključanom cijenom proširen na 56 proizvoda. Ministarstvo trgovine i turizma Republike Srpske od 1. kolovoza je nastavilo dobrovoljnu akciju zaključavanja cijena u sklopu kampanje „Društveno odgovorni“, a koja je pokrenuta tijekom 2023. godine. CBBiH analize efekata dosadašnjih mjera nisu ukazale na smanjenje ukupne inflacije.

⁴⁹ Prema posljednje dostupnim podacima, zabilježen je rast cijena za arhitektonske i inženjerske djelatnosti od 8,1%, a za djelatnosti cestovnog prijevoza roba rast od 4,3%, u odnosu na 2023. godinu.

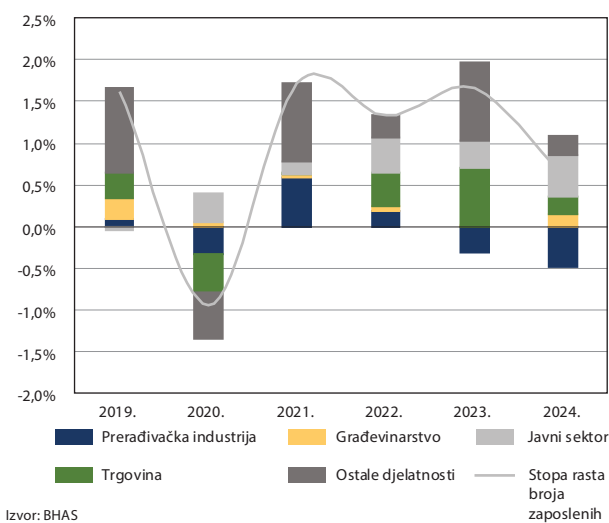
IV. Uposlenost i plaće

Osnovne strukturalne karakteristike tržišta rada u BiH u 2024. godini su relativno nepromijenjene u odnosu na ranije godine⁵⁰: niska aktivnost radno sposobnog stanovništva, visoka dugoročna neuposlenost, te neuposlenost mladih. Prema posljednjim podacima Ankete o radnoj snazi⁵¹, stopa neuposlenosti, u trećem tromjesečju 2024. godine, iznosila je 12,2% (u 2023. godini iznosila je 13,2%). Stopa zaposlenosti (osoba dobi 15-89 godina) iznosila je samo 43,6%, uz značajan rodni jaz. Usprkos opadajućem trendu u posljednjim godinama, stopa neuposlenosti je i dalje viša u usporedbi sa zemljama EU, posebice među mladima. Prema posljednje dostupnim podacima, udio mladih osoba koje nisu zaposlene, niti uključene u obrazovanje i obuku (tzv. NEET stopa⁵²) u BiH iznosio je 15,7%, dok je u EU taj udio bio 10,9%. Dugoročna stopa neuposlenosti⁵³ također je značajno viša u BiH u odnosu na zemlje EU (8,6% u BiH, u usporedbi s 1,9% u EU), što dalje ukazuje na strukturalne probleme na tržištu rada, kao što je neusklađenost znanja i vještina sa stvarnim potrebama tržišta rada. Prema podacima Ankete o radnoj snazi za treće tromjesečje 2024. godine, 70,8% neuposlenih je tražilo posao duže od godinu dana.

U strukturi radne snage, najveći je udio osoba sa završenom srednjom školom i specijalizacijom (69,1% u trećem tromjesečju 2024. godine). Osobe sa završenom srednjom školom i specijalizacijom teško se integriraju na tržište rada, te čine čak 44,5% neaktivnog stanovništva. Iako zvanični podaci bilježe povećanje stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva u odnosu na 2023. godinu, u 2024. godini ona je i dalje ispod 50% (49,6% u trećem tromjesečju 2024. godine). Dobna skupina 25-49 godina starosti čini 65,2% aktivnog stanovništva, mada i značajan dio ukupnog broja neuposlenih osoba (62,7%) pripada ovoj starosnoj skupini. Zvanični podaci ukazuju i na smanjenje broja osoba izvan radne snage (1,45 milijuna registriranih osoba izvan radne snage krajem trećeg tromjesečja 2024. godine) pri čemu je više od 60% neaktivnog stanovništva u dobnoj skupini iznad 50 godina starosti.

Prema administrativnim podacima⁵⁴, evidentiran je kontinuiran pad broja neuposlenih osoba, a na kraju prosinca broj neuposlenih osoba od 320.969 (smanjenje od 6,6% na godišnjoj razini). U prosincu 2024. godine, ostvaren je rast broja zaposlenih osoba, na kumulativnoj osnovi, odnosno 5.230 novozaposlenih osoba. Najveći udio u ukupnom broju zaposlenih osoba, u prosincu 2024. godine (preko 60%), odnosio se na zaposlenike u javnom sektoru, prerađivačkoj industriji, te trgovini na veliko i malo (Grafikon 1.16). Broj zaposlenih u javnom sektoru (javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje, obrazovanje, te djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne pomoći) činio je gotovo jednu četvrtinu ukupnog broja zaposlenika, gdje je zabilježen i najveći kumulativni rast broja zaposlenika, u odnosu na isti mjesec prethodne godine (4.089 novozaposlenih osoba). Značajan rast broja zaposlenika također je ostvaren i u djelatnostima trgovine na veliko i na malo, obrazovanja, te građevinarstva. S druge strane, u Prerađivačkoj industriji zabilježeno je najveće smanjenje broja zaposlenih osoba.

Grafikon 1.16: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenika po područjima, na kraju godine

⁵⁰ Izostaje napredak u poboljšanju statistika tržišta rada i socijalnih statistika te izradi propisa koji su preduslov za sljedeći popis stanovništva. Neophodno je unapređenje administrativnih podataka, koji ne daju sveobuhvatan prikaz dinamike tržišta rada. Istodobno, metodološke izmjene u izradi Ankete o radnoj snazi, koju na kvartalnoj i godišnjoj osnovi provodi BHAS, otežavaju uporedivost historijskih serija anketnih podataka.

⁵¹ Anketa o radnoj snazi, III kvartal 2024. godina, decembar 2024. godine.

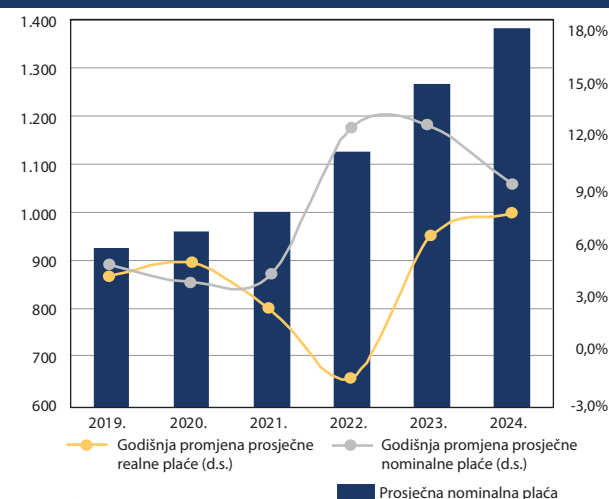
⁵² NEET stopa je udio osoba starosti od 15 do 24 godine koje nisu zaposlene, nisu na školovanju, niti su na obuci u ukupnoj populaciji tog uzrasta.

⁵³ Dugoročna stopa neuposlenosti je udio neuposlenih osoba godinu dana i duže u aktivnom stanovništvu.

⁵⁴ Izvor podataka: Agencija za rad i zapošljavanje BiH. Administrativni podaci se temelje na evidencijama neuposlenih koji su prijavljeni na biroima za zapošljavanje. Neuposlenom osobom se smatra svaka osoba koja ispunjava zakonom propisane uvjete i prijavljena je u nekom od zavoda za zapošljavanje. Imajući u vidu negativne demografske trendove i kontinuiran odljev radne snage, uslijed migracija kvalificiranih radnika, raspoložive administrativne podatke treba s pažnjom interpretirati.

U 2024. godini nastavljen je rast prosječnih nominalnih plaća, te je zabilježena prosječna godišnja stopa rasta od 9,4%, što predstavlja nižu stopu u odnosu na 2023. godinu (12,6%). Usporavanje rasta inflacije, uz rast nominalnih zarada, rezultiralo je značajnim rastom realnih plaća u 2024. godini, od 7,7% na godišnjoj razini (Grafikon 1.17). Početkom 2024. godine, minimalna plaća je porasla u FBiH za 3,9% i u RS-u za čak 28,6%. U narednom razdoblju se očekuje nastavak rasta realnih plaća, posebice imajući u vidu kako je u 2025. godini dodatno povećana minimalna plaća u oba entiteta, a čiji je rast naročito izražen u FBiH (61,6%). Prosječne potrošačke cijene ne rastu približnom dinamikom, što bi bilo očekivano uslijed ovakvih promjena u troškovima proizvodnje. Moguće je kako je inicijalni efekt apsorbiran profitnim maržama, te da će se puni efekt na ekonomsku aktivnost i cijene odraziti tek u narednom razdoblju. Također očekujemo da će se trend smanjenja neuposlenosti nastaviti i u narednom razdoblju, što bi moglo pozitivno utjecati na osobnu potrošnju, uz već prisutni rast prosječnih nominalnih plaća. Međutim, ovaj se efekt odnosi na slučaj gdje smanjenje neuposlenosti nije rezultat rasta broja neaktivnog radno sposobnog stanovništva.

Grafikon 1.17: Prosječne godišnje neto plaće

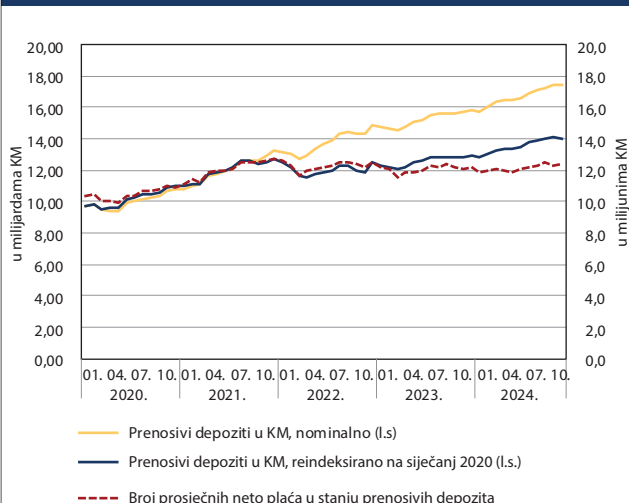

Izvor: BHAS

Napomena: Realna plata je usklađena sa prosječnim potrošačkim cijenama. Prosječna godišnja plata podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plata po mjesecima.

Kao posljedica usklađivanja plaća, rasli su depoziti po viđenju i transakcijski računi u KM⁵⁵ (Grafikon 1.18). Uočljivo je da u posljednjem razdoblju, otkako je počelo intenzivnije usklađivanje plaća za inflaciju, broj prosječnih plaća u stanju prenosivih depozita u KM značajnije ne raste. Drugim riječima, najznačajnija kategorija depozita raste, poglavito zbog usklađivanja plaća, vjerojatno i mirovina, za inflaciju, uz usporavanje rasta broja uposlenika.

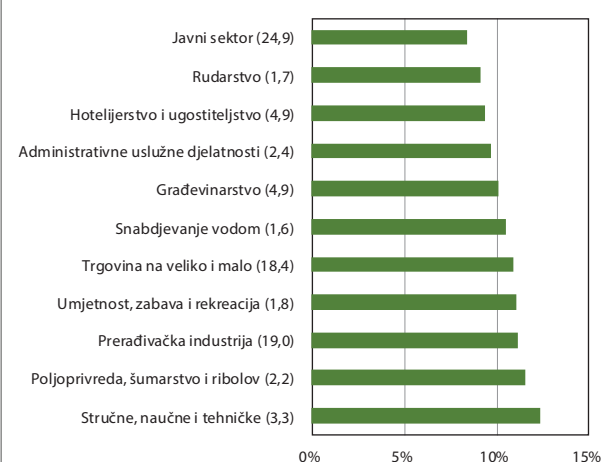
Grafikon 1.18: Prenosivi depoziti u KM i plaće

Izvor: CBBiH, BHAS

Nominalni rast prosječnih neto plaća zabilježen je u svim djelatnostima u 2024. godini, s tim što je najizraženiji rast zabilježen za djelatnosti Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (12,3%), Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov (11,5%), te za Prerađivačku industriju (11,1%) (Grafikon 1.19). Treba imati u vidu da je prosječna neto plaća u Prerađivačkoj industriji, koja je, prema zvaničnim statističkim podacima, zapošljavala gotovo petinu svih uposlenika u BiH u prosincu 2024. godine, i dalje značajno ispod prosječne neto plaće u BiH (81,0% u prosincu 2024. godine). Kontinuirani odlazak mladih i kvalificiranih radnika, uz demografski izazov starenja stanovništva, u teoriji može rezultirati rastom plaća u kratkom roku. Međutim, smanjenje radno sposobnog stanovništva i produktivnosti može rezultirati usporavanjem rasta plaća, u dugom roku.

Grafikon 1.19: Prosječan godišnji rast nominalnih neto plaća, po djelatnostima

Izvor: BHAS

Napomena: U zagradi pored naziva serije, prikazan je udio u ukupnom broju uposlenika, u postotcima, na kraju 2024. godine.

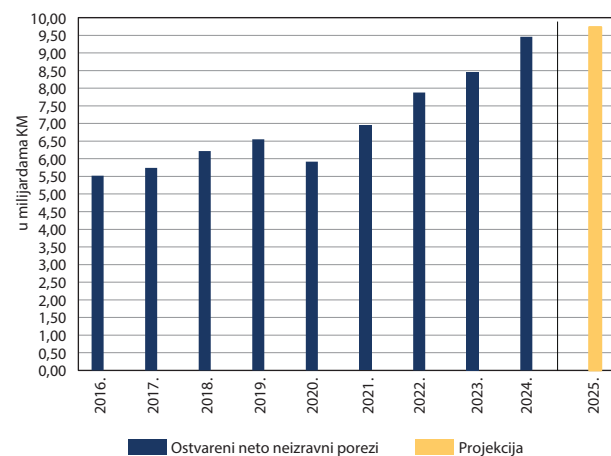
⁵⁵ Ukupni prenosivi depoziti u KM su krajem 2024. godine imali udio od oko 53% u ukupnim depozitima u sustavu.

1.2.2 Fiskalni sektor

Fiskalni pokazatelji u 2024. godini ukazuju na snažan rast prihoda i rashoda, uz nešto jači intenzitet rasta javnih rashoda. Jači intenzitet rasta rashoda se može objasniti rastom tekuće potrošnje sektora vlade koja je predstavljala fiskalni odgovor na ublažavanje posljedica visokih cijena za osjetljive kategorije stanovništva. Vladina potrošnja bila je usmjerena na veća nominalna izdvajanja za mirovine, plaće u javnom sektoru, kao i jednokratne novčane isplate osjetljivim kategorijama. Budući da je naglasak vlada bio na očuvanju životnog standarda osjetljivih kategorija stanovništva, izostala su značajnija investicijska ulaganja kao i povlačenja sredstava od ino-kreditora po koncesijskim uvjetima, tako da je javni dug opće vlade prema mastrihtskim kriterijima neznatno povećan u 2024. godini.

Neto prihodi od neizravnih poreza su u 2024. godini zabilježili snažan rast na godišnjoj razini (Grafikon 1.20). Iznos naplaćenih neto prihoda u 2024. godini (9,45 milijardi KM) je najveći od uspostave sustava neizravnog oporezivanja. Samo u odnosu na prethodnu godinu ovaj iznos je povećan za 1,01 milijardu KM ili 11,9%. Glavni doprinos navedenom rastu prihoda dolazi od značajne potrošnje kućanstava, zadržavanja cijena na visokoj razini, povećanja specifične trošarine na cigarete za 15%, povećanja rasta nominalnih plaća, kao i povećanja cijena u uslužnom sektoru.

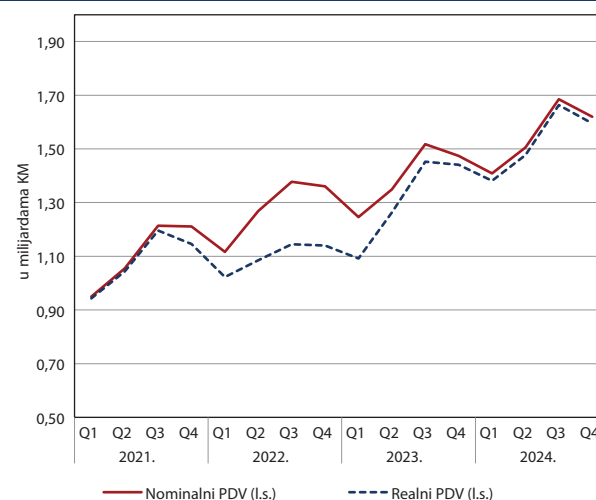
Grafikon 1.20: Prihodi od neizravnih poreza

Izvor: Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini (GFO BiH) za razdoblje 2025-2027 (usvojen u ožujku 2025. godine)

Rekordan rast ukupnih prihoda je rezultat rasta prihoda od PDV-a (porez na dodanu vrijednost), kao najveće stavke u strukturi prihoda. Neto prihod od PDV-a iznosio je 6,22 milijarde KM u 2024. godini, što je više za 11,3% u odnosu na prethodnu godinu. Glavni čimbenik navedenog rasta prihoda po ovoj osnovi je zadržavanje opće razine cijena na visokoj razini, povećanje plaća i uposlenosti kroz privatnu potrošnju, ali i povećanja cijena usluga vezanih uz sektor turizma (Grafikon 1.21).

Grafikon 1.21: Utjecaj inflacije na rast prihoda od PDV-a

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Uprava za neizravno oporezivanje (UINO), CBBiH

U 2024. godini došlo je do nekoliko izmjena u oblasti porezne politike. Kao odgovor na inflatorne pritiske, Vlada Federacije BiH je povećala minimalnu plaću na iznos od 1000 KM u Federaciji Bosne i Hercegovine s primjenom od 31. siječnja 2025. godine. Ova izmjena, kako je najavljeno, predstavlja dio šireg paketa socijalnih politika koja za cilj ima poboljšanje životnog standarda za radnike i doprinos smanjenju siromaštva, s izravnim implikacijama na prikupljanje prihoda od poreza, naročito poreza na osobni dohodak. Prihodi od poreza na osobni dohodak čine manji dio ukupnih poreznih prihoda, i u Federaciji BiH trenutačno predstavljaju oko 8,5% ukupnih poreznih prihoda. Također, jedna od izmjena porezne politike je povećanje specifične trošarine na cigarete za 15%. Ova izmjena je dovela do većih maloprodajnih cijena, koja je, usprkos neznatnom smanjenju potrošnje, doprinijela približno godišnjem povećanju prihoda po osnovi trošarina u iznosu od 101 do 131 milijuna KM.

Ukupna naplata prihoda od trošarina u 2024. godini je zabilježila snažan godišnji rast od 15,5% i navedeni rast uglavnom dolazi od trošarina na duhan. Prihodi po ovoj osnovi su zabilježili značajan rast, naročito zbog povećanja potrošnje i rasta cijena proizvoda koji podliježu navedenim trošarinama. Neto prihodi po osnovi cestarina zabilježili su godišnji rast (8,0%) što se može objasniti većim brojem putovanja. Također, svake godine, Uprava za neizravno oporezivanje donosi Odluku o količini dizel-goriva na koje se ne plaća cestarina.⁵⁶ Prihodi od carina su usko povezani s uvozom, tako da je rast uvoza utjecao na rast prihoda od carina u iznosu od 73,5 milijuna KM (14,5%) u odnosu na 2023. godinu. Rast prihoda po ovoj osnovi je vezan s rastom cijena energenata, sirovina, hrane i ostalih uvezenih roba. Prema Globalnom okviru fiskalne bilance i politika u Bosni i

⁵⁶ <https://www.uino.gov.ba/portal/bs/akciza-i-cestarina/cestarina/>

Hercegovini (GFO) za razdoblje 2025.-2027.⁵⁷ koji je usvojen u ožujku 2025. godine, projiciran je rast neizravnih poreza od 3,9% na godišnjoj razini ili 18,1% projicirane vrijednosti nominalnog BDP-a. Rizici za ostvarenje ovih projekcija su značajni, poglavito zbog neizvjesnosti u vezi s globalnom situacijom vezanom uz ratna dešavanja u Ukrajini, zatim eventualne izmjene politike neizravnog oporezivanja (diferencirana stopa PDV-a, privremeno ukidanje trošarina na derivate, zahtjevi za oslobađanjem ili isplatu povrata za promet u zemlji).⁵⁸

I pored rekordnih prihoda, za 2024. godinu bio je planiran deficit u entitetskim proračunima, zbog značajnog rasta rashoda uslijed izdvajanja sredstava za rast plaća u javnom sektoru, ali i usklađivanja mirovina sukladno rastu BDP-a i indeksa potrošačkih cijena. Vlada Republike Srpske je izvršila rebalans proračuna za 2024. godinu kojim je proračun uvećan za 75 milijuna KM ili 1,3% u odnosu na prvobitni proračun za 2024. godinu koji je iznosio 5,73 milijardi KM. Vlada Republike Srpske je od navedenog rebalansa izdvojila oko 28 milijuna KM za umirovljenike, oko 20 milijuna KM za ulaganja, a ostatak za ostalu potrošnju i materijalne troškove. Rebalans je planiran na temelju povećanja prihoda ovog entiteta (povećanje prihoda je iznosilo 350 milijuna KM u ovoj godini). S druge strane, iako je u srpnju 2024. godine Vlada FBiH pokrenula žurnu inicijativu za usvajanje rebalansa, on je povučen s dnevnog reda Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH. Međutim, Vlada FBiH je donijela Uredbu o jednokratnoj pomoći umirovljenicima, kako bi se ublažile negativne posljedice izostanka rebalansa proračuna za ovu kategoriju stanovništva.

Iako su strategije javnih ulaganja u oba entiteta bile usmjerene na intenziviranje ulaganja u infrastrukturne projekte i energetske sektor, u prvih devet mjeseci 2024. godine zabilježen je samo blagi rast realizacije kapitalnih ulaganja. Sukladno tomu, javna ulaganja su u prvih devet mjeseci tekuće godine za 28,9 milijuna KM veća u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U navedenom razdoblju je realizirano 239,3 milijuna KM javnih ulaganja kroz proračune. Entitetski proračuni za 2025. godinu su pravodobno usvojeni.

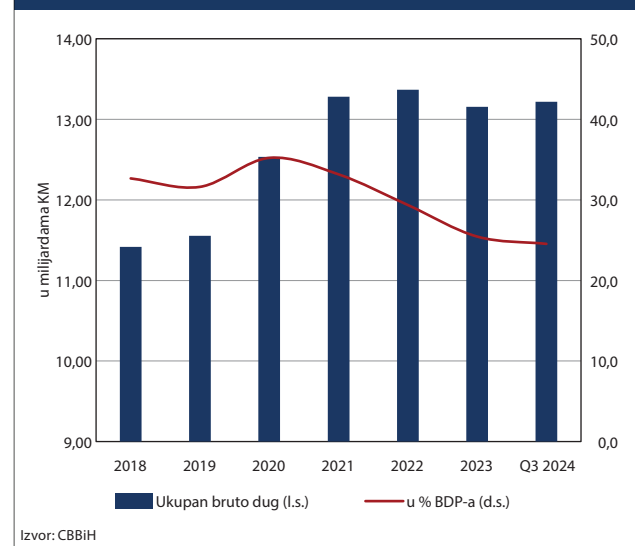
U prosincu 2024. godine, Narodna skupština RS je usvojila Proračun RS za 2025. godinu u iznosu od 6,07 milijardi KM,⁵⁹ što predstavlja uvećanje od 260 milijuna KM (4,5%) u odnosu na iznos predviđen Rebalansom proračuna iz studenog 2024. godine. Predviđen je proračunski deficit od 98,4 milijuna KM za 2025. godinu. U siječnju 2025. godine, Zastupnički dom Parlamenta FBiH je usvojio Proračun FBiH u iznosu od 8,25 milijardi KM. Proračunom su predviđena sredstva u iznosu od 100 milijuna KM gospodarskim subjektima u svrhu prevazilaženja prijelaznog razdoblja od fiskalnih intervencija do fiskalnih reformi. Također, iz

proračuna će biti izdvojeno 50 milijuna KM za područja poplavljena u listopadu 2024. godine. Nadalje, iz proračuna je planirano 332 milijuna KM za Fond PIO/MIO u 2025. godini.

Vlada Federacije BiH je u prosincu 2024. godine donijela Odluku prema kojoj će minimalna plaća iznositi 1000 KM u FBiH (pogledati Grafikon 1.17 u poglavlju Plaće i uposlenost), a koja će se primjenjivati od 1. siječnja do 31. prosinca 2025. godine.⁶⁰ Ovo podrazumijeva da će u FBiH minimalna plaća biti povećana za 381 KM. Također, da bi se prevazišli potencijalni problemi za obrtnike i mala poduzeća, Vlada Federacije BiH je najavila program subvencioniranja iz proračuna Federacije BiH (subvencije čine oko 5% ukupnih rashoda). Naime, obrtnicima i malim poduzećima, Vlada FBiH će uplaćivati subvencije za doprinose, a kako bi sačuvali radna mjesta koja su eventualno ugrožena uslijed povećanja minimalne plaće i primanja.

Nivo javnog duga sektora opće vlade s krajem trećeg tromjesečja 2024. godine u odnosu na kraj 2023. godine je povećan u nominalnom iznosu za 61,5 milijuna KM. U 2024. godini je izostalo značajnije zaduženje vlada entiteta kod međunarodnih finansijskih institucija, dok je zaduživanje na domaćem tržištu kapitala bilo nešto intenzivnije. Ukupan javni dug sektora opće vlade na kraju trećeg tromjesečja 2024. godine je iznosio 24,5% izraženo u postotcima BDP-a. (Grafikon 1.22).

Grafikon 1.22: Ukupan javni dug sektora opće vlade

⁵⁷ <https://www.mft.gov.ba>

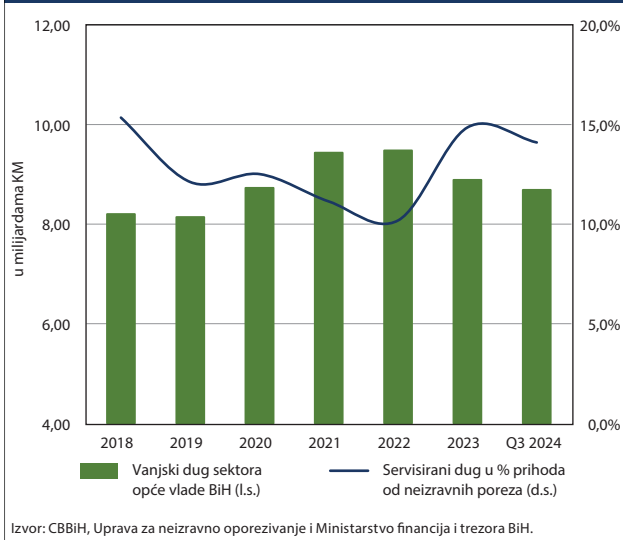
⁵⁸ http://www.oma.uino.gov.ba/bilteni/Oma_Bilten_bos_233_234.pdf

⁵⁹ <https://www.narodnaskupstinars.net/?q=la/vijesti/narodna-skup%C5%A1tina-usvojila-bud%C5%BEet-republike-srpske-za-2025-godinu-i-program-ekonomskih-reformi-republike-srpske-za-period-2025-2027>

⁶⁰ <https://fbihvlada.gov.ba/bs/vlada-fbih-radnicima-vise-plate-poslodavcima-subvencije>

Na razini konsolidirane BiH u 2025. godini je planirano povlačenje ino kredita u iznosu od 1,81 milijarda KM⁶¹, dok je na domaćem tržištu planirano zaduženje od 928 milijuna KM. Istodobno, imajući u vidu da su na razini konsolidirane BiH u 2025. godini ukupne potrebe financiranja proračuna 858,1 milijuna KM, izvjesno je očekivati daljnji rast vladinih obveza u 2025. godini. Vanjski dug sektora opće vlade je tijekom 2024. godine zabilježio daljnji pad na godišnjoj razini (179,4 milijuna KM ili 2,0%) i na kraju trećeg tromjesečja 2024. godine je iznosio 8,69 milijardi KM (Grafikon 1.23).

Grafikon 1.23: Vanjski dug sektora opće vlade

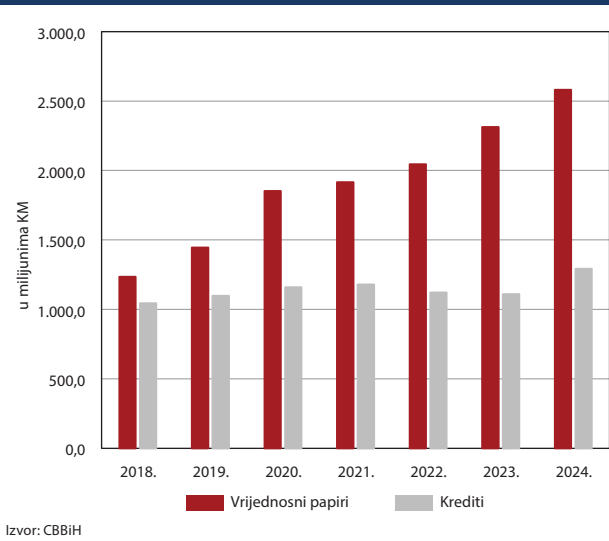

U 2024. godini ukupan iznos povučenih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija iznosio je 798,6 milijuna KM, premda je planirano povlačenje sredstava u iznosu od 2,00 milijarde KM⁶². U 2024. godini je izostalo značajnije povlačenje sredstava od ino-kreditora. Najveće povlačenje je zabilježeno u prvom tromjesečju 2024. godine (332,2 milijuna KM), od čega se najveći pojedinačni iznos odnosio na financiranje koridora Vc (oko 118 milijuna KM).

Otplata vanjskog duga sektora opće vlade bila je znatno veća od iznosa novih povučenih sredstava u 2024. godini. Od ukupno servisiranih sredstava prema ino-kreditorima (1,33 milijardi KM) prema Međunarodnom monetarnom fondu – MMF i Svjetskoj banci – IDA su servisirani pojedinačno najveći iznosi od 434,2 milijuna KM i 223,4 milijuna KM, respektivno. Za servisiranje vanjskog duga sektora opće vlade u 2025. planirana su sredstva u iznosu od 1,23 milijardi KM, što je 12,6% projiciranih prihoda od neizravnih poreza za 2025. godinu⁶³ (u 2024. godini taj postotak je bio viši i

iznosio 14,1%). Zaduzenost sektora vlade kod komercijalnih banaka je zabilježila značajan rast na godišnjoj razini po osnovi vrijednosnih papira (274,4 milijuna KM), kao i po osnovi kredita (182,4 milijuna KM) (Grafikon 1.24). U drugoj polovini 2024. godine vlade entiteta izvršile su značajna nova zaduženja na tržištu kapitala. Vlada Republike Srpske je u studenom 2024. godine prihvatila zaduženje od 100 milijuna eura s rokom otplate od deset godina, uključujući grejs period od godinu dana i uz kamatnu stopu od 5%. Ova sredstva vlada RS je iskoristila za financiranje proračunskog deficita i refinanciranje dijela postojećeg duga.⁶⁴ Vlada FBiH je u prosincu 2024. godine izdala sedmogodišnje obveznice u iznosu od 150 milijuna KM, uz prosječnu kamatnu stopu od 3,76%. FBiH se na tržištu kapitala zadužila za oko 700 milijuna KM u 2024. godini, dok je izdvojila 443,9 milijuna KM za otplatu u istom razdoblju. Ova zaduženja su također omogućila Vladi Federacije BiH da financira proračunski deficit i refinancira dio postojećeg duga. Izloženost bankovnog sektora prema sektoru vlade nije značajno promijenjena i na kraju 2024. godine je bila 8,9% ukupne aktive bankovnog sektora. U 2025. godini po osnovi otplate unutarnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti ukupno 1,05 milijardi KM (Federacija BiH 454,0 milijuna KM i Republika Srpska 590,5 milijuna KM)⁶⁵.

Grafikon 1.24: Zaduzenost opće vlade kod komercijalnih banaka

⁶¹ https://www.mft.gov.ba/CGlobalni_okvir_fiskalne_bilance_i_politika_u_BiH_za_razdoblje_2025-2027

⁶² Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2024. - 2026. godina, siječanj 2024. godine.

⁶³ Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH (Plan servisiranja vanjskog duga u 2025. godini) i Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog

odbora Uprave za indirektno/neizravno oporezivanje (OMA Bilten br.233/234, studeni-prosinac 2024.godina).

⁶⁴ Izvor: <https://www.slglasnik.org/cyr/aktuelno/obavjestenja/objavljeno-sluzhbeni-glasnik-republike-srpske-broj-10024>

⁶⁵ https://www.mft.gov.ba/CGlobalni_okvir_fiskalne_bilance_i_politika_u_BiH_za_razdoblje_2025-2027

Tekstni okvir 2: Fiskalne mjere entitetskih vlada i njihov utjecaj na javne prihode i rashode

U 2024. godini, vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske donijele su niz fiskalnih mjera s ciljem poboljšanja ekonomskih uvjeta stanovništva i rasta javnih prihoda. Jedna od ključnih mjera koje su entitetske vlade implementirale uključivala je povećanje plaća u javnom sektoru, kako bi se poboljšao životni standard državnih službenika. Ove su mjere imale značajan utjecaj na povećanje rashoda u proračunima Federacije BiH i RS. Ukupni trošak koji je rezultat povećanja plaća u javnom sektoru u 2024. godini u RS je procijenjen na oko 221 milijun KM. Nadalje, pružena je potpora malim i srednjim poduzećima kroz smanjenje određenih poreznih opterećenja i olakšice za ulaganja u sektorima kao što su IT, poljoprivreda i proizvodnja, s ciljem poticanja rasta i konkurentnosti gospodarstva. Vlada FBiH je u svom Dokumentu okvirnog proračuna za razdoblje 2024.–2026. naglasila prioritet kreiranja boljeg poslovnog ambijenta kroz smanjenje opterećenja rada i suzbijanje neformalne ekonomije, što izravno utječe na mala i srednja poduzeća. Također, uvedena su povećanja socijalnih transfera, kao što su mirovine i novčane naknade, s ciljem smanjenja siromaštva i pomoći socijalno ugroženim kategorijama stanovništva. Krajem 2024. godine, Vlada Federacije BiH je donijela Odluku o minimalnoj plaći u Federaciji BiH u iznosu od 1000 KM. Vlada FBiH je u procesu donošenja seta fiskalnih zakona s ciljem olakšanja poslovanja poduzećima u Federaciji BiH, nakon povećanja minimalne plaće.

Vlada Republike Srpske je tijekom 2024. godine donijela nekoliko fiskalnih mjera koje su imale značajan utjecaj na javne prihode i rashode. Jedna od tih mjera je uvođenje fiskalizacije za dodatne obveznike. Naime, Porezna uprava Republike Srpske objavila je javni poziv za pokretanje postupka inicijalne fiskalizacije za drugu skupinu obveznika, uključujući veleprodaju, zanatske djelatnosti i poštanske usluge. Obveznici su dužni završiti fiskalizaciju do 31. ožujka 2025. Ova je mjera imala za cilj povećanje prihoda kroz bolju kontrolu prometa i smanjenje sive ekonomije. Također, Vlada RS je donijela uredbu o dodjeli podsticaja za povećanje plata radnika, refundirajući 70% više plaćenih doprinosa, maksimalno 1.000 KM po radniku. Ovi podsticaji su obračunavani za dva polugodišnja razdoblja, uz rok za podnošenja zahtjeva do 1. ožujka 2025. godine za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2024. Ova mjera je povećala rashode proračuna zbog isplate poticaja, ali je imala pozitivan utjecaj na javne prihode kroz povećanje bruto plaća i doprinosa. Navedene mjere u oba entiteta su bile usmjerene ka povećanju prihoda kroz bolju fiskalnu kontrolu i stimulaciju ekonomije, dok su povećanja rashoda kroz poticaje za plaće imale za cilj promicanje životnog standarda radnika i povećanje doprinosa za socijalne fondove.

Promet na domaćim finansijskim tržištima u 2024. godini bio je iznimno visok. U skoro svim godinama od početka emisije javnog duga entiteta, ukupan promet na berzama je bio pod dominantnim utjecajem primarnog tržišta dužničkih vrijednosnih papira entiteta, a za razliku od prošle godine u ovoj godini su dominirale emisije Federacije Bosne i Hercegovine.

Ukupna vrijednost prometovanih finansijskih instrumenata je iznosila 1,52 milijarde KM i veća je u odnosu na prethodnu godinu za svega 3%. U ukupnoj strukturi prometa je i pored visoke i rastuće tržišne kapitalizacije akcionarskih društava na SASE promet vlasničkim vrijednosnim papirima učestvovao sa oko 13%. Emisije javnog duga su tijekom 2024. godine vršene u ukupno devet ročnih segmenata (prošle godine u deset ročnih segmenata). Kao i prošle godine, pored emisija petogodišnjih obveznica najviše je bilo emisija šestomjesečnih trezorskih zapisa. U 2024. godini nije bilo emisija dvomjesečnih trezorskih zapisa i dvogodišnjih i šestogodišnjih obveznica, ali su zato emitirani tromjesečni trezorski zapisi i osmogodišnje obveznice. Prosječan omjer pokrivenosti emisija Republike Srpske (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) bio je skoro na razini prošle godine 1,1, dok je u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i u nekoliko posljednjih godina, bio mnogo viši 1,8 (prošle godine 2). U prethodne dvije godine, Republika Srpska je prednjačila po broju i vrijednosti emisija (Tablica 1.2), a u ovoj godini vrijednost emisija javnog duga Federacije Bosne i Hercegovine je za oko trećinu veća.

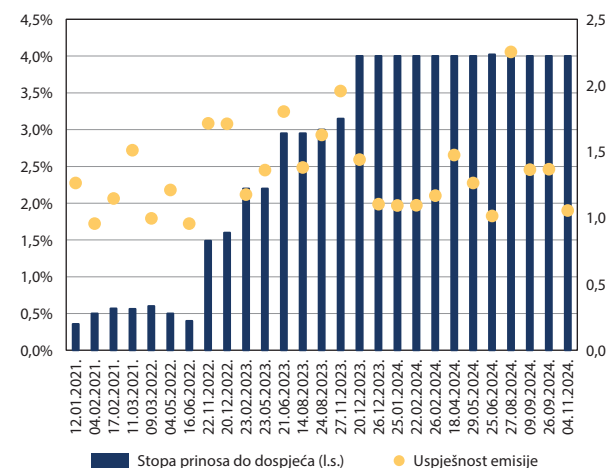
Tablica 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2024. godini

Ročnost, u mjesecima	3	6	9	12	36	60	84	96	120	Ukupno
Republika Srpska		10				8				18
Federacija Bosne i Hercegovine	1	2	2	2	3	3	2	2	2	19
Ukupno	1	12	2	2	3	11	2	2	2	37
Vrijednost emisija (u milijunima KM)	29,2	342,8	58,3	29,0	119,9	470,9	90,0	48,0	44,4	1.232,4

Izvor: SASE, BLSE

Financiranje proračuna Republike Srpske u 2024. godini, kao i prošle godine, odvijalo se u okruženju visokih i stabilnih stopa prinosa na finansijskim tržištima, što je posebice uočljivo na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (Grafikon 1.25) i na tržištu petogodišnjih obveznica Republike Srpske. U skoro svim emisijama stopa prinosa do dospijea na šestomjesečne trezorske zapise i petogodišnje obveznice bila je 4% i 6% respektivno.

Grafikon 1.25: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske

Izvor: BLSE

Napomena: Uspješnost emisije je odnos između ostvarenog i planiranog iznosa emisije.

Visina javnog duga po entitetima je osobito u ovoj godini utjecala na niže troškove zaduživanja Federacije Bosne i Hercegovine u usporedbi s Republikom Srpskom (Tablica 1.3). Sve usporedive stope prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa i obveznica bile su u 2024. godini značajno niže u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ta razlika se ipak smanjila na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (70 bb), a povećala se na tržištu petogodišnjih obveznica. Kao i u prethodnim godinama, Republika Srpska je pred kraj 2023. godine donijela odluku o maksimalnoj kamatnoj stopi na pojedine kategorije javnog duga u 2024. godini s aspekta vrste povjeritelja, koju je ponovo vezala uz visinu šestomjesečnog ili dvanaestomjesečnog Euribora⁶⁶. Maksimalna kamatna stopa na dugoročni dug kod bh. kreditora, ino kreditora i na međunarodnom finansijskom tržištu je određena kao referentna kamatna stopa na koji se dodaje fiksna marža od 400 bb 550 bb i 750 bb respektivno.

Tablica 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2024. godini

Ročnost, u mjesecima	3	6	9	12	24	36	60	84	96	120
Republika Srpska		4,00					5,97			
Federacija Bosne i Hercegovine	3,84	3,29	3,86	3,66		4,00	3,77	3,85	4,89	4,90

Izvor: SASE, BLSE

Nakon tri godine uzastopnog rasta vrijednost BIRS je smanjena za 5,3%. Pad burzanskih indeksa se odvijao pod utjecajem promjene dividendne politike u telekomunikacijskom sektoru, izgubljenih sudskih sporova u elektroenergetskom sektoru i obustavi rada u termoelektranama. S druge strane, nakon rasta od 10% u prethodnoj godini, SASX-30 je u 2024. godini porastao za 15%.

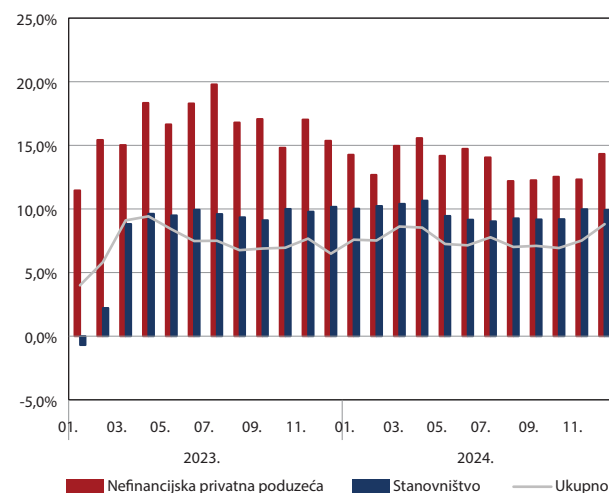
⁶⁶ Odluka o dugoročnom zaduživanju Republike Srpske za 2024. godinu. SGRS 112/23, prosinac 2023. godine.

1.2.3 Bankarski sektor

Bankovni sektor je tijekom cijele 2024. godine bio stabilan, povijesno promatrano najprofitabilniji, bez značajnog rasta kreditnog rizika⁶⁷. Natprosječna profitabilnost ostvarena je uz i dalje visoku likvidnost, smanjenje vrijednosti loših kredita, i u uvjetima visokog rasta aktive banaka. Većina pokazatelja finansijskog zdravlja je poboljšana u odnosu na prethodnu godinu⁶⁸. Udio banaka s većinski domaćim vlasništvom u dioničkom kapitalu u ukupnoj aktivni bankovnog sektora blago je povećan u odnosu na prethodnu godinu i na kraju 2024. godine je iznosio 28,25%.

Rast depozita u 2024. godini (Grafikon 1.26) se odvijao u uvjetima slabljenja inflatornih pritisa, te intenzivne kreditne aktivnosti banaka. Najveći doprinos rastu depozita u 2024. godini su dali sektor stanovništva, dijelom i zbog rasta plaća (vidjeti detaljnije u poglavlju Uposlenost i plaće) i sektor nefinancijskih privatnih poduzeća, koja su skoro u cijelosti sudjelovala u godišnjem rastu depozita od 8,9%.

Grafikon 1.26: Godišnja stopa rasta depozita

Izvor: CBBiH

Pored sektora nefinancijskih privatnih poduzeća, koji se odlikuje iznimno visokom i višegodišnjom stopom rasta depozita, dvocifrena stopa rasta depozita je registrirana i u sektoru neprofitnih organizacija i kod ostalih sektora, ali koji zbog svoje veličine nisu ostvarili bitan utjecaj na stopu rasta ukupnih depozita⁶⁹.

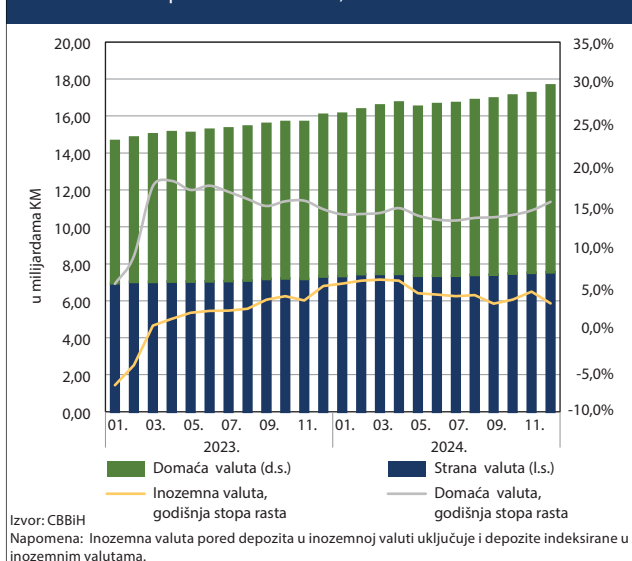
⁶⁷ U prvoj polovini godine povrat na aktivu je bio 2,5%, loši krediti su na povijesno najnižoj razini od 2009. godine, a indeksirani krediti su svega 33,3% ukupnih kredita (Q3 2024. godine).

⁶⁸ O numeričkim pokazateljima finansijskog zdravlja bankovnog sektora Bosne i Hercegovine više vidjeti na portalu Centralne banke BiH, www.cbbh.ba

⁶⁹ Ovi depoziti čine 2,6% ukupnih depozita, a njihov doprinos godišnjem rastu depozita u 2024. godini je bio 0,5 pb

Jedna od glavnih pozitivnih karakteristika u kretanju depozita, s valutnog aspekta, jeste sve povoljnija struktura depozita stanovništva jer ne postoje naznake jačanja eurizacije (Grafikon 1.27). Mnogobrzorast depozita u domaćoj valuti dodatno je smanjio udio depozita u inozemnoj valuti u ukupnim depozitima stanovništva na ispod 43% u 2024. godini⁷⁰. Ako bi se iz depozita u inozemnoj valuti isključili depoziti u KM s valutnom klauzulom, ovaj udio bi bio još i niži⁷¹. I valutna struktura depozita nefinancijskih poduzeća pokazuje poboljšanje u odnosu na prethodnu godinu, ali u dužem roku izmjene u valutnoj strukturi nisu tako izražene kao kod sektora stanovništva. S druge strane, ročna struktura depozita stanovništva ukazuje da je tijekom 2024. godine nastavljen višegodišnji trend pada udjela oročenih depozita stanovništva u ukupnim depozitima stanovništva.

Grafikon 1.27: Depoziti stanovništva, valutna struktura

Za razliku od ročne strukture depozita stanovništva ročna struktura depozita nefinancijskih poduzeća je poboljšana i na razini je iz 2020. godine⁷² ukazujući na povišenu osjetljivost ovoga sektora na rast pasivnih kamatnih stopa banaka i u prosjeku kvalitetnije upravljanje novčanim sredstvima u sektoru nefinancijskih poduzeća.

Vrlo umjeren rast aktivnih kamatnih stopa uz, u prosjeku, zadovoljavajuće uvjete odobravanja kredita i visoku tražnju za kreditima, te stalni rast domaćih izvora financiranja, bile su neke od glavnih determinanti kreditnog rasta (Grafikon 1.28). Ankete koje provodi CBBiH među bankama⁷³ su ukazivale da je precepcija rizika u bankama rasla i da je opadala spremnost za preuzimanje rizika.

Međutim, usprkos ovoj činjenici, kao i pored pooštavanja kreditnih standarda nefinancijskim poduzećima,⁷⁴ i u uvjetima blagog rasta troškova izvora financiranja banaka, kreditni rast u BiH je u 2024. godini bio vrlo visok⁷⁵ zahvaljujući prije svega održavanju visoke tražnje za kreditima. S obzirom na umjeren ekonomski rast u BiH, ostvaren je iznimno visok kreditni rast od 9,8% koji je realiziran skoro u potpunosti u sektoru privatnih nefinancijskih poduzeća i sektoru stanovništva. U okviru kredita stanovništvu najviši rast je zabilježen kod stambenih kredita za kupovinu novih stambenih jedinica (više na temu kredita stanovništvu vidjeti na kraju ovoga poglavlja). Struktura kredita stanovništvu nije bitno izmijenjena u odnosu na prethodnu godinu, a trend kreditnog rasta je nastavljen.

Grafikon 1.28: Godišnja stopa kreditnog rasta

U odnosu na prošlu godinu prosječna nominalna aktivna kamatna stopa u sektoru stanovništva skoro da nije izmijenjena u 2024. godini. S druge strane, kamatne stope u sektoru nefinancijskih poduzeća su rasle, ali ne značajno. S nastavkom smanjenja inflacije, realne kamatne stope su nastavile rasti tijekom cijele godine i njihova razlika u odnosu na nominalne kamatne stope dostigla je razinu iz razdoblja prije početka rasta inflacije (Grafikon 1.29). Pooštavanje kreditnih standarda u sektoru nefinancijskih poduzeća je samo djelomice utjecalo na rast kamatnih stopa na ovom tržištu. Neki od uzroka ograničenog prijenosa monetarne politike ECB na kamatne stope banaka su dominacija domaćih kratkoročnih izvora financiranja u pasivi banaka, a u s vezi bankocentričnosti bh. financijskog sustava koji ne sadrži dovoljno investicijskih alternativa za bankovne depozite na bh. financijskom tržištu. Na kraju 2024. godine prosječna kamatna stopa na stambene kredite, kredite nefinancijskim poduzećima i nenamjenske potrošačke kredite stanovništvu bila je 3,97%, 4,54%, 5,76% respektivno.

⁷⁰ Uoči pandemije korone depoziti u inozemnoj valuti su činili 57% ukupnih depozita stanovništva (12/2019).

⁷¹ U Q4 2024. godine prosječna devizna osnovica u KM s valutnom klauzulom za obračun obvezne rezerve na razini bankovnog sustava je bila 28%.

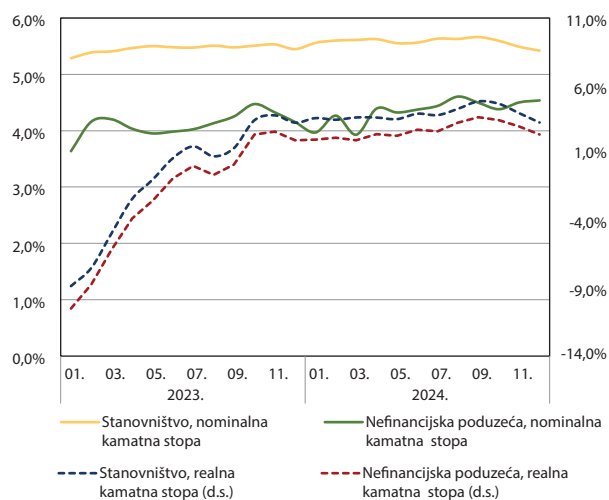
⁷² Udio oročenih depozita nefinancijskih poduzeća u ukupnim depozitima nefinancijskih poduzeća je ponovo 23,5%.

⁷³ Ankete o kreditnoj aktivnosti banaka u BiH za prvo, drugo i treće tromjesečje 2024. godine.

⁷⁴ Posljednja anketa o kreditnoj aktivnosti banaka odnosi se na treće tromjesečje 2024. godine.

⁷⁵ Kreditni rast u 2024. godini najviši je od kraja globalne financijske krize (2007 - 2009).

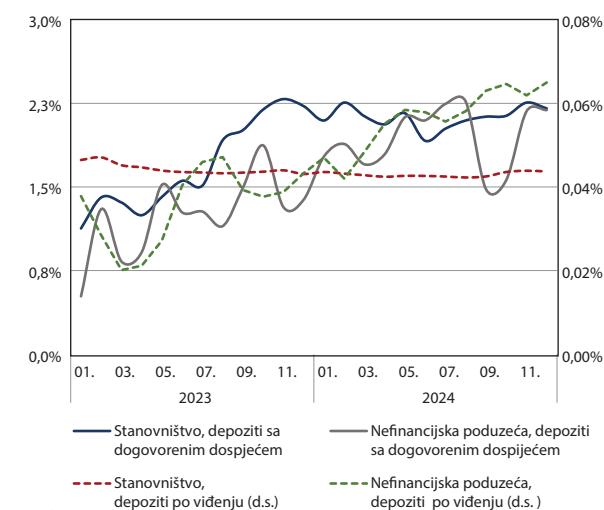
Grafikon 1.29: Kamatne stope na novoodobrene kredite

Izvor: CB BiH

Promjena kamatnih stopa na novoodobrene kredite je neznatno manja od promjena kamatnih stopa na depozite s dogovorenim dospijanjem. Ključno za razumijevanje utjecaja pasivnih kamatnih stopa na razinu aktivnih kamatnih stopa je da su kamatne stope na depozite po viđenju stanovništva i nefinancijskih poduzeća (koje čine 58% ukupnih depozita) i dalje iznimno niske (Grafikon 1.30). U listopadu 2022. godine CB BiH je počela objavljivati informacije o troškovima financiranja banaka (Referentna stopa prosječnog ponderiranog troška financiranja banaka u BiH - RSTF) koju banke mogu diskrecijski koristiti kao referentnu stopu umjesto Euribora u ugovorima s promjenjivom kamatnom stopom. I ova statistika, kao i podatci o kamatnoj stopi na depozite po viđenju nefinancijskih poduzeća, pokazuje da je došlo do promjena u troškovima financiranja banaka, i to ne samo u najnižem razdoblju promatranja (do 3 mjeseca), već i u razdobljima od 6 i 12 mjeseci⁷⁶. Međutim, taj rast se samo marginalno prenio na aktivne kamatne stope banaka i to isključivo na tržištu kredita nefinancijskim poduzećima.

Grafikon 1.30: Kamatne stope na depozite

Izvor: CB BiH

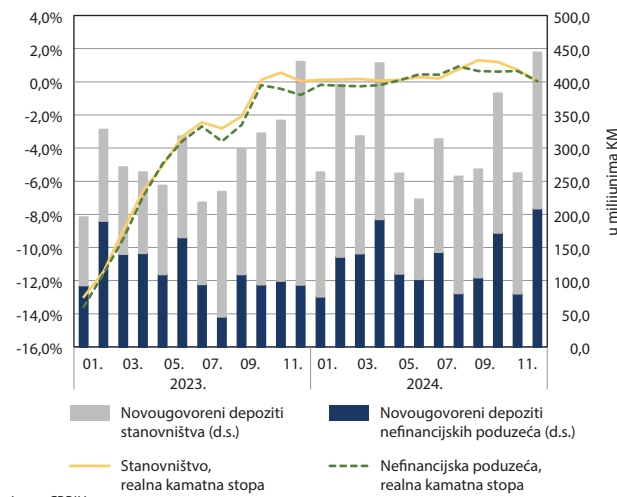
⁷⁶ RSTF je najviše porasla za izvore financiranja u eurima za razdoblje do 3 mjeseca, 46 bb (Q4 2023 – Q3 2024).

U prosjeku, kamatna stopa na ukupne novougovorene depozite stanovništvu nije izmijenjena i ostala je na razini od 2,2%. Tijekom 2024. godine kamatna stopa na novougovorene depozite nefinancijskih poduzeća je porasla za 80 bb i izjednačila se s kamatnom stopom na novougovorene depozite stanovništva.

Razlika u inozemnoj (eurozona) i domaćoj prosječnoj kamatnoj stopi na depozite stanovništva i depozite nefinancijskih poduzeća je značajno smanjena u odnosu na 2023. godinu. Nakon što su krajem 2023. godine pasivne kamatne stope u eurozoni dostigle svoj vrhunac i počele padati, posebice nakon promjene smjera monetarne politike ECB (6/2024). Na svom vrhuncu, u listopadu 2023. dostigla je 90 bb, a na kraju 2024. godine ona je na tržištu depozita stanovništva i depozita nefinancijskih poduzeća bila 25 bb i 60 bb respektivno.

Budući da je u 2022. godini u jakom inflatornom okruženju dostignuta najniža razina realnih kamatnih stopa, uslijed smanjenja inflacije one su u 2023. godini imale postojan trend rasta, da bi se u drugoj polovini 2024. godine samo blago povećale (Grafikon 1.31). Tijekom 2024. godine ugovorena je za 8,7% veća vrijednost ukupnih novih depozita stanovništva u odnosu na prethodnu godinu⁷⁷, a stanje ukupnih depozita na kraju godine (33,9 milijarda KM) je povijesni maksimum.

Grafikon 1.31: Realne kamatne stope na novougovorene depozite

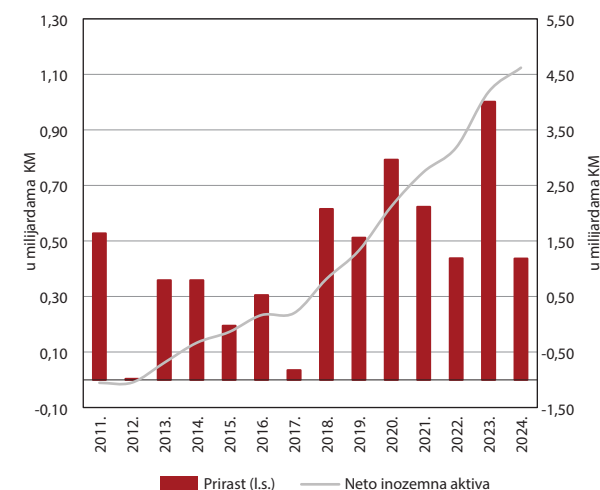
Izvor: CB BiH

Kao i u 2024. godini ostvareni prirast neto inozemne aktive u 2024. godini (Grafikon 1.32) posljedica je i dalje visoke i rastuće inozemne aktive, te još uvijek relativno niske inozemne pasive, koja je također porasla. Tijekom 2024. godine, u studenom, zabilježen je povijesno najviši iznos neto inozemne aktive (4,79 milijarde KM), a inozemna pasiva je porasla i to prvi put od 2019. godine. Najveći doprinos rastu inozemne aktive banaka ponovo su dali ostali depoziti koje banke u formi oročenih depozita drže kod nerezidenata, čiji je udio u inozemnoj aktivni zbog i dalje visoke razine kamatnih stopa u eurozoni značajno porastao.

⁷⁷ U 2023. godini godišnji rast novougovorenih depozita je bio 49,4%.

Godišnji rast vrijednosnih papira, u strukturi inozemne aktive banaka, nije bio tako izražen, jer je bio djelomice ograničen novom bankovnom regulativom⁷⁸.

Grafikon 1.32: Neto inozemna aktiva

Izvor: CBBiH

Na kraju 2024. inozemna aktiva s preciziranim rokom dospjeća⁷⁹ obuhvaćala je do sada najveći iznos inozemne aktive, 78%. Povećanjem kamatonosne aktive u strukturi inozemne aktive banke su nastojale da povećaju profitabilnost, pri čemu se nisu izlagale riziku devizne likvidnosti zbog i dalje visokog udjela valute i prenosivih depozita kod nerezidenata u inozemnoj aktivi. Na kraju prethodne godine stanje valute i prenosivih depozita kod nerezidenata bilo je veće od stanja inozemne pasive, a na kraju 2024. godine ono je manje za oko 30%, međutim, time nije narušena likvidnost ovog dijela devizne podbilance.

Godišnji rast inozemne pasive, prvi u posljednjih pet godina, još uvijek ne predstavlja nagovještaj preokreta u tijekovima kapitala. Najveći pojedinačan doprinos rastu inozemne pasive došao je s pozicije ostalih kredita nerezidenata. Oni su povećani za 51%, a njihov udio u inozemnoj pasivi je 63%. Dodatnu kvalitetu rastu inozemne pasive daje visok udio ročno vezanih sredstava⁸⁰ koji su na kraju 2024. godine bili 77% inozemne pasive, što ovaj izvor financiranja bankovnog poslovanja čini vrlo stabilnim.

Tekstni okvir 3: Trendovi u nenamjenskim potrošačkim i stambenim kreditima

Osobna potrošnja ima značajnu ulogu u oblikovanju ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini, čime krediti stanovništvu postaju važan instrument ekonomskog rasta. Kroz generiranje potrošnje, ovi krediti izravno utječu na stopu ekonomskog rasta, kao i na pravac i intenzitet gospodarske dinamike.

U strukturi kredita stanovništvu, sve do pandemije korona virusa, registriran je stalni rast udjela nenamjenskih potrošačkih kredita, koji su iznosili tri četvrtine ovih kredita, a na vrhuncu, tijekom 2019. godine, iznosili su 76% ukupnih kredita. Dominacija ovih kredita je glavna karakteristika strukture kredita stanovništvu. Ova je pojava zbog povećanja kreditnog rizika, rasta zaduženosti, utjecaja na financijsku stabilnost i rasta potrošnje motivirala entitetske agencije za bankarstvo da ograniče i iznos i ročnost ovih kredita. Limitiranje nenamjenskih kredita na 50 tisuća KM i na rok od 10 godina nije bitno utjecalo na njihovu dinamiku te je njihov udio i dalje iznad 70%.

Druga karakteristika tiče se potpuno drugačijeg ponašanja stambenih i nenamjenskih kredita u kriznom ambijentu poput onog iz prve godine pandemije. Rezistentnost koju su stambeni krediti ispoljili na veliki pad ekonomske aktivnosti uzrokovanog zatvaranjem bh. i svjetske ekonomije posljedica je iznimno visoke kolateralizacije ovih kredita i po toj osnovi nižeg kreditnog rizika koji dozvoljava bankama da nastave s ekspanzijom ovih kredita. Sljedeći razlog iznimno visoke otpornosti stambenih kredita je konstantno visoka tražnja za ovim kreditima zbog toga što oni ne predstavljaju potrošnju na luksuz već egzistencijalnu potrebu osiguranja osnovnih uvjeta za obiteljski život. Bez obzira na relativno brz oporavak ovog tržišta nakon velikog pada u prvoj godini pandemije (rast u 2019. godini i 2020. godini bio je 7,9% i -0,8% respektivno) trebale su proći tri godine da bi se rast stambenih kredita vratio na pretpandemijsku razinu. Kao posljedica višegodišnjeg rasta cijena nekretnina tijekom 2024. godine naglo je skočio udio stambenih kredita i njihov doprinos rastu ovog kreditnog segmenta. S druge strane, ne možemo zanemariti i dalje povoljne uvjete kreditiranja. Iako su kamatne stope na kredite u prethodnom razdoblju bile u blagom porastu, one su i dalje ostale relativno pristupačne u usporedbi s povijesnim prosjekom i njihovim kretanjem u međunarodnom okruženju.

Trenutačna ročna struktura depozita stanovništva, u kojima preovladavaju sredstva po viđenju (70%), izlaže banke povišenom riziku od ročne transformacije, jer je više od 90% kreditnog portfelja banaka vezanog uz stanovništvo dugoročnog karaktera. Dugoročni depoziti stanovništva su od 2013. godine, kada su dostigli vrhunac (52% depozita stanovništva) u kontinuitetu padali do početka 2024. godine. Do rasta stanja dugoročnih depozita došlo je tek u drugom tromjesečju 2024. godine⁸¹.

⁷⁸ Obje entitetske agencije donijele su odluku o ograničenju izloženosti banaka prema inozemnim središnjim bankama i inozemnim središnjim vladama do visine 100% priznatog kapitala.

⁷⁹ Ostali depoziti kod nerezidenata, vrijednosnih papira nerezidenata (osim akcija), ostali krediti nerezidentima i ostala potraživanja.

⁸⁰ Pored kredita nerezidenata u ovu skupinu sredstava spadaju ostali, tj. oročeni depoziti nerezidenata.

⁸¹ Oko 400 milijuna KM depozita po viđenju u inozemnoj valuti pretvoreno je u dugoročne depozite u inozemnoj valuti.

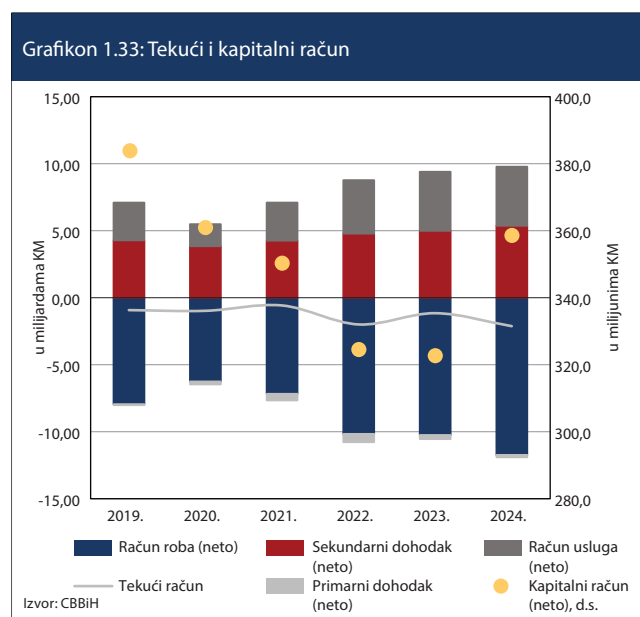
Budući da se s promjenom ročne strukture depozita stanovništva nije nastavilo u drugoj polovini godine, ovaj događaj još uvijek ne možemo tretirati kao bitnu promjenu odnosa sektora stanovništva prema prinosima na depozite koja bi potaknula značajan rast dugoročnih depozita stanovništva. Postojeća ročna struktura depozita stanovništva, zbog niske cijene ovog dijela bankovne pasive djeluje na održavanje visoke razlike između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa.

Godišnje promjene u kreditnoj aktivnosti stanovništva, promatrane kroz prizmu namjene i ročne strukture, imaju implikacije na bankovni sektor, kao i na reakcije na ekonomske krize i neravnoteže u ekonomskom sustavu. U tom kontekstu, osobito su značajni trendovi u nenamjenskim potrošačkim i stambenim kreditima, koji su, u ovisnosti o ekonomskim okolnostima, pokazivali različitu dinamiku i otpornost na krizna razdoblja.

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platna bilanca

Skroman obseg ekonomske aktivnosti u zemljama najznačajnijim trgovinskim partnerima BiH utjecao je na pad vrijednosti izvoza robe u 2024. godini, dok je, s druge strane, relativno snažna domaća potrošnja, kako investicijska tako i finalna, utjecala na rast vrijednosti uvoza robe. Promatrano u apsolutnim iznosima, u 2024. godini je zabilježen deficit na tekućem računu u iznosu od 2,13 milijardi KM⁸² (Grafikon 1.33), što predstavlja rast od 84,0% u odnosu na 2023. godinu. Kao i prethodnih godina, deficit na tekućem računu je najvećim dijelom bio posljedica značajnog deficita na računu roba, dok su usluge i prljavi po osnovu transfera iz inozemstava imali pozitivan utjecaj. Uslijed znatno višeg nominalnog rasta deficita tekućeg računa u odnosu na rast nominalnog BDP-a u 2024. godini⁸³, deficit tekućeg računa izražen u postotcima BDP-a se povećao za 1,7 postotnih bodova na razinu od 4,0%.

⁸² Statistika platnog bilansa, preliminarni podaci

⁸³ Nominalni BDP za 2024. godinu je projekcija CB BiH iz studenoga 2024. godine.

U 2024. godini zabilježen je pad vrijednosti izvoza robe iz BiH, praćen rastom vrijednosti uvoza, što je uz poziciju BiH kao neto uvoznika na međunarodnom tržištu roba rezultiralo rekordnim robnim trgovinskim deficitom. Usprkos padu industrijske proizvodnje, relativno snažna domaća potrošnja praćena nominalnim rastom plaća i doznaka iz inozemstva, rezultirala je rastom uvoza robe u BiH⁸⁴.

Prema platnobilančnim podacima, vrijednost uvezene robe je iznosila 26,93 milijardi KM, što predstavlja godišnji rast od 4,5%. S druge strane, pad inzemne tražnje za najznačajnijim izvoznim skupinama proizvoda rezultirao je padom vrijednosti izvoza od 2,1%. Izvoz robe je realiziran u vrijednosti od 15,19 milijardi KM, a preko 73,0% vrijednosti izvoza robe realizirano je na tržištu zemalja EU (Tablica 1.4)⁸⁵.

Tablica 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima (u milijardama KM)

	Izvoz			Uvoz		
	2022.	2023.	2024.	2022.	2023.	2024.
EU	13,23	12,19	11,75	16,30	16,37	16,95
CEFTA	3,30	3,12	2,78	3,52	3,24	3,45
Ostale zemlje	1,44	1,39	1,54	8,82	8,15	8,26
UKUPNO	17,97	16,70	16,07	28,64	27,77	28,65

Izvor: BHAS

Napomena: podaci u tablici predstavljaju podatke statistike vanjske trgovine Agencije za statistiku BiH

Promatrano po skupinama proizvoda, BiH je neto uvoznik četiri najznačajnije skupine proizvoda sa aspekta vanjskotrgovinske robne razmjene: baznih metala, strojeva i aparat i aparata, proizvoda mineralnog podrijetla i proizvoda kemijske industrije. Nepovoljna kretanja na međunarodnom tržištu utjecala su na kontinuirano povećanje deficita u trgovini navedenim skupinama proizvoda.

S druge strane, BiH je neto izvoznik proizvoda drvne industrije i namještaja, sa izraženim relativno stabilnim robnim suficitom u posljednjih nekoliko godina.

⁸⁴ Prema statistici vanjske trgovine, i ukupni i redovni uvoz robe (uvoz nakon isključenja vrijednosti robe uvezene za unutrašnju obradu) su zabilježili pozitivne stope rasta, što ukazuje da su LOHN poslovi imali značajan, ali ne i dominantan doprinos rastu vrijednosti uvoza.

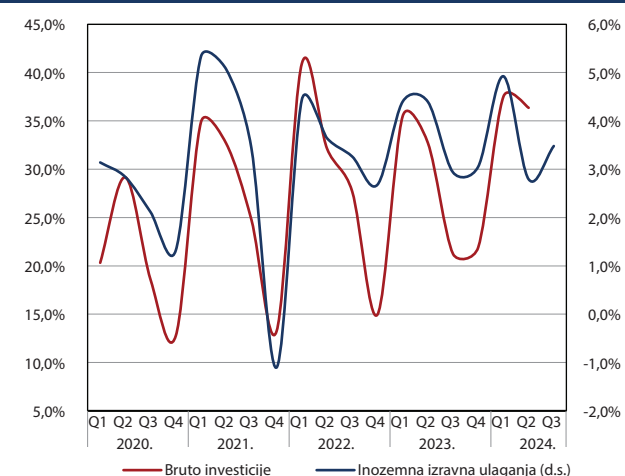
⁸⁵ Uprkos prekidu željezničkog saobraćaja prema luci Ploče u četvrtom kvartalu 2024. godine usljed poplava, podaci statistike vanjske trgovine ne ukazuju na značajniji utjecaj na obim vanjskotrgovinske robne razmjene, s obzirom da su i uvoz i izvoz zabilježili godišnji rast vrijednosti u četvrtom kvartalu 2024. godine.

Tekstni okvir 4: Utjecaj inozemnih izravnih ulaganja na domaću investicijsku aktivnost

Izravna inozemna ulaganja (FDI) predstavljaju jedan od ključnih pokretača ekonomskog rasta u BiH, osiguravajući neophodni kapital, nova radna mjesta kao i transfer tehnologija koji zajedno povećavaju ekonomsku otpornost zemlje. Ključni mehanizam kojim inozemna ulaganja doprinose rastu BDP-a kroz rast bruto ulaganja odvija se kroz rast fizičkog kapitala financirajući nove investicijske projekte (prerađivačka industrija), promicanje učinkovitosti kapitalno intenzivnih sektora primjenom naprednih tehnologija i inovacijama, kao i dugoročnom ekonomskom održivošću ulaganjima u obnovljive izvore energije, infrastrukturu i industrijske zone. Od ukupnih priliva po osnovi inozemnih izravnih ulaganja u BiH, više od polovine je u formi zadržane zarade iz ranijeg razdoblja, dok je manji dio u obliku vlasničkog kapitala i dužničkih instrumenata. Najveći dio inozemnih izravnih ulaganja koja su u obliku zadržane zarade odnosi se na ulaganja u financijski sektor koji je privukao najznačajniji iznos ukupnih inozemnih izravnih ulaganja u BiH. Pod pretpostavkom da postoji određen vremenski jaz od trenutka priliva inozemnih izravnih ulaganja do trenutka realizacije određenog ulaganja, povijesni podatci o inozemnim izravnim ulaganjima i bruto ulaganjima u zemlji ukazuju na jasnu korelaciju (Grafikon 1.34).

U 2024. godini, inozemna izravna ulaganja u BiH su iznosile 2,04 milijarde KM, što predstavlja godišnji rast od 8,8%. Iako je 61,5% ovog iznosa u obliku reinvestirane zarade, ovaj vid ulaganja može se promatrati kroz proširenje postojećih kapaciteta (dio ulaganja koji se odnosi na prerađivačku industriju) i povjerenje prisutnih inozemnih investitora.

Grafikon 1.34: Inozemna izravna ulaganja i bruto ulaganja, u % BDP-a, tekuće cijene

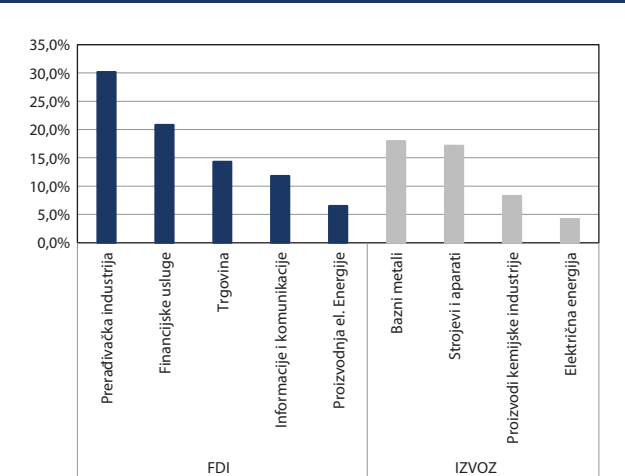

Izvor: CBBiH, BHAS

Napomena: Podatci o bruto ulaganjima su pomjereni jedno tromjesečje unazad u svrhu lakše interpretacije i uz pretpostavku vremenskog jaza u realizaciji ulaganja.

Promatrajući stanja⁸⁶, inozemna izravna ulaganja u BiH su koncentrirana u nekoliko ključnih djelatnosti, izravno korelirajući s glavnim izvoznim sektorima zemlje (Grafikon 1.35). Zaključno s prosincem 2023. godine⁸⁷, djelatnost prerađivačke industrije je privukla najveći dio inozemnih ulaganja (5,85 milijardi KM) doprinoseći povećanju industrijskih i izvoznih kapaciteta. Istodobno, proizvodi prerađivačke industrije predstavljaju izvozno najznačajnije skupine proizvoda: bazne metale i njihove proizvode, strojeve i aparate, proizvode kemijske industrije, kao i dijelove za automobilsku industriju i električnu energiju koji čine najveći dio ukupnog robnog izvoza BiH. Proizvodnja električne energije predstavlja strateški sektor u BiH, a inozemna ulaganja u ovaj sektor (1,26 milijardi) igraju ključnu ulogu u modernizaciji infrastrukture i širenju obnovljivih izvora energije. Sektor proizvodnje i distribucije električne energije ostvaruje sve veći priliv inozemnih ulaganja, posebice u projekte vjetro i solarnih elektrana. U okviru uslužnih djelatnosti, najznačajniji priliv inozemnih ulaganja zabilježen je u djelatnostima financijskog posredovanja (4,04 milijarde KM), trgovine na veliko i malo (2,78 milijardi KM) i djelatnosti informacija i komunikacija (2,29 milijardi KM). Financijski sektor u BiH je zabilježio drugi najznačajniji priliv inozemnih ulaganja sa značajnim ulaganjima u sektore bankarstva, osiguranja i tržište kapitala povećavajući likvidnost u bankovnom sektoru i poboljšavajući pristup kreditima za poduzeća i potrošače. Sektor informacija i komunikacija je jedan od najbrže rastućih sektora, a inozemna ulaganja u ovaj sektor su značajno doprinijela digitalnoj transformaciji u BiH i učinila ga jednim od najznačajnijih izvoznika usluga.

Grafikon 1.35: Udio pojedinačnih djelatnosti/skupina proizvoda u ukupnim FDI/izvozu

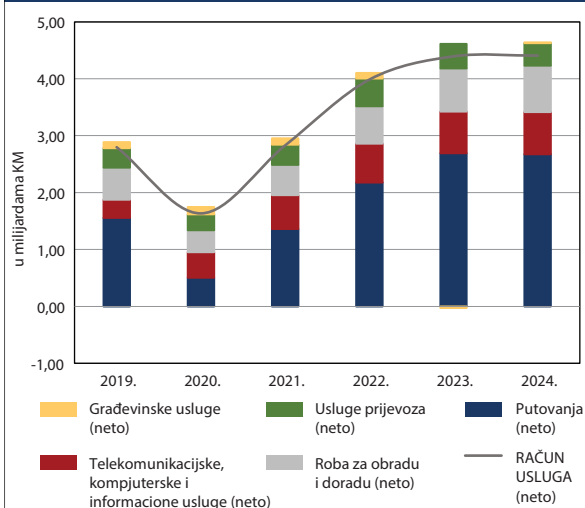
Izvor: CBBiH, BHAS

⁸⁶ Posljednji raspoloživi podatci o stanjima inozemnih izravnih ulaganja, po djelatnostima, odnose se na 2023. godinu, dok se podatci o izvozu pojedinih skupina proizvoda odnose na 2024. godinu

⁸⁷ Posljednji raspoloživi podatci

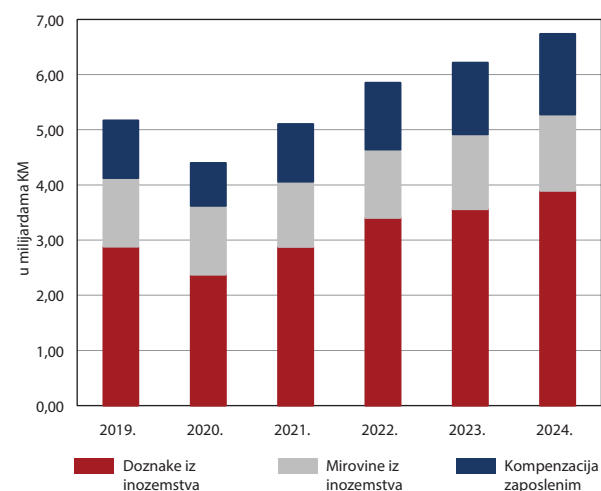
Najveći dio deficita na računu roba pokriven je neto priljevima na računu usluga, koji su u 2024. godini zabilježeni u vrijednosti od 4,40 milijardi KM, što je neznatno iznad razine iz 2023. godine (0,3%). Detaljnije promatrano, najznačajniji neto priljev na računu usluga ostvaren je po osnovu dolazaka i potrošnje inozemnih turista (2,67 milijardi KM) i neznatno je manji u odnosu na 2023. godinu (Grafikon 1.36). Treba istaći da su neto priljevi po ovom osnovu značajno reducirani potrošnjom domaćih turista u inozemstvu koja je u 2024. godini zabilježila rast od 26,0%. Usprkos padu opsega industrijske proizvodnje i smanjenju broja narudžbi u razvijenim zemljama, neto priljevi po osnovu poslova obrade i dorade robe su u izvještajnoj godini zabilježili rast od 8,0%, dok su telekomunikacije, kompjuterske i informacione usluge, koje posljednjih godina bilježe kontinuirani rast, realizirane u vrijednosti od 739,9 milijuna KM. Transportne usluge, uslovljene kontrakcijom u izvozu roba iz BiH kao i prekidom jedne od najznačajnijih željezničkih komunikacija uslijed poplava su zabilježile pad od 9,1% u odnosu na vrijednosti iz 2023. godine.

Grafikon 1.36: Račun usluga u platnoj bilanci

Pored suficita na računu usluga, drugi najznačajniji neto priljev koji je u značajnoj mjeri doprinio smanjenju deficita na tekućem računu ostvaren je na računu sekundarnog dohotka, prvenstveno po osnovu radničkih doznaka iz inozemstva (Grafikon 1.37). Nominalni rast plaća u razvijenim zemljama značajno je kompenzirao skromnu razinu ekonomske aktivnosti, tako da su neto priljevi po osnovu radničkih doznaka u 2024. godini zabilježeni u vrijednosti od 3,89 milijardi KM, što predstavlja rast od 9,2%. Pored radničkih doznaka, mirovine iz inozemstva, kao druga najznačajnija kategorija sekundarnog dohotka su također ostvarile rast od 2,1% u odnosu na 2023. godinu. Pored navedenih, značajan doprinos reduciranju deficita tekućeg računa imali su i neto priljevi po osnovu plaća rezidenata u inozemstvu koji su realizirani u vrijednosti od 1,46 milijardi KM.

Grafikon 1.37: Kompenzacije uposlenim u inozemstvu, doznake i mirovine iz inozemstva

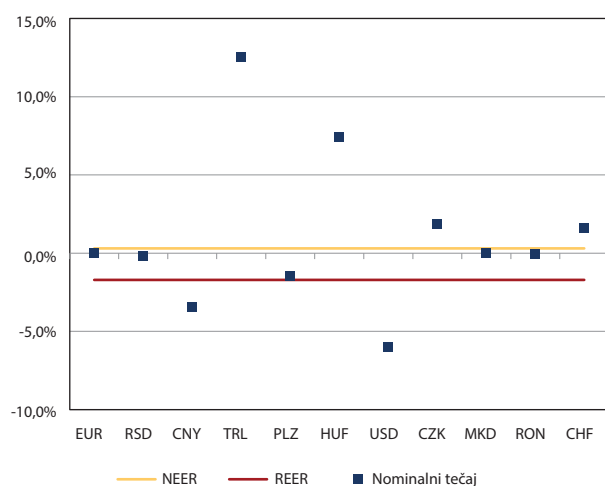
U 2024. godini, deficit na tekućem računu je najvećim dijelom financiran neto priljevima po osnovu stranih izravnih ulaganja, kao i zaduživanjem privatnog i sektora vlade kod međunarodnih kreditora. Neto priljevi po osnovu stranih izravnih ulaganja su zabilježeni u vrijednosti od 1,89 milijardi KM, što predstavlja drugi najveći neto priljev po ovom osnovu od 2007. godine. Treba istaknuti da se 62,4% ove vrijednosti odnosi na reinvestiranu zaradu, dok ostatak predstavlja ulaganje u dužničke instrumente. U okviru portfeljnih ulaganja, u 2024. godini je nastavljen trend ulaganja u dužničke vrijednosne papire inozemnih emitenata u vrijednosti od 378,1 milijun KM, najvećim dijelom realizirano od strane komercijalnih banaka i drugih finansijskih institucija.

U okviru ostalih ulaganja, u izvještajnoj godini je zabilježen neto priljev u iznosu od 1,12 milijardi KM, najvećim dijelom kao rezultat zaduživanja domaćih subjekata putem zajmova i trgovačkih kredita i avansa. U 2024. godini, sektor opće vlade je smanjio zaduženje kod MMF-a u iznosu od 368,4 milijuna KM uz nova dugoročna zaduženja kod drugih međunarodnih kreditora u iznosu od 671,3 milijuna KM, dok su i ostali sektori povećali svoja zaduženja po osnovu zajmova. Usprkos padu izvoza robe iz BiH, značajna uvozna aktivnost rezultirala je neto priljevima po osnovu trgovačkih kredita i avansa u vrijednosti od 599,9 milijuna KM, što je za 1,4% više u odnosu na vrijednost iz 2023. godine. Po osnovu valuta i depozita, u 2024. godini je zabilježena značajna aktivnost povećanja, odnosno smanjenja inozemne aktive banaka i nefinansijskih poduzeća koja je u konačnici rezultirala neto priljevima u iznosu od 71,0 milijun KM.

II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj

NEER je u 2024. godini bilježio aprecijaciju, nastavljajući trend iz ranijih godina, s tim što su u drugoj polovini godine godišnje stope rasta bile znatno niže. Na kraju 2024. godine, NEER je zabilježio godišnju aprecijaciju od 0,3%. Aprecijacija NEER-a je posljedica nominalne aprecijacije eura, naše sidrene valute, prema turskoj liri (12,5%), mađarskoj forinti (7,5%), češkoj kruni (1,9%) i švicarskom franku (1,6%) (Grafikon 1.38). S druge strane, realni efektivni tečaj, gdje je indeks potrošačkih cijena korišten kao deflator (REER-CPI), tijekom cijele 2024. godine imao je deprecijacijski trend, odražavajući na taj način znatno niže stope inflacije u BiH (1,7%) u odnosu na zemlje glavne trgovinske partnere: Srbiju (4,8%), Hrvatsku (4,0%), Austriju (2,9%) i Njemačku (2,5%). Na kraju izvještajne godine REER-CPI je zabilježio godišnju deprecijaciju od 1,7%.

Grafikon 1.38: Godišnje promjene u deviznom tečaju KM, prosinac 2024. godine

Izvor: CBBiH

Napomena: Valute su poredane prema značaju zemlje u trgovinskoj razmjeni u 2024. godini

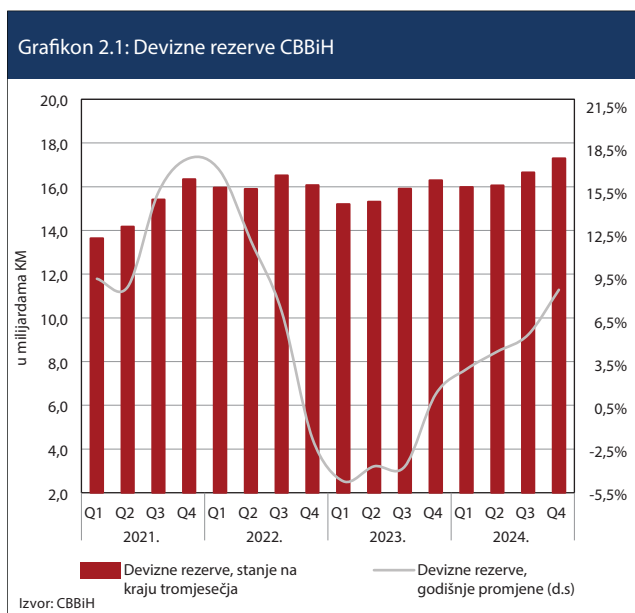

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE

Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2024. godini

2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2024. godini

Krajem prosinca 2024. godine, neto devizne rezerve su iznosile 17,64 milijarde KM i veće su za 1,35 milijardi KM (8,30%) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (Grafikon 2.1). Pozitivna godišnja stopa rasta deviznih rezervi obilježila je cijelu 2024. godinu. Na kretanja deviznih rezervi u 2024. godini utjecalo je servisiranje vanjskog duga, izostanak ino zaduživanja, prilivi od doznaka, te prilivi izravnih inozemnih ulaganja. Blago smanjenje deviznih rezervi zabilježeno u prvom tromjesečju nije neuobičajeno, a u značajnoj je mjeri rezultat ostvarenog negativnog kumulativnog salda kupovine i prodaje s komercijalnim bankama i internim deponentima. U trećem i četvrtom tromjesečju zabilježen je rast deviznih rezervi, u najvećoj mjeri uzrokovan pozitivnim saldom kupoprodaje KM uslijed utjecaja turističke sezone. U posljednja tri mjeseca 2024. godine zabilježeno je značajnije povećanje deviznih rezervi (vidjeti poglavlje 1.2.4).

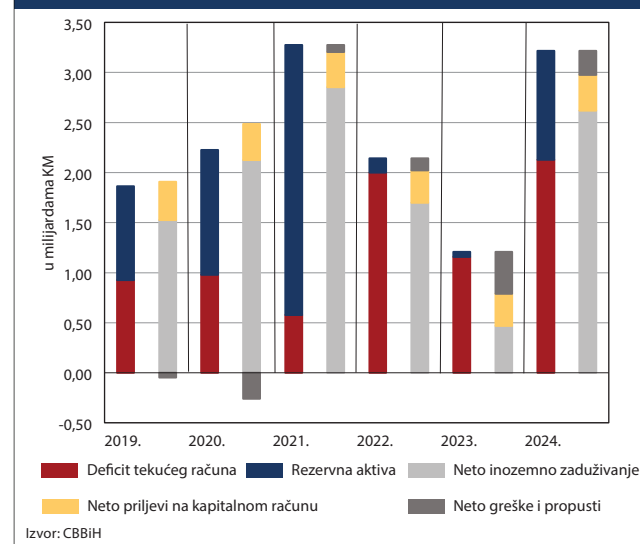

Sve transakcije koje utječu na razinu deviznih rezervi reflektiraju se, na agregiranoj razini, kroz kretanje kupovine i prodaje KM kod CBBiH, što čini osnovu formiranja istih. Doprinos rastu ili padu deviznih rezervi najviše je izražen kroz kupoprodaju komercijalnih banaka i deponenata kod CBBiH, dok ostale promjene, poput efekata ulaganja deviznih rezervi, obično, imaju manji utjecaj. Tijekom 2024. godine, CBBiH je ostvarila pozitivan kumulativni saldo kupovine i prodaje KM s komercijalnim bankama i internim deponentima u visini od 323,18 milijuna KM. Otplata vanjskog duga u 2024. godini iznosila je 1,33 milijarde KM. Promjene u vrijednosti portfelja CBBiH uslijed povoljnih tržišnih uvjeta su u 2024. godini imale pozitivan utjecaj na devizne rezerve (vidjeti poglavlje 2.3).

Na grafikonu 2.2 prikazane su promjene devizne rezerve CBBiH sa platnobilančnog aspekta. Lijevi stubac prikazuje rezervnu aktivu i deficit tekućeg računa, koji predstavljaju novčane tjeckove ka inozemstvu, dok su na desnom stupcu

prikazani priljevi iz inozemstva: neto strano zaduživanje, neto priljevi na kapitalnom računu i neto greške i propusti. Dio deficita tekućeg računa koji nije pokriven neto priljevima na kapitalnom računu financiran je neto zaduživanjem kod nerezidenata, koje može biti u obliku stranih izravnih ulaganja, koje su, s makroekonomskog aspekta, preferirani vid zaduživanja, ili u obliku vanjskog zaduživanja sektora vlade, financijskog sektora ili nefinancijskih poduzeća. U 2024. godini, neto strano zaduživanje kod nerezidenata je bilo iznad razine deficita tekućeg računa, što je uz neto priljeve na kapitalnom računu i neto greške i propuste, koji s platnobilančnog aspekta kompenziraju dio deficita tekućeg računa, dovelo do rasta rezervne aktive za 1,09 milijardi KM.

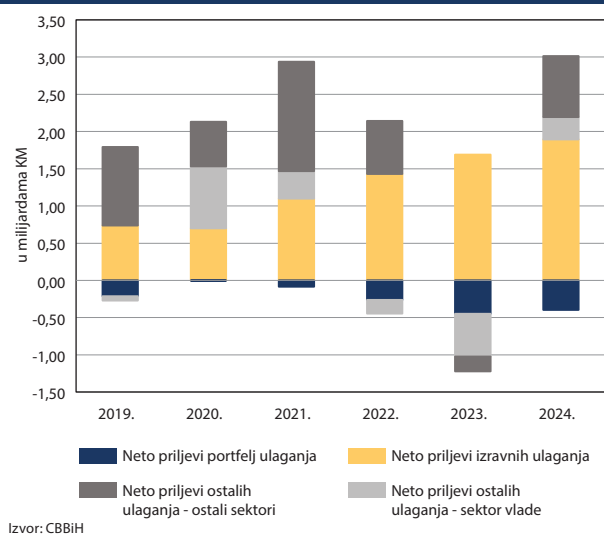
Grafikon 2.2: Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih rezervi

Neto strano zaduživanje u 2024. godini je bilo znatno više nego u 2023. godini (rast od 2,15 milijardi KM), a i sama struktura zaduživanja je bila znatno drugačija (Grafikon 2.3). Najznačajniji utjecaj na rast neto stranog zaduživanja zabilježen je neto priljevima po osnovu stranih izravnih ulaganja koja su u 2024. godini zabilježila rast od 204,2 milijuna KM, od čega se najveći dio odnosi na reinvestiranu zaradu. Usprkos značajnom smanjenju zaduženja prema MMF-u, sektor vlade je u 2024. godini povećao neto strano zaduživanje zahvaljujući novim dugoročnim zajmovima kod međunarodnih kreditora⁸⁸. U okviru ostalih ulaganja, pozitivan efekat na rast rezervne aktive imali su neto priljevi privatnog sektora, najvećim dijelom u obliku trgovačkih kredita i avansa, a manjim dijelom u obliku zajmova nefinancijskim poduzećima. S druge strane, neto odljev sredstava u posmatranom razdoblju je zabilježen po osnovu portfeljnih ulaganja, kao rezultat ulaganja poduzeća iz financijskog sektora u dužničke vrijednosne papire nerezidenata.

⁸⁸ Sektor Vlade BiH je u 2024. godini realizovao nova zaduženja, od kojih su najznačajnija ona kod Međunarodne banke za obnovu i razvoj, Evropske investicione banke kao i drugih javnih kreditora (Vlade i vladine agencije).

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2024. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. Sukladno članku 31. Zakona o CBBiH, CBBiH je obvezna osigurati da ukupan iznos njezine novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njezinih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno.

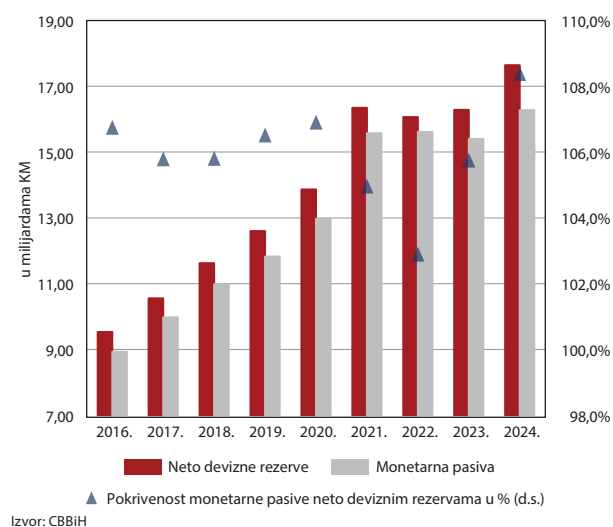
Sukladno Zakonu, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbir:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile središnjica, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke, i
(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njezinih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2024. godine neto inozemna aktiva iznosila je 1,36 milijardi KM, što je za 478,9 milijuna KM više u odnosu na stanje na kraju 2023. godine. Neto inozemna aktiva CBBiH predstavlja zaštitu od šokova na tržištu koji mogu imati negativan utjecaj na fer vrijednost financijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane. Neto devizne rezerve na kraju 2024. godine su iznosile 17,64 milijardi KM i povećane su za 1,35 milijardi KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Monetarna pasiva je u istom razdoblju zabilježila rast od 873,5 milijuna KM, uslijed značajnog povećanja ukupnih držanja banaka na računima rezervi kod CBBiH.

Stopa pokrića monetarne pasive deviznim rezervama na kraju 2024. godine je znatno veća u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 108,4% (Grafikon 2.4). Rast koeficijenta pokrića je posljedica adekvatnog pozicioniranja portfelja deviznih rezervi za očekivani rast referentnih stopa ECB-a i prinosa na dužničke vrijednosne papire vlada zemalja eurozone (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

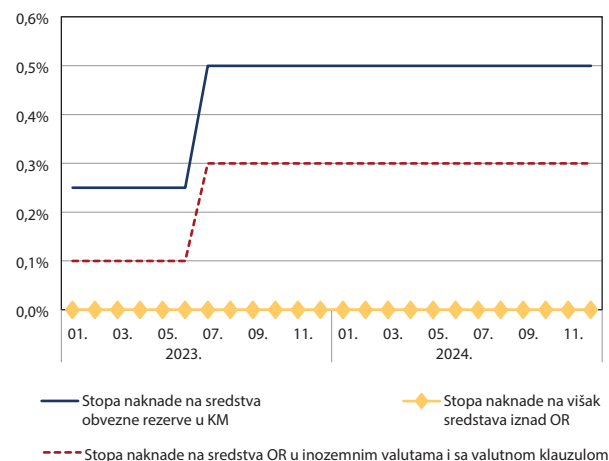
2.2 Računi rezervi kod CBBiH

Jedini instrument monetarne politike CBBiH je obvezna rezerva. U toku 2024. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obvezne rezerve, niti obuhvatnost osnovice za obračun obvezne rezerve. Stopa obvezne rezerve je zadržana na 10%, i primjenjuje se na svu domaću i inozemnu pasivu banaka. Na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u domaćoj valuti KM, komercijalnim bankama se plaća naknada po stopi od 50 baznih bodova (0,50%), na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u inozemnim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - plaća se naknada po stopi od 30 baznih bodova (0,30%). Na sredstva iznad obvezne rezerve, naknada se ne obračunava (Grafikon 2.5). Od početka 2024. godine, CBBiH je uvela izmjene u politici obvezne rezerve, koje podrazumijevaju veću fleksibilnost u kalibraciji monetarne politike. Ključna izmjena se odnosi na obvezu izdvajanja obvezne rezerve iz osnovice za obračun obvezne rezerve u inozemnoj valuti. S ciljem lažke tranzicije, osobito s aspekta upravljanja neto otvorenom pozicijom banaka, ali i vodeći računa o efektima na investicijsku politiku CBBiH, odlučeno je da se s implementacijom ide fazno. Ovom se Odlukom definira da u prijelaznom razdoblju banke obračunatu obveznu rezervu u EUR održavaju držanjem 5% obračunate obvezne rezerve u EUR na računu rezervi u EUR, dok će se ostatak održavati u KM. Tijekom 2024. godine dio obvezne rezerve iz osnovice u inozemnim valutama se izdvajao u inozemnoj valuti u iznosu od 5%. Ovakav način održavanja i izdvajanja obvezne rezerve je dodatno produžen do 30. 6. 2025. godine. Centralna banka Bosne i Hercegovine tijekom 2024. godine nije mijenjala politiku naknada, pa je stopa obvezne rezerve koju Centralna banka primjenjuje iznosila 10% na sve valutne i ročne kategorije (Grafikon 2.5).

Tijekom cijele 2024. godine, na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u domaćoj valuti KM, komercijalnim bankama se plaćala naknada po stopi od 50 baznih bodova (0,50%), na sredstva obvezne rezerve po osnovi

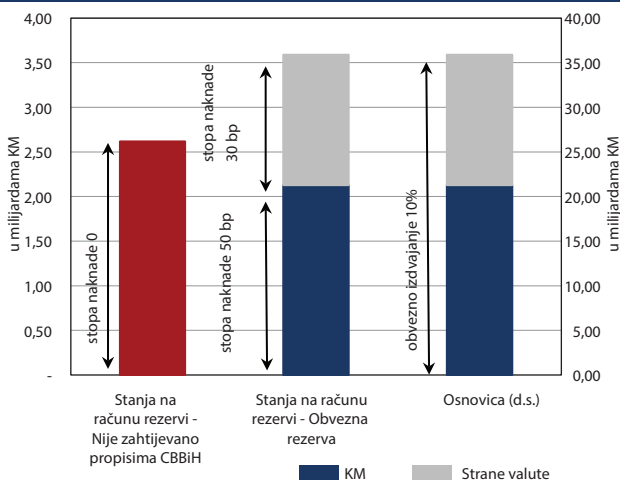
osnove u inozemnim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - plaćala se naknada po stopi od 30 baznih bodova (0,30%). Na sredstva iznad obvezne rezerve naknada se nije plaćala (Grafikon 2.6).

Grafikon 2.5: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu izmjene naknada

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.6: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom razdoblju u 2024. godini

Izvor: CBBiH

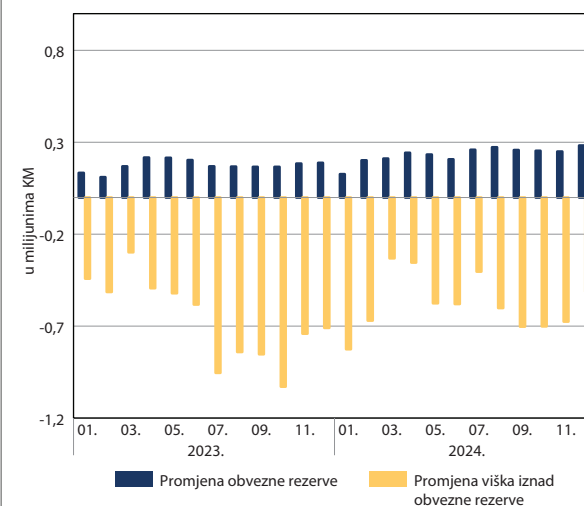
Napomena: Stanja na računu rezervi (višak iznad OR), koja nisu zahtijevana propisima u CBBiH podrazumijevaju sve valute

Sustavom obvezne rezerve tijekom 2024. godine bile su obuhvaćene 22 banke. Sve banke su ispunjavale obvezu izdvajanja na račun obvezne rezerve. Snažan rast depozita domaćih sektora i dalje je dominantan čimbenik rasta osnovice za obračun obvezne rezerve. Osnovica za obračun obvezne rezerve, na kraju izvještajnog razdoblja, iznosila je 35,71 milijardi KM, a u odnosu na isto razdoblje prošle godine veća je za 2,8 milijardi KM. U strukturi osnovice dominira osnovica u KM s udjelom od preko 59% na kraju posljednjeg obračunskog razdoblja 2024. godine. Udio osnovice u KM u ukupnoj osnovici za obračun obvezne rezerve je veći za 0,5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ovaj skromni rast osnovice u KM nije u značajnoj mjeri promijenio postotni udio osnovice u inozemnim valutama.

Tijekom 2024. godine osnovica za obračun obvezne rezerve je zabilježila kontinuiran mjesečni rast (Grafikon 2.7). Trend rasta inozemne aktive banaka (420,12 milijuna KM tijekom 2024. godine) odrazio se na stanje viška iznad obvezne rezerve gdje se tijekom 2024. godine bilježi kontinuiran mjesečni pad (Grafikon 2.7).

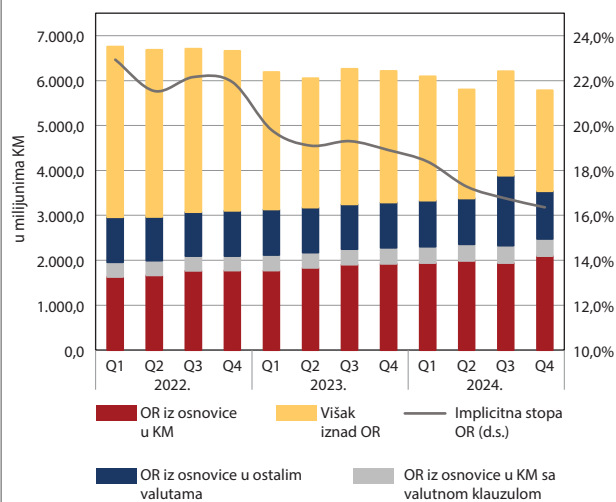
Grafikon 2.7: Mjesečne promjene obvezne rezerve i viška iznad obvezne rezerve

Izvor: CBBiH

Ukupna sredstva na računima rezervi kod CBBiH na kraju prosinca 2024. godine iznosila su 6,20 milijardi KM i manja su za svega 8,4 milijuna KM u odnosu na posljednje obračunsko razdoblje 2023. godine. Posljedično, implicitna stopa obvezne rezerve manja je za 1,1% i na kraju posljednjeg obračunskog razdoblja 2024. godine iznosila je 17,3% (Grafikon 2.8). Na kraju prosinca prosječna sredstva iznad obvezne rezerve iznosila su 2,62 milijarde KM.

Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obvezne rezerve

Izvor: CBBiH

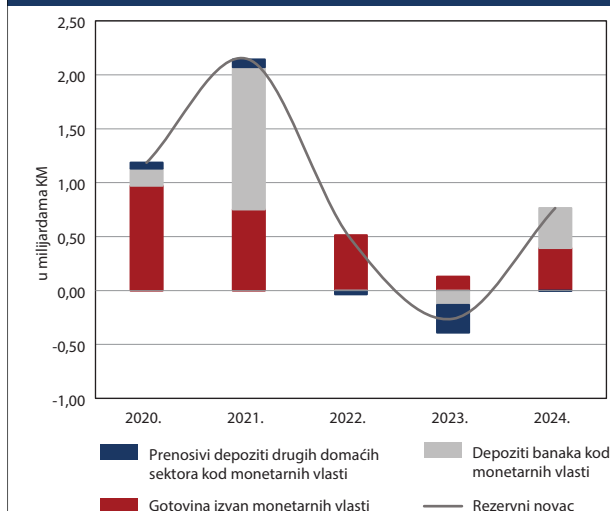
Smanjenje viška iznad OR koje je započeto u četvrtom tromjesečju 2022. godine i koje je trajalo tijekom 2023. godine, nastavljeno je, nešto blažim intezitetom, i tijekom cijele 2024. Tako je smanjenje viška iznad obvezne rezerve tijekom 2024. godine iznosilo 514,46 milijuna KM, što je ipak manje od zabilježenog smanjenja u prethodnoj godini (709,86 milijuna KM). Smanjenje viška iznad obvezne rezerve zabilježeno prethodne dvije godine je primjetno kod većine banaka, a ne samo nekolicine, te možemo zaključiti da se radi o sustavnoj pojavi, a ne samo poslovnoj politici pojedinih banaka. Uzroci ovih promjena su mnogobrojni, ali posebice se izdvajaju promjene na financijskim tržištima eurozone kao i značajne promjene monetarne politike ECB-a koje su se desile u prethodnoj godini.

Sredstva iznad obvezne rezerve predstavljaju samo jednu od komponenti visokolikvidne aktive bankovnog sustava i upravo je i tijekom 2024. godine zabilježena visoka likvidnost bankovnog sektora.

Rezervni novac je na kraju 2024. godine iznosio približno 15,43 milijardi KM, što predstavlja godišnji rast od 764,7 milijuna KM ili 5,21% u relativnom iznosu (Grafikon 2.9). Oko 96% rasta ovog pokazatelja na godišnjoj razini se desilo u drugoj polovini 2024. godine. Na godišnjoj razini, stavka depozita banaka kod monetarnih vlasti je zabilježila rast od 372,2 milijuna KM. S druge strane, gotovina izvan monetarnih vlasti kao najznačajnija komponenta rezervnog novca je zabilježila godišnji rast od 394,1 milijun KM. Većina rasta ove komponente rezervnog novca se desila tijekom ljetnih mjeseci i turističke sezone kada je najizraženiji sezonski utjecaj povećanja gotovine izvan monetarnih vlasti.

Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti, kao tradicionalno najmanja stavka rezervnog novca, zabilježili su godišnji pad od 9,43% (1,6 milijuna KM u apsolutnim iznosima). Budući da su ostale dvije stavke zabilježile znatno veći godišnji rast, pad ove stavke je imao zanemariv utjecaj na konačnu godišnju promjenu ukupnog rezervnog novca.

Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca

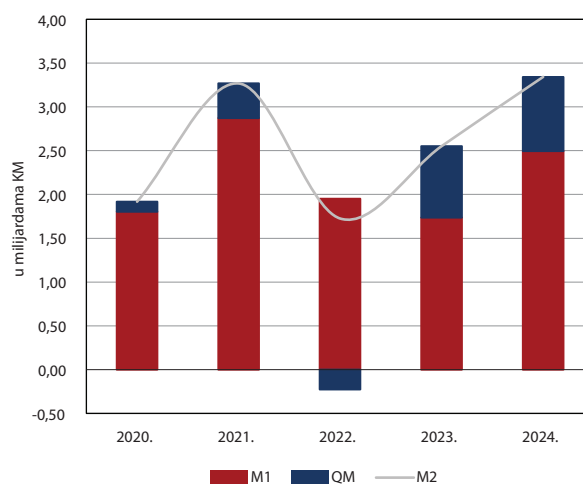

Izvor: CB BiH

Tijekom 2024. godine ostvaren je rast M2 monetarnog agregata od 3,34 milijarde KM (9,34%), što je, povijesno promatrano, umjeren rast (Grafikon 2.10). S druge strane, M1 monetarni agregat, kao dominantna komponenta M2 agregata, zabilježio je godišnji rast od 2,5 milijardi KM, što predstavlja godišnju stopu rasta od 11,55%. Porast prenosivih depozita u domaćoj valuti od 2,17 milijardi KM je bio glavni uzrok rasta monetarnih agregata, te je zaslužan za 87,1% i 65% rasta M1 i M2 monetarnih agregata respektivno. Ovakva su kretanja odraz višegodišnjeg trenda snažnog rasta prenosivih depozita kućanstava i poduzeća u bankovnom sektoru BiH.

Gotovina izvan banaka je, kao druga komponenta M1 monetarnog agregata, zabilježila godišnji rast od 322,7 milijuna KM. Kvazi novac (QM) je zabilježio godišnji rast od 846,1 milijun KM, za što je najzaslužniji bio rast ostalih depozita u inozemnoj valuti u iznosu od 458,5 milijuna KM.

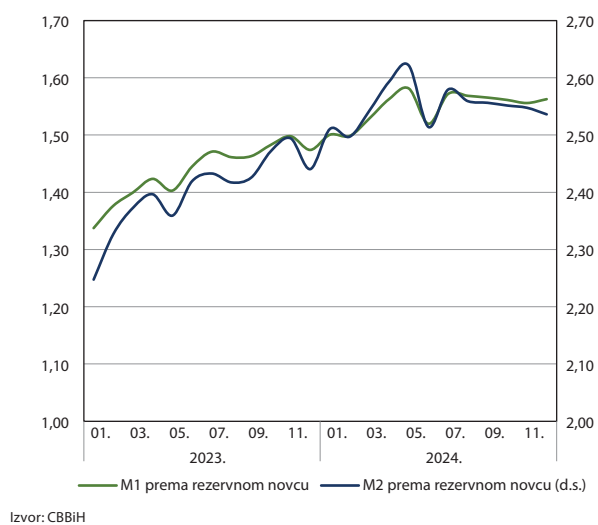
Grafikon 2.10: Godišnje promjene monetarnih agregata

Izvor: CB BiH

Promjene u kretanju komponenti novčane mase kao i promjene u rezervnom novcu zabilježene tijekom 2024. godine odrazile su se i na monetarnu multiplikaciju. Uslijed bržeg rasta monetarnih agregata u odnosu na rast rezervnog novca, monetarni multiplikatori su zabilježili rast u 2024. godini, s najizraženijim rastom u prvoj polovini godine (Grafikon 2.11). Monetarni multiplikator za M1 agregat zabilježio je intenzivniji rast naspram multiplikatora za M2 agregat, za što je zaslužan snažan rast prenosivih depozita u domaćoj valuti.

Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija

Regulatorni podaci sektora komercijalnih banaka također ukazuju na značaj kratkoročnih obveza u pasivi bankovnog sektora (Tablica 2.1). Podaci također upućuju na zaključak da je rast prenosivih depozita u bankovnom sektoru povećao iznose likvidnih sredstava u približno istim iznosima, što je vidljivo u činjenici da je omjer likvidnih sredstava prema kratkoročnim financijskim obvezama bankovnog sektora ostao relativno stabilan s veoma malim promjenama od kraja 2023. godine. Postotak kratkoročnih prema ukupnim financijskim obvezama banaka koji se još uvijek nalazi na visokoj razini ukazuje na nepovoljnu ročnu strukturu izvora koja ne pogoduje snažnijem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Nadalje, snažna potražnja za kreditima i posljedično snažniji rast kreditnih plasmana naspram rasta depozita je doveo do blagog pada omjera depozita i kredita.

Po posljednjim raspoloživim podacima, koeficijent pokriva likvidnosti (LRC)⁸⁹ je na kraju trećeg tromjesečja 2024. godine na razini bankovnog sustava iznosio 234,1% i gotovo sve banke u sustavu bilježe znatno više vrijednosti pokazatelja od minimalno propisane.

Sukladno važećim regulatornim propisima banke su od kraja četvrtog tromjesečja 2021. godine bile obvezne izveštavati agencije o koeficijentu neto stabilnih izvora financiranja (NSFR)⁹⁰, a od kraja 2022. godine su dužne ispunjavati zahtjeve u pogledu NSFR. Minimalna zahtijevana razina koeficijenta neto stabilnih izvora

financiranja prema Bazelskom odboru je 100% na dnevnoj osnovi. Ovaj pokazatelj je na kraju trećeg tromjesečja 2024. godine iznosio 159%, što predstavlja blagi pad u odnosu na kraj 2023. godine kada je ovaj koeficijent iznosio 159,9%. Pored adekvatnog iznosa ovog pokazatelja na razini bankovnog sustava, sve banke pojedinačno bilježe znatno više vrijednosti pokazatelja od minimalno propisane.

Tablica 2.1. Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH

		Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim financijskim obvezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne financijske prema ukupnim financijskim obvezama
2020.	Q1	27,7%	57,5%	113,2%	56,3%
	Q2	26,9%	52,7%	114,9%	59,7%
	Q3	27,6%	49,8%	117,8%	64,9%
	Q4	28,6%	51,3%	120,7%	65,4%
2021.	Q1	28,5%	51,2%	122,3%	65,5%
	Q2	27,8%	49,0%	125,4%	66,5%
	Q3	28,5%	49,9%	127,7%	67,2%
	Q4	30,7%	51,3%	130,3%	68,8%
2022.	Q1	29,3%	49,2%	124,6%	68,9%
	Q2	29,6%	48,7%	126,1%	70,3%
	Q3	30,8%	49,8%	129,3%	71,5%
	Q4	30,5%	48,4%	130,8%	72,6%
2023.	Q1	29,4%	48,0%	129,8%	70,9%
	Q2	28,8%	47,0%	130,0%	71,0%
	Q3	30,3%	49,5%	132,0%	71,3%
	Q4	29,0%	47,2%	131,0%	71,1%
2024.	Q1	28,5%	46,5%	131,3%	71,3%
	Q2	28,2%	46,4%	128,1%	70,6%
	Q3	28,8%	47,1%	129,1%	71,2%

Izvor: CBBiH

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

Sukladno Zakonu o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicijskim smjernicama, strateškoj alokaciji aktive i pravilima i parametrima rizika), CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći poglavito od načela sigurnosti i likvidnosti. Budući da prema članku 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od ekvivalenta 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim EUR, CBBiH više od 99% deviznih rezervi investira u financijske instrumente denominirane u EUR. Niz investicijskih odluka koje su donesene u prethodnom razdoblju, uključujući i pravodobno i adekvatno restrukturiranje portfelja deviznih rezervi u 2023. i 2024. godini, omogućili su korištenje okruženja visokih (ili povoljnih) kamatnih stopa i prinosa na vrijednosne papire na financijskim tržištima eurozone. Posljedično, u 2024. godini je ostvareno 40% više neto kamatnih prihoda u inozemnoj valuti, u usporedbi s prethodnom godinom.

⁸⁹ Koeficijent pokriva likvidnosti (LRC) pokazuje sposobnost banaka da izdrže tridesetodnevni scenarij stresa likvidnosti i izračunava se kao omjer između zaštitnog sloja likvidnosti, što su sredstva koja bi bila likvidna u vremenima stresa i neto likvidnosnih odliva koji se izračunavaju sukladno utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana. Banke su dužne održavati LCR u iznosu od najmanje 100%.

⁹⁰ Koeficijent neto stabilnih izvora financiranja (NSFR) je novi FSI koji pokazuje sposobnost banaka da izdrže tržišne poremećaje u razdoblju od godinu dana. Ovaj FSI se izračunava kao omjer raspoloživog stabilnog financiranja i potrebnog stabilnog financiranja.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri razine u okviru organizacije CBBiH: strateškoj – Upravno vijeće; taktičkoj – Investicijski odbor, i operativnoj – nadležni odjeli Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicijske smjernice, kojima se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investicijska ograničenja, investicijsko razdoblje i referentna vrijednost (engl. benchmark) za ocjenu performansi. Investicijski odbor djeluje u okviru obvezujućih zakonskih ograničenja, politike upravljanja deviznim rezervama i investicijskih smjernica usvojenih od strane Upravnog vijeća, te pravila i parametara rizika vezanih uz ulaganje deviznih rezervi, koje donosi guverner. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je na operativnoj razini, koji djeluju sukladno politici, smjernicama, te pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tijekom 2024. godine, kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle utjecati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom razdoblju. Također, analizirane su mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH, i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagodbe novim tržišnim uvjetima u eurozoni. Kontinuirano su analizirane i informacije vezane uz rejtinge ino banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu, i država koje su emitenti vrijednosnih papira zastupljenih u portfelju deviznih rezervi CBBiH.

Portfelj deviznih rezervi CBBiH izložen je poglavito financijskim rizicima (kamatnom, kreditnom i riziku likvidnosti), deviznom riziku, i riziku cijene zlata. Upravljanje kamatnim rizikom, odnosno, rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfelja deviznih rezervi uslijed hipotetičkih, nepovoljnih kretanja kamatnih stopa, podrazumijeva: propisivanje ciljanog modificiranog trajanja portfelja deviznih rezervi, i dozvoljenog odstupanja trajanja za investicijski portfelj, i za ukupni portfelj deviznih rezervi, te praćenje vrijednosti pod rizikom (engl. Value at Risk).

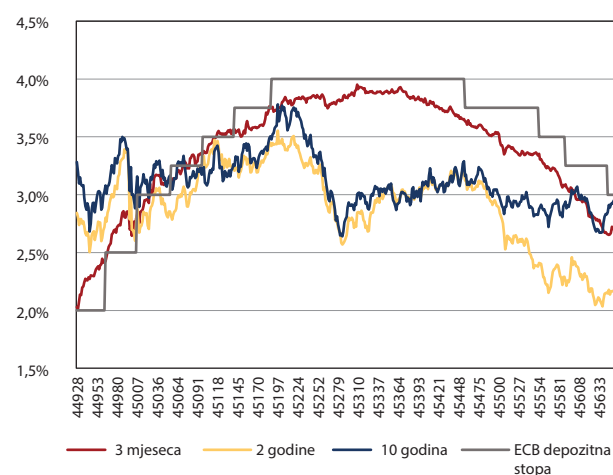
CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem u obveznice odabranih država eurozone, te plasiranjem depozita u: odabrane središnje banke u eurozoni, Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements, BIS), te odabrane komercijalne ino banke, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovno načelo u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika.

Upravljanje rizikom likvidnosti se temelji na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih financijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dopijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obveza zbog promjene valutnih tečaja u kojima se drže devizne rezerve, i vrše transakcije, u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se poglavito kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obveza CBBiH, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

Vodeće središnje banke su, od sredine 2024. godine, restriktivnu monetarnu politiku zamijenile ekspanzivnom (poglavlje 1.1). ECB je ukupno četiri, a FED tri puta tijekom 2024. godine smanjio referentne kamatne stope, svaka za ukupno 100 bb. Uprkos relativno slabom rastu ekonomske aktivnosti u eurozoni, inverzija krive prinosa⁹¹ na euroobveznice je bila manja u odnosu na 2023. godinu, što se ogledalo u rastu prosječnih tržišnih prinosa na tromjesečne obveznice zemalja eurozone u odnosu na 2023. godinu. Prosječni tržišni prinosi na obveznice zemalja eurozone duže ročnosti su bili niži u odnosu na 2023. godinu (Grafikon 2.12). Tijekom 2024. godine, prinosi europskih dugoročnih državnih obveznica (desetogodišnje obveznice) su bilježili manje oscilacije i na kraju godine imali za 17 baznih bodova viši nivo nego na početku godine. Za razliku od dugoročnih, tržišni prinosi europskih kratkoročnih državnih obveznica su pratili trend depozitne stope ECB-a. U odnosu na početak 2024. godine, na kraju godine su prinosi na tromjesečne obveznice bili niži za 110 bb, a u slučaju dvogodišnjih obveznica prinosi su bili niži za 44 bb.

Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi državnih obveznica u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2023. i 2024. godini

⁹¹ Netipična situacija na tržištu, koja nastaje kada kratkoročni dužnički instrumenti, istog kreditnog profila kreditni profil, nose više prinosa od dugoročnih dužničkih instrumenata. Inverzna kriva prinosa, u pravilu, signalizira da tržišta očekuju recesiju u kratkom roku.

Rast tržišnih prinosa u 2023. godini, omogućio je generiranje značajno viših iznosa kamatnih prihoda ne samo u toj, nego i u 2024. godini. Stoga su prosječne ponderirane neto kamatne stope (označena kao PPnKS u Tablici 2.2; izračunava se kao omjer ostvarenih neto kamatnih prihoda/rashoda i prosječnog stanja deviznih rezervi u promatranom razdoblju) u 2023. i 2024. godini bile znatno više u odnosu na prethodnih 10 godina. Promatrano po tromjesečjima u 2024. godini, PPnKS je iznosila 3,05%, 3,03%, 2,98%, i 2,75% respektivno.

Tablica 2.2: Prosječna ponderirana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni

	PPnKS, %	ECB - Depozitna stopa, %	ECB - Glavne operacije refinanciranja, %	Euribor, %		EUR obveznice, %					
				1 m	3 m	Mjeseci		Godine			
						3	6	1	2	5	10
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,27	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,41	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,09	0,35	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91
2023.	2,14	3,30	3,80	3,25	3,43	3,28	3,33	3,27	3,08	2,99	3,24
2024.	2,95	3,74	4,14	3,56	3,57	3,49	3,30	3,02	2,72	2,66	2,98
Promjena (u bp) u 2024. godini, u odnosu na:											
2023.	81	44	34	32	14	21	-3	-25	-36	-33	-26
2020.	291	424	414	406	400	399	379	349	315	293	290

Izvor: CBBiH, ECB

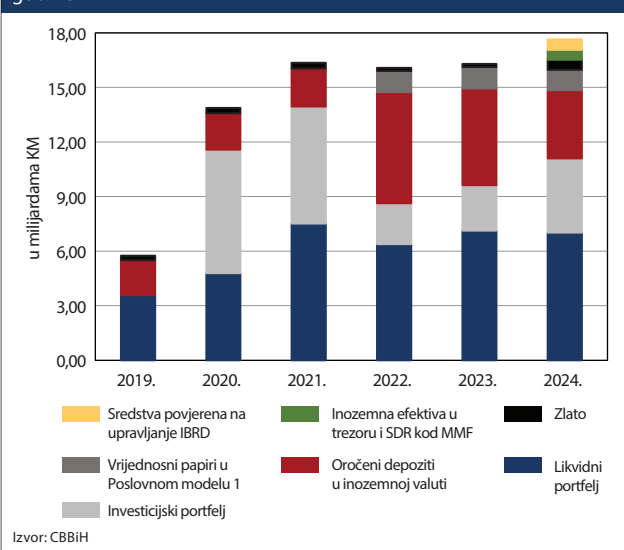
Napomene: Prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi izračunati su kao prosjek dnevnih kamatnih stopa i tržišnih prinosa u promatranj godini. Depozitna stopa ECB je, tijekom 2024. godine, smanjena s početnih 4%, do razine od 3%.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2024. godine (Grafikon 2.13) činili su: oročeni depoziti s udjelom od 21,24%; likvidni portfelj s udjelom od 39,80%; investicijski portfelj (vrijednosni papiri kojima je do dospelja preostalo više od godinu dana) s udjelom od 23,09%; vrijednosni papiri u Poslovnom modelu 1⁹² s udjelom od 6,40%; zlato s udjelom od 3,14, te nova komponenta sredstva deviznih rezervi, sredstva povjerena na upravljanje Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj (IBRD), sa 3,32%⁹³. Na kraju 2024. godine, likvidni portfelj su činili: tekući računi kod banaka i prekonoćni depoziti (22,61% ukupnih deviznih rezervi) i vrijednosni papiri kojima je do dospelja preostalo godinu dana i manje (22,47% ukupnih deviznih rezervi). Od 2024. godine, inozemna efektivna u trezorima (2,98% ukupnih deviznih rezervi) i specijalna prava vučenja (SDR) kod Međunarodnog monetarnog fonda (MMF-a), u visini 0,03% ukupnih deviznih rezervi, zasebne su komponente deviznih rezervi, i nisu u sastavu likvidnog portfelja.

⁹² Dio portfelja vrijednosnih papira klasificiran prema metodi amortiziranog troška.

⁹³ CBBiH je u 2024. godini pristupila programu Svjetske banke, Reserves and Advisory Management Program (RAMP) u okviru kojeg je jedan manji dio portfelja deviznih rezervi povjerila na upravljanje IBRD-u. Više informacija u poglavlju 2.9.

Grafikon 2.13: Struktura ulaganja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine

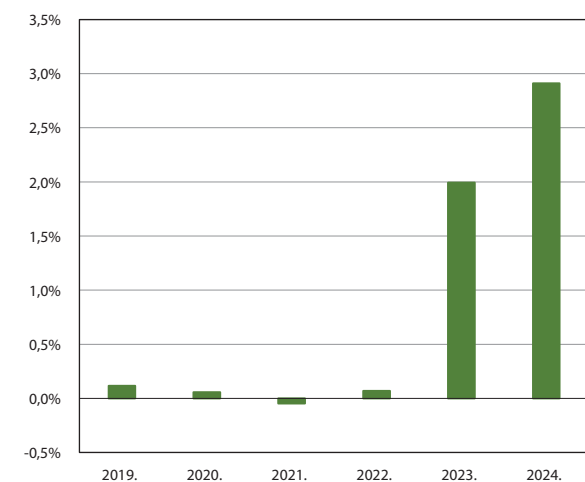

Vrijednosni papiri s fiksnim prihodom, na kraju 2024. godine, činili su 55,37% ukupnih deviznih rezervi, što je više u odnosu na njihov udio u deviznim rezervama na kraju 2023. godine (44,99%). S ciljem zaštite od kreditnog rizika, investiranje se vrši u vrijednosne papire odabranih europskih zemalja, uz ograničenja minimalnog prihvatljivog praga kompozitnog kreditnog rejtinga, i zahtijevanog prosječnog kreditnog rejtinga portfelja. Sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka, na kraju 2024. godine, činila su 38,48% (51,12% na kraju 2023. godine). Udio zlata na kraju 2024. godine (3,14%) je povećan u odnosu na kraj prethodne godine (1,08%), dok su inozemna efektivna u trezorima i SDR kod MMF-a zadržani na približno istim razinama.

Neto efekt ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu inozemnu valutu na bilanci uspjeha za razdoblje 1. 1. - 31. 12. 2024. godine iznosi 455,2 milijuna KM, a izražen efektivnom stopom prinosa⁹⁴ iznosi 2,91% (Grafikon 2.14). CBBiH je, i u 2024. godini, ostala dosljedna politici ulaganja sukladno zakonski definiranim ciljevima i zadacima, što podrazumijeva da se službenim deviznim rezervama upravlja na siguran i profitabilan način.

⁹⁴ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako što se neto efekt investiranja sredstava deviznih rezervi podijeli s prosječnim stanjem deviznih rezervi u promatranom razdoblju. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite u inozemnoj valuti, kao i realizirani neto kapitalni dobici/gubici uslijed prodaje vrijednosnih papira iz portfelja deviznih rezervi CBBiH.

Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBH

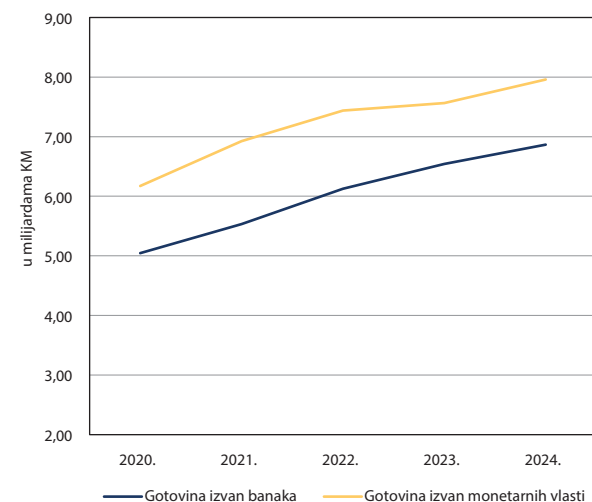

Izvor: CBBiH

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Trend rasta gotovog novca u opticaju (izvan banaka) iz prethodnih godina je nastavljen. Na dan 31. 12. 2024. godine, stanje gotovog novca u opticaju izvan banaka iznosilo je 6,87 milijardi KM (Grafikon 2.15), što je za 4,98% više u odnosu na 2023. godinu. Razlozi rasta potražnje za KM su aktivnosti u sektoru turizma i time vezanih uslužnih djelatnosti (vidjeti poglavlje 1.2.4), ali i rast ukupne ekonomske aktivnosti. Trend snažnog rasta gotovine izvan CBBiH nastavljen je i u 2024. godini (Grafikon 2.15). Potražnja za gotovinom od strane banaka posljedica je zahtjeva klijenata za gotovim novcem.

Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine

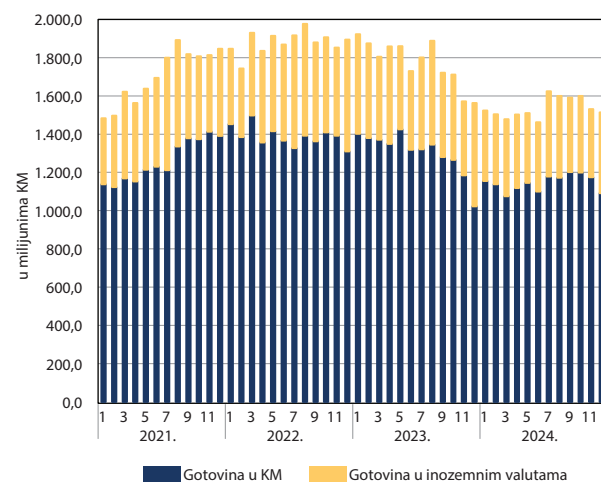

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina, komercijalne banke su smanjile iznos gotovine u vlastitim trezorima tijekom 2024. godine (Grafikon 2.16). Ovakva promjena svakako nije zabrinjavajuća, jer se u sustavu ne primijeti nedostatak gotovog novca, bilo kod banaka, bilo kod njihovih klijenata. U prilog tomu ukazuju i smanjenja podizanja gotovine na POS terminalima u BiH i povećanja bezgotovinskih plaćanja, što potvrđuje daljnju digitalizaciju platnog prometa (vidjeti poglavlje 2.5).

Pokazatelji financijskog zdravlja banaka u 2024. godini ukazuju na poboljšanje pokazatelja likvidnosti bankovnog sektora.⁹⁵ Imajući u vidu značajne razlike između prinosa na domaćem i inozemnom tržištu (vidjeti poglavlje 2.3) i naknade koje je CBBiH plaćala bankama na sredstva na računu rezervi (vidjeti poglavlje 2.2), izvjesno je kako su banke dio gotovine u trezorima, ali i viška iznad obvezne rezerve (poglavlje 2.2) preusmjerile u inozemnu aktivu kod ino banaka. Vezano uz smanjenje gotovine u inozemnim valutama, dio gotovine u inozemnim valutama, u trezorima banaka, vjerojatno je smanjen, skupa s dijelom obvezne rezerve koja se od 1. 1. 2024. godine u iznosu od 5% izdvaja na računima rezervi u EUR (poglavlje 2.2).

Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka

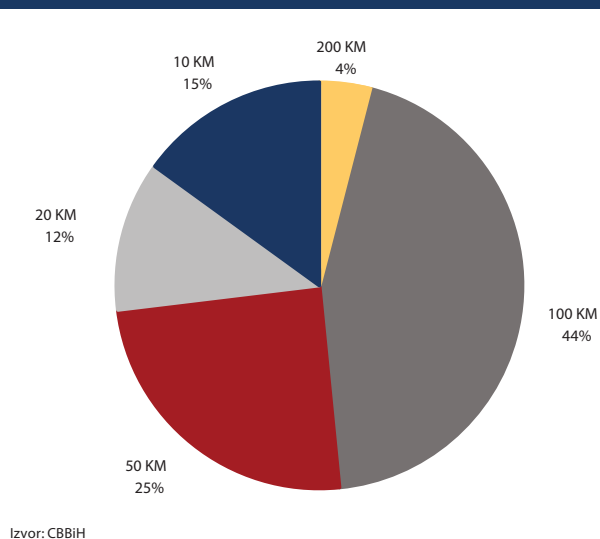

Izvor: CBBiH

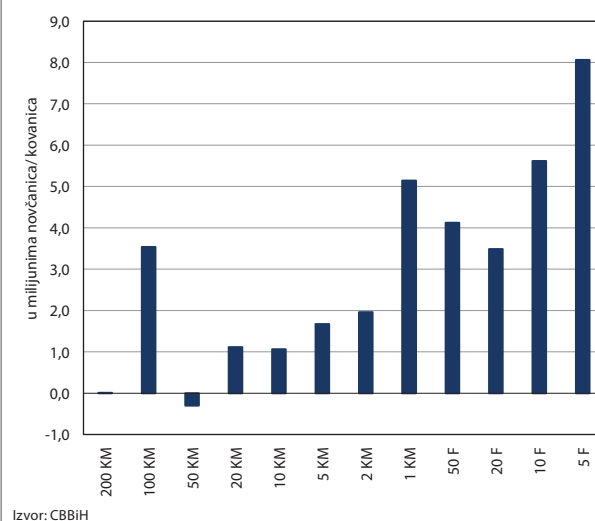
Izvan CBBiH, na kraju 2024. godine, nalazilo se 111,6 milijuna novčanica KM i 544,5 milijuna kovanica KM, ukupne vrijednosti 7,96 milijardi KM, što je za 5,2% više u odnosu na 2023. godinu. U pogledu apoenske strukture novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (Grafikoni 2.17 i 2.18).

⁹⁵ Vidjeti *Pokazatelje financijskog zdravlja, Ocjena rizika po financijsku stabilnost, i Izvješće o financijskoj stabilnosti*, sve dostupno na web-stranici CBBiH.

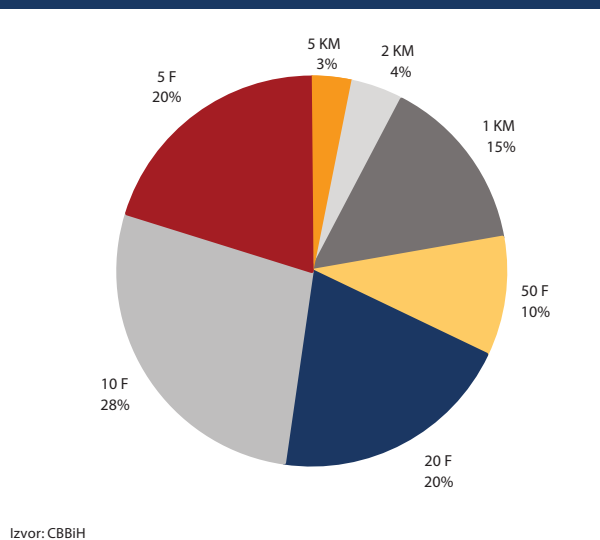
Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2024. godini

Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2023. godinu

Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2024. godini

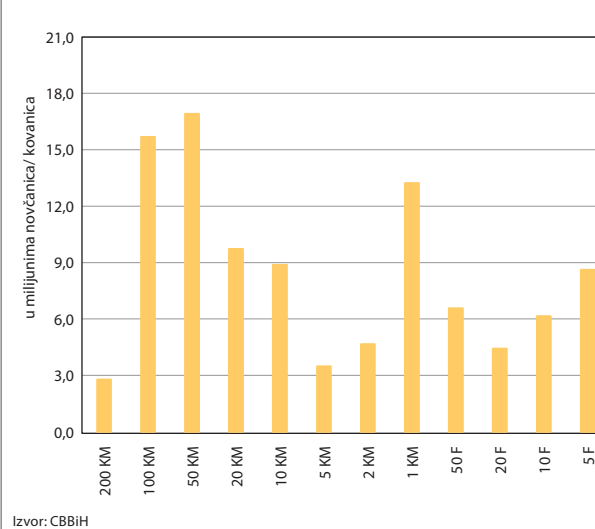

Broj novčanica u apoenima od 100 KM, koje su na kraju 2024. godine bile u opticaju, viši je za 3,5 milijuna (7,7%) u odnosu na kraj 2023. godine.

U odnosu na 2023. godinu, količina novčanica izvan CBBiH je povećana za 5,42 milijuna komada (5,1%), ukupne vrijednosti 372,97 milijuna KM (Grafikon 2.19). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom razdoblju povećana za 30,06 milijuna komada (5,84%), ukupne vrijednosti 21,14 milijuna KM (Grafikon 2.20).

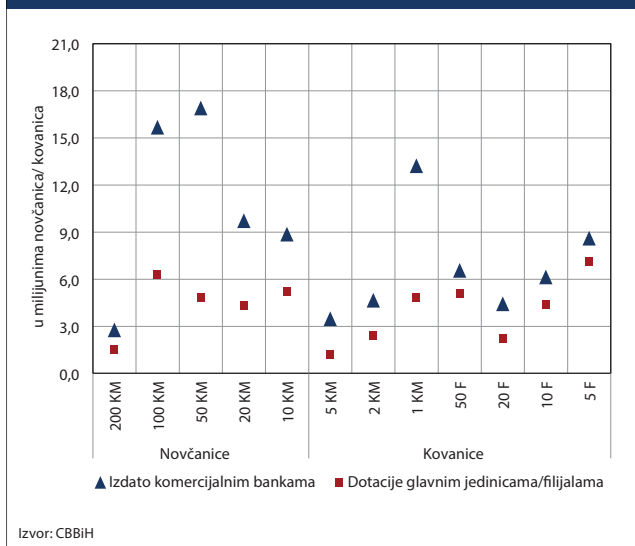
Opskrba komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. Tijekom 2024. godine komercijalnim bankama je izdato 53,97 milijuna komada novčanica i 47,11 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 3,30 milijardi KM (Grafikon 2.21).

Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2024. godini, prema apoenima

U istom razdoblju je iz Odjela trezora Središnjeg ureda, glavnim jedinicama i Filijali Brčko, izdato (dotacije) 22,18 milijuna komada novčanica i 27,18 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,34 milijarde KM. Grafikon 2.21 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / filijalama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2024. godini

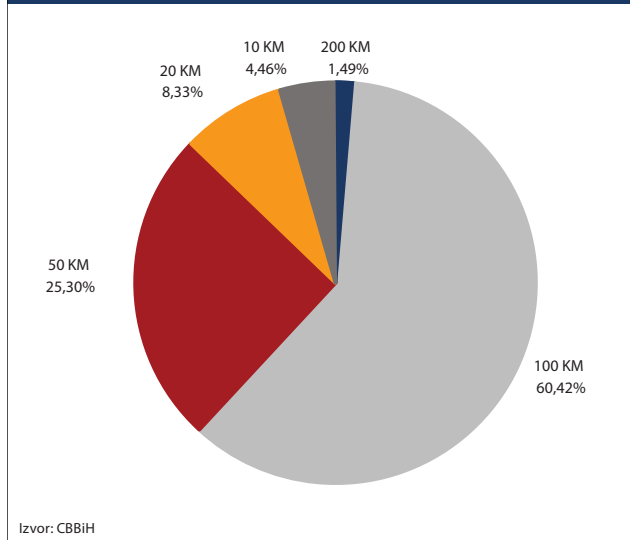

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju sukladno važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica, i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajuću kvalitetu novca u opticaju. U 2024. godini uništeno je 12,69 milijuna komada novčanica i 13.407 komada kovanica nepodobnih za opticaj.

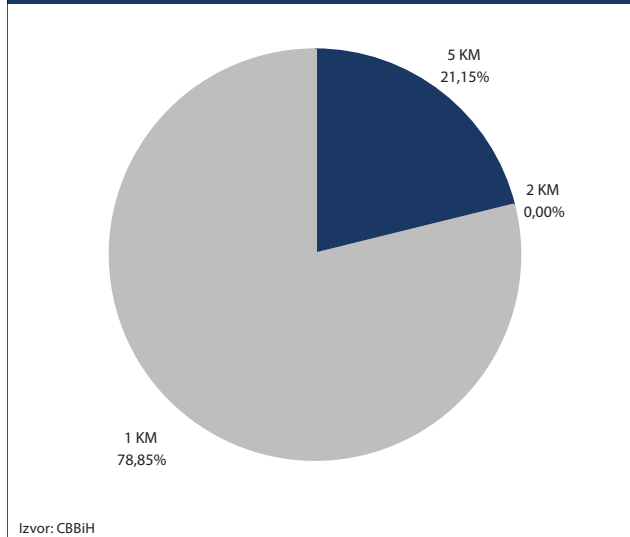
CBBiH je u 2024. godini donijela Odluku o povlačenju iz opticaja novčanica apoeni 10, 20, 50 i 100 konvertibilnih maraka puštenih u opticaj u razdoblju od 1998. do 2009. godine, „Službeni glasnik BiH“, broj: 27/24 od 19. travnja 2024. godine. Utvrđeni su rokovi za korištenje novčanica u prometu, kao i rokovi i način njihove zamjene kod komercijalnih banaka, odnosno kod CBBiH. Novčanice konvertibilne marke apoeni 10 KM, 20 KM, 50 KM i 100 KM puštene u opticaj u razdoblju od 1998. do 2009. godine su se mogle koristiti u gotovinskom prometu do 31. prosinca 2024. godine, dok nakon 1. siječnja 2025. godine one prestaju biti zakonsko sredstvo plaćanja i podliježu isključivo postupku zamjene kod komercijalnih banaka, godinu dana, točnije do 31. 12. 2025. godine, a nakon toga 10 godina u CBBiH, počev od 1. siječnja 2026. godine, zaključno s 31. prosincem 2035. godine. Postupak povlačenja novčanica starijih izdanja je veoma značajan jer će u opticaju ostati samo novčanice koje posjeduju identičnu i unaprijeđenu zaštitu od krivotvorenja, što će olakšati provjeru autentičnosti za javnost, osobe koje obavljaju ručnu obradu novčanica, kao i na uređajima za prijem i obradu novčanica. Također, osigurat će se povećana razina kvaliteta novčanica u opticaju, jer će se novčanice koje se povlače iz opticaja zamjenjivati novim novčanicama visoke kvalitete. Sukladno analizama koje provodi CBBiH trenutačno se količina novčanica starijih izdanja koje se povlače iz opticaja procjenjuje na 7,3 milijuna komada novčanica KM (u odnosu na ukupnu količinu novčanica izvan CBBiH u količini od 111 milijuna komada, novčanice starijih izdanja učestvuju s postotkom od oko 6%).

U 2024. godini, u CBBiH je registrirano 336 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 4% manje u odnosu na 2023. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrirano 383 komada, što je za 9,4% manje u odnosu na 2023. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 100 KM (Grafikon 2.22), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (Grafikon 2.23).

Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2024. godini

Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2024. godini

2.5 Održavanje platnih sustava

Zakonsku obvezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sustava CBBiH ispunila je i u 2024. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sustave žiro kliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (BPRV); održavani su i unapređivani Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS); a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inozemstvom.

Prepoznajući makroekonomski, i značaj sigurnih i učinkovitih platnih sustava za financijsku stabilnost, CBBiH je tijekom 2024. godine intenzivno radila na jačanju kapaciteta i operacionalizaciji funkcije nadgledanja platnih sustava.

Podatci za 2024. godinu ukazuju na nastavak pozitivnih trendova u platnom sustavu, uz stabilan rast broja i vrijednosti transakcija (Tablica 2.3). Ukupan broj transakcija porastao je za 6,3%, sa 113,5 milijuna na 120,6 milijuna. U odnosu na 2023. godinu, rast je naročito naglašen kod broja i vrijednosti transakcija kroz sustav bruto poravnanja u realnom vremenu (Tablica 21 u Statističkom dodatku). Rast je bio izraženiji kod unutarbankovnih transakcija (+7,2%) nego kod međubankovnih (+5,1%), što ukazuje na povećanu aktivnost unutar pojedinačnih banaka i jaču digitalizaciju platnog prometa. Vrijednost transakcija također je zabilježila rast od 9,2%, dostignuvši 333,2 milijarde KM u 2024. godini. Međubankovne transakcije porasle su za 12,2%, dok je vrijednost unutarbankovnih transakcija porasla za 5,7%, što ukazuje na povećanu uporabu bankovnih servisa među korisnicima. Kao i u ranijim razdobljima, većina transakcija u međubankovnom platnom prometu obavljala se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 67,52% ukupne vrijednosti i 72,28% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2024. godini.

Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milijunima						
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,6%	58,7	4,3%	108,4	4,0%
2023.	50,8	2,3%	62,7	6,7%	113,5	4,7%
2024.	53,4	5,1%	67,2	7,2%	120,6	6,3%
Vrijednost, u milijardama KM						
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	19,1%	128,13	16,0%	273,95	17,6%
2023.	163,10	11,8%	142,03	10,8%	305,12	11,4%
2024.	183,04	12,2%	150,16	5,7%	333,20	9,2%

Izvor: CBBiH

U 2024. godini, daleko veći broj i međubankovnih i unutarbankovnih transakcija obavljali su klijenti pravne osobe (84% i 68% respektivno). Samim tim, a uzimajući u obzir i prosječnu veličinu naloga kod pravnih osoba, na ovu vrstu klijenata se odnosilo više od 91% ukupne vrijednosti unutarbankovnih transakcija, i više od 96% ukupne vrijednosti međubankovnih transakcija. U pogledu vrste inicijacije transakcije, u 2024. godini su, u unutarbankovnom platnom prometu, bili zastupljeniji papirni nalozi (49,97%

od ukupnog broja naloga), dok je 50,03% međubankovnih transakcija bilo inicirano elektroničkim naložima. U 2024. godini je nastavljen trend značajnog rasta broja klijenata elektroničkog bankarstva, osobito u segmentu fizičkih osoba (12,2%, do broja od 1,63 milijuna korisnika), pri čemu se najveći dio odnosi na mobilno bankarstvo. Međutim, broj aktivnih klijenata elektroničkog bankarstva je znatno manji; svega 34,6% fizičkih osoba registriranih korisnika je u 2024. godini aktivno koristilo elektroničko bankarstvo. Broj pravnih osoba, aktivnih klijenata elektroničkog bankarstva, bio je u 2024. godini znatno veći nego u slučaju fizičkih osoba (70,08% ukupnog broja registriranih korisnika). U 2024. godini je zabilježeno 165,53 milijardi KM vrijednosti transakcija u elektroničkom bankarstvu, od čega se na internet bankarstvo pravnih osoba odnosilo čak 95,78% ukupne vrijednosti transakcija u elektroničkom bankarstvu.

I u 2024. godini je zabilježen rast prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. Point of sale, POS). Vrijednost realiziranih transakcija na POS terminalima je u 2024. godini iznosila 5,17 milijardi KM (Tablica 2.4). Internet prodaja je u odnosu na rast iz prethodne godine nešto manja, ali i dalje raste (25,13%), čemu su sigurno doprinosili i nove politike prodajnih lanaca u zemlji, nastavak aktivnog korištenja usluga dostave roba u prehrambenoj i industriji ugostiteljstva, ali i početak dostave u BiH nekih od najvećih svjetskih internet trgovina. Na internet prodaju u inozemstvu se odnosilo 64,10% ukupne internet prodaje u 2024. godini. Promet na ATM uređajima (aparati za podizanje gotovine; eng. Automated teller machine, ATM) je, također, nastavio snažno rasti (11,67% u odnosu na 2023. godinu), što je bilo i očekivano, imajući u vidu rast nominalnih plata (poglavlje 1.2.1, dio IV), i rast broja uposlenika u 2024. godini.

Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
POS, u milijardama KM	3,26	3,19	2,94	3,77	4,42	5,17
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%	17,1%	17,1%
ATM, u milijardama KM	7,75	8,17	8,75	9,88	11,13	12,44
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%	12,6%	11,8%
Internet, u milijunima KM	157,4	180,6	265,0	448,2	651,7	815,5
Ukupno, u milijardama KM	11,17	11,54	11,96	14,10	16,20	18,43
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%	14,8%	13,8%

Izvor: CBBiH

Snažan rast u sektoru turizma i povezanim uslužnim djelatnostima u 2024. godini se najbolje odražava u snažnom rastu realiziranih vrijednosti inozemnih kartica u BiH (Tablica 2.5). Promet po ino karticama u BiH, za kupovinu roba i usluga na POS terminalima, u odnosu na 2023. godinu, veći je za čak 22,09%. I podizanje gotovine na bankomatima u zemlji, korištenjem kartica izdanih u inozemstvu je također poraslo u odnosu na prethodnu godinu.

S druge strane, i realizirani promet u inozemstvu, po karticama izdanim u BiH, znatno je porastao u odnosu na prethodnu godinu. Trend smanjenja podizanja gotovine na POS terminalima u BiH i povećanja bezgotovinskih plaćanja potvrđuje daljnju digitalizaciju platnog prometa.

Tablica 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na načelu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizovane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milijunima KM				
2019.	1.648,8	59,7	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
2023.	1.933,3	28,7	1.396,0	3.358,0
2024.	2.020,5	16,1	1.704,4	3.741,0
Realizovane vrijednosti u inozemstvu kartica izdatih u BiH, u milijunima KM				
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7
2023.	153,4	3,0	594,0	750,3
2024.	307,2	3,0	697,6	1.007,8

Izvor: CBBiH

Mastercard je i dalje daleko najzastupljeniji brend kartica u BiH (Tablica 2.6). Razlog je što banke u BiH, uglavnom, prihvaćaju Mastercard i Visa brendove kartica na ATM i POS terminalima. Ostali brendovi su bili zastupljeni u vrlo malom broju banaka. Tijekom 2024. godine, zbog promjena na tržištu Bosne i Hercegovine, potpuno je obustavljeno poslovanje vezano uz izdavanje i prihvaćanje Diners kartica. Broj beskontaktnih kartičnih transakcija u BiH na ATM i POS terminalima u 2024. godini je bio viši u odnosu na kontaktne (134,38 naspram 68,30 milijuna), ali je vrijednost transakcija realiziranih preko kontaktnih kartica bila znatno viša (11,92 milijarda KM, odnosno 62,07% ukupne vrijednosti).

Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131
2023.	831.883	1.601.158	5.682	13.953	1.674	2.454.350
2024.	853.656	1.711.867	5.447	14.449		2.585.419

Izvor: CBBiH

CBBiH je i u 2024. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sustav klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 12.779 naloga (+9,64% u odnosu na 2023. godinu), čija je vrijednost bila 392,18 milijuna eura (-77,51% u odnosu na 2023. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Zakonom o CBBiH (član 52.) i Zakonom o dugu, zaduživanju i jamstvima BiH definirano je da CBBiH pruža usluge bankovnog agenta, te izvršava transakcije po nalogu Ministarstva financija i trezora BiH (MFTBiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH, i djeluje kao fiskalni agent za članstvo BiH u međunarodnim financijskim institucijama. Sukladno Ugovoru o obavljanju poslova bankovnog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva financija i trezora BiH, Centralna banka BiH je i tijekom 2024. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2024. godini obuhvaćala poslove platnog prometa u zemlji i inozemstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane uz kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine s međunarodnim financijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva Bosne i Hercegovine u međunarodnim financijskim institucijama, te poslove servisiranja ino duga. Tijekom cijele 2024. godine Ministarstvo je koristilo povoljne uvjete na međunarodnim financijskim tržištima i dostavljalo naloge za investiranje jednog dijela deviznih sredstava kojima je raspolagalo.

CBBiH obavlja bankovne usluge i izvršava transakcije po nalogu MFTBiH, u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. MFTBiH je nadležno za provedbu procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, osiguranje pokrića obveza u domaćoj valuti i vođenje baze podataka o vanjskom dugu BiH. Uloge CBBiH i MFTBiH, po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH, definirane su, pored gore navedenih zakona, i Zakonom o financiranju institucija BiH, Zakonom o sustavu neizravnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadatci, nadležnosti i međusobni odnosi između MFTBiH i CBBiH definirani su bilateralnim ugovorima, prema kojim je CBBiH nadležna za:

- pravodobno osiguranje potrebnih iznosa u inozemnim valutama za plaćanje dospjelih obveza;
- pravodobno i točno izvršenje plaćanja na temelju naloga/instrukcija MFTBiH;
- korespondenciju s inozemnim bankama i kreditorima u vezi s plaćanjem obveza, i;
- izvještavanje MFT BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisiranje vanjskog duga u

domaćoj valuti osigurava MFTBiH od Uprave za neizravno oporezivanje (UINO) i/ili izravnim uplatama krajnjih korisnika kredita. Godišnji plan sredstava potrebnih za servisiranje vanjskog duga sastavni je dio dokumenta „Proračun institucija BiH i međunarodnih obveza BiH“ koji donosi Parlamentarna skupština BiH. Sukladno zaključenom Ugovoru o obavljanju poslova bankovnog i fiskalnog agenta između CBBiH i UINO, a na temelju Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tijekom 2024. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UINO za prikupljanje prihoda od neizravnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnoj osnovi transferiraju na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UINO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi, po nalogu UINO, svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama sukladno zakonskoj regulativi i nalogu UINO. Na temelju Zakona o trošarinama, u 2024. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovi cestarina na račun UINO kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UINO prema entitetima i Distriktu Brčko.

Sve obveze po vanjskom dugu BiH tijekom protekle godine servisirane su uredno i pravodobno. Sukladno dospijecima obveza i programiranoj dinamici otplate duga, izvršene su obveze prema: Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), Svjetskoj banci (IBRD, IDA), Pariškom klubu, Europskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD), Londonskom klubu povjerenika, Razvojnoj banci Vijeća Europe (CEB), Saudijskom fondu za obnovu i razvoj, Europskoj investicijskoj banci (EIB), Europskoj komisiji (EK), Njemačkoj razvojnoj banci (KfW), Izvozno-uvaznoj banci Koreje, OFID Fondu, Međunarodnom fondu za razvoj poljoprivrede (IFAD), Banci za rad i gospodarstvo i Austrijskoj poštanskoj štedionici (B.A.W.A.G.), EUROFIMA-i, Kuvajtskom fondu za arapski ekonomski razvoj, Vladi Japana, Vladi Belgije, Vladi Španjolske, te ostalim javnim i privatnim kreditorima.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na temelju odluke Vijeća ministara BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, MFTBiH, Federalno ministarstvo financija, Ministarstvo financija Republike Srpske i UINO) po pitanju financijskih aranžmana s MMF-om, definirani su Memorandumom o razumijevanju. Prvi je zaključen 2002. godine, na snazi su oni iz 2016. i 2020. godine. CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosnih papira) koje MMF drži kod fiskalnog agenta svih članica, sukladno Statutu (engl. Articles of Agreement) MMF-a. Kako bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski Depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH osiguraju puno pokriće u domaćoj valuti na spomenutom računu/podračunima. Kvota BiH, koja predstavlja uplaćeni i upisani „kapital“ svake zemlje članice u opći/generalni izvor sredstava MMF-a, iznosi 265,2 milijuna SDR. Alokacija SDR

za BiH iznosi 415,1 milijuna SDR, i obveza zemlje članice je da tromjesečno plaća troškove MMF-u po ovoj osnovi.

Sukladno Statutu Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice skupine Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje inozemne valute za domaću i izvršava plaćanja/transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2024. godini, sukladno Ugovoru zaključenom s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfelja vrijednosnih papira ove institucije kojim upravlja eksterni portfelj menadžer, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s istim. Također, na temelju zaključenih ugovora između CBBiH i Federalnog ministarstva financija i CBBiH, izvršavaju se poslovi bankovnog i fiskalnog agenta. CBBiH je, sukladno zaključenim ugovorima, nastavila djelovati kao bankovni agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta, te za entitetske registre vrijednosnih papira.

Usluga korištenja elektroničkog bankarstva je pružana deponentima i tijekom 2024. godine. S ciljem stimuliranja većeg broja deponenta da postanu korisnici elektroničkog bankarstva, CBBiH je u 2024. godini izvršila izmjenu Odluke o utvrđivanju tarife naknada za usluge koje vrši za svoje deponente čineći usluge elektroničkog bankarstva znatno povoljnijim. CBBiH svakodnevno poduzima aktivnosti na promicanju poslovanja u radu s deponentima, automatiziranju procesa, međusobne komunikacije, a sve u cilju postizanja što veće učinkovitosti u radu.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je, zajedno s Agencijom za statistiku BiH, proizvođač službene statistike na razini BiH. U tom smislu, ima obvezu proizvesti i objaviti pokazatelje službene statistike BiH iz nadležnosti CBBiH, a koje se odnose na: statistiku monetarnog i financijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, te statistiku vladinih financija za BiH. Sve proizvedene statistike CBBiH ulaze u Plan statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine. U okviru Radne skupine za statistiku, u procesu EU integracija, u više navrata se analizirala i definirala lista prioriteta za statistički sustav u BiH. Kontinuirano se ulaže u poboljšanje metoda prikupljanja, proširivanje broja izvornih podataka (administrativnih i izravnih prikupljanjem), te primjenu međunarodno usaglašenih metodologija. Naročiti naglasak je, u posljednjih nekoliko godina, na uvođenju statističkih standarda i metodologija koje su na snazi unutar EU, jer će CBBiH imati naglašenu odgovornost u pripremi i dostavi podataka kao zemlja kandidat.

Tijekom 2024. godine, CBBiH je uspješno implementirala prelazak s GDDS (eng. General Data Dissemination System) na SDDS (eng. Special Data Dissemination Standard) sustav izvješćivanja prema MMF. Prelazak na SDDS će dodatno

unaprijediti pravodobnost i sveobuhvatnost dostupnih statistika, sukladno međunarodnim standardima. Krajem 2024. godine započeta su i dva dvogodišnja projekta u sklopu IPA projekata. Prvi, višekorisnički projekt je vezan za razvoj statistike izravnih ulaganja sukladno EU standardima. Drugi je twinning projekt vezan uz razvoj mjesečne platne bilance, koji se implementira u suradnji sa statistikama Danske, Finske i Italije. Tijekom 2024. godine pokrenuto je i istraživanje o inozemnim podružnicama u sklopu OFATS (eng. Outward Foreign Affiliates Statistics) statistike. Cilj ovog istraživanja je da se razvije potpuno novi detaljni set statistika vezanih uz inozemna ulaganja u BiH. Tijekom 2024. godine je započet i proces proširenja statistike kamatnih stopa sukladno ECB metodologiji. Očekuje se da će nova statistika kamatnih stopa biti objavljena početkom 2025. godine.

Uz korištenje raspoloživih izvora podataka i primjenu zahtijevanih metodologija, nastavlja se redovita dostava podataka o vanjskom dugu BiH prema Svjetskoj banci. Naglašena je, i daljnje unaprijeđena, razmjena informacija koja se realizira s Eurostatom, što uključuje redovite metodološke provjere i analize, kao i redovito izvještavanje u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU, te godišnjeg (dvokružno) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja. Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu napore u cilju poboljšanja kvantiteta i kvalitete statistike, kroz sudjelovanje u forumima (Pododbor Europske komisije, radne skupine Eurostata, ECB-a, BIS Irving Fischer odbor za statistiku, i zemljama iz regije kroz različite projekte i konferencije).

Planirana statistička istraživanja su u velikom dijelu završena i kompletirana, te su podaci na vrijeme objavljivani i dostavljani međunarodnim i domaćim institucijama, sukladno obvezama koje CBBiH ima u svojoj domeni statistike. CBBiH redovito međunarodnim i regionalnim institucijama dostavlja opsežne setove statističkih podataka, a preko kojih je BiH predstavljena u međunarodnim bazama statističkih podataka (Eurostat, MMF, Svjetska banka, Europska središnja banka, Europska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, BIS banka, UN Statistički odjel. CBBiH priprema i dostavlja podatke za potrebe Fiskalnog vijeća BiH, Tajništva CEFTA, Direkcije za ekonomsko planiranje, Agencije za promidžbu inozemnih ulaganja, Ministarstva financija i trezora BiH, Ministarstva privrede i poduzetništva RS, i Ministarstva trgovine FBiH.

2.8 Praćenje sustavnih rizika u financijskom sustavu

CBBiH vrši funkciju praćenja financijske stabilnosti koja podrazumijeva pravodobno identificiranje ranjivosti u financijskom sustavu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između financijskog sustava i makroekonomskog okruženja, upozore financijske

institucije i drugi sudionici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti financijskog sustava obuhvaćaju i specijaliziranu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sustavnih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po financijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju financijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za financijsku stabilnost (SOF5) BiH, kojeg, pored guvernera CBBiH i ravnatelja agencija za bankarstvo čine ministar financija i trezora BiH, entitetski ministri financija i ravnatelj Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po financijsku stabilnost kroz redovitu godišnju publikaciju, Izvješće o financijskoj stabilnosti. Objavljivanjem Izvješća o financijskoj stabilnosti, CBBiH javnosti želi ukazati na rizike koji dolaze iz financijskog sustava, kao i makroekonomskog okruženja i izazove s kojima će se financijski sustav, a posebice bankovni sektor, vjerojatno, suočiti u narednim razdobljima. U izvještajima se redovno prezentiraju rezultati analiza za praćenje sustavnih rizika.

Od 2023. godine CBBiH objavljuje novu godišnju publikaciju, Ocjena rizika po financijsku stabilnost, koja sadrži presjek glavnih makroekonomskih kretanja i trendova u financijskom sektoru u prvoj polovini godine, rezultate analiza za ocjenu rizika i otpornosti bankovnog sektora na rizike na bazi podataka za prvo polugodište, kao i informacije o promicanjima u financijskoj infrastrukturi i najvažnijim izmjenama u regulatornom okviru za poslovanje banaka u BiH. Cilj ovih publikacija je promicanje svijesti šire javnosti i financijskih institucija o pitanjima iz oblasti financijske stabilnosti, a posebice ukazivanje na potencijalne rizike po financijsku stabilnost u BiH.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih pokazatelja financijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Pokazatelji financijskog zdravlja se objavljuju tromjesečno na statističkom web-portalu CBBiH, i na web-stranici MMF-a. Izvještavanje je u potpunosti metodološki usklađeno s MMF-ovim Vodičem za kompilaciju pokazatelja financijskog zdravlja iz 2019. godine. Pored pokazatelja financijskog zdravlja, na statističkom web-portalu CBBiH se od rujna 2023. godine objavljuju i referentne stope prosječnog troška financiranja banaka koje posluju na teritoriju

BiH-RSTF3⁹⁶, kao i agregirani podatci o kamatnim troškovima banaka za glavne izvore sredstava i podatci o stanjima tih izvora sredstava na kraju svakog mjeseca. Frekvencija objavljivanja ovih podataka je na tromjesečnoj razini. Informacije o prosječnim troškovima financiranja u BiH u dužem vremenskom horizontu, mogu koristiti bankama, ali i ostalim sudionicima na financijskim tržištima za analize i

⁹⁶ RSTF3 – Referentna stopa prosječnog ponderiranog troška financiranja banaka za sve izvore sredstava primljene od stanovništva, nefinancijskih društava i financijskih institucija.

donošenje poslovnih odluka. Također, domaćim bankama je ponuđen izbor korištenja ovih stopa, kao referentnih vrijednosti u ugovorima o kreditima s promjenjivom kamatnom stopom, s ciljem boljeg upravljanja kamatno induciranim kreditnim rizikom.

U 2024. godini u CBBiH je nastavljeno provođenje testiranja na stres solventnosti i likvidnosti kao dva bitna alata za procjenu rizika u bankovnom sektoru BiH, kao i s pripremom redovitih tromjesečnih izvješća o rezultatima testova na stres. Nalazi testova na stres solventnosti i likvidnosti, uključujući i izvještaje o rezultatima testova na stres, dijele se s agencijama za bankarstvo. O rezultatima testova na stres solventnosti se, kroz odgovarajuću formu Izvješća o rezultatima testova na stres, upoznaje i SOFS. Agregirani rezultati testova na stres solventnosti i likvidnosti, provedeni s podacima s kraja godine, objavljuju se u Izvješću o financijskoj stabilnosti. Agregirani rezultati testiranja na stres provedenog na bazi podataka s kraja prvog polugodišta objavljuju se u izvješću Ocjena rizika po financijsku stabilnost. Krajem 2024. godine u CBBiH su se počele provoditi pripreme aktivnosti za kreiranje okvira za provođenje testova na stres za klimatske rizike. Testovi na stres za klimatske rizike trebali bi omogućiti ocjenu sposobnosti bankovnog sektora u BiH da apsorbira rizike povezane s klimatskim promjenama, bilo da je riječ o fizičkim ili tranzicijskim rizicima. Uvođenje novog alata za procjenu rizika vezanih uz klimatske promjene pokazuje jasnu opredijeljenost CBBiH ka integraciji okolišnih, socijalnih i upravljačkih (ESG) čimbenika u sve poslovne procese CBBiH.

Zadaci koji proizlaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankovnih licenci i superviziju banaka, nastavili su se provoditi i u 2024. godini. Početkom godine dogovoren je novi modalitet suradnje kojim je uspostavljen kanal za jednostavniju, izravniju i učinkovitiju međusobnu komunikaciju. Sastanci bankovne koordinacije su održavani na mjesečnoj razini, a na poziv su sastancima redovito nazočili i predstavnici Agencije za osiguranje depozita u BiH. Time je sudionicima u koordinaciji bankovne supervizije osigurana redovita informacija o stanju fonda osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije. Pored osnovnih tema koje uključuju diskusiju o stanju u bankovnom sektoru i aktualnim i planiranim aktivnostima agencija za bankarstvo i CBBiH, dogovorena je uspostava međuinstitucionalne suradnje u procesu priključenja naše zemlje SEPA području, prikupljanja informacija o cyber rizicima, aktivnostima u oblasti financijske edukacije i inkluzije, čime su proširene redovite oblasti suradnje. Krajem 2024. godine CBBiH je počela s priprema makroekonomskih scenarija za nadzorno testiranje otpornosti na stres, koje će agencije za bankarstvo provesti tijekom 2025. godine.

2.9 Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Tijekom 2024. godine, CBBiH je nastavila intenzivne aktivnosti vezane uz ispunjavanje obveza BiH koje proizlaze iz procesa pristupanja EU. Kroz dijalog i suradnju s institucijama Europske unije, EU središnjim bankama i drugim partnerima, unapređujući poslovne procese u skladu s preporukama EU, CBBiH je potvrdila jaku opredijeljenost europskoj perspektivi BiH.

Kroz nekoliko izvještajnih ciklusa, CBBiH je pripremila informacije i izvješća za Prilog BiH za godišnje Izvješće Europske komisije (EK) koje predstavlja najznačajniji dokument na temelju kojeg EK ocjenjuje ostvareni napredak zemlje u procesu EU integracija. U prošlogodišnjem Izvješću, EK je pozitivno ocijenila aktivnosti CBBiH s posebnim naglaskom na potrebu osiguranja neovisnosti središnje banke i integriteta monetarne politike. Značaj CBBiH u procesu EU integracija prepoznat je i u drugom strateškom EU dokumentu: Zajedničkim zaključcima godišnjeg Ministarskog dijaloga u okviru Ekonomskog i financijskog dijaloga država članica EU, Europske komisije i Europske središnje banke, te ministarstava financija i središnjih banaka zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja. U ovom dokumentu, kao i Izvješću Europske komisije, ključna preporuka za CBBiH glasi: "Nastaviti s čuvanjem integriteta aranžmana valutnog odbora i neovisnosti središnje banke" naglašavajući da monetarna politika valutnog odbora ima visok kredibilitet u široj javnosti.

Ministarskom dijalogu su prethodile redovite godišnje aktivnosti u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi BiH (PER), uključujući sudjelovanje u konzultacijama i sastancima sa ECB i EK, kao dio dijaloga o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i financijska pitanja EU (ECOFIN). U cilju promicanja učinkovitosti procesa europskih integracija, kroz ispunjenje preporuka EK u smislu potrebe podizanja kvalitete dokumenta PER, CBBiH je 2024. godine, s Direkcijom za ekonomsko planiranje, potpisala Memorandum o razumijevanju i suradnji na polju ispunjavanja zahtjeva u vezi s analitičkim izvještavanjem prema institucijama Europske unije, u procesu europskih integracija. Na temelju potpisanog memoranduma, doprinos CBBiH, poglavito u formi dijela potrebnih projekcija i statističkih podataka, značajno je naglašeniji već u procesu izrade dokumenta Program ekonomskih reformi za razdoblje 2025 – 2027. godina.

Projekcije koje je CBBiH dostavila za PER, konzistentne su sa srednjoročnim makroekonomskim projekcijama iz kruga projekcija za studeni 2024. godine, a koje su detaljno diskutirane u smislu analiza, ali i temeljnih pretpostavki, na ekspertskim sastancima za makroekonomske projekcije između EK i zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU. Predstavnici CBBiH, od 2023. godine, sudjeluju na ekspertskim sastancima za makroekonomske projekcije između EK i zemalja kandidata. Ovo je standardna procedura za sve zemlje kandidate za članstvo u EU, a sastanci se

održavaju dva puta godišnje, prije izvješća o napetku za zemlje članice kandidate, paralelno s proljetnim i jesenjim krugom makroekonomskih projekcija EK. Izvještavanje i diskusija se odvijaju prema formatu EK. Ovim su višegodišnje aktivnosti CBBiH na izradi makroekonomskih projekcija i brzih procjena dodatno dobile na značaju. U 2024. godini je finaliziran dvogodišnji projekt tehničke pomoći MMF-a, u okviru kojeg je razvijen tromjesečni gap model, potpuno prilagođen karakteristikama BiH, konzistentan s MMF-ovim okvirom Financijskog programiranja i politika (FPP). Upravo su doprinosi za Program ekonomskih reformi za razdoblje 2025 – 2027. godina bili utemeljeni na kombinaciji projekcija CBBiH na temelju modela razvijenog u suradnji s MMF-om, i modela koji se trenutačno koristi za izradu srednjoročnih makroekonomskih projekcija. Pored modela razvijenog uz pomoć MMF-a, paleta modela za makroekonomske projekcije i analize je, u 2024. godini, obogaćena i za model procjene potencijalnog BDP-a, izgrađenog kroz Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta središnjih banaka, koji se realizira uz potporu Vlade Švicarske. CBBiH će procjene potencijalnog BDP-a i BDP jaza, zajedno s pratećom tehničkom dokumentacijom, objaviti s proljetnim krugom srednjoročnih makroekonomskih projekcija u 2025. godini. Konačno, tijekom 2024. godine je završen najveći dio aktivnosti na izradi modela za makroekonomske projekcije, koji financira EK (i implementira Svjetska banka) za regionalne zemlje kandidate za članstvo u EU, s ciljem osiguravanja bolje međusobne usporedivosti projekcija koje zemlje dostavljaju za ekspertske sastanke za makroekonomske projekcije između EK i zemalja kandidata. Posljedično, tijekom 2025. godine, CBBiH će imati potpuno aktivan osnovni set modela za makroekonomske projekcije koji koriste moderne središnje banke.

U okviru radnih skupina u procesu EU integracija, CBBiH ima aktivnu ulogu u sljedećim poglavljima: 4. Sloboda kretanja kapitala; 9. Financijske usluge; 17. Ekonomska i monetarna politika; 18. Statistika; 32. Financijska kontrola (Zaštita eura od krivotvorenja); 33. Financijske i proračunske odredbe, te; područje Ekonomski kriterij. U njihovom radu predstavnici CBBiH su dali značajan doprinos u pripremi dokumenata i materijala koji su od ključne važnosti za daljnji napredak BiH u procesu pristupanja EU. Predstavnici CBBiH su sudjelovali u radu i pripremi materijala za redovite godišnje sastanke radnih tijela osnovanih u cilju praćenja realizacije ugovornih obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP): Pododbor za ekonomska i financijska pitanja i statistiku i Pododbor za unutrašnje tržište.

Tijekom 2024. godine, unaprijeđena je i ojačana funkcija koordinacije bankovne supervizije te je suradnja u okviru bankovne koordinacije proširena i na sljedeće teme: ESG, financijska inkluzija i cyber sigurnosti u financijskom sustavu. Sukladno EU preporukama u domeni održivih financija, CBBiH je usvojila Politiku upravljanja izazovima klimatskih promjena, te je postala punopravna članica dvije međunarodno priznate mreže – Mreže za ozelenjivanje financijskog sustava (Network for Greening the Financial System – NGFS) i Mreže za održivo bankarstvo i financije

(Sustainable Banking and Finance Network – SBFN) što je prepoznato i u Izvješću EK.

Programi tehničke suradnje su, tijekom 2024. godine, realizirani na bilateralnoj osnovi na temelju dogovora dvije središnje banke i financirani iz vlastitog proračuna, ali i kroz sudjelovanje u višeinstitucionalnim regionalnim i multilateralnim projektima koji se financiraju bespovratnim sredstvima EU iz IPA pretpripravnog financijskog instrumenta. Institucionalni dijalog središnjih banaka je potvrđen kao najbolja i najučinkovitija platforma za prijenos znanja i važan instrument za integraciju u strukture ESCB-a. Posebna vrijednost ove vrste suradnje je kontinuirano širenje i jačanje mreže postojećih i uspostava novih profesionalnih kontakata. Od programa međunarodne suradnje, koje je CBBiH financirala iz vlastitog proračuna, bitno je napomenuti i pridruživanje Partnerstvu za savjetovanje i upravljanje rezervama (Reserve Advisory & Management Partnership – RAMP) Svjetske banke. U okviru RAMP programa, čiji je cilj jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti upravljanja deviznim rezervama, CBBiH će koristiti usluge savjetovanja, obuke i upravljanja sredstvima. CBBiH se ulaskom u ovaj program pridružila globalnoj mreži od preko 70 javnih institucija i središnjih banaka.

Vrijedi izdvojiti trogodišnji IPA Program jačanja kapaciteta središnjih banaka Zapadnog Balkana (za razdoblje 2022. – 2025. godina) s ciljem integracije u Europski sustav središnjih banaka (ESCB) koji vodi Deutsche Bundesbank, uz potporu ECB i još 19 središnjih banaka ESCB. Svrha Programa je jačanje monetarne i financijske stabilnosti u regiji kroz daljnje jačanje institucionalnih kapaciteta 6 središnjih banaka zapadnog Balkana i agencija za nadzor banaka u BiH, kao i jačanje dijaloga središnjih banaka, na dvije razine: regionalnoj i na razini EU. U okviru ovog programa, predstavnici CBBiH sudjelovali su na edukacijama u sljedećim područjima: financijska zaštita potrošača, financijska inkluzija i financijska edukacija, računovodstvo, EU integracije i pravni aspekti, monetarna politika i istraživanje, politike platnih sustava i pitanja nadzora i statistika, te na dvije radionice na visokoj razini o politikama platnih sustava i upravljanja gotovinom. U okviru programa je realizirana aktivnost stažiranja u Banci Francuske pri Međunarodnom institutu za bankarstvo i financije (The International Banking and Finance Institute - IBFI), čija je uloga da promovira financijsku i monetarnu stabilnost pružanjem obuka i tehničke pomoći središnjim bankama, dok će drugi dio stažiranja biti realiziran u predstavničkom uredu Austrijske narodne banke u Briselu. U okviru istog programa, CBBiH je u 2024. godini realizirala izravnu bilateralnu suradnju sa Središnjom bankom Luxembourg u cilju promicanja procesa upravljanja deviznim rezervama. Konačno, u CBBiH je, u 2024. godini, održana prva radionica o procesu pridruženja EU, čime je označen početak bilateralne suradnje s Hrvatskom narodnom bankom u vezi s prijenosom iskustava HNB-a o pripremama Centralne banke za članstvo u EU-u/ESCB-u i izradu Mape puta CBBiH na putu ka EU.

Tijekom 2024. godine nastavljeno je provođenje III. faze (2023 - 2028.) Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta središnjih banaka (Bilateral Assistance and Cooperation with Central Banks - BCC), koji se realizira uz potporu Vlade Švicarske /Švicarskog tajništva za ekonomske poslove (SECO). Suradnja adresira sljedeća područja:

- I. Analiza i implementacija monetarne politike
 - a. Upravljanje deviznim rezervama
 - b. Strategija istraživanja sukladno zahtjevima EU
 - c. Komunikacije
- II. Statistika i baze podataka
- III. Financijska stabilnost
- IV. Otpornost i upravljanje rizicima
- V. Upravljanje ljudskim resursima

U okviru Programa CBBiH je, u listopadu 2024. godine, organizirala tradicionalnu međunarodnu godišnju istraživačku konferenciju pod nazivom „Neregistrirana ekonomija: mjerenje i efekti“ (Informal Economy: Measurement and Effects). Na temu neregistrirane ekonomije u CBBiH je održana i radionica BCC partnerskih središnjih banaka.

U organizaciji CBBiH, tijekom 2024. godine, održana je online misija rejting agencije Standard & Poor's, te misije u BiH rejting agencija Standard & Poor's i Moody's Investors Service s relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH, u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Tijekom 2024. godine agencija Standard & Poor's potvrdila je kreditni rejting BiH „B+/sa stabilnim izgledima“, agencija Moody's Investors Service potvrdila je kreditni rejting BiH „B3/sa stabilnim izgledima“.

2.10 Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima je proces razvoja, implementacije i revizije politika, metoda, sredstava i alata za identifikaciju, procjenu, odgovor i praćenje rizika radi postizanja ciljeva i izvršavanja zadataka CBBiH. Aktivnosti procesa upravljanja rizicima CBBiH su razvoj i implementacija mjera koje doprinose pravodobnom odgovoru na rizike koji nastaju u poslovanju CBBiH, uz praćenje međunarodnih standarda u upravljanju rizicima te primjenu najboljih poslovnih praksi. Opći pristup i regulatorni okvir upravljanja rizicima definiran je Politikom integriranog upravljanja rizicima u CBBiH. Opći okvir upravljanja rizicima definira ciljeve i načela upravljanja rizicima, organizaciju, profil rizika, prihvatljive nivoe, klasifikaciju rizika, te ključne faze procesa upravljanja rizicima uključujući i praćenje i izvještavanje o rizicima.

Upravljanje rizicima u CBBiH se temelji na modelu tri linije. Prvu liniju čine organizacijski oblici koji su izravno uključeni u poslovne procese i upravljaču rizicima koji proizlaze iz redovitih operativnih aktivnosti poslovnih procesa. Drugu liniju čine stručna tijela nadležna za upravljanje rizicima, specijalizirani stručnjaci koji obavljaju strateške,

metodološke i kontrolne funkcije upravljanja rizicima te organizacijski oblik nadležan za upravljanje rizicima. Uloga druge linije jeste redovito praćenje, koordinacija i pravodobno pružanje informacija o procesu upravljanju rizicima. Interna revizija, kao treća linija, uspostavlja i održava odgovarajuće procedure i instrumente za kontrolu rizika i nadzire njihovu primjenu.

Odbor za rizike je, tijekom 2024. godine, proaktivno i sistematično obavljao sve aktivnosti uspostave adekvatne koordinacije te odgovarajućeg okvira procesa upravljanja rizicima, s posebnim fokusom na operativne rizike, rizike informacijske sigurnosti i usklađenosti poslovanja. Tijekom 2024. godine, provodio je aktivnosti usmjerene na definiranje i implementaciju procesa upravljanja operativnim rizicima, definiranje mjera prevencije nastanka štetnih posljedica izloženosti rizicima, pravodobnog i adekvatnog odgovora na rizike te uspostave efektivnog i učinkovitog procesa izvještavanja o incidentima, kao jednog od osnovnih pokazatelja za praćenje izloženosti operativnim rizicima. Investicijski odbor je razmatrao pitanja vezana uz financijske rizike koji proizlaze iz procesa upravljanja deviznim rezervama CBBiH.

Upravljanje operativnim rizicima se tijekom 2024. godine odvijalo sukladno definiranom regulatornom okviru upravljanja operativnim rizicima koji se sastoji od sljedećih internih akata: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH, Metodologija upravljanja operativnim rizicima u CBBiH, i Metodologija prikupljanja podataka o incidentima i kalkulacije operativne vrijednosti pod rizikom. Tijekom 2024. godine izvršena su dodatna promicanja procesa upravljanja operativnim rizicima koja su osigurala implementaciju aktivnosti pružanja razumnog uvjerenja da će CBBiH ostvariti svoju misiju i ciljeve, te zaštititi reputaciju i financijska sredstva sukladno politici tolerancije rizika.

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u CBBiH, Priručnik o radu interne revizije u CBBiH, i obavezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Cilj interne revizije je pomoći instituciji u ostvarenju njenih strateških ciljeva i efikasnom izvršavanju njenih zadataka, provjeravajući da li je provođenje upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuće, ekonomično i dosljedno u odnosu na zakonske propise, interne akte i druge propise. Interna revizija daje mišljenje, preporuke i savjete u vezi s aktivnostima koje su predmet revidiranja. Tjekom 2024. godine, aktivnosti su bile usmjerene na izvršavanje dužnosti definiranih člankom 20. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Strateškim planom interne revizije za razdoblje 2022–2024, Planom interne revizije za 2024. godinu i realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada CBBiH za 2024. godinu.

U 2024. godini CBBiH je započela s implementacijom aktivnosti koje za cilj imaju očuvanje okoliša, ograničavanje rizika povezanih s klimatskim promjenama, te smanjenje štetnih posljedica klimatskih promjena na financijski sustav i sveukupnu kvalitetu života. Donošenjem Politike upravljanja izazovima klimatskih promjena u CBBiH, kao društveno odgovorna institucija, sukladno svom mandatu očuvanja monetarne i financijske stabilnosti, CBBiH nastoji utjecati na podizanje svijesti o složenosti i važnosti održivog financiranja, te potaknuti aktivnije angažiranje svih učesnika na financijskom tržištu i njihovog međusobnog partnerstva u daljnjem razvoju. Vodeći se navedenim opredjeljenjem, CBBiH je postala članica dvije međunarodno priznate mreže - Mreže za ozelenjavanje financijskog sustava (The Network for Greening the Financial System - NGFS) i Mreže za održivo bankarstvo i financije (The Sustainable Banking and Finance Network - SBFN). Članstvo u ovim mrežama CBBiH omogućava promicanje poslovnih standarda u oblasti središnjeg bankarstva kroz primjenu najboljih praksi u međunarodnom okruženju, s ciljem očuvanja okoliša i smanjenja klimatskih rizika, kao jednog od najvećih izazova današnjice. Aktivno sudjelovanje u aktivnostima navedenih međunarodno priznatih mreža doprinosi kvalitetnijem i učinkovitijem upravljanju klimatskim promjenama i povezanim rizicima, kroz razmjenu znanja i iskustva u analizi, identifikaciji i proaktivnom donošenju odluka iz oblasti upravljanja rizicima povezanim s klimatskim promjenama. Na taj način CBBiH doprinosi usmjeravanju financijskog sustava, kao ključnog čimbenika ekonomske stabilnosti i razvoja, prema održivoj ekonomiji, a sukladno najboljim praksama i iskustvima drugih središnjih banaka.

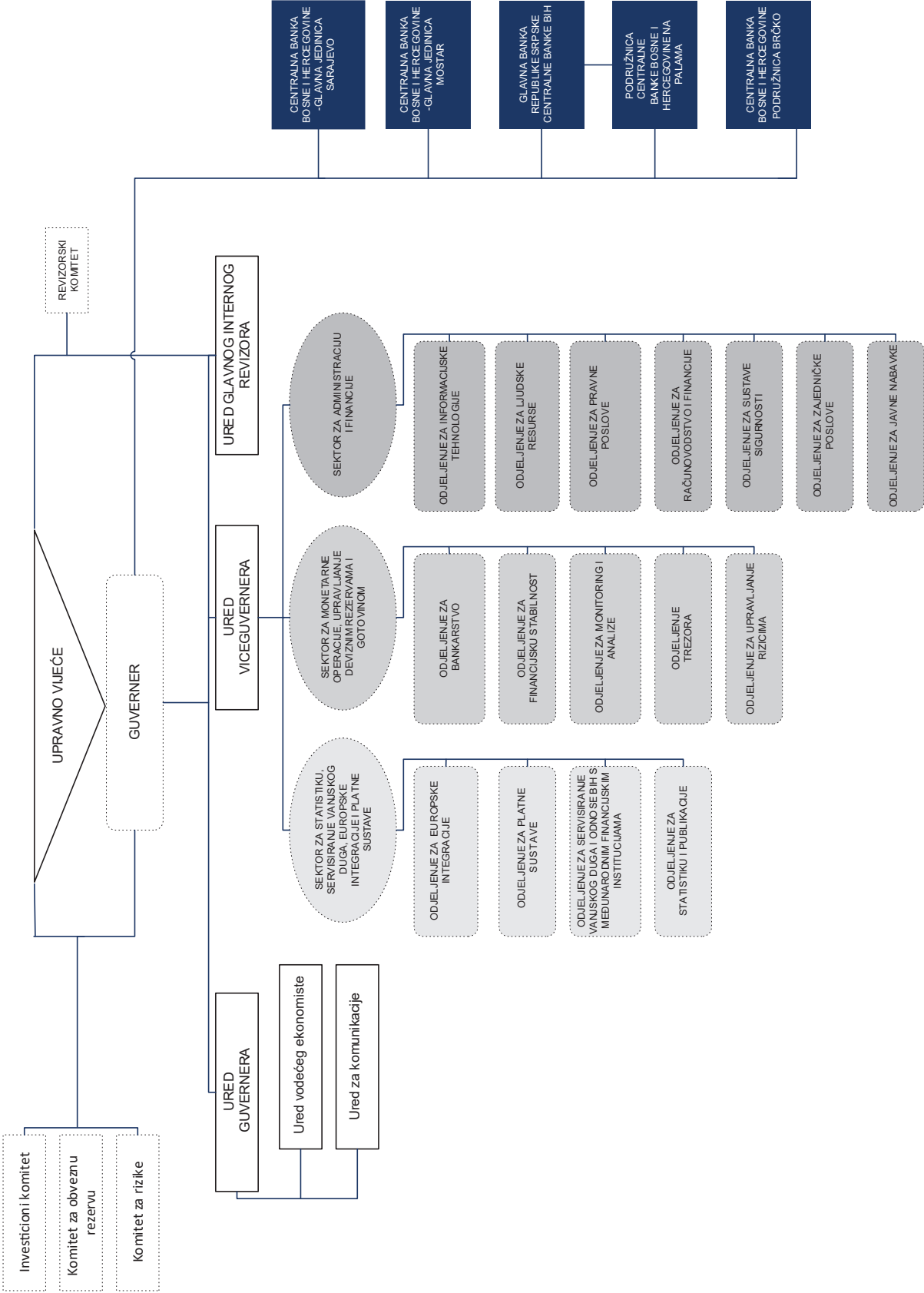
2.11 Ostalo

2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviše tijelo CBBiH je Upravno vijeće (UV), koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njezine provedbe, organizaciju i strategiju CBBiH sukladno ovlastima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (Tablica 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku šemu CBBiH).

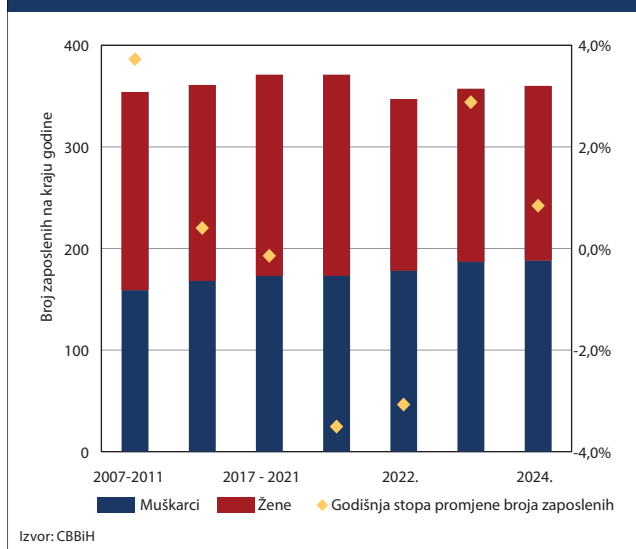
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2024. godine	
Upravno vijeće CBBiH	dr. Jasmina Selimović, predsjedavajuća i guvernerka
	dr. Danijela Martinović, član
	dr. Radomir Božić, član
	dr. Darko Tomaš, član
Uprava CBBiH	dr. Mirza Kršo, član
	dr. Jasmina Selimović, guvernerka
	mr. Ernadina Bajrović, viceguvernerka nadležana za poslove Sektora za statistiku, servisiranje vanjskog duga, europske integracije i platne sustave
	dr. Željko Marić, viceguverner nadležan za poslove Sektora za administraciju i financije
mr. Marko Vidaković, viceguverner nadležan poslove Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom	

Izvor: CBBiH

S obzirom na prirodu i specifičnosti poslovanja središnjih banaka, kao i njihovu tržišnu ulogu, CBBiH je opredijeljena za strategiju učinkovitosti, s ciljem održavanja i kontinuiranog promicanja ljudskih resursa, uz modernizaciju procesa upravljanja ljudskim resursima, koja omogućava učinkovito izvršavanje svih aktivnosti. Tijekom 2024. godine odvijala se prirodna fluktuacija službenika, uslijed odlaska službenika u mirovinu ili sporazumnog raskida radnog odnosa, a prijem novih službenika nije prelazio planirani ukupan broj službenika. U CBBiH je, sa 31.12.2024. godine, bilo ukupno 360 službenika (Grafikon 2.24). Od ukupnog broja službenika, 77,5% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga osam doktora znanosti, te sedamdeset i sedam magistara. Prosječna starost službenika bila je 47 godina, a od ukupnog broja službenika na kraju 2024. godine, 52,2% bili su muškarci. Uz potporu Europskog fonda za jugoistočnu Europu (EFSE), CBBiH je počela raditi na razvoju internih politika i izmjeni u načinu dostavljanja statističkih podataka, a u cilju promoviranja ravnopravnosti spolova. Iako je i do sada provedena politika koja je bila iznimno senzitivna u smislu održavanja ravnopravnosti spolova (uključujući i spolnu strukturu na rukovodećim pozicijama), od sada će gender politike biti jasno ugrađene u akte CBBiH.

Grafikon 2.24: Ukupan broj uposlenih u CBBiH

Jedna od misija CBBiH je i pomoć visokoškolskim ustanovama u BiH, koja se ogleda kroz potpisane ugovore o suradnji s nekoliko ekonomskih fakulteta u BiH, te davanju mogućnosti studentima, postdiplomcima i akademskim istraživačima da kroz praksu u CBBiH steknu prijeko neophodno iskustvo putem studijskih i ferijalnih praksi. Prakse studenata i postdiplomaca su realizirane i tijekom 2024. godine.

U želji za promicanjem procesa kontinuiranog učenja službenika, banka je postala članica Europske fondacije za razvoj menadžmenta (EFMD). Kroz ovo članstvo, CBBiH poduzima aktivnosti na promicanju internih procesa stjecanja, dijeljenja i očuvanja institucionalnog znanja, kao dijelom šire transformacije u instituciju znanja (eng. *learning*

organization) i agilnu organizaciju (eng. *agile organization*). Izvještajna godina je bila jedna od najaktivnijih na polju edukacija. Broj službenika koji su pohađali edukacije u 2024. godini povećao se za 12% u odnosu na godinu prije, a na online edukacije se odnosilo 19,6% ukupnog broja edukacija. Značajan broj edukacija je organiziran i u samoj banci. U pogledu oblasti, najveći broj edukacija se odnosio na ekonomska istraživanja, informacijske tehnologije, financijsko-računovodstvene poslove, poslove bankarstva, platnih sustava, financijske stabilnosti, te informacijske sigurnosti.

2.11.2 Komuniciranje sa javnošću

Slijedeći ključne principe javnosti – pravo na informaciju, transparentnost, otvorenost i dostupnost – CBBiH je, u 2024. godini, značajno unaprijedila svoju vidljivost, istodobno jačajući reputaciju institucije i povjerenje javnosti. Kao institucija koja djeluje sukladno onom što govori i preuzima odgovornost za ono što radi, CBBiH se pozicionirala kao pouzdan partner kako za građane, tako i za medije. Ovakav pristup rezultirao je profesionalnim odnosom prema instituciji, s objavama koje su uglavnom bile neutralnog ili pozitivnog karaktera, osnažujući dodatno njezin ugled u javnosti.

Tijekom 2024. godine, objavljeno je više od 80 saopćenja za javnost, čime je dodatno ojačana uloga CBBiH u transparentnom i odgovornom komuniciranju s javnošću. Obradeno je više od 100 medijskih zahtjeva, te na taj način javnosti date pravodobne i točne informacije. Društvene mreže koje igraju ključnu ulogu u modernom komuniciranju omogućile su CBBiH izravan i interaktivan pristup javnosti. Koristeći ove prednosti, tijekom 2024. godine, na platformama Instagram, Facebook, LinkedIn, X i Flickr, objavljeno je 160 postova što je za 50% više nego godinu ranije, čime se dodatno osnažila transparentnost i dostupnost informacija. Ukupan doseg objava dostigao je 4.500.000, što predstavlja rast od 229,2% u odnosu na 2023. godinu, te ukazuje na značajno povećanu vidljivost i angažman publike. Pregledi sadržaja iznosili su 1.198.040, uz rast od 294,7%, što pokazuje veći interes za objavljene informacije. Interakcije s objavljenim sadržajem porasle su na 47.900, bilježeći rast od 437,7%, što potvrđuje da je publika aktivno uključena u komunikaciju. Ukupan broj pratitelja povećan je na 30.000, uz rast od 300,4%, što pokazuje kontinuirani porast interesiranja za rad CBBiH. I ostali komunikacijski kanali koji su korišteni, imaju važno mjesto u učinkovitom i brzom prenošenju informacija, pa je tijekom 2024. godine, putem Viber skupine, objavljeno više od 160 informacija za medije, što je značajno doprinijelo pravodobnom informiranju i jačanju odnosa s medijima i posredno, s javnošću. Intranet stranica je obogaćena tekstovima i objavama za potrebe informiranja službenika CBBiH, a pokrenut je i postupak za redizajn web-stranice koji će biti realiziran u 2025. godini.

Financijska edukacija je unaprijeđena i podignuta na višu razinu, te je u Strateškom planu za razdoblje 2025-2027. jačanje financijske pismenosti i inkluzije navedeno kao jedan od važnih strateških ciljeva institucije. Uz organiziranje velikog broja edukacija za učenike osnovnih i srednjih škola i studente fakulteta i redovitu aktivnost - Obilježavanje Svjetskog dana štednje, u organizaciji CBBiH obilježen i Global Money Week organiziranjem debate učenika iz srednjih škola diljem BiH. Tijekom 2024. godine, Središnji ured CBBiH, glavne jedinice i filijale posjetilo je 1.452 učenika. Samostalno su osmišljene i kreirane dvije publikacije za djecu osnovnoškolskog uzrasta, čime je financijska edukacija obogaćena, a sve s ciljem da najmlađi kroz igru uče o štednji i novcu. U namjeri da se financijska edukacija uvede i na fakultete, pokrenuta je suradnja s javnim ekonomskim fakultetima u BiH, entitetskim agencijama za bankarstvo i agencijama za osiguranje.

Kao dio svoje društveno odgovorne aktivnosti, CBBiH je potpisala Memorandum o suradnji na polju financijske edukacije i inkluzije sa SOS Dječijim selima Bosne i Hercegovine. Memorandumom je definirana suradnja CBBiH i SOS Dječijih sela Bosne i Hercegovine u provedbi edukativnih aktivnosti u oblastima financijske pismenosti za djecu, mlade i roditelje iz brige i potpore Dječijih sela Bosne i Hercegovine. S tim u vezi, CBBiH će, u suradnji sa SOS Dječijim selima Bosne i Hercegovine, raditi na jačanju kapaciteta mladih s vještinama potrebnim u pripremi za tržište rada, te realizirati programe i aktivnosti za mlade u cilju njihovog osnaživanja, motiviranja i osamostaljenja kroz ferijalne prakse, mentorstvo, radionice, posjete CBBiH i druge oblike rada usmjerene na promicanje razvoja i osobnih i profesionalnih kompetencija, s posebnim fokusom na financijsku pismenost.

Predstavnici CBBiH su nazočili godišnjem sastanku projekta tehničke potpore za financijsku edukaciju Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) u okviru zemalja belgijsko-nizozemske konstitucije koji je održan u Crnoj Gori. CBBiH je, na panelu „Suradnja za uspješnu implementaciju programa financijske edukacije“, predstavila modele suradnje s obrazovnim institucijama u BiH, s posebnim naglaskom na model „Train the Trainer“, koji se pokazao kao praktičan način izvođenja financijske edukacije u školama. Ovaj model izazvao je veliko interesiranje drugih središnjih banaka i učvrstio reputaciju CBBiH kao pionira u oblasti edukacije mladih o financijskim temama.

U 2024. godini, CBBiH je postala članica EFMD Global mreže za uvođenje standarda učenja i prijenosa na daljinu, a za svoje aktivnosti na polju financijske edukacije institucija je nagrađena prestižnim domaćim priznanjem „Zlatni BAM“. CBBiH je pokrenula projekt Promoting Gender Inclusive Finance: Reporting and Policy Development, financiran od strane Europskog fonda za jugoistočnu Europu (EFSE), koji doprinosi strateškim ciljevima CBBiH kroz potporu razvoju inkluzivnijih financijskih politika.

Idući korak s EU standardima, i poštujući pravila globalne ekološke osviještenosti, CBBiH prestaje s tiskanjem svih CBBiH publikacija, te prelazi na objavu u isključivo, digitalnoj formi. Ovo će rezultirati kvalitetnom i inovativnom tehničkom pripremom, te pravodobnim objavljivanjem publikacija i ostalih CBBiH informacija na web-stranici CBBiH.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка

Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora

KAZALO

Odgovornost za financijsko izvještavanje	69
Izvješće neovisnog revizora	70
Izvješće o financijskom položaju	73
Izvješće o dobiti ili gubitku	74
Izvješće o sveobuhvatnoj dobiti	75
Izvješće o promjenama u kapitalu	76
Izvješće o novčanim tokovima	78
Bilješke uz financijska izvješća	80
1 Osnovne informacije	81
2 Osnova pripreme	82
3 Značajne informacije o računovodstvenim politikama	86
4 Aranžman valutnog odbora	98
5 Klasificiranje i mjerenje fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza	99
6 Upravljanje financijskim rizicima	103
7 Gotovina u stranim valutama	124
8 Depoziti kod inozemnih banaka	124
9 Posebna prava vučenja u MMF-u	128
10 Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	128
11 Monetarno zlato	130
12 Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	131
13 Ostala imovina	132
14 Nekretnine i oprema	133
15 Nematerijalna imovina	134
16 Ostala ulaganja	134
17 Novčanice i kovanice u optjecaju	135
18 Depoziti banaka	136
19 Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	136
20 Rezerviranja	137
21 Ostale obveze	138
22 Neto kamatni prihodi	138
23 Neto prihodi od naknada i provizija	141
24 Neto realizirani (gubitci) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	141
25 Neto dobitci / (gubitci) od tečajnih razlika	141
26 Neto umanjenja / povećanja vrijednosti na financijsku imovinu	142
27 Ostali prihodi	142
28 Troškovi osoblja	142
29 Administrativni i ostali operativni troškovi	143
30 Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	143
31 Raspodjela godišnje neto dobiti	143
32 Kapital	146
33 Novac i novčani ekvivalenti	147
34 Transakcije sa povezanim osobama	148
35 Izvanbilančni depoziti	150
36 Članstvo BiH u MMF-u	150
37 Domaći platni sustav i sustav za poravnanja	152
38 Događaji poslije datuma izvještavanja	153

3. FINACIJSKA IZVJEŠĆA I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2024. GODINE

ODGOVORNOST ZA FINACIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Uprava Centralne banke Bosne i Hercegovine je odgovorna za pripremu godišnjih finacijskih izvješća u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima finacijskog izvještavanja.

Uprava je odgovorna za dosljednu primjenu odabranih računovodstvenih politika, donošenje razumnih i razboritih prosudbi i procjena i za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje finacijskih izvješća. Uprava ima opću odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni i za sprovođenje takvih internih kontrola koje omogućavaju očuvanje imovine Centralne banke Bosne i Hercegovine, te spriječavanje i otkrivanje prijevара i drugih nepravilnosti.

Upravno vijeće je odgovorno za izbor prikladnih računovodstvenih politika koje su usklađene sa primjenjivim Međunarodnim standardima finacijskog izvještavanja. Upravno vijeće razmatra finacijska izvješća i nadgleda proces finacijskog izvještavanja Centralne banke Bosne i Hercegovine.

U funkciji nadgledanja procesa finacijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet koji se sastoji od tri neovisna člana. Godišnja finacijska izvješća se razmatraju i odobravaju od strane Upravnog vijeća i podnose Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Predsjedništvu Bosne i Hercegovine.

Ova finacijska izvješća za 2024. godinu su revidirana od strane neovisnog revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i njegovo izvješće je dano na stranicama od 2 do 4. Neovisni revizor ima pun i neograničen pristup svim podacima i informacijama potrebnim za sprovođenje i razmatranje revizorskih procedura.

Priložena finacijska izvješća na stranicama od 5 do 85 su odobrena od strane Upravnog vijeća 27. ožujka 2025. godine.

dr. Jasmina Selimović
Predsjedateljica Upravnog vijeća
Guvernerka

Meliha Smajlagić
Rukovoditeljica Odjeljenja za računovodstvo i financije

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
ey.com/en_ba

**Building a better
working world**

Izvješće neovisnog revizora

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvješća Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka), koji obuhvataju izvješće o finansijskom položaju na dan 31. prosinac 2024., izvješće o dobiti ili gubitku, izvješće o sveobuhvatnoj dobiti, izvješće o promjenama u kapitalu i izvješće o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te bilješke uz finansijska izvješća, uključujući i značajne informacije o računovodstvenim politikama.

Prema našem mišljenju, priložena finansijska izvješća istinito i fer prezentiraju finansijski položaj Centralne banke na dan 31. prosinac 2024. i njezinu finansijsku uspješnost, te njezine novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su podrobnije opisane u našem izvješću u odjeljku o odgovornostima revizora za reviziju finansijskih izvješća. Neovisni smo od Centralne banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvješća u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti Uprave, Upravnog vijeća i Revizorskog komiteta za finansijska izvješća

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvješća u skladu sa MSFI i za one kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvješća koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvješća, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Centralne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati Centralnu banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Upravno vijeće je odgovorno za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Centralna banka. U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet.

Izvješće neovisnog revizora (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijska izvješća kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati revizorsko izvješće koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih financijskih izvješća.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza financijskih izvješća, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenja, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Centralne banke.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u svezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Centralne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvješću na povezane objave u financijskim izvješćima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvješća. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Centralna banka ne bude u mogućnosti nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li financijska izvješća transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Building a better
working world

Izvješće neovisnog revizora (*nastavak*)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvješća (*nastavak*)

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u svezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući sve značajne nedostatke u internim kontrolama koje utvrdimo tijekom naše revizije.

Danijela Mirković, prokurista

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 27. ožujak 2025. godine

Tarik Alijagić, licencirani revizor

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 27. ožujak 2025. godine

Nikola Ribar, partner

Ernst & Young d.o.o. Beograd
Vladimira Popovića 8a
11070 Beograd
Republika Srbija

Beograd, 27. ožujak 2025. godine

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

IZVJEŠĆE O FINACIJSKOM POLOŽAJU

U tisućama KM	Bilješka	31. prosinca 2024.	Na dan 31. prosinca 2023.
IMOVINA			
Gotovina u stranim valutama	7	525.980	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	8	6.786.228	8.326.590
Posebna prava vučenja u MMF-u	9, 36	4.771	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	10	8.639.813	6.150.130
Monetarno zlato	11	555.157	175.459
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	12	1.128.901	1.180.421
Ostala imovina	13	18.461	17.384
Nekretnine i oprema	14	48.451	47.310
Nematerijalna imovina	15	912	864
Ostala ulaganja	16	27.813	27.813
UKUPNO IMOVINA		17.736.487	16.383.235
OBVEZE I KAPITAL			
OBVEZE			
Novčanice i kovanice u optjecaju	17	7.959.215	7.565.108
Depoziti banaka	18	7.455.395	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	19	860.083	752.898
Rezerviranja	20	13.119	2.025
Ostale obveze	21	250.492	68.669
Ukupno obveze		16.538.304	15.471.935
KAPITAL			
Početni kapital		25.000	25.000
Pričuve		1.173.183	886.300
Ukupno kapital	32	1.198.183	911.300
UKUPNO OBVEZE I KAPITAL		17.736.487	16.383.235

Bilješke na stranicama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

IZVJEŠĆE O DOBITI ILI GUBITKU

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2024.	2023.
Kamatni prihodi		461.179	330.687
Kamatni rashodi		(14.557)	(14.269)
NETO KAMATNI PRIHODI	<u>22</u>	446.622	316.418
Prihodi od naknada i provizija		23.173	21.945
Rashodi od naknada i provizija		(970)	(534)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	<u>23</u>	22.203	21.411
Neto realizirani (gubitci) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	<u>24</u>	(6.019)	(22.487)
Neto dobitci / (gubitci) od tečajnih razlika	<u>25</u>	6.794	(202)
Neto umanjjenja / povećanja vrijednosti na financijsku imovinu	<u>26</u>	(2.482)	100
Ostali prihodi	<u>27</u>	1.353	793
OPERATIVNI PRIHODI		468.471	316.033
Troškovi osoblja	<u>28</u>	(38.256)	(23.074)
Administrativni i ostali operativni troškovi	<u>29</u>	(9.724)	(7.500)
Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	<u>30</u>	(5.272)	(4.404)
Troškovi amortizacije	<u>14,15</u>	(2.619)	(2.794)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(55.871)	(37.772)
NETO DOBIT ZA GODINU	<u>31</u>	412.600	278.261

Bilješke na stranicama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

IZVJEŠĆE O SVEOBUH VATNOJ DOBITI

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2024.	2023.
NETO DOBIT ZA GODINU		412.600	278.261
Ostala sveobuhvatna dobit			
<i>Stavke koje su ili koje se mogu naknadno prenijeti u dobit ili gubitak:</i>			
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	10	44.159	113.948
Neto promjena u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke priznana u dobit ili gubitak tijekom godine	6.1.1., 26	1.647	99
Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	24	6.019	22.487
		51.825	136.534
Monetarno zlato			
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	11	66.765	15.419
		66.765	15.419
Ukupno ostala sveobuhvatna dobit		118.590	151.953
UKUPNO SVEOBUH VATNA DOBIT ZA GODINU		531.190	430.214

Bilješke na stranicama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU

U tisućama KM	Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Rezerve za nerealizirane tečajne razlike	Ostale pričuve	Generalne pričuve (zadržana dobit)	Ukupno pričuve	Ukupno kapital
Stanje na dan 1. siječnja 2024. godine	25.000	(6.471)	73.530	-	31.300	787.941	886.300	911.300
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu	-	51.825	66.765	-	-	412.600	531.190	531.190
Neto dobit za godinu (bilješka 31)	-	-	-	-	-	412.600	412.600	412.600
Ostala sveobuhvatna dobit	-	51.825	66.765	-	-	-	118.590	118.590
<i>Neto povećanje u fer vrijednosti dužničkih instrumenata</i>	-	44.159	-	-	-	-	44.159	44.159
<i>Neto povećanja u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznana u dobit ili gubitak</i>	-	1.647	-	-	-	-	1.647	1.647
<i>Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata</i>	-	6.019	-	-	-	-	6.019	6.019
<i>Neto povećanje u fer vrijednosti monetarnog zlata</i>	-	-	66.765	-	-	-	66.765	66.765
Prijenos neto nerealiziranih dobitaka po osnovi tečajnih razlika (bilješka 31)	-	-	-	4.628	-	(4.628)	-	-
Raspodjela dobiti u proračun Bosne i Hercegovine (bilješka 31)	-	-	-	-	-	(244.307)	(244.307)	(244.307)
Stanje na dan 31. prosinca 2024. godine	25.000	45.354	140.295	4.628	31.300	951.606	1.173.183	1.198.183

Bilješke na stranicama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

U tisućama KM	Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Rezerve za nerealizirane tečajne razlike	Ostale pričuve	Generalne pričuve (zadržana dobit)	Ukupno pričuve	Ukupno kapital
Stanje na dan 1. siječnja 2023. godine	25.000	(143.005)	58.111	-	31.300	573.999	520.405	545.405
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu	-	136.534	15.419	-	-	278.261	430.214	430.214
Neto dobit za godinu (bilješka 31)	-	-	-	-	-	278.261	278.261	278.261
Ostala sveobuhvatna dobit	-	136.534	15.419	-	-	-	151.953	151.953
Neto povećanje u fer vrijednosti dužničkih instrumenata	-	113.948	-	-	-	-	113.948	113.948
Neto povećanja u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznana u dobit ili gubitak	-	99	-	-	-	-	99	99
Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	-	22.487	-	-	-	-	22.487	22.487
Neto povećanje u fer vrijednosti monetarnog zlata	-	-	15.419	-	-	-	15.419	15.419
Prijenos neto nerealiziranih dobitaka po osnovi tečajnih razlika	-	-	-	-	-	-	-	-
Raspodjela dobiti u proračun Bosne i Hercegovine (bilješka 31)	-	-	-	-	-	(64.319)	(64.319)	(64.319)
Stanje na dan 31. prosinca 2023. godine	25.000	(6.471)	73.530	-	31.300	787.941	886.300	911.300

Bilješke na stranicama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA

Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2024.	2023.
U tisućama KM		
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI		
Neto dobit za godinu	412.600	278.261
Prilagođeno za:		
Kamatne prihode	22 (461.179)	(330.687)
Kamatne rashode	22 14.557	14.269
Neto umanjenja / (povećanja) vrijednosti na financijsku imovinu	26 2.482	(100)
Neto realizirane gubitke od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24 6.019	22.487
Neto (dobitke) / gubitke od tečajnih razlika	25 (6.794)	202
Prihode od donacija	-	(3)
Neto povećanja u rezerviranjima	20, 28 11.300	1.255
Neto (dobitke) od otuđenja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	(40)	(2)
Prihod od dividendi priznan u dobit ili gubitak	27 (940)	(721)
Amortizaciju	14, 15 2.619	2.794
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obvezama	(19.376)	(12.245)
Promjene na poslovnoj imovini i obvezama		
Smanjenje / (povećanje) oročenih depozita kod inozemnih banaka	123.704	(748.816)
(Povećanje) dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(2.439.362)	(148.593)
Smanjenje / (povećanje) dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku	51.359	(7.553)
(Povećanje) monetarnog zlata	(312.933)	-
(Povećanje) / smanjenje ostale imovine	(637)	1.107
Povećanje novčanica i kovanica u optjecaju	17 394.107	129.011
Povećanje / (smanjenje) depozita banaka	370.874	(135.333)
Povećanje / (smanjenje) depozita Vlade i ostalih javnih institucija	107.185	(205.347)
Povećanje ostalih obveza	1.766	116
Isplate po osnovi rezerviranja	20 (206)	(127)
Naplaćena kamata	444.221	307.731
Plaćena kamata	(13.271)	(13.088)
Neto novac od operativnih aktivnosti	(1.292.569)	(833.137)
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI		
Priljevi od prodaje nekretnina i opreme	40	3
Kupnje nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	14, 15 (3.806)	(1.594)
Primljena dividenda	940	721
Neto novac od investicijskih aktivnosti	(2.826)	(870)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA (NASTAVAK)

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2024.	2023.
NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI			
Transfer dijela godišnje neto dobiti u proračun BiH		(64.319)	-
Neto novac od financijskih aktivnosti		(64.319)	-
Neto efekti umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na novac i novčane ekvivalente		(397)	266
Neto efekti tečajnih razlika na novac i novčane ekvivalente		699	(266)
Neto (smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata		(1.359.412)	(834.007)
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine		7.012.626	7.846.633
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	33	5.653.214	7.012.626

Bilješke na stranicama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

BILJEŠKE UZ FINACIJSKA IZVJEŠĆA

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Centralna banka”) je vrhovna monetarna vlast Bosne i Hercegovine („BiH“). Njezino osnivanje, organizacija i operacije su definirani Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 i 32/07 („Zakon o Centralnoj banci“), koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, suglasno Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini („Ustav BiH“).

Centralna banka je osnovana 20. lipnja 1997. godine i počela je sa radom 11. kolovoza 1997. godine.

Centralna banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice u Brčkom i na Palama. Podružnica Pale je pod nadležnošću glavne jedinice u Banjoj Luci.

Sjedište Centralnog ureda Centralne banke je u Sarajevu, adresa Maršala Tita broj 25.

Osnovni cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što izdaje konvertibilnu marku (KM) u skladu sa pravilom valutnog odbora. Pravilo valutnog odbora, definirano Zakonom o Centralnoj banci, podrazumijeva da se KM izdaje samo uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim pričuvama. Pored toga, Centralna banka ima obvezu da, na zahtjev, bez ograničenja kupuje i prodaje KM za euro (EUR) po službenom deviznom tečaju u iznosu $1,95583 \text{ KM} = 1 \text{ EUR}$, koji je određen Zakonom o Centralnoj banci.

Garantirana konvertibilnost KM i potpuno pokriće monetarne pasive konvertibilnim deviznim pričuvama po aranžmanu valutnog odbora su primarni ciljevi Centralne banke. Sve aktivnosti i operacije Centralne banke se poduzimaju kako bi se ostvarili zakonski postavljeni ciljevi i zadatci odnosno očuvala monetarna stabilnost u skladu sa pravilom valutnog odbora i nisu ni u jednom momentu usmjereni ka maksimiziranju profita.

Osnovni zadatci Centralne banke, definirani Zakonom o Centralnoj banci, uključuju:

- definiranje, usvajanje i kontroliranje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute (konvertibilne marke) po propisanom deviznom tečaju uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim pričuvama;
- držanje i upravljanje zvaničnim deviznim pričuvama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- uspostavljanje i održavanje odgovarajućih platnih i obračunskih sustava;
- izdavanje propisa i smjernica za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci;
- koordiniranje djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primanje depozita od institucija i javnih agencija BiH, entitetskih institucija i agencija i depozita od rezidentnih banaka u cilju ispunjavanja zahtjeva za obveznom pričuvom;
- stavljanje u optjecaj i povlačenje iz optjecaja domaće valute, uključujući novčanice i kovanice zakonitog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila valutnog odbora;
- učestvovanje u radu međunarodnih organizacija koje rade na jačanju financijske i ekonomske stabilnosti kroz međunarodnu monetarnu suradnju;
- zastupanje BiH na svim međuvladinim sastancima, tijelima i organizacijama po pitanjima monetarne politike i drugim pitanjima koja su u njezinoj nadležnosti.

U okviru svojih ovlaštenja, utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je potpuno neovisna od entiteta, javnih agencija i bilo kojih drugih organa u izvršavanju svojih ciljeva i zadataka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)

Ključno rukovodstvo Centralne banke čine dva tijela: Upravno vijeće i Uprava.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, sva ovlaštenja koja nisu specificirano dana Upravnom vijeću dodjeljuju se guverneru. Guverner je predsjedatelj Upravnog vijeća i predsjedatelj Uprave.

Upravu Centralne banke pored guvernera čine tri viceguvernera, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Centralne banke.

Tijekom 2023. i 2024. godine, uključujući i razdoblje do datuma izdavanja ovih izvješća, članove ključnog rukovodstva Centralne banke čine:

Upravno vijeće

dr. Jasmina Selimović	predsjedateljica (od 3. siječnja 2024. godine)
dr. Senad Softić	predsjedatelj (do 3. siječnja 2024. godine)
dr. Radomir Božić	član
dr. Danijela Martinović	članica
dr. Mirza Kršo	član (od 3. siječnja 2024. godine)
dr. Darko Tomaš	član (od 3. siječnja 2024. godine)
mr. Šerif Isović	član (do 3. siječnja 2024. godine)
dr. Dragan Kulina	član (do 3. siječnja 2024. godine)

Uprava

dr. Jasmina Selimović	guvernerka (od 3. siječnja 2024. godine)
dr. Senad Softić	guverner (do 3. siječnja 2024. godine)
mr. Ernadina Bajrović	viceguvernerka (do 31. prosinca 2024. godine)
dr. Željko Marić	viceguverner
mr. Marko Vidaković	viceguverner
dr. Emir Kurtić	viceguverner (od 1. siječnja 2025. godine)

Revizorski komitet procjenjuje sveukupnu adekvatnost i efektivnost procesa financijskog izvještavanja Centralne banke, vrši pregled financijskih izvješća prije njihovog razmatranja i odobrenja od strane Upravnog vijeća, kao i nadzor procesa vanjske revizije godišnjih financijskih izvješća i procesa izbora neovisnih revizora Centralne banke. Nadzorne funkcije Revizorskog komiteta podrazumijevaju i nadzor okvira upravljanja rizicima i sustava internih kontrola, nadzor funkcije usklađenosti poslovanja i nadzor funkcije interne revizije.

Tijekom 2023. i 2024. godine, uključujući i razdoblje do datuma izdavanja ovih izvješća, članove Revizorskog komiteta Centralne banke čine:

Revizorski komitet

dr. Elvir Čizmić	predsjedatelj (do 31. prosinca 2024. godine)
dr. Dijana Ćavar	članica (do 31. prosinca 2024. godine)
dr. Vasilj Žarković	član (do 28. prosinca 2025. godine)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

2. OSNOVA PRIPREME

2.1. Izjava o usklađenosti

Financijska izvješća Centralne banke pripremljena su u skladu sa Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“).

Ova financijska izvješća su pripremljena na osnovi pretpostavke o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Više informacija o uvjetima u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2024. godini, a koji su značajno utjecali na iskazana stanja imovine, obveza, prihoda i rashoda Centralne banke je objavljeno u [bilješci 3.13](#).

2.2. Osnova mjerenja

Ova financijska izvješća su pripremljena primjenom obračunske računovodstvene osnove i koristeći povijesni trošak kao osnovu mjerenja, izuzev za sljedeće značajne pozicije:

Pozicija	Osnova mjerenja
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	fer vrijednost
Monetarno zlato	fer vrijednost

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Financijska izvješća Centralne banke prikazana su u monetarnoj jedinici BiH koju predstavlja KM. Sve financijske informacije su zaokružene na najbližu tisuću (ukoliko nije drukčije navedeno).

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima

2.4.1. Novi i izmijenjeni standardi

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne financijske godine, osim sljedećih MSFI i izmijenjenih MSFI-jeva koji su usvojeni od strane Centralne banke od 1. siječnja 2024. godine:

- **MRS 1 Prezentiranje financijskih izvješća: Klasificiranje kratkotrajnih i dugotrajnih obveza (Dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine i primjenjuju se retrospektivno. Cilj izmjena je da razjasni principe u MRS 1 za klasificiranje obveza na kratkotrajne i dugotrajne. Izmjenama je pojašnjeno značenje prava na odlaganje izmirenja obveza, uvjet da ovo pravo postoji na kraju izvještajnog razdoblja, da namjera menadžmenta ne utječe na klasificiranje na kratkotrajne i dugotrajne obveze, da opcije druge ugovorne strane koje bi mogle da dovedu do izmirenja obveza prijenosom vlastitih instrumenata kapitala subjekata ne utječu na klasificiranje na kratkotrajnu i dugotrajnu obvezu. Također, izmjene i dopune preciziraju da samo kovenante sa kojima subjekt mora biti usklađen na ili prije datuma izvještavanja mogu utjecati na klasificiranje obveze. Dodatna objavljivanja su također potrebna za dugotrajne obveze koje proizilaze iz kreditnih aranžmana koji su predmet usuglašenosti sa kovenantama u roku od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja. Novousvojeni MSFI i izmjene MSFI nisu imale materijalnog utjecaja na računovodstvene politike Centralne banke.

- **MSFI 16 Najmovi: Obveze po osnovi transakcija prodaje i povratnog najma (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine. Izmjene i dopune imaju za cilj da poboljšaju zahtjeve koje prodavac - najmodavac koristi u odmjeravanju obveze za najam koja proizilazi iz transakcije prodaje i povratnog najma u MSFI 16, dok se ne mijenja računovodstveni tretman najma koji nije u svezi sa transakcijama prodaje i povratnog najma. Konkretno, prodavac - najmodavac određuje „plaćanja najma” ili „revidirana plaćanja najma” na takav način da prodavac - najmodavac ne priznaje bilo kakav iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na pravo korištenja koje zadržava. Primjena ovih zahtjeva ne spriječava prodavca - najmodavca da prizna, u izvješću o dobiti ili gubitku, bilo kakav dobitak ili gubitak u svezi sa djelimičnim ili potpunim raskidom najma.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

2. OSNOVA PRIPREME (NASTAVAK)**2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)****2.4.1. Novi i izmijenjeni standardi (nastavak)**

Prodavac - najmodavac primjenjuje izmjenu retrospektivno na transakcije prodaje i povratnog najma koje su sklopljene nakon datuma početne primjene, što je početak godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem je subjekt prvi put primijenio MSFI 16. Novousvojeni MSFI i izmjene MSFI nisu imale materijalnog utjecaja na računovodstvene politike Centralne banke.

- **MRS 7 Izvješće o tokovima gotovine i MSFI 7 Financijski instrumenti: Objavljivanja – Financijski aranžmani sa dobavljačima (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine. Izmjene dopunjuju zahtjeve koji su već u MSFI i zahtijevaju od subjekta da objavi odredbe i uvjete financijskih aranžmana sa dobavljačima. Pored toga, od subjekata se zahtijeva da na početku i na kraju izvještajnog razdoblja objave knjigovodstvene iznose financijskih obveza po osnovi financijskih aranžmana sa dobavljačima i stavke u kojima su te obveze prikazane, kao i knjigovodstvene iznose financijskih obveza i stavki za koje su financijeri već izmireni odgovarajuće obveze prema dobavljačima. Subjekti također treba da objave vrstu i efekat bezgotovinskih promjena u knjigovodstvenim vrijednostima financijskih obveza po osnovi financijskih aranžmana sa dobavljačima koje sprječavaju da knjigovodstveni iznosi financijskih obveza budu usporedivi. Nadalje, izmjene zahtijevaju od subjekta da na početku i na kraju izvještajnog razdoblja objavi raspon datuma dospijeca za financijske obveze koje duguju financijerima i za usporedive obveze prema dobavljačima koje nisu dio tih aranžmana. Novousvojeni MSFI i izmjene MSFI nisu imale materijalnog utjecaja na računovodstvene politike Centralne banke.

2.4.2. Standardi koji su objavljeni, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

- **MRS 21 Efekti promjena deviznih tečajeva: Nedostatak razmjenjivosti (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2025. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune preciziraju kako subjekt treba da procijeni da li je valuta razmjenjiva i kako treba da odredi spot tečaj kada zamjena nije moguća. Smatra se da je valuta zamjenjiva u drugu valutu kada je subjekt u mogućnosti da dobije drugu valutu u administrativno razumnom vremenskom okviru, putem tržišta ili mehanizma razmjene u kojem bi transakcija razmjene stvorila izvršna prava i obveze. Ako valuta nije zamjenjiva u drugu valutu, od subjekta se traži da procijeni spot tečaj na dan vrednovanja. Cilj subjekta u procjeni spot tečaja je da odrazi tečaj po kojem bi se odvijala uredna transakcija razmjene na datum vrednovanja između sudionika na tržištu pod preovlađujućim ekonomskim uvjetima. Izmjenama se napominje da subjekt može da koristi dostupni tečaj bez prilagođavanja ili druge tehnike procjene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

- **MSFI 9 Financijski instrumenti i MSFI 7 Financijski instrumenti: Objavljivanja – Klasificiranje i odmjeravanje financijskih instrumenata (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2026. godine. Ranije usvajanje izmjena je dozvoljeno u dijelu klasificiranja financijske imovine i povezanih objavljivanja, sa mogućnošću da se druge izmjene primijene kasnije. Izmjene i dopune pojašnjavaju da se prestanak priznavanja financijske obveze vrši na „datum poravnanja“, kada je obveza otplaćena, otkazana, istekla ili na drugi način ispunjava uvjete za prestanak priznavanja. Uvodi se opcija izbora računovodstvene politike za prestanak priznavanja obveza izmirenih putem elektronskih platnih sustava prije datuma poravnanja, pod određenim uvjetima. Također, pružaju se smjernice za procjenu ugovornih obilježja novčanih tokova financijskih sredstava sa obilježjima vezanim za životnu sredinu, društvo i upravljanje (ESG) ili drugim sličnim potencijalnim obilježjima. Pored toga, pojašnjava se tretman imovine bez prava regresa i ugovorno povezanih instrumenata i zahtijevaju se dodatna objavljivanja u skladu sa MSFI 7 za financijska sredstva i obveze sa referencama na potencijalne događaje (uključujući one vezane za ESG) i vlasničke instrumente klasificirane po fer vrijednosti kroz ostali rezultat.

2. OSNOVA PRIPREME (NASTAVAK)**2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)****2.4.2. Standardi koji su objavljeni, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)**

Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne Banke.

- **MSFI 9 Financijski instrumenti i MSFI 7 Financijski instrumenti: Objavljivanja – Ugovori koji se odnose na električnu energiju ovisnu od prirode (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2026. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene uključuju pojašnjenje primjene zahtjeva za „vlastitu uporabu“, omogućavanje računovodstva zaštite ako se ugovori u okviru ovih izmjena koriste kao instrumenti zaštite i uvode nove zahtjeve za objavljivanje kako bi se investitorima omogućilo da razumiju utjecaj ovih ugovora na financijske performanse i novčane tokove. Pojašnjenja u svezi sa zahtjevima za „vlastitu uporabu“ moraju se primjenjivati retrospektivno, ali uputstva koja dozvoljavaju računovodstvo zaštite moraju se primijeniti prospektivno na nove odnose zaštite koji su uspostavljeni na ili nakon datuma početne primjene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

- **MSFI 18 Prezentiranje i objavljivanje u financijskim izvješćima**

MSFI 18 uvodi nove zahtjeve za prezentiranjem u računu dobiti ili gubitka. Zahtjeva od subjekta da klasificira sve prihode i rashode u okviru svoje dobiti ili gubitka u jednu od pet kategorija: operativni, investiranje, financiranje, porezi na dobit i grupa za otuđenje. Ove kategorije su dopunjene zahtjevima za predstavljanje međuzbrojeva i zbrojeva za „poslovni dobitak ili gubitak“, „dobitak ili gubitak prije rezultata iz financiranja i poreza na dobit“ i „dobitak ili gubitak“. Također zahtjeva objavljivanje mjerila uspješnosti definiranih od strane rukovodstva i uključuje nove zahtjeve za agregiranje i raščlanjivanje financijskih informacija na osnovi identificiranih „uloga“ temeljnih financijskih izvješća i bilješki. Pored toga, postoje posljedične izmjene i dopune drugih računovodstvenih standarda. MSFI 18 je na snazi za razdoblja izvještavanja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2027. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Retrospektivna primjena je potrebna kako u godišnjim tako i u periodičnim financijskim izvješćima. U budućim izvještajnim razdobljima rukovodstvo će analizirati zahtjeve ovog novoizdanog standarda i procijeniti njegov utjecaj.

- **MSFI 19 Ovisne osobe bez javne odgovornosti: Objavljivanja**

MSFI 19 dozvoljava ovisnim osobama bez javne odgovornosti da koriste smanjene zahtjeve za objavljivanjem ako njihova matična kompanija (bilo krajnja ili posredna) priprema javno dostupna konsolidirana financijska izvješća u skladu sa MSFI računovodstvenim standardima. Ove ovisne osobe i dalje moraju da primjenjuju zahtjeve priznavanja, odmjeravanja i prezentiranja u drugim MSFI. Osim ako nije drukčije navedeno, kvalificirani subjekti koji odluče da primjene MSFI 19 neće morati da primjenjuju zahtjeve za objavljivanje u drugim MSFI. MSFI 19 je na snazi za razdoblja izvještavanja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2027. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

- **Godišnja poboljšanja MSFI standarda – ciklus 11**

Godišnji proces poboljšanja OMRS-a bavi se neurgentnim, ali neophodnim pojašnjenjima i izmjenama MSFI. U srpnju 2024. godine, OMRS je izdao godišnja poboljšanja MSFI standarda – ciklus 11. Subjekti će primijeniti te izmjene za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2026. godine. Godišnja poboljšanja MSFI standarda – ciklus 11, uključuju izmjene i dopune MSFI 1, MSFI 7, MSFI 9, MSFI 10 i MRS 7. Ove izmjene imaju za cilj da razjasne formuliranja, isprave manje neželjene posljedice, previde ili sukobe između zahtjeva u standardima. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

2. OSNOVA PRIPREME (NASTAVAK)**2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)****2.4.2. Standardi koji su objavljeni, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)**

- **Dopuna MSFI 10 - Konsolidirana financijska izvješća i MRS 28 - Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate: Prodaja imovine između investitora i ovisnog društva**

Izmjene ukazuju na poznato neslaganje zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje imovine između ulagača i njegovih ovisnih društava i zajedničkih pothvata. Glavna posljedica izmjenjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznan kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je riječ o ovisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznan kada transakcija tangira imovinu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova imovina dio ovisnog društva. U prosincu 2015. godine OMRS odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme čekajući ishod istraživanja vezano za primjenu metoda učešća. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA

Centralna banka je dosljedno primjenjivala objavljene značajne računovodstvene politike na sva razdoblja prikazana u ovim financijskim izvješćima.

3.1. Financijska imovina i financijske obveze

3.1.1. Klasificiranje financijske imovine i financijskih obveza

Klasificiranje financijske imovine i financijskih obveza se određuje prilikom početnog priznavanja.

A. Financijska imovina

Financijska imovina Centralne banke se može klasificirati u jednu od tri navedene kategorije prilikom početnog priznavanja:

- Financijska imovina koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku,
- Financijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i
- Financijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak.

Na datume izvještavanja Centralna banka nije imala financijsku imovinu koja spada u kategoriju naknadnog mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Klasificiranje financijske imovine određeno je:

- Poslovnim modelom Centralne banke za upravljanje financijskom imovinom i
- Obilježjima financijske imovine sa ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model

Poslovni model označava način na koji Centralna banka upravlja financijskom imovinom sa ciljem generiranja novčanih tokova. Na datume izvještavanja, Centralna banka upravlja svojom imovinom kroz sljedeće poslovne modele:

1. Model „držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova“ za financijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka i
2. Model „držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje“ za financijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka i novčane tokove koji nastaju u trenutku njezine prodaje.

Upravljanje ugovornim novčanim tokovima po osnovi investiranja u dužničke instrumente može se vršiti kroz oba poslovna modela.

Centralna banka je dužna, isključivo ako mijenja svoj poslovni model za upravljanje financijskom imovinom, reklasificirati svu financijsku imovinu na koju utječe promjena poslovnog modela.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.1. Financijska imovina i financijske obveze (nastavak)****3.1.1. Klasificiranje financijske imovine i financijskih obveza (nastavak)**

Za financijsku imovinu kojom se upravlja kroz ove modele, Centralna banka procjenjuje da li su ugovorni novčani tokovi financijske imovine samo plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Ova procjena se radi na razini portfelja iz razloga što je ta razina najbolji odraz načina upravljanja financijskom imovinom. U svrhu procjene, „glavnica“ se definira kao fer vrijednost financijske imovine prilikom početnog priznavanja. „Kamata“ se definira kao naknada za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan sa nepodmirenim iznosom glavnice tijekom određenog razdoblja i ostale rizike i troškove povezane sa držanjem financijske imovine.

Za potrebe procjene da li su ugovorni novčani tokovi „plaćanje samo glavnice i kamate“, Centralna banka uzima u obzir ugovorne novčane tokove instrumenta. Samo ona financijska imovina koja zadovoljava zahtjeve „plaćanje samo glavnice i kamate“ može se klasificirati u kategoriju financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku ili financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Financijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku ako zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i
- ugovornim uvjetima financijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako imovina zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine i
- ugovornim uvjetima financijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

B. Financijske obveze

Financijske obveze Centralne banke su klasificirane kao naknadno mjerene po amortiziranom trošku, osim novčanica i kovanica u optjecaju koje se mjere po nominalnoj vrijednosti ([bilješka 3.6](#)). Financijske obveze se ne reklasificiraju.

Na datume izvještavanja Centralna banka nije imala financijske obveze koje spadaju u kategoriju naknadnog mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

3.1.2. Početno priznavanje financijske imovine i financijskih obveza

Financijska imovina i financijske obveze se priznaju u izvješću o financijskom položaju samo kada Centralna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti financijskog instrumenta.

Financijska imovina i financijske obveze se početno mjere po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi izravno povezani sa stjecanjem ili izdavanjem financijske imovine i financijskih obveza, osim za imovinu i obveze koji se klasificiraju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju u ili oduzimaju od fer vrijednosti financijske imovine ili financijskih obveza prilikom početnog priznavanja po potrebi. Transakcijski troškovi izravno povezani sa stjecanjem financijske imovine ili financijskih obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju izravno u dobit ili gubitak.

Sva financijska imovina se početno priznaje na datum podmirenja, a to je datum kada Centralna banka stekne imovinu ili se imovina isporuči Centralnoj banci.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Financijska imovina i financijske obveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje financijske imovine i financijskih obveza

Izabrano klasificiranje financijske imovine i financijskih obveza određuje način njihovog naknadnog mjerenja.

Amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obveze je iznos po kojem se financijska imovina ili financijska obveza mjeri prilikom početnog priznavanja, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumuliranu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope svih razlika između početnog iznosa i iznosa do dospijeca, i u slučaju financijske imovine, usklađen za svako umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Bruto knjigovodstvena vrijednost financijske imovine je amortizirani trošak financijske imovine prije usklađenja za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortiziranog troška (bruto knjigovodstvene vrijednosti) financijske imovine ili financijske obveze i raspoređivanja i priznavanja prihoda i rashoda od kamata u dobit ili gubitak tijekom određenog razdoblja.

A. Financijska imovina

Financijska imovina po amortiziranom trošku

Nakon početnog priznavanja, financijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine. Efekti naknadnog mjerenja financijske imovine po amortiziranom trošku se priznaju u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata ili rashodi po osnovi efekata negativnih kamatnih stopa u razdoblju kada su nastali.

Na datume izvještavanja, u kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku klasificirani su gotovina u stranim valutama, depoziti kod inozemnih banaka, posebna prava vučenja u MMF-u, dužnički instrumenti po amortiziranom trošku i ostala financijska imovina.

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Nakon početnog priznavanja, financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i usklađuje se sa fer vrijednosti financijske imovine na svaki datum izvještavanja. Tijekom razdoblja držanja, efekti naknadnog mjerenja financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se na sljedeći način:

- Prihodi od kamata ili rashodi po osnovi efekata negativnih kamatnih stopa priznaju se u dobit ili gubitak u razdoblju kada su nastali.
- Usklađivanja fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u razdoblju kada su nastali.

Prilikom prestanka priznavanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificira se u dobit ili gubitak, uključujući prethodno priznane dobitke ili gubitke od umanjenja.

Na datume izvještavanja, u kategoriju financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit klasificirani su dužnički instrumenti Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Financijska imovina i financijske obveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje financijske imovine i financijskih obveza (nastavak)

Vlasnički instrumenti

Centralna banka je napravila neopoziv izbor da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikaže naknadne promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata koji se ne drže za trgovanje zbog svojih specifičnih obilježja i nepostojanja aktivnog tržišta za njihovo trgovanje. Ostala ulaganja predstavljaju vlasničke instrumente koji su početno priznani po trošku stjecanja za koji se smatra da odgovara njihovoj fer vrijednosti zbog nemogućnosti pouzdanog utvrđivanja njihove fer vrijednosti.

Na datume izvještavanja, vlasničke instrumente Centralne banke po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit čine dionice Banke za međunarodne namire (*eng.* BIS - The Bank for International Settlements) i dionice SWIFT-a (*eng.* Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) ([bilješka 16](#)).

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Zahtjevi za umanjnjem vrijednosti financijske imovine koriste više informacija po principu pogleda unaprijed za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Instrumenti koji potpadaju pod ove zahtjeve odnose se na financijsku imovinu mjerenu po amortiziranom trošku odnosno depozite kod inozemnih banaka, dužničke instrumente po amortiziranom trošku i posebna prava vučenja u MMF-u, kao i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Centralna banka koristi pojednostavljeni pristup u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ostala potraživanja. Vlasnički instrumenti mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit nisu predmetom umanjenja vrijednosti.

Centralna banka priznaje umanjnjem vrijednosti za ove gubitke na svaki datum izvještavanja. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka odražava:

- Objektivni i ponderirani vjerojatan iznos koji se određuje procjenom više mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca i
- Razumne i korisne informacije koje su na raspolaganju bez dodanih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uvjetima i predviđanjima o budućim ekonomskim uvjetima.

[Bilješka 6.1.](#) pruža više informacija o načinu mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka.

Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke obračunava se i prikazuje u izvješću o financijskom položaju kako slijedi:

Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i evidentiraju kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine.

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine, ali se umanjnjem vrijednosti priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao rezerviranje za očekivane kreditne gubitke i ne umanjuje knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine u izvješću o financijskom položaju.

Umanjenje vrijednosti na financijsku imovinu priznaje se u dobit ili gubitak, neovisno o klasificiranju financijske imovine koja je predmetom umanjenja na svaki datum izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Financijska imovina i financijske obveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje financijske imovine i financijskih obveza (nastavak)

B. Financijske obveze

Prihod ili rashod od kamate po osnovi financijskih obveza mjerenih po amortiziranom trošku priznaje se u dobit ili gubitak koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija po osnovi financijskih obveza priznaju se kada je usluga izvršena.

Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku uključuju novčanice i kovanice u optjecaju, depozite banaka, depozite Vlade i ostalih javnih institucija i ostale financijske obveze.

3.1.4. Prestanak priznavanja financijske imovine i financijskih obveza

Centralna banka prestaje priznavati financijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Centralna banka prenese financijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

Financijska obveza se prestaje priznavati kada je izmirena, otkazana ili je istekla.

3.2. Prebijanje

Financijska imovina i obveze se prebijaju i neto iznos se iskazuje u izvješću o financijskom položaju na neto principu samo kada postoji zakonito sprovedivo pravo za prebijanjem priznanih iznosa i kada postoji namjera za prikazivanjem i podmirivanjem transakcija na neto osnovi.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo kada to dopušta određeni MSFI, ili za one dobitke i gubitke koji proizilaze iz grupe sličnih transakcija.

3.3. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, gotovina u stranim valutama, depoziti u stranoj valuti po viđenju, depoziti u stranoj valuti sa rokom dospelja do tri mjeseca ili kraće od datuma stjecanja i posebna prava vučenja u MMF-u.

3.4. Monetarno zlato

Monetarno zlato je dio deviznih pričuva Centralne banke i klasificirano je kao financijska imovina. Monetarno zlato se početno priznaje po fer vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se izravno mogu pripisati stjecanju monetarnog zlata.

Nakon početnog priznavanja, monetarno zlato se naknadno mjeri po fer vrijednosti. Nerealizirani dobitci i gubitci koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti, a po osnovi promjena u cijeni monetarnog zlata, priznaju se na računu rezervi fer vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. Prije raspodjele godišnje ostvarene dobiti, ukoliko nerealizirani gubitci prelaze stanje rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, Centralna banka priznaje iznos negativnog salda na račun dobiti ili gubitka i taj iznos ulazi u ostvarenu dobit raspoloživu za raspodjelu, ukoliko su ispunjeni zakonski propisani uvjeti za raspodjelu dobiti.

Prilikom prodaje zlata, nerealizirani dobitci i gubitci iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenose u dobit ili gubitak.

Fer vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom tečaju KM na datum izvještavanja i utvrđuje se prema posljednjoj raspoloživoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata na datum izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.5. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Centralne banke i novčanih i nenovčanih donacija. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su izravno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu uporabu. Održavanje i popravke, zamjene, te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitaliziraju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabave uključujući troškove fakturirane od trećih osoba. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Amortizacija se obračunava na sve nekretnine, opremu i nematerijalnu imovinu osim na zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postupno otpisivanje troška nabave imovine kroz njezin procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope amortizacije za 2024. i 2023. godinu su dane kako slijedi:

Nekretnine i oprema

Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Nematerijalna imovina

Softver	20,0%
Ostala nematerijalna imovina	20,0%

Dobitci i gubitci po osnovi otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u dobit ili gubitak.

Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava najmanje jednom godišnje ili ako se smatra potrebnim i primjenjuje se prospektivno.

Knjigovodstvena vrijednost nefinancijske imovine Centralne banke se pregleda na svaki datum izvještavanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknadiva vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubitci od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Nadoknadiva vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri usporedbi njezine uporabne vrijednosti u odnosu na fer vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju uporabne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontiraju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generira neovisne novčane priljeve, nadoknadivi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznanog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.6. Novčanice i kovanice u optjecaju

Centralna banka je jedina institucija u BiH ovlaštena za izdavanje i povlačenje KM novčanica i kovanica, djelujući striktno u skladu sa pravilom valutnog odbora.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, ukupan iznos novčanica i kovanica u optjecaju evidentiran je kao financijska obveza Centralne banke u izvješću o financijskom položaju. Novčanice i kovanice u optjecaju uključuju samo KM novčanice i kovanice koje se nalaze izvan trezora Centralne banke.

Prilikom povlačenja novčanica i kovanica iz optjecaja, iste se priznaju kao obveza u okviru novčanica i kovanica u optjecaju do formalnog roka povlačenja iz optjecaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz optjecaja, priznaju se kao prihod.

3.7. Depoziti banaka i deponenata

Ovi depoziti uključuju primljene depozite rezidentnih banaka i depozite Vlade i ostalih javnih institucija i predstavljaju financijske obveze Centralne banke koje se početno priznaju po fer vrijednosti i naknadno mjere po amortiziranom trošku. Depoziti banaka uključuju depozite rezidentnih banaka po osnovi politike obvezne pričuve Centralne banke i druge depozite rezidentnih banaka. Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija predstavljaju primljene depozite institucija BiH i drugih javnih agencija BiH i entitetskih institucija i agencija.

Uloga Centralne banke kao depozitara, bankara, savjetnika i fiskalnog agenta je propisana Zakonom o Centralnoj banci.

3.8. Rezerviranja

Rezerviranja se priznaju kada Centralna banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu za koju je vjerojatno da će biti potreban odljev resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obveze i iznos obveze se može pouzdano procijeniti. Rezerviranja se utvrđuju diskontiranjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specificirane za tu obvezu.

Rezerviranja se održavaju na razini koju Uprava Centralne banke smatra dovoljnom za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezerviranja na osnovi uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uvjete, obilježja rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne čimbenike.

Rezerviranja mogu uključivati iznose na koje se primijenjuju zahtjevi MRS 19: Primanja uposlenih i zahtjevi MRS 37: Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna imovina. Rezerviranja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezerviranje izvorno priznato. Ako odljev ekonomskih koristi za podmirenje obveza više nije vjerojatan, rezerviranje se ukida.

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda

Kamatni prihodi i rashodi

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. „Efektivna kamatna stopa“ je stopa koja točno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ili
- amortizirani trošak financijske obveze.

Prilikom izračuna efektivne kamatne stope za financijske instrumente, Centralna banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete financijskog instrumenta, ali isključujući očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i plaćene ili primljene iznose između Centralne banke i druge strane koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve druge diskonte ili premije.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

Obračunane kamate na financijsku imovinu sa pozitivnom kamatnom stopom odnosno prinosom priznaju se u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata. Obračunane kamate na financijsku imovinu sa negativnom kamatnom stopom odnosno prinosom priznaju se u dobit ili gubitak kao efekti negativnih kamatnih stopa u okviru rashoda od kamata. Na datume izvještavanja, prihodi od kamata uključuju prihode od kamata na depozite kod inozemnih banaka, dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, dužničke instrumente po amortiziranom trošku i posebna prava vučenja u MMF-u. Efekti negativnih kamatnih stopa na financijsku imovinu su bili nastali po osnovi dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u usporednom razdoblju.

Obračunane kamate na financijske obveze po amortiziranom trošku priznaju se u dobit ili gubitak kao rashodi od kamata odnosno kao efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na financijske obveze u okviru prihoda od kamata. Na datume izvještavanja, obračunane kamate na financijske obveze uključuju rashode od kamata na depozite rezidentnih banaka po osnovi politike obvezne pričuve.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija ostvareni pružanjem usluga Centralne banke priznaju se u dobit ili gubitak u trenutku pružanja usluge. Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija u skladu sa utvrđenim tarifama za svoje usluge. Usluge koje pruža Centralna banka uključuju usluge rezidentnim bankama, deponentima i drugim nebankarskim klijentima. One nastaju po osnovi transakcija u platnim sustavima, obrade novca, transakcija konverzije i ostalih usluga.

Rashodi od naknada i provizija nastaju po osnovi primljenih usluga koje se odnose na upravljanje deviznim pričuvama Centralne banke i priznaju se u dobit ili gubitak kada je usluga primljena.

Transakcije u stranim valutama i tečajne razlike

Prilikom početnog priznavanja transakcije u stranim valutama evidentiraju se u KM primjenjujući na iznos u stranoj valuti promptni devizni tečaj između KM i strane valute na datum transakcije.

Monetarne stavke iskazane u stranim valutama preračunavaju se u KM primjenom tečaja sa tečajne liste Centralne banke na datum izvještavanja. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po povijesnom trošku preračunavaju se po tečaju važećem na datum transakcije. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po fer vrijednosti preračunavaju se koristeći tečaj koji je bio važeći na datum mjerenja fer vrijednosti.

Tečajne razlike proizašle iz transakcija monetarnih stavki ili iz preračunavanja monetarnih stavki po tečajevima različitim od onih po kojima su početno priznane u tekućem ili u prethodnim izvještajnim razdobljima, priznaju se u dobit ili gubitak kada nastanu. Zbog pravila valutnog odbora, ne postoje tečajne razlike od monetarnih stavki denominiranih u EUR valuti.

Srednji tečajevi najznačajnijih valuta dani su u nastavku:

Srednji tečaj:	31. prosinca 2024. KM	31. prosinca 2023. KM
EUR	1,95583	1,95583
CHF	2,072952	2,112127
GBP	2,357842	2,250538
USD	1,872683	1,769982
XDR	2,454215	2,381282

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

Prihod od dividende

Prihod od dividende na vlasničke instrumente priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Centralne banke da prima uplate. Prihod od dividende potiče od dionica BIS banke u posjedu Centralne banke ([bilješke 16](#) i [27](#)).

Primanja uposlenih

Kratkoročna primanja uposlenih

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih uposlenika, Centralna banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za mirovinsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plaće, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tijekom godine od iznosa bruto plaće. Centralna banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnoj i kantonalnoj razini), Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prijevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u dobit ili gubitak u razdoblju u kojem su nastali.

Dugoročna primanja uposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u mirovinu uposlenici Centralne banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uvjeta kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Centralne banke dodjeljuje u visini od šest redovitih mjesečnih plaća uposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci. Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja uposlenih. Centralna banka angažira ovlaštenog aktuara u svrhu izrade aktuarskog obračuna u skladu sa metodom projicirane kreditne jedinice.

Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznani kao unaprijed plaćeni troškovi u okviru ostale imovine Centralne banke i naknadno se amortiziraju priznavanjem troškova kroz dobit ili gubitak tijekom razdoblja od pet godina.

Porezi

Centralna banka je obvezna da plaća porez na dodanu vrijednost za sve kupljene robe i usluge. Ova plaćanja su dio administrativnih i ostalih operativnih troškova Centralne banke. Prema Zakonu o Centralnoj banci, Centralna banka je oslobođena od obveza plaćanja poreza na dobit.

3.10. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih osoba

Centralna banka također vodi određene račune u stranim valutama vezane za sporazume između vlada BiH i njezinih entiteta, te inozemnih vlada i financijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama institucija i agencija BiH, te rezidentnih banaka za koje Centralna banka djeluje kao agent ([bilješka 35](#)).

3.11. Financijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovi financijskih aranžmana zaključenih između BiH, Centralne banke i Međunarodnog monetarnog fonda („MMF”), izvješće o financijskom položaju Centralne banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo BiH u MMF-u: držanje posebnih prava vučenja koja su dio deviznih pričuva Centralne banke i koja su kamatonosna, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2 koji su dio financijskih obveza Centralne banke. Ovi računi su također uključeni u iskazivanje poštovanja pravila valutnog odbora ([bilješka 4](#)).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.11. Financijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom (nastavak)

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost BiH, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru izvanbilančne evidencije. Centralna banka ima obvezu da osigura odgovarajuće evidencije po osnovi transakcija između BiH i MMF-a, ali djelujući striktno u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i domaćim zakonskim propisima u BiH koji reguliraju inozemni dug BiH ([bilješka 36](#)).

3.12. Značajne računovodstvene prosudbe i procjene

U pripremi financijskih izvješća Centralne banke u skladu sa MSFI Uprava primjenjuje prosudbe i radi procjene koje se kontinuirano razmatraju. U procjeni značajnih prosudbi i procjena, Uprava uzima u obzir pretpostavke zasnovane na povijesnom iskustvu i očekivanjima o budućnosti za koja se smatra da su razumne u danim okolnostima.

Značajne prosudbe i procjene utječu na iskazane iznose imovine i obveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obveza na datum izvještavanja, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajno razdoblje. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena. Promjene u računovodstvenim politikama Centralne banke se primjenjuju retrospektivno kada je to primjenjivo u skladu sa MSFI. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se prospektivno u razdoblju u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utječe samo na to razdoblje ili i u razdoblju izmjene i u budućim razdobljima, ako izmjena utječe i na tekuće i na buduća razdoblja.

Ova financijska izvješća su pripremljena prema uvjetima koji su postojali na dan 31. prosinca 2024. godine. Uvjeti u budućnosti mogu biti drukčiji od onih koji su rezultirali financijskim informacijama objavljenim u ovim financijskim izvješćima. Uprava kontinuirano prati povećane čimbenike neizvjesnosti koji mogu značajno utjecati na financijske performanse Centralne banke u narednom razdoblju.

Ključne pretpostavke i procjene vezane za značajne pozicije izvješća o financijskom položaju su prikazane u nastavku:

Poslovni model

[Bilješka 3.1.1.](#): Određivanje poslovnog modela u okviru kojeg se drži financijska imovina i procjena ugovornih uvjeta financijske imovine vezanih za zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate“. Ove procjene određuju klasificiranje financijske imovine.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Centralna banka izračunava očekivane kreditne gubitke za određene klase financijske imovine mjerene po amortiziranom trošku i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

U 2024. godini Centralna banka je revidirala i ažurirala metodologiju obračuna očekivanih kreditnih gubitaka u dijelu određenih parametara ulaznih varijabli koje se koriste prilikom obračuna očekivanih kreditnih gubitaka za pojedine klase financijskih instrumenata.

[Bilješka 6.1.](#) opisuje pretpostavke i ažuriranja koja su korištena u određivanju ulaznih podataka u model za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i zahtjev za budućim informacijama u izvještajnim razdobljima.

Fer vrijednost imovine i obveza

Poslovna politika Centralne banke je da objavi informacije o fer vrijednosti financijske imovine ili obveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovi alternativnih tehnika vrednovanja i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju Uprave Centralne banke, iznosi u financijskim izvješćima odražavaju najvjerodostojniju i najkorisniju procjenu fer vrijednosti za potrebe financijskog izvještavanja u skladu sa MSFI. Za više informacija o mjerenju fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza pogledati [bilješku 5](#).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.12. Značajne računovodstvene prosudbe i procjene (nastavak)

Amortizacija i primijenjene stope amortizacije

Obračun amortizacije i stope amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Centralna banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovi postojećih pretpostavki.

Utjecaj klimatskih promjena i održivog razvoja na financijsko izvještavanje Centralne banke

Uvažavajući zahtjeve MSFI S1: Opći zahtjevi za objavljivanje financijskih informacija u svezi sa održivošću i MSFI S2: Objavljivanje informacija o klimatskim promjenama, Centralna banka je prepoznala rizike povezane sa održivim razvojem i klimatskim promjenama kao potencijalni izvor neizvjesnosti u budućem razdoblju.

Kao odgovor na prepoznate klimatske i održive neizvjesnosti, Centralna banka je intezivirala aktivnosti u smjeru stvaranja uvjeta za proaktivno upravljanje ovim izvorima neizvjesnosti. Tijekom 2024. godine, Centralna banka je postala članica Mreže za ozelenjavanje financijskog sustava (*eng.* The Network for Greening the Financial System - NGFS) i Mreže za održivo bankarstvo i financije (*eng.* The Sustainable Banking and Finance Network - SBFN) koje predstavljaju dvije međunarodno priznane mreže. Članstvo u ovim mrežama omogućava unaprijeđenje poslovnih standarda u središnjem bankarstvu i primjenu međunarodno prepoznanih najboljih praksi s ciljem zaštite životnog okoliša i smanjenja klimatskih rizika. Pored toga, Centralna banka je definirala politiku upravljanja izazovima klimatskih promjena čime je stvorila polaznu osnovu za proaktivno upravljanje ovim rizicima, njihovo kvantificiranje i procjenu utjecaja na financijsko poslovanje u budućem razdoblju.

Na datume izvještavanja, Centralna banka smatra da ovi izvori neizvjesnosti nemaju značajan utjecaj na financijski položaj i performanse Centralne banke.

3.13. Uvjeti u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2024. godini

Poslovanje Centralne banke tijekom 2024. godine odvijalo se u uvjetima umjerenog oporavka globalne ekonomije i ekonomije eurozone usprkos prisutnim makroekonomskim, a posebno geopolitičkim neizvjesnostima. Odluke i najave vodećih središnjih banaka, naročito Europske središnje banke („ESB“) značajno su utjecale na uvjete poslovanja i okolnosti na financijskim tržištima eurozone. ESB je tijekom 2024. godine nastavila sa ublažavanjem restriktivnih mjera monetarne politike, smanjujući ključne kamatne stope u četiri navrata - u lipnju, rujnu, listopadu i prosincu. Kamatna stopa na novčane depozite je ukupno smanjena za 100 baznih poena u 2024. godini.

Tijekom 2024. godine Centralna banka je investirala i reinvestirala sredstva deviznih pričuva u okruženju povoljnih tržišnih okolnosti i uvjeta koji su se pozitivno odrazili na osnovne financijske pokazatelje Centralne banke i omogućili dodano stabiliziranje valutnog odbora. Osnovni financijski pokazatelji i rezultati Centralne banke na dan i za godinu koja završava 31. prosinca 2024. godine imaju sljedeće vrijednosti:

Neto strana aktiva Centralne banke iznosi 1.363.695 tisuća KM na dan 31. prosinca 2024. godine,

Neto dobit Centralne banke iznosi 412.600 tisuća KM za 2024. godinu,

Iznos godišnje neto dobiti koji će biti transferiran u proračun BiH iznosi 244.307 tisuća KM i predstavlja obvezu Centralne banke na dan 31. prosinca 2024. godine i

Kapital Centralne banke, nakon raspodjele godišnje neto dobiti, iznosi 1.198.183 tisuće KM na dan 31. prosinca 2024. godine.

Tijekom 2024. godine, Centralna banka je više usmjeravala sredstva deviznih pričuva u portfelj dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i dodano kupila 64.000 unci monetarnog zlata, dok su ostvareni kamatni prihodi po osnovi kamatonosnih komponenti deviznih pričuva bili glavni prihodovni generator neto dobiti Centralne banke za 2024. godinu.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.13. Uvjeti u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2024. godini (nastavak)

Ukupni kapital Centralne banke za 2024. godinu je primarno povećan financijskim rezultatima procesa investiranja deviznih pričuva kako kroz rast kamatnih prihoda, tako i kroz financijske efekte promjena tržišnih vrijednosti komponenti deviznih pričuva koje se naknadno mjere po fer vrijednosti. Neto promjene fer vrijednosti dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i monetarnog zlata iznose 118.590 tisuća KM za 2024. godinu koje su, zajedno sa ostvarenom godišnjom neto dobiti, rezultirale ukupnom sveobuhvatnom dobiti od 531.190 tisuća KM.

U 2024. godini Centralna banka je zaključila sporazum sa Svjetskom bankom (*eng.* The World Bank), a po osnovi pridruživanja Partnerstvu za savjetovanje i upravljanje pričuvama (*eng.* Reserve Advisory & Management Partnership – RAMP) te je dio sredstava deviznih pričuva Centralne banke preusmjeren vanjskom portfelj menadžeru na upravljanje po ovoj osnovi. Na dan 31. prosinca 2024. godine, vanjski portfelj menadžer je investirao povjerena sredstva deviznih pričuva u dužničke instrumente u EUR i USD valuti.

Više informacija o promjenama i analitičkim stanjima značajnih komponenti deviznih pričuva te odgovarajućim iznosima koji su utjecali na neto stranu aktivu, godišnju neto dobit i kapital Centralne banke je objavljeno u sljedećim bilješkama:

Bilješka	Naziv
<u>4</u>	Aranžman valutnog odbora
<u>8</u>	Depoziti kod inozemnih banaka
<u>10</u>	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
<u>11</u>	Monetarno zlato
<u>22</u>	Neto kamatni prihodi
<u>32</u>	Kapital

Povećanje iznosa monetarne pasive u 2024. godini je primarno rezultat neto financijskih efekata izvršenih transakcija kupnji i prodaja KM sa rezidentnim bankama i za deponente Centralne banke te neto deviznih uplata na račune rezervi u EUR od strane rezidentnih banaka u cilju ispunjavanja obvezne pričuve u skladu sa zahtjevima novog okvira obvezne pričuve. Pored toga, rezidentne banke su necikličnim intenzitetom podizale i vraćale KM novčanice i kovanice putem izdvojenih trezora Centralne banke što je dovelo do kumuliranog neto porasta KM novčanica i kovanica u optjecaju u odnosu na 31. prosinac 2023. godine, uz istovremeno neto smanjenje računa rezervi rezidentnih banaka po ovoj osnovi.

Sve rezidentne banke su uredno ispunjavale obveznu pričuvu u skladu sa zakonskim propisima Centralne banke. Od 1. siječnja 2024. godine Centralna banka primjenjuje novi okvir obvezne pričuve za rezidentne banke. Novim okvirom su definirane i stope naknada po osnovi sredstava obveznih pričuva koje se obračunavaju i isplaćuju rezidentnim bankama. Centralna banka nije mijenjala stope naknada tijekom 2024. godine.

Više informacija o promjenama i analitičkim stanjima komponenti monetarne pasive te primijenjenoj politici obvezne pričuve Centralne banke je objavljeno u sljedećim bilješkama:

Bilješka	Naziv
<u>17</u>	Novčanice i kovanice u optjecaju
<u>18</u>	Depoziti banaka
<u>19</u>	Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija
<u>22</u>	Neto kamatni prihodi

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Valutni odbor je aranžman sa fiksnim deviznim tečajem koji je vezan za stabilnu stranu valutu tzv. rezervnu valutu, gdje se ukupan iznos domaće valute u svakom trenutku može slobodno konvertirati u rezervnu valutu. Svaka emitirana KM ima puno pokriće u stranoj valuti za koju je vezana prema unaprijed definiranom deviznom fiksnom tečaju prema EUR valuti. Zakonom o Centralnoj banci definirano je pravilo za izdavanje valute „valutni odbor“ prema kojem je Centralna banka obvezna da osigura da ukupan iznos njezine monetarne pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos (izražen u KM) njezinih neto deviznih pričuva.

Detalji poštovanja tog pravila su sljedeći:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Zvanične devizne pričuve		
Gotovina u stranim valutama	525.980	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	6.786.228	8.326.590
Posebna prava vučenja u MMF-u	4.771	2.073
Dužnički instrumenti	9.768.714	7.330.551
Monetarno zlato	555.157	175.459
UKUPNO	17.640.850	16.289.864
Obveze prema nerezidentima	2.462	2.454
Neto devizne pričuve (Zvanične devizne pričuve umanjene za obveze prema nerezidentima)	17.638.388	16.287.410
Monetarna pasiva		
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.959.215	7.565.108
Depoziti banaka	7.455.395	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	860.083	752.898
UKUPNO	16.274.693	15.401.241
NETO STRANA AKTIVA (Neto devizne pričuve umanjene za monetarnu pasivu)	1.363.695	886.169

Prikazani iznosi svih komponenti valutnog odbora predstavljaju njihova knjigovodstvena stanja na datume izvještavanja.

Neto strana aktiva Centralne banke je glavni financijski indikator postizanja i održavanja stabilnosti domaće valute u BiH i njezina osnovna mjera uspješnog poslovanja. Ona predstavlja dio zvaničnih deviznih pričuva, koje se mogu koristiti samo za namjene i potrebe određene Zakonom o Centralnoj banci.

Neto strana aktiva je iznos koji garantira stabilnost domaće valute, odnosno monetarnu stabilnost i apsorpira potencijalne financijske rizike koji proizilaze iz upravljanja zvaničnim deviznim pričuvama. Značajno poboljšane financijske performanse Centralne banke u 2024. godini su dovele do povećanja iznosa neto strane aktive Centralne banke, kao glavnog pokazatelja stabilnosti valutnog odbora. Na dan 31. prosinca 2024. godine financijsko stanje neto strane aktive iznosi 1.363.695 tisuća KM i u potpunosti je osigurana stabilnost domaće valute (31. prosinca 2023: 886.169 tisuća KM).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA (NASTAVAK)

Više informacija o finansijskim rizicima kojima je Centralna banka bila izložena u upravljanju zvaničnim deviznim pričuvama je objavljeno u [bilješci 6](#).

Na datume izvještavanja, adekvatna razina kapitaliziranosti Centralne banke je osigurala izvršavanje njezinih funkcija propisanih Zakonom o Centralnoj banci. Za više informacija pogledati [bilješku 32](#).

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prijenos obveze u redovitoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja, neovisno od toga da li je ona vidljiva izravno ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obveze, Centralna banka uzima u obzir obilježja imovine ili obveze koju bi tržišni sudionici uzeli u obzir prilikom procjenjivanja njihove cijene na datum mjerenja.

Procjenjene fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obveza Centralne banke su određene koristeći raspoložive tržišne informacije, ukoliko ih ima, i odgovarajuće metodologije vrednovanja.

Osim toga, u svrhu finansijskog izvještavanja, mjerenje fer vrijednosti se kategorizira u Razinu 1, 2 ili 3 u ovisnosti od stupnja raspoloživosti mjerenja fer vrijednosti i značaja ulaznih podataka za cjelokupno mjerenje fer vrijednosti, što je opisano u nastavku:

- Razina 1 ulazni podaci su kotirane cijene (neprilagođene) za identičnu imovinu i obveze na aktivnim tržištima kojima Centralna banka može pristupiti na datum mjerenja;
- Razina 2 ulazni podaci su podaci, osim kotiranih cijena uključenih u Razinu 1, koji su bilo izravno ili neizravno raspoloživi za imovinu i obveze; i
- Razina 3 ulazni podaci su podaci koji nisu raspoloživi za imovinu ili obveze.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

5.1. Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti

Sljedeća tablica daje analizu financijske imovine mjerene po fer vrijednosti na svaki datum izvještavanja po razinama hijerarhije fer vrijednosti unutar koje je mjerenje fer vrijednosti kategorizirano. Ovi iznosi predstavljaju vrijednosti koje su prikazane u izvješću o financijskom položaju.

U tisućama KM

31. prosinca 2024.

Financijska imovina	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
<i>Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	8.639.813	-	-	8.639.813
Monetarno zlato	555.157	-	-	555.157
UKUPNO	9.194.970	-	-	9.194.970

U tisućama KM

31. prosinca 2023.

Financijska imovina	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
<i>Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	6.150.130	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	175.459	-	-	175.459
UKUPNO	6.325.589	-	-	6.325.589

Financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti u izvješću o financijskom položaju koristeći zadnje poslijepodnevne cijene koje kotiraju na aktivnom tržištu, preuzete sa zvaničnih servisa, a što odgovara Razini 1 hijerarhije na datume izvještavanja. Za mjerenje fer vrijednosti dužničkih instrumenta koriste se tržišne cijene sa zvaničnog servisa Bloomberg, a za mjerenje fer vrijednosti monetarnog zlata koristi se cijena unce zlata preuzeta sa zvaničnog servisa Reuters.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)**5.2. Financijska imovina i financijske obveze koji se ne mjere po fer vrijednosti**

U tisućama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. prosinca 2024. Fer vrijednost
Financijska imovina		
<i>Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	525.980	525.980
Depoziti kod inozemnih banaka	6.786.228	6.786.228
Posebna prava vučenja u MMF-u	4.771	4.771
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.128.901	1.041.621
Ostala financijska imovina	4.121	4.121
	<u>8.450.001</u>	<u>8.362.721</u>
<i>Financijska imovina klasificirana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit - izbor troška stjecanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	<u>27.813</u>	<u>27.813</u>
Ukupno	8.477.814	8.390.534
Financijske obveze		
<i>Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.959.215	7.959.215
Depoziti banaka	7.455.395	7.455.395
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	860.083	860.083
Ostale financijske obveze	250.245	250.245
Ukupno	16.524.938	16.524.938

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBEVEZA (NASTAVAK)

5.2. Financijska imovina i financijske obveze koji se ne mjere po fer vrijednosti (nastavak)

U tisućama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. prosinca 2023. Fer vrijednost
Financijska imovina		
<i>Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	455.191	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	8.326.590	8.326.590
Posebna prava vučenja u MMF-u	2.073	2.073
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.180.421	1.084.267
Ostala financijska imovina	3.539	3.539
	9.967.814	9.871.660
<i>Financijska imovina klasificirana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – izbor troška stjecanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	27.813	27.813
Ukupno	9.995.627	9.899.473
Financijske obveze		
<i>Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	7.083.235	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	752.898
Ostale financijske obveze	68.423	68.423
Ukupno	15.469.664	15.469.664

Za financijsku imovinu i financijske obveze koji se ne mjere po fer vrijednosti, fer vrijednost ovih komponenti je razmotrena u svrhu objavljivanja podataka o njihovoj procijenjenoj fer vrijednosti. Uprava smatra da knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine po amortiziranom trošku, ostalih ulaganja i financijskih obveza po amortiziranom trošku, osim dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku predstavljaju razumnu procjenu njihove fer vrijednosti na datume izvještavanja. Navedena procjena je izvršena uvažavajući specifičan položaj Centralne banke kao vrhovne monetarne vlasti koja operira po aranžmanu valutnog odbora kao i dominantnu kratkoročnost ovih komponenti. Za više informacija pogledati [bilješke 6.3.](#) i [8.](#)

Na datume izvještavanja, financijska imovina i financijske obveze koje se ne mjere po fer vrijednosti pripadaju razini 2 mjerenja fer vrijednosti, osim za dužničke instrumente po amortiziranom trošku koji pripadaju razini 1 mjerenja jer je njihova fer vrijednost utvrđena istom tehnikom mjerenja koja se koristi za dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA

Financijska imovina po osnovi koje je Centralna banka izložena financijskim rizicima (kreditni rizik, tržišni rizici i rizik likvidnosti) su:

- Gotovina u stranim valutama,
- Depoziti kod inozemnih banaka (središnjih banaka, poslovnih banaka i BIS-a),
- Posebna prava vučenja u MMF-u,
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- Monetarno zlato,
- Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku,
- Ostala financijska imovina (potraživanja od rezidentnih banaka, krediti uposlenim i ostala potraživanja) i
- Ostala ulaganja.

Na upravljanje deviznim pričuvama i upravljanje financijskim rizicima u procesu upravljanja deviznim pričuvama u značajnoj mjeri utječu kretanja na financijskim tržištima, prvenstveno kretanja na financijskom tržištu eurozone, na koje utječe veliki broj različitih čimbenika, od koji su najvažnije mjere ESB-a i ostalih vodećih središnjih banaka na globalnoj razini.

Sve tri ključne kamatne stope ESB su smanjivane u lipnju, rujnu, listopadu i prosincu 2024. godine. Kamatna stopa na novčane depozite (*eng.* Deposit facility rate) je sa 4,00%, koliko je iznosila na početku godine, do kraja godine smanjena na 3,00%. Kamatna stopa za glavne operacije refinanciranja (*eng.* Main refinancing operations rate) smanjena je sa 4,50% na 3,15%, a kamatna stopa za mogućnost posuđivanja (*eng.* Marginal lending facility rate) smanjena je sa 4,75% na 3,40%. Glavna determinanta monetarne politike ESB je i dalje razina inflacije u eurozoni, sa ciljem da se dostigne srednjoročna ciljana razina inflacije od 2,00%. Upravno vijeće ESB ističe kako se, pri određivanju monetarne politike, ne opredjeljuje unaprijed za određenu dinamiku promjene stopa, nego primjenjuje pristup koji se zasniva na najskorijim dostupnim podacima. Odluke Upravnog vijeća ESB o kamatnim stopama će, kako su naveli, ovisiti o procjeni budućih inflatornih kretanja na osnovi najskorijih makroekonomskih i financijskih podataka, te dinamici temeljne inflacije i jačini transmisije monetarne politike.

Smanjivanje ključnih kamatnih stopa u eurozoni se, kao i prethodnih godina, odrazilo na kretanje tržišnih kamatnih stopa (euribor) i tržišnih prinosa na euroobveznice u 2024. godini. Polovinom godine je došlo do izraženijeg pada prinosa obveznica zemalja članica eurozone, a prinosi obveznica kraće ročnosti su takav trend uglavnom zadržali do kraja godine. S druge strane, prinosi obveznica srednje i duže ročnosti su krajem godine zabilježili određenu korekciju na više, zbog očekivanja da naredna smanjenja kamatnih stopa ESB vjerojatno neće biti toliko intenzivna.

Pored toga, utjecaj na ovakva kretanja prinosa imala su i očekivanja po pitanju buduće monetarne politike američkog Sustava federalnih pričuva (*eng.* Fed – Federal Reserve System). Američka središnja banka je tijekom 2024. godine tri puta smanjila referentnu kamatnu stopu (u rujnu, studenom i prosincu) za ukupno 100 baznih poena.

Krivulja prinosa državnih obveznica na financijskom tržištu eurozone je i dalje inverzna u tekućem izvještajnom razdoblju, odnosno prinosi državnih obveznica dužih preostalih ročnosti do dospijanja i dalje su niži od kratkoročnih tržišnih prinosa i kratkoročnih kamatnih stopa na financijskom tržištu eurozone.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od neizvršenja ugovornih obveza od strane druge ugovorne strane ili emitenta dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, pri čemu ugovorna strana predstavlja subjekta kod kojeg se, u skladu s propisima Centralne banke, drže ili su investirana sredstva deviznih pričuva.

Upravljanje kreditnim rizikom ostvaruje se:

- ograničenjem obujma financijskih instrumenata,
- ograničenjem ugovornih strana i emitenata na one s prihvatljivim kompozitnim kreditnim rejtingom,
- definiranjem ograničenja u pogledu koncentracije za investiranje kod svake pojedinačne ugovorne strane,
- ograničenjem maksimalnog iznosa koji se može investirati u pojedinačne vrste financijskih instrumenata,
- ograničenjem veličine emisije pojedinačnog vrijednosnog papira i
- ograničenjem ročnosti investiranja.

Za sredstva koja su evidentirana u izvanbilančnoj evidenciji, Centralna banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (pogledati [bilješke 35 i 36](#)).

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Financijska imovina za koju Centralna banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka obuhvata:

- depozite kod inozemnih banaka,
- posebna prava vučenja u MMF-u,
- dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- dužničke instrumente po amortiziranom trošku i
- ostalu financijsku imovinu (potraživanja od rezidentnih banaka, krediti uposlenim i ostala potraživanja).

Osnovni kriterij za definiranje ograničenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja kompozitni kreditni rejting. Kompozitni kreditni rejting predstavlja prosjek razine postojećih kreditnih rejtinga dodijeljenih određenom emitentu od strane najmanje dvije od tri kreditne rejting agencije (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's).

Financijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine AA minus (AA-) ili viši, Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine.

Financijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine od BBB minus (BBB-) do A plus (A+), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku srednje razine.

Financijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine niže od BBB minus (BBB-), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku visoke razine.

U nedostatku kreditnog rejtinga, Centralna banka procjenjuje kapacitet dužnika da uredno izmiruje dospjele ugovorne novčane obveze.

Model umanjenja vrijednosti financijske imovine definira tri faze raspodjele izloženosti, u ovisnosti od razine kreditnog rizika kod inicijalnog priznavanja i na temelju promjena razine kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja kao što je prikazano u nastavku:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

1. Faza 1 raspodjele izloženosti – Financijska imovina koju Centralna banka prilikom inicijalnog priznavanja tretira kao izloženost kreditnom riziku niske ili srednje razine alocira se u Fazu 1. Prema internim aktima Centralne banke, ulaganje deviznih sredstava koje podrazumijeva izlaganje kreditnom riziku visoke razine nije dozvoljeno. Svako ulaganje sredstava deviznih pričuva prilikom inicijalnog priznavanja alocira se u Fazu 1 raspodjele izloženosti.
2. Faza 2 raspodjele izloženosti – Ukoliko dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, financijska imovina koja je bila alocirana u Fazu 1 prelazi u Fazu 2.
3. Faza 3 raspodjele izloženosti – Ukoliko se financijskoj imovini dodijeli status neispunjavanja obveza (*eng. Default*), financijska imovina prelazi u Fazu 3.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka vrši se ili na 12-mjesečnoj ili na cjeloživotnoj osnovi, u ovisnosti od toga koja je razina kompozitnog kreditnog rejtinga financijske imovine, da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja financijske imovine ili je financijska imovina kreditno umanjena.

Za financijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 1, vrši se obračun 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, dok se za financijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 2 ili Fazu 3, vrši obračun cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.

Značajno povećanje kreditnog rizika

Značajno povećanje kreditnog rizika, kao kriterija za transfer izloženosti u Fazu 2, predstavlja:

- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga za više od dva podioka u odnosu na datum inicijalnog priznavanja, osim u slučaju da se financijska imovina i nakon smanjenja ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine na datum izvještavanja ili
- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga financijske imovine ispod investibilne razine kompozitnog kreditnog rejtinga, tj. ispod ocjene BBB minus (BBB-).

Financijska imovina se ne može iz Faze 1 realocirati u Fazu 2 ukoliko Centralna banka smatra da dužnik koji nema dodijeljen kreditni rejting ima veliki kapacitet da uredno izmiruje dospjele ugovorne obveze. U Fazu 2 ne može se alocirati ni financijska imovina koja i nakon smanjenja razine kompozitnog kreditnog rejtinga, ima razinu AA minus (AA-) ili više, obzirom da se tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine.

Ukoliko se financijski instrument sastoji iz više tranši koje su inicijalno priznane u različitim razdobljima i koje su u različitim razdobljima imale različite kompozitne kreditne rejtinge, uvažavajući konzervativni pristup, kao relevantno uzima se izračunato povećanje kreditnog rizika od najvišeg podioka.

Ukoliko je do promjene ocjene kreditnog rizika došlo uslijed promjene metodologije određene kreditne rejting agencije i ne radi se o značajnom povećanju kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, izloženosti se ne klasificiraju u Fazu 2.

Centralna banka može na osnovi vlastite analize za svaki individualni financijski instrument odrediti alociranje tog financijskog instrumenta u Fazu 2 ili Fazu 3. Ukoliko su otklonjeni uzroci koji su doveli do alociranja financijske imovine u Fazu 2, izloženost se može vratiti u Fazu 1, ali minimalno 90 dana nakon otklanjanja uzroka.

Pored navedenih kriterija, klasificiranje po fazama može se vršiti i na osnovi pretpostavke da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ukoliko plaćanje kasni 30 ili više dana, pri čemu se financijska imovina klasificira u Fazu 2 (*eng. underperforming*) ukoliko plaćanje kasni 30-89 dana. Financijska imovina se klasificira u Fazu 3 (*eng. nonperforming*) ukoliko plaćanje kasni 90 ili više dana.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Definicija statusa neispunjavanja obveza (*eng. Default*)

Kriterij za status neispunjavanja obveza predstavljaju objektivni dokazi umanjenja vrijednosti, i to posebno:

- značajne financijske poteškoće emitenta vrijednosnog papira,
- nepoštovanje ugovornih obveza u smislu kašnjenja po obvezama glavnice i kamate,
- eventualno restrukturiranje ili izmjena postojećih uvjeta servisiranja obveza po osnovi duga proizašlog iz financijskog instrumenta iz razloga koji se odnose na financijske poteškoće emitenta,
- vjerojatnoća stečaja i/ili likvidiranja ili drugi oblik financijskog reorganiziranja i/ili
- nestanak aktivnog tržišta za trgovanje.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici se izračunavaju kao produkt tri varijable: vjerojatnost neispunjenja obveza (*eng. PD - Probability of Default*), gubitak u slučaju neispunjenja obveza (*eng. LGD - Loss Given Default*) i izloženosti (*eng. EAD - Exposure at Default*), koji se definiraju kako slijedi:

- **Vjerojatnost neispunjenja obveza (PD)** predstavlja procjenu vjerojatnosti da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da ispunji svoje obveze po osnovi duga. U izvještajnim razdobljima koristio se isti način kalkuliranja PD-a u skladu sa metodologijom Centralne banke za izračun očekivanih kreditnih gubitaka koja je u primjeni od 1. siječnja 2019. godine.

Tijekom 2024. godine izvršeno je ažuriranje parametara za izračun vjerojatnosti neispunjenja obveze (*eng. default*) za izloženosti prema stranim bankama i izloženosti po osnovi stranih dužničkih instrumenata, u svjetlu percepcije porasta kreditnih rizika uslijed intenziviranja geopolitičkih tenzija i njihovog utjecaja na svjetsku ekonomiju. Rezultat toga je veća vjerojatnost neispunjenja obveze za sve izloženosti koje imaju dodjeljene suverene i korporativne rejtinge od strane vodećih svjetskih agencija za ocjenu rejtinga, što je uzrokovalo veće iznose očekivanih kreditnih gubitaka. Za izračunavanje umanjenja vrijednosti, u skladu sa najboljim praksama u drugim središnjim bankama u regionu i u Europskoj uniji, a koje su u obvezi primjene MSFI, Centralna banka kao parametar vjerojatnosti neispunjenja obveza, koristi procjene na osnovi podataka iz tranzicijskih matrica koje objavljuju kreditne rejting agencije i ekspertske ocjene u vidu fiksnih postotaka vjerojatnosti neispunjenja obveza.

Za izračunavanje vjerojatnosti neispunjenja obveza procjene se rade na osnovi tranzicijskih matrica za korporacije na globalnoj razini koje sadrže podatke o prosječnoj stopi jednogodišnje tranzicije odgovarajuće dugoročne razine kreditnog rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default. Na osnovi navedenih podataka vrše se procjene vjerojatnosti neispunjenja obveza za izloženosti prema stranim komercijalnim bankama i stranim državama, odnosno stranim središnjim bankama i vladama, za koje je moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge. Pri procjeni vjerojatnosti neispunjenja obveza za izloženosti prema stranim državama, odnosno stranim središnjim bankama i vladama, u obzir se uzima i prvi nenulti podatak o stopi jednogodišnje tranzicije razine suverenih rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default iz tranzicijskih matrica za suverene rejtinge. Za izloženosti za koje nije moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge, u oba izvještajna razdoblja, koriste se ekspertne ocjene u vidu fiksnih postotaka, odnosno pojednostavljeni pristup u skladu sa analizom trenutnog stanja i dosadašnjeg iskustva.

- **Gubitak u slučaju neispunjenja obveza (LGD)** predstavlja procjenu postotne izloženosti emitentu koja se u slučaju nastanka neispunjenja obveza neće moći naplatiti. Za gubitak u slučaju neispunjenja obveza se koristi konstantna vrijednost jednogodišnjeg LGD-a u iznosu od 45% u skladu s člankom 161. Uredbe 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine (*eng. Capital Requirements Regulations* odnosno „CRR“).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

- **Izloženost (EAD)** predstavlja knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine, odnosno knjigovodstveno stanje na dan inicijalnog priznavanja na datum izvještavanja.

Iznos umanjenja vrijednosti za izloženosti koje su predmet individualne procjene se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine i vjerojatnosti ponderirane sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova, diskontirane efektivnom kamatnom stopom, pri čemu se očekivani kreditni gubici diskontiraju na datum izvještavanja, a ne na datum očekivanog neispunjenja obveza ili na drugi datum.

Za potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka, financijski instrumenti se mogu svrstati u skupine, i to temeljem zajedničkih obilježja kreditnog rizika, kako bi se omogućila lakša provedba analize radi pravovremenog utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Izračunavanje umanjenja vrijednosti za financijske instrumente na kolektivnoj osnovi se kod izloženosti klasificiranih u Fazu 1 vrši na 12-mjesečnoj razini, dok se za izloženosti klasificirane u Fazu 2 izračunava cjeloživotni kreditni gubitak.

Uključivanje budućih (*eng. forward-looking*) informacija

Cilj umanjenja vrijednosti je priznati očekivane kreditne gubitke na cjeloživotnom razdoblju za financijske instrumente kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, bez obzira da li se procjena radi na individualnoj ili kolektivnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrijepljene informacije uključujući i one koje se odnose na budućnost.

U skladu sa navedenim, uključivanje budućih informacija u izračunavanje očekivanih gubitaka vrši se prilagodbom vjerojatnosti gubitka.

S obzirom da Centralna banka u svom portfelju ima financijske instrumente od izdavatelja različitih i po strukturi, kao i zemljopisnoj rasprostranjenosti, s ciljem uključivanja budućih (*eng. forward-looking*) informacija pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka, Centralna banka se oslanja na predviđanja promjene rejtinga (*eng. outlook*) za pojedine instrumente odnosno izdavatelje.

Predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunatu vjerojatnost gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje od strane tri najveće rejting agencije je uključeno u vjerojatnost neispunjenja obveza po principu jednakih vjerojatnosti.

Centralna banka za ocjenu umanjenja vrijednosti koristi individualni i kolektivni pristup.

S obzirom na strukturu i klasificiranje portfelja, Centralna banka će svaku izloženost za koju se ustvrdi objektivno umanjenje vrijednosti, odnosno status neispunjenja obveza, posmatrati kao individualno značajnu izloženost i primjenjivati individualnu procjenu. Za individualni pristup ocjeni umanjenja vrijednosti koristi se ocjena kroz tri različita scenarija. Za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka nije nužno odrediti svaki mogući scenario, ali je potrebno uzeti u obzir rizik ili vjerojatnost nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerojatnost nastanka kreditnog gubitka i vjerojatnost izostanka kreditnog gubitka, čak i kada je vjerojatnost nastanka veoma mala.

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku

Sljedeća tablica prikazuje usklađivanje između početnog i zaključnog stanja umanjenja vrijednosti i rezerviranja za financijsku imovinu na datume izvještavanja:

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U tisućama KM

	2024.				2023.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
1. Depoziti kod inozemnih banaka								
Na dan 1. siječnja	1.657	-	-	1.657	1.850	-	-	1.850
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	10.472	-	-	10.472	13.096	-	-	13.096
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(183)	-	-	(183)	(139)	-	-	(139)
Otpuštanja zbog prestanaka priznavanja oročenih depozita	(9.615)	-	-	(9.615)	(13.150)	-	-	(13.150)
Na dan 31. prosinca	2.331	-	-	2.331	1.657	-	-	1.657
2. Posebna prava vučenja u MMF-u								
Na dan 1. siječnja	-	-	-	-	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. prosinca	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Na dan 1. siječnja	904	-	-	904	910	-	-	910
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	2.299	-	-	2.299	619	-	-	619
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(46)	-	-	(46)	(28)	-	-	(28)
Otpuštanja zbog dospjelih instrumenata	(606)	-	-	(606)	(492)	-	-	(492)
<i>Neto povećanja tijekom godine</i>	1.647	-	-	1.647	99	-	-	99
<i>Neto otpuštanja zbog prodanih instrumenata</i>	(37)	-	-	(37)	(105)	-	-	(105)
Na dan 31. prosinca	2.514	-	-	2.514	904	-	-	904

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U tisućama KM

	2024.				2023.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
4. Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku								
Na dan 1. siječnja	219	-	-	219	225	-	-	225
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	199	-	-	199	3	-	-	3
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(12)	-	-	(12)	(9)	-	-	(9)
Otpuštanja zbog dospjelih instrumenata	(26)	-	-	(26)	-	-	-	-
Na dan 31. prosinca	380	-	-	380	219	-	-	219
5. Ostala finansijska imovina								
Na dan 1. siječnja	6	-	601	607	6	-	601	607
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	6	-	-	6	7	-	-	7
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(6)	-	-	(6)	(7)	-	-	(7)
Na dan 31. prosinca	6	-	601	607	6	-	601	607
Ukupno početno stanje na dan 1. siječnja	2.786	-	601	3.387	2.991	-	601	3.592
Ukupno neto povećanja / (otpuštanja) očekivanih kreditnih gubitaka tijekom godine	2.445	-	-	2.445	(205)	-	-	(205)
Ukupno zaključno stanje na dan 31. prosinca	5.231	-	601	5.832	2.786	-	601	3.387

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika

a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijska imovina koja je predmet umanjjenja

Slijedeća tablica prikazuje maksimalnu izloženost finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku na datume izvještavanja, analiziranu po klasama finansijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubici računaju i priznaju:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.			31. prosinca 2023.		
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Faza 1	Faza 2	Faza 3
Klase finansijskih instrumenata						
Gotovina u stranim valutama						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	525.980	-	-	525.980	455.191	-
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	525.980	-	-	525.980	455.191	-
Depoziti kod inozemnih banaka						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	6.788.559	-	-	6.788.559	8.328.247	-
Umanjenje vrijednosti	(2.331)	-	-	(2.331)	(1.657)	-
Knjigovodstvena vrijednost	6.786.228	-	-	6.786.228	8.326.590	-
Posebna prava vučenja u MMF-u						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	4.771	-	-	4.771	2.073	-
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	4.771	-	-	4.771	2.073	-
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.639.813	-	-	8.639.813	6.150.130	-
Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke (priznana u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti)	2.514	-	-	2.514	904	-
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.639.813	-	-	8.639.813	6.150.130	-
Knjigovodstvena vrijednost	8.639.813	-	-	8.639.813	6.150.130	-

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

U tisućama KM Klase finansijskih instrumenata	31. prosinca 2024.			31. prosinca 2023.				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	1.129.281	-	-	1.129.281	1.180.640	-	-	1.180.640
Umanjenje vrijednosti	(380)	-	-	(380)	(219)	-	-	(219)
Knjigovodstvena vrijednost	1.128.901	-	-	1.128.901	1.180.421	-	-	1.180.421
Ostala finansijska imovina								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	4.127	-	601	4.728	3.545	-	601	4.146
Umanjenje vrijednosti	(6)	-	(601)	(607)	(6)	-	(601)	(607)
Knjigovodstvena vrijednost	4.121	-	-	4.121	3.539	-	-	3.539

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Financijski instrumenti koji nisu predmet umanjenja**

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Knjigovodstvene vrijednosti		
Monetarno zlato	555.157	175.459
Ostala ulaganja	27.813	27.813
UKUPNO	582.970	203.272

Centralna banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. prosinca 2024. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 tisuće KM (Na dan 31. prosinca 2023. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 tisuće KM).

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Koncentracija prema kreditnom rejtingu

Sljedeće tablice predstavljaju analizu koncentracije financijske imovine Centralne banke prema kompozitnom kreditnom rejtingu ugovorne strane na datume izvještavanja:

U tisućama KM

31. prosinca 2024.									
Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inozemnih banaka	Posebna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobij			Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku		
				Monetarno zlato	financijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno		
AAA	-	3.590.164	-	2.413.995	-	142.730	-	6.146.889	-
AA+	-	601	-	1.830.820	-	285.063	-	2.116.484	-
AA	-	8.625	-	61.464	-	55.400	-	125.489	-
AA-	-	1.406.504	-	2.778.154	-	316.143	-	4.500.801	-
A+	-	877.999	-	-	-	-	-	877.999	-
A	-	472.428	-	131.506	-	41.279	-	645.213	-
A-	-	-	-	781.479	-	192.408	-	973.887	-
II ¹	-	432.238	4.771	-	555.157	-	27.813	1.019.979	-
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	642.395	-	96.258	-	738.653	-
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	525.980	-	-	-	-	4.728	-	530.708	-
Ukupno	525.980	6.788.559	4.771	8.639.813	555.157	1.129.281	4.728	17.676.102	17.676.102
Umanjenje vrijednosti	-	(2.331)	-	-	-	(380)	(607)	-	(3.318)
UKUPNO	525.980	6.786.228	4.771	8.639.813²	555.157	1.128.901	4.121	27.813	17.672.784

¹ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

² Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

U tisućama KM

31. prosinca 2023.

Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama		Depoziti kod inozemnih banaka	Posebna prava vučenja u MMF-u		Dužnički instrumenti po sveobuhvatnu dobit		Monetarno zlatο	Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	Ostala financijska imovina		Ostala ulaganja	Ukupno
AAA	-	3.914.210	-	-	-	2.015.799	-	141.871	-	-	-	-	6.071.880
AA+	-	431	-	-	-	653.467	-	283.696	-	-	-	-	937.594
AA	-	836.324	-	-	-	1.578.434	-	221.715	-	-	-	-	2.636.473
AA-	-	806.995	-	-	-	723.414	-	146.741	-	-	-	-	1.677.150
A+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	2.224.953	-	-	-	37.616	-	41.528	-	-	-	-	2.304.097
A-	-	-	-	-	-	683.479	-	191.383	-	-	-	-	874.862
II ³	-	545.334	2.073	-	175.459	-	-	-	-	-	27.813	-	750.679
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	-	-	457.921	-	153.706	-	-	-	-	611.627
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	455.191	-	-	-	-	-	-	-	-	4.146	-	-	459.337
Ukupno	455.191	8.328.247	2.073	2.073	6.150.130	175.459	1.180.640	4.146	27.813	16.323.699			
Umanjenje vrijednosti	-	(1.657)	-	-	-	(219)	(607)	-	-	(2.483)			
UKUPNO	455.191	8.326.590	2.073	2.073	6.150.130 ⁴	175.459	1.180.421	3.539	27.813	16.321.216			

³ Međunarodne institucije (eng. International institutions)⁴ Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Zemljopisna koncentracija rizika financijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku

Sljedeće tablice daju informaciju o izloženosti financijske imovine Centralne banke kreditnom riziku po bruto knjigovodstvenim vrijednostima, razvrstano po zemljopisnim regijama na datume izvještavanja. Za potrebe ove objave, Centralna banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovi domicilne zemlje ugovorne strane:

31. prosinca 2024. godine

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	525.980	525.980
Depoziti kod inozemnih banaka	3.834.332	2.954.227	-	6.788.559
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	4.771	-	4.771
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	8.553.500	86.313	-	8.639.813
Monetarno zlato	-	555.157	-	555.157
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.129.281	-	-	1.129.281
Ostala financijska imovina	-	-	4.728	4.728
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	13.517.123	3.628.271	530.708	17.676.102
			Umanjenje vrijednosti	(3.318)
			UKUPNO	17.672.784

31. prosinca 2023. godine

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	455.191	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	4.967.125	3.361.122	-	8.328.247
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	2.073	-	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6.150.130	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	-	175.459	-	175.459
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.180.640	-	-	1.180.640
Ostala financijska imovina	-	-	4.146	4.146
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	12.297.905	3.566.457	459.337	16.323.699
			Umanjenje vrijednosti	(2.483)
			UKUPNO	16.321.216

Analiza kamatonosnih komponenti deviznih pričuva prema pojedinačnoj zemlji u kojoj su sredstva investirana je objavljena u [bilješkama 8, 10 i 12](#).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik od promjene tržišne vrijednosti financijske imovine i instrumenata uslijed promjene uvjeta na financijskim tržištima. Tržišni rizici sa kojima se Centralna banka susreće u svom poslovanju su: devizni rizik, kamatni rizik i rizik cijene zlata. Cilj upravljanja tržišnim rizicima je kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, s ciljem optimiziranja povrata.

U svrhu kvantificiranja efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih pričuva Centralna banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR – Value at Risk). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku mjeru koja pokazuje najveći mogući gubitak portfelja deviznih pričuva koji može nastati uslijed promjene cijena financijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva, uz određenu razinu pouzdanosti za određeni vremenski interval. Vrijednost VaR za tržišni rizik se izračunava analitičkom (parametarskom) metodom, na osnovi srednje vrijednosti dobitka/gubitka ili stope prinosa posmatranog portfelja i standardne devijacije posmatranih podataka. Centralna banka pri obračunu VaR primjenjuje razinu pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana.

Za izračunavanje vrijednosti VaR portfelja deviznih pričuva Centralne banke, uzimaju se u obzir sve pozicije u portfelju deviznih pričuva koje su izložene tržišnim rizicima, odnosno deviznom, kamatnom i cjenovnom riziku. Na dan 31. prosinca 2024. godine, izloženost deviznih pričuva Centralne banke (VaR uz razinu pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana) koja uključuje promjene cijena financijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva u odnosu na KM, iznosi 73.590 tisuća KM (2023: 29.493 tisuće KM), što predstavlja ekvivalent 0,42% ukupne financijske imovine (2023: 0,18% ukupne financijske imovine).

Vrijednost pod rizikom u odnosu na 2023. godinu je povećana prvenstveno zbog povećanog rizika promjene eurske cijene monetarnog zlata (doprinos porastu VaR je 63,13%) i zbog povećanja kamatnog rizika portfelja deviznih pričuva Centralne banke (doprinos porastu VaR je 36,03%).

Vrijednosti VaR na datume izvještavanja izračunani su kao zbroj komponentalnih vrijednosti VaR:

- za dio dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i depozita kod inozemnih banaka (devizni VaR koji proističe iz promjene deviznih tečajeva),
- za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (kamatni VaR koji proističe iz promjene tržišnih prinosa, odnosno promjene tržišne cijene dužničkih instrumenata) i
- za monetarno zlato (VaR zbog promjene eurske tržišne cijene monetarnog zlata).

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Kamatni rizik	37.528	21.641
Rizik promjene eurske cijene monetarnog zlata	35.314	7.477
Devizni rizik	748	375
Ukupno VaR	73.590	29.493

6.2.1. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obveza uslijed promjene deviznog tečaja. Centralna banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Upravljanje deviznim rizikom sprovodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obveza Centralne banke, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Centralna banka osigurava strogim poštovanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci i internim aktima Centralne banke.

Najveći dio zvaničnih deviznih pričuva drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama osim EUR ne može biti veći od 50% od ukupnog iznosa nesmanjenog kapitala i pričuva Centralne banke.

Sljedeće tablice prikazuju deviznu poziciju Centralne banke na dan 31. prosinca 2024. i 31. prosinca 2023. godine:

31. prosinca 2024.	Ostale strane valute				
U tisućama KM	EUR	USD		KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	525.980	-	-	-	525.980
Depoziti kod inozemnih banaka	6.761.143	17.083	8.002	-	6.786.228
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	-	4.771	-	4.771
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	8.553.500	86.313	-	-	8.639.813
Monetarno zlato	555.157	-	-	-	555.157
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.128.901	-	-	-	1.128.901
Ostala financijska imovina	66	-	-	4.055	4.121
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno financijska imovina	17.524.757	103.396	12.773	31.858	17.672.784
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	7.959.215	7.959.215
Depoziti banaka	623.510	-	-	6.831.885	7.455.395
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	860.083	860.083
Ostale financijske obveze	745	263	1	249.236	250.245
Ukupno financijske obveze	624.255	263	1	15.900.419	16.524.938
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.900.502	103.133	12.772	(15.868.561)	1.147.846

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.1. Devizni rizik (nastavak)****31. prosinca 2023.**

U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	455.191	-	-	-	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	8.313.378	6.829	6.383	-	8.326.590
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	-	2.073	-	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6.150.130	-	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	175.459	-	-	-	175.459
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.180.421	-	-	-	1.180.421
Ostala financijska imovina	63	-	-	3.476	3.539
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno financijska imovina	16.274.652	6.829	8.456	31.279	16.321.216
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	-	-	-	7.083.235	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	752.898	752.898
Ostale financijske obveze	561	23	1	67.838	68.423
Ukupno financijske obveze	561	23	1	15.469.079	15.469.664
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.274.091	6.806	8.455	(15.437.800)	851.552

Centralna banka nije izložena riziku promjene tečaja EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je KM vezana za EUR po tečaju 1 EUR = 1,95583 KM.

6.2.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik promjene tržišne vrijednosti financijske imovine uslijed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa.

Kamatnim rizikom se upravlja propisivanjem ciljanog modificiranog trajanja investiranih deviznih pričuva, praćenjem vrijednosti pod rizikom, te izborom odgovarajućeg tržišnog indeksa koji, uz neophodne prilagodbe, predstavlja referentni portfelj (benčmark) i propisivanjem maksimalnog iznosa dozvoljenog odstupanja povrata portfelja od povrata njemu odgovarajućeg benčmarka (greška praćenja).

Ciljano modificirano trajanje se odgovarajućim propisima Centralne banke skraćuje ili produžuje, u ovisnosti od aktualne strukture portfelja deviznih pričuva, aktualnih tržišnih uvjeta i dostupnih očekivanja i prognoza, a u skladu sa strateškim opredjeljenjem da je maksimalan dozvoljeni rok investiranja dužničkih instrumenata sa fiksnim prihodom deset godina, a maksimalan dozvoljeni rok investiranja depozita kod inozemnih banaka je jedna godina.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)**

Prema propisima važećim na datume izvještavanja, ciljano modificirano trajanje ukupnog portfelja deviznih pričuva kojim upravlja Centralna banka iznosi 1,10 godina, uz dozvoljena odstupanja $\pm 0,40$ godina, dok ciljano modificirano trajanje portfelja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa preostalim rokom do dospijeca dužim od godinu dana iznosi 2,20 godina uz dozvoljena odstupanja $\pm 0,30$ godina.

Za sredstva deviznih pričuva koja su povjerena na upravljanje vanjskom portfelj menadžeru po osnovi sporazuma zaključenog sa Svjetskom bankom u okviru RAMP programa, dozvoljena odstupanja modificiranog trajanja su $\pm 0,25$ godina od odgovarajućih benčmarka za USD i EUR portfelj dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ([bilješka 10](#)).

Centralna banka kao osnovnu mjeru izloženosti kamatnom riziku koristi modificirano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Modificirano trajanje je mjera osjetljivosti cijene financijskog instrumenta na promjenu kamatne stope, odnosno tržišnog prinosa dužničkog instrumenta. Modificirano trajanje se izražava kao broj godina i što je trajanje duže, veći je i kamatni rizik. Modificirano trajanje portfelja se izračunava kao ponderirani prosjek dospijeca novčanih tokova pojedinačnih financijskih instrumenata u portfelju, pri čemu je ponder sadašnja vrijednost novčanog toka. Tijekom četvrtog tromjesečja 2024. godine modificirano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, uključujući sredstva deviznih pričuva koja su povjerena na upravljanje vanjskom portfelj menadžeru, je blago produženo i iznosi 1,35 godina na dan 31. prosinca 2024. godine (31. prosinca 2023. godine: 0,97 godina), s obzirom da je poboljšana stabilnost valutnog odbora.

Sljedeće tablice prikazuju izloženost Centralne banke kamatnom riziku na datume izvještavanja, po knjigovodstvenoj vrijednosti instrumenata, kategorizirane (razvrstane u razrede ročnosti) prema kriteriju datuma ponovnog određivanja kamatnih stopa u skladu sa ugovornim aranžmanima (ugovorni novčani tokovi, kao npr. isplate kupona) ili datumom dospijeca instrumenata. U skladu s tim, kriterij za razvrstavanje instrumenata u razrede ročnosti za kuponske dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je datum dospijeca prve naredne isplate kupona, dok se diskontni dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, te dužnički instrumenti po amortiziranom trošku i depoziti kod inozemnih banaka razvrstavaju u razrede ročnosti prema datumu dospijeca instrumenta:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)****31. prosinca 2024.****U tisućama KM**

	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	525.980	525.980
Depoziti kod inozemnih banaka	6.193.032	571.034	-	-	22.162	6.786.228
Posebna prava vučenja u MMF-u	4.742	-	-	-	29	4.771
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	2.986.605	5.602.376	-	-	50.832	8.639.813
Monetarno zlato	-	-	-	-	555.157	555.157
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	-	58.664	231.159	836.608	2.470	1.128.901
Ostala financijska imovina	-	-	-	-	4.121	4.121
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno financijska imovina	9.184.379	6.232.074	231.159	836.608	1.188.564	17.672.784
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	-	7.959.215	7.959.215
Depoziti banaka	7.454.281	-	-	-	1.114	7.455.395
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	860.083	860.083
Ostale financijske obveze	-	-	-	-	250.245	250.245
Ukupno financijske obveze	7.454.281	-	-	-	9.070.657	16.524.938
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	1.730.098	6.232.074	231.159	836.608	(7.882.093)	1.147.846

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. prosinca 2023.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	455.191	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	7.465.786	824.722	-	-	36.082	8.326.590
Posebna prava vučenja u MMF-u	2.053	-	-	-	20	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu						
sveobuhvatnu dobit	1.321.372	4.827.264	-	-	1.494	6.150.130
Monetarno zlato	-	-	-	-	175.459	175.459
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	-	58.271	153.916	965.658	2.576	1.180.421
Ostala financijska imovina	-	-	-	-	3.539	3.539
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno financijska imovina	8.789.211	5.710.257	153.916	965.658	702.174	16.321.216
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	7.082.560	-	-	-	675	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	752.898	752.898
Ostale financijske obveze	-	-	-	-	68.423	68.423
Ukupno financijske obveze	7.082.560	-	-	-	8.387.104	15.469.664
KAMATNA NEUSKLADENOST	1.706.651	5.710.257	153.916	965.658	(7.684.930)	851.552

Analiza osjetljivosti bazirana na scenarijima predefiniranih promjena tržišnih prinosa

U svrhu kvantificiranja efekata izloženosti deviznih pričuva kamatnom riziku, kao dopunu VaR analize, koristi se stres test (analiza osjetljivosti) koji na bazi modificiranog trajanja portfelja dužničkih instrumenata predviđa mogući efekat promjene kamatnih stopa (tržišnih prinosa) na financijsku imovinu Centralne banke.

Za Centralnu banku je najvažniji scenario mogući neočekivani skok kamatnih stopa (pad tržišnih cijena dužničkih instrumenata), tako da se izračunava utjecaj na financijsku imovinu u slučaju porasta kamatnih stopa (pomjeranja krivulje prinosa na euro obveznice na gore) prema pretpostavljenom scenariju (predefinirani porasti).

Analiza osjetljivosti na kamatni rizik bazirana na scenarijima predefiniranih promjena tržišnih prinosa (kamatnih stopa) izraženih u baznim poenima (b.p.) pokazuje koji su efekti promjene razine krivulje prinosa obveznica u eurozoni (krivulja prinosa na euro obveznice) na vrijednost financijske imovine banke na izvještajne datume.

Efekti promjene razine krivulje prinosa na euro obveznice predstavljaju pad tržišnih vrijednosti dužničkih instrumenata za predefinirane poraste kamatnih stopa za 1, 50, 100 ili 200 baznih poena. Ova analiza pretpostavlja da su sve ostale varijable nepromijenjene na posmatrane izvještajne datume.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)**

Analiza osjetljivosti - scenariji pretpostavljenih promjena tržišnih prinosa na dan 31. prosinca 2024.

Promjena tržišnih prinosa	+/- 1 b.p.	+/- 50 b.p.	+/- 100 b.p.	+/- 200 b.p.
Promjena financijske imovine (u tisućama KM)	(1.048)/1.048	(52.419)/52.419	(104.837)/104.837	(209.674)/209.674

Analiza osjetljivosti - scenariji pretpostavljenih promjena tržišnih prinosa na dan 31. prosinca 2023.

Promjena tržišnih prinosa	+/- 1 b.p.	+/- 50 b.p.	+/- 100 b.p.	+/- 200 b.p.
Promjena financijske imovine (u tisućama KM)	(595)/595	(29.739)/29.739	(59.478)/59.478	(118.957)/118.957

U slučaju scenarija pomjeranja krivulje prinosa na euro obveznice na gore za 1 b.p. (0,01%), financijska imovina Centralne banke bi na dan 31. prosinca 2024. godine bila smanjena za 1.048 tisuća KM (Na dan 31. prosinca 2023. godine: 595 tisuća KM).

U slučaju scenarija pomjeranja krivulje prinosa na euro obveznice na dole za 1 b.p. (0,01%), financijska imovina Centralne banke bi na dan 31. prosinca 2024. godine bila veća za 1.048 tisuća KM (Na dan 31. prosinca 2023. godine: 595 tisuća KM).

Efekti na vrijednost financijske imovine u slučaju scenarija većih pomjeranja (+/- 50 b.p., +/- 100 b.p., ili +/-200 b.p.) krivulje prinosa na euro obveznice, bili bi proporcionalni efektima promjene vrijednosti financijske imovine uzrokovanim navedenim pomjeranjima krivulje prinosa za +/- 1 b.p. (+/- 0,01%).

6.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brzom likvidiranju dijela imovine, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uvjeti nepovoljni i također i kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Likvidnost portfelja deviznih pričuva je osigurana držanjem dovoljnog iznosa likvidnih instrumenata u portfelju.

Pod pojmom likvidne imovine definira se imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcijske troškove i čija je vrijednost najbliža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obvezu garantiranja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost mora biti osigurana ročnom usklađenošću deviznih pričuva Centralne banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog financijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način prije nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

Analiza ročnosti

Ročnost financijskih obveza Centralne banke na datume izvještavanja prikazana je u tablicama u nastavku na osnovi preostalog ugovornog dospijeca od datuma izvještavanja.

Novčanice i kovanice u optjecaju su raspoređene u razdoblje do tri mjeseca.

31. prosinca 2024.	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	
U tisućama KM	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	Ukupno
		mjeseci	godine	godine	dospijeca	
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.959.215	-	-	-	-	7.959.215
Depoziti banaka	7.455.395	-	-	-	-	7.455.395
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	860.083	-	-	-	-	860.083
Ostale financijske obveze	5.938	244.307	-	-	-	250.245
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	16.280.631	244.307	-	-	-	16.524.938

31. prosinca 2023.	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	
U tisućama KM	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	Ukupno
		mjeseci	godine	godine	dospijeca	
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.565.108	-	-	-	-	7.565.108
Depoziti banaka	7.083.235	-	-	-	-	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	-	-	-	-	752.898
Ostale financijske obveze	4.104	64.319	-	-	-	68.423
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	15.405.345	64.319	-	-	-	15.469.664

Kamatonosne komponente deviznih pričuva, analizirane prema njihovoj preostaloj ugovornoj ročnosti u odnosu na datume izvještavanja, su objavljene u [bilješkama 8, 10 i 12](#).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

7. GOTOVINA U STRANIM VALUTAMA

Gotovina u stranim valutama predstavlja gotovinu koja se drži u trezorima Centralne banke. Na datum izvještavanja, ukupan iznos gotovine u stranim valutama se drži u EUR valuti (31. prosinca 2023. godine: Ukupan iznos gotovine u stranim valutama se držao u EUR valuti).

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima gotovina u stranim valutama je uključena u novac i novčane ekvivalente ([bilješka 33](#)).

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA

Depoziti kod inozemnih banaka predstavljaju investirana sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja se drže na računima inozemnih banaka i međunarodnih financijskih institucija. Depoziti kod inozemnih banaka uključuju depozite po viđenju i oročene depozite i drže se kod inozemnih banaka zemalja eurozone i zemalja van eurozone ([bilješka 6.1.2](#)).

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima, depoziti u stranoj valuti po viđenju i depoziti u stranoj valuti sa rokom dospelja do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja, su uključeni u novac i novčane ekvivalente. Naredna tablica prikazuje analizu depozita kod inozemnih banaka za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima:

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
U tisućama KM		
Depoziti po viđenju	1.547.796	1.811.641
Oročeni depoziti do 3 mjeseca ili kraće od datuma stjecanja	3.575.469	4.744.565
Umanjenje vrijednosti	(1.884)	(1.486)
Uključeno u novac i novčane ekvivalente (bilješka 33)	5.121.381	6.554.720
 Oročeni depoziti preko 3 mjeseca od datuma stjecanja	 1.665.294	 1.772.041
Umanjenje vrijednosti	(447)	(171)
Ukupno	1.664.847	1.771.870
 UKUPNO	 6.786.228	 8.326.590

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Naredna tablica prikazuje stanja oročenih depozita i depozita po viđenju sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Oročeni depoziti:		
EUR	5.240.763	6.512.976
USD	-	3.630
	5.240.763	6.516.606
Umanjenje vrijednosti	(2.117)	(1.520)
Ukupno	5.238.646	6.515.086
Depoziti po viđenju:		
EUR	1.522.704	1.802.057
USD	17.087	3.199
CHF	5.893	4.325
GBP	2.112	2.060
	1.547.796	1.811.641
Umanjenje vrijednosti	(214)	(137)
Ukupno	1.547.582	1.811.504
UKUPNO	6.786.228	8.326.590

Prosječne kamatne stope na oročene depozite denominirane u EUR valuti u 2024. godini se kreću u rasponu od 2,21% do 4,03% godišnje (2023: Prosječne kamatne stope na oročene depozite denominirane u EUR valuti su se kretale u rasponu od 1,95% do 4,12% godišnje).

Prosječne kamatne stope na depozite po viđenju denominirane u EUR valuti u 2024. godini se kreću u rasponu od 0,00% do 4,00% godišnje (2023: Prosječne kamatne stope na depozite po viđenju denominirane u EUR valuti su se kretale u rasponu od 0,00% do 4,00% godišnje).

Depoziti kod inozemnih banaka uključuju obračunanu kamatu u iznosu od 22.162 tisuće KM na dan 31. prosinca 2024. godine (31. prosinca 2023. godine: Uključivali su neto obračunanu kamatu u iznosu od 36.082 tisuće KM).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na depozite kod inozemnih banaka iznosi 3,73% za 2024. godinu (2023: Prosječna stopa efektivnog prinosa je iznosila 3,19%).

Naredna tablica prikazuje analizu oročenih depozita kod inozemnih banaka prema preostaloj ugovornoj ročnosti u odnosu na datume izvještavanja:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Do mjesec dana	3.625.697	3.983.673
Od jednog do dva mjeseca	514.532	960.845
Od dva do tri mjeseca	526.785	738.995
Od tri do četiri mjeseca	267.875	298.167
Od četiri do dvanaest mjeseci	305.874	534.926
Ukupno	5.240.763	6.516.606
Umanjenje vrijednosti	(2.117)	(1.520)
UKUPNO	5.238.646	6.515.086

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Analiza depozita kod inozemnih banaka prema vrsti financijske institucije u kojoj su sredstva investirana dana je sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Inozemne komercijalne banke		
Oročeni depoziti	1.906.111	2.739.866
Prekonoćni depoziti	1.493.276	1.199.902
Depoziti po viđenju	14.213	4.506
	3.413.600	3.944.274
Inozemne središnje banke		
Oročeni depoziti	1.423.857	2.038.953
Prekonoćni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.518.864	1.799.686
	2.942.721	3.838.639
Međunarodne financijske institucije		
Oročeni depoziti	417.519	537.885
Prekonoćni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	14.719	7.449
	432.238	545.334
Ukupno	6.788.559	8.328.247
Umanjenje vrijednosti (bilješka 6.1.1.)	(2.331)	(1.657)
UKUPNO	6.786.228	8.326.590

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za depozite kod inozemnih banaka na datume izvještavanja je objavljeno u [bilješci 6.1.2.](#)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Depoziti kod inozemnih banaka, analizirani prema zemlji u kojoj su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tablicom:

U tisućama KM		31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Švicarska			
	Oročeni depoziti	2.472.067	2.257.205
	Depoziti po viđenju	14.719	7.449
		2.486.786	2.264.654
Njemačka			
	Oročeni depoziti	117.388	-
	Depoziti po viđenju	1.516.489	1.052.667
		1.633.877	1.052.667
Francuska			
	Oročeni depoziti	1.405.081	1.682.242
	Depoziti po viđenju	2.180	278.492
		1.407.261	1.960.734
Luksemburg			
	Oročeni depoziti	779.388	1.481.122
	Depoziti po viđenju	2.940	374.134
		782.328	1.855.256
Velika Britanija			
	Oročeni depoziti	466.839	1.096.037
	Depoziti po viđenju	-	-
		466.839	1.096.037
Belgija			
	Oročeni depoziti	-	-
	Depoziti po viđenju	8.625	-
		8.625	-
Nizozemska			
	Oročeni depoziti	-	-
	Depoziti po viđenju	2.242	98.468
		2.242	98.468
SAD			
	Oročeni depoziti	-	-
	Depoziti po viđenju	601	431
		601	431
Ukupno oročeni depoziti		5.240.763	6.516.606
Ukupno depoziti po viđenju		1.547.796	1.811.641
Umanjenje vrijednosti		(2.331)	(1.657)
UKUPNO		6.786.228	8.326.590

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

9. POSEBNA PRAVA VUČENJA U MMF-u

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Račun posebnih prava vučenja u MMF-u	4.742	2.053
Obračunana kamata	29	20
Ukupno	4.771	2.073
Umanjenje vrijednosti	-	-
UKUPNO	4.771	2.073

Promjene po osnovi posebnih prava vučenja u MMF-u u izvještajnim razdobljima su prikazane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2024.	2023.
Na dan 1. siječnja	2.073	149
Novčani priljevi po računu posebnih prava vučenja	68.282	75.937
Novčani odljevi	(65.830)	(73.705)
Prihodi od kamata po računu posebnih prava vučenja	240	189
Naplata obračunane kamate	(232)	(171)
Neto dobitci / (gubitci) od tečajnih razlika	238	(326)
Na dan 31. prosinca	4.771	2.073

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima posebna prava vučenja u MMF-u su uključena u novac i novčane ekvivalente ([bilješka 33](#)).

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit predstavljaju sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja eurozone i zemalja van eurozone. Portfelj ovih dužničkih instrumenata se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom.

Na datum izvještavanja, dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su denominirani u EUR i USD valuti (31. prosinca 2023. godine: Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su bili denominirani u EUR valuti).

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je prikazana sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Kuponski dužnički instrumenti	6.781.033	4.476.401
Obračunana kamata na kuponske dužničke instrumente	64.195	29.919
	6.845.228	4.506.320
Diskontni dužnički instrumenti	1.807.948	1.672.235
Obračunani (diskont) na diskontne dužničke instrumente	(13.363)	(28.425)
	1.794.585	1.643.810
UKUPNO	8.639.813	6.150.130

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

Naredna tablica prikazuje strukturu portfelja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u ovisnosti od toga da li sredstvima deviznih pričuva upravlja Centralna banka ili su povjerena vanjskom portfelj menadžeru na upravljanje:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Dužnički instrumenti kojima upravlja Centralna banka	8.062.986	6.150.130
Dužnički instrumenti povjereni na upravljanje vanjskom portfelj menadžeru	576.827	-
UKUPNO	8.639.813	6.150.130

Naredna tablica prikazuje stanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:		
EUR	8.553.500	6.150.130
USD	86.313	-
UKUPNO	8.639.813	6.150.130

Na datum izvještavanja, dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit kojima upravlja vanjski portfelj menadžer iznose 576.827 tisuća KM i drže se u EUR valuti u iznosu od 490.514 tisuća KM odnosno u USD valuti u iznosu od 86.313 tisuća KM.

Na dan 31. prosinca 2024. godine rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente, priznana u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, iznose 2.514 tisuća KM (31. prosinca 2023. godine: 904 tisuće KM). Tijekom 2024. godine, neto povećanja po osnovi rezerviranja za očekivane kreditne gubitke, priznana u dobit ili gubitak, iznose 1.647 tisuća KM (2023: Neto povećanja 99 tisuća KM). Za više informacija pogledati [bilješke 6.1.1](#) i [26](#).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu iznosi 2,79% za 2024. godinu (2023: Prosječna stopa efektivnog prinosa je iznosila 0,75%).

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tablicom:

	31. prosinca 2024.		31. prosinca 2023.	
	U tisućama KM	%	U tisućama KM	%
<i>Francuska</i>	1.977.683	22,89	1.578.434	25,67
<i>Njemačka</i>	1.422.155	16,46	1.842.371	29,96
<i>Austrija</i>	916.221	10,60	303.826	4,94
<i>Nizozemska</i>	905.753	10,48	173.428	2,82
<i>Finska</i>	828.286	9,59	349.641	5,69
<i>Belgija</i>	800.471	9,26	683.296	11,11
<i>Španjolska</i>	781.479	9,05	683.479	11,11
<i>Italija</i>	642.395	7,44	457.921	7,45
<i>Slovačka</i>	131.506	1,52	37.616	0,60
<i>SAD</i>	86.313	1,00	-	-
<i>Luksemburg</i>	86.087	1,00	-	-
<i>Irska</i>	61.464	0,71	40.118	0,65
UKUPNO	8.639.813	100,00	6.150.130	100,00

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na datume izvještavanja je objavljeno u [bilješci 6.1.2.](#)

Promjene po osnovi dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit tijekom izvještajnih razdoblja su prikazane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2024.	2023.
Na dan 1. siječnja	6.150.130	5.887.589
Kupnje tijekom godine	7.004.418	4.741.235
Prodaje tijekom godine	(290.228)	(987.892)
Prihodi od kamata priznani tijekom godine (bilješka 22)	221.908	69.366
Efekti negativnih kamatnih stopa priznani tijekom godine (bilješka 22)	-	(4.427)
Dospijeca dužničkih instrumenata	(4.417.956)	(3.640.509)
Dospijeca kupona	(78.788)	(29.186)
Neto nerealizirana promjena fer vrijednosti tijekom godine	44.159	113.948
Neto dobitci od tečajnih razlika	6.162	-
Transakcijski troškovi	8	6
Na dan 31. prosinca	8.639.813	6.150.130

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani po njihovom preostalom ugovornom dospijeću u odnosu na datume izvještavanja, su prikazani u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Do tri mjeseca	1.604.277	716.892
Od tri do dvanaest mjeseci	2.595.687	2.943.406
Od jedne do tri godine	3.111.784	2.414.490
Preko tri godine	1.328.065	75.342
UKUPNO	8.639.813	6.150.130

11. MONETARNO ZLATO

Na datume izvještavanja, vrijednosti ulaznih podataka za izračun fer vrijednosti monetarnog zlata su dane u sljedećoj tablici:

Na dan	Količina unci	Cijena jedne unce u KM	Fer vrijednost monetarnog zlata na dan u tisućama KM
31. prosinca 2024.	112.000	4.956,76	555.157
31. prosinca 2023.	48.000	3.655,40	175.459

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

11. MONETARNO ZLATO (NASTAVAK)

Promjene po osnovi monetarnog zlata u izvještajnim razdobljima su dane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2024.	2023.
Na dan 1. siječnja	175.459	160.040
Kupnje tijekom godine	312.933	-
Neto nerealizirana promjena u fer vrijednosti tijekom godine	66.765	15.419
Na dan 31. prosinca	555.157	175.459

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU

Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku predstavljaju sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja eurozone sa namjerom držanja do njihovog dospijeca. Na datume izvještavanja, ovaj portfelj se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih kuponskih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku su denominirani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku je prikazana sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Kuponski dužnički instrumenti	1.126.811	1.178.064
Obračunana kamata na kuponske dužničke instrumente	2.470	2.576
Ukupno	1.129.281	1.180.640
Umanjenje vrijednosti	(380)	(219)
UKUPNO	1.128.901	1.180.421

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po amortiziranom trošku iznosi 1,02% za 2024. godinu (2023. godina: 1,01%).

Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tablicom:

	31. prosinca 2024.		31. prosinca 2023.	
	U tisućama KM	%	U tisućama KM	%
<i>Francuska</i>	223.587	19,80	221.715	18,78
<i>Špnjolska</i>	192.408	17,04	191.383	16,21
<i>Austrija</i>	191.421	16,95	190.662	16,15
<i>Italija</i>	96.258	8,52	153.706	13,02
<i>Finska</i>	93.642	8,29	93.034	7,88
<i>Belgija</i>	92.556	8,20	91.810	7,78
<i>Njemačka</i>	58.893	5,22	58.887	4,99
<i>Nizozemska</i>	56.288	4,98	55.710	4,72
<i>Irska</i>	55.400	4,91	54.933	4,65
<i>Slovačka</i>	41.279	3,66	41.528	3,52
<i>Luksemburg</i>	27.549	2,43	27.272	2,30
Ukupno	1.129.281	100,00	1.180.640	100,00
Umanjenje vrijednosti	(380)		(219)	
UKUPNO	1.128.901		1.180.421	

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU (NASTAVAK)

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po amortiziranom trošku na datume izvještavanja je objavljeno u [bilješci 6.1.2.](#)

Promjene po osnovi dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku tijekom izvještajnih razdoblja su prikazane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2024.	2023.
Na dan 1. prosinca	1.180.421	1.172.862
Prihodi od kamata priznani tijekom godine (bilješka 22)	11.858	11.912
Dospijeca dužničkih instrumenata	(59.100)	-
Dospijeca kupona	(4.117)	(4.359)
Neto umanjenje / povećanje vrijednosti tijekom godine	(161)	6
Na dan 31. prosinca	1.128.901	1.180.421

Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku, analizirani po njihovom preostalom ugovornom dospijecu u odnosu na datume izvještavanja, su prikazani u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Do tri mjeseca	-	-
Od tri do dvanaest mjeseci	58.893	58.406
Od jedne do tri godine	231.308	154.187
Preko tri godine	839.080	968.047
Ukupno	1.129.281	1.180.640
Umanjenje vrijednosti	(380)	(219)
UKUPNO	1.128.901	1.180.421

13. OSTALA IMOVINA

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Potraživanja od rezidentnih banaka	2.596	2.526
Žiro računi (bilješka 33)	1.081	642
Potraživanja od uposlenika po osnovi manjka gotovog novca	601	601
Ostala razna financijska imovina	450	377
Ukupno	4.728	4.146
Umanjenje vrijednosti	(607)	(607)
Ukupno ostala financijska imovina	4.121	3.539
Unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica	10.902	11.062
Unaprijed plaćeni troškovi za administrativno poslovanje	1.742	1.367
Numizmatičke zbirke	1.468	1.198
Ostala razna nefinancijska imovina	228	218
Ukupno ostala nefinancijska imovina	14.340	13.845
UKUPNO	18.461	17.384

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

13. OSTALA IMOVINA (NASTAVAK)

Kako je objavljeno u [bilješci 3.9](#), unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica se početno priznaju kao odgođeni troškovi i naknadno se amortiziraju priznavanjem troškova tijekom razdoblja od pet godina. Za više informacija pogledati [bilješku 30](#).

14. NEKRETNINE I OPREMA

U tisućama KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema ukupno
Nabavna vrijednost						
Na dan 1. siječnja 2023.	49.674	26.469	1.402	1.059	130	78.734
Nabave	-	-	-	-	1.184	1.184
Prijenos na uporabu	-	1.144	-	21	(1.165)	-
Otpisi i otuđenja	-	(769)	(178)	(8)	-	(955)
Na dan 31. prosinca 2023.	49.674	26.844	1.224	1.072	149	78.963
Nabave	-	-	-	-	3.417	3.417
Prijenos na uporabu	-	3.049	265	115	(3.429)	-
Vraćeno u uporabu	-	7	-	-	-	7
Otpisi i otuđenja	-	(1.160)	-	(1)	-	(1.161)
Na dan 31. prosinca 2024.	49.674	28.740	1.489	1.186	137	81.226
Akumulirana amortizacija						
Na dan 1. siječnja 2023.	7.713	20.231	1.338	917	-	30.199
Trošak amortizacije	580	1.736	61	27	-	2.404
Otpisi i otuđenja	-	(764)	(178)	(8)	-	(950)
Na dan 31. prosinca 2023.	8.293	21.203	1.221	936	-	31.653
Trošak amortizacije	580	1.668	6	24	-	2.278
Vraćeno u uporabu	-	4	-	-	-	4
Otpisi i otuđenja	-	(1.159)	-	(1)	-	(1.160)
Na dan 31. prosinca 2024.	8.873	21.716	1.227	959	-	32.775
Neto knjigovodstvena vrijednost						
Na dan 1. siječnja 2024.	41.381	5.641	3	136	149	47.310
Na dan 31. prosinca 2024.	40.801	7.024	262	227	137	48.451

Centralna banka je kupila zemljište na osnovi ugovora sa Općinom Centar za izgradnju poslovne zgrade Glavne jedinice Sarajevo. Općina Centar je naknadno donijela rješenje o odbijanju izdavanja urbanističke suglasnosti koje je postalo konačno rješenjem nadležnog kantonalnog Ministarstva nakon sprovođenja drugostupanjskog pravnog postupka.

Na datume izvještavanja, Centralna banka vodi dva sudska postupka po pitanju kupljenog zemljišta od kojih se jedan odnosi na raskid ugovora o kupnji zemljišta sa Općinom Centar i naknadu štete, a drugi na poništenje rješenja nadležnog kantonalnog Ministarstva. Centralna banka je zakoniti vlasnik zemljišta i nema neizvršenih ugovornih obveza prema Općini Centar kao prodavcu zemljišta.

Izuzev navedenog, Centralna banka nije imala nikakvih drugih terećenja po osnovi svojih nekretnina i opreme na datume izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

U tisućama KM	Softveri i ostala nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
Nabavna vrijednost			
Na dan 1. siječnja 2023.	15.953	-	15.953
Nabave	-	410	410
Prijenos na uporabu	410	(410)	-
Otpisi i otuđenja	(310)	-	(310)
Na dan 31. prosinca 2023.	16.053	-	16.053
Nabave	-	389	389
Prijenos na uporabu	307	(307)	-
Na dan 31. prosinca 2024.	16.360	82	16.442
Akumulirana amortizacija			
Na dan 1. siječnja 2023.	15.109	-	15.109
Trošak amortizacije	390	-	390
Otpisi i otuđenja	(310)	-	(310)
Na dan 31. prosinca 2023.	15.189	-	15.189
Trošak amortizacije	341	-	341
Na dan 31. prosinca 2024.	15.530	-	15.530
Neto knjigovodstvena vrijednost			
Na dan 1. siječnja 2024.	864	-	864
Na dan 31. prosinca 2024.	830	82	912

16. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
<i>Vlasnički instrumenti</i>		
Dionice BIS-a	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

BIS banka je specijalizirana međunarodna financijska institucija u vlasništvu i pod upravom 63 središnje banke širom svijeta čija je osnovna uloga da podstiče suradnju među središnjim bankama, teži da osigura monetarnu i financijsku stabilnost i posreduje u financijskim transakcijama između središnjih banaka. Dionice BIS banke su isključivo u vlasništvu središnjih banaka i monetarnih vlasti.

SWIFT je međunarodno udruženje u vlasništvu financijskih institucija koje su njegovi članovi.

Dionicama BIS-a i SWIFT-a se ne trguje.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

16. OSTALA ULAGANJA (NASTAVAK)

Centralna banka posjeduje obične dionice BIS banke po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici, plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti od strane bivše Jugoslavije. U skladu sa Statutom BIS-a, preostalih 75% nominalne vrijednosti dionica se uplaćuje od strane Centralne banke po pozivu BIS-a. Centralna banka ima pravo na dividendu po osnovi ovih dionica ([bilješka 27](#)).

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 tisuća KM.

Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano ustvrditi i stoga se evidentiraju po trošku stjecanja.

17. NOVČANICE I KOVANICE U OPTJECAJU

Promjene po osnovi novčanica i kovanica u optjecaju tijekom izvještajnih razdoblja su prikazane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM

	2024.	2023.
Na dan 1. siječnja	7.565.108	7.436.097
Neto porast vrijednosti novčanica i kovanica u optjecaju tijekom godine	394.107	129.011
Na dan 31. prosinca	7.959.215	7.565.108

Apoenska struktura i količina novčanica i kovanica u optjecaju je prikazana u sljedećoj tablici:

		31. prosinca 2024.		31. prosinca 2023.	
Apoen		Vrijednost		Vrijednost	
		Komada	u tisućama KM	Komada	u tisućama KM
Kovanice	0,05	109.898.527	5.495	101.836.346	5.092
Kovanice	0,10	149.895.239	14.990	144.279.167	14.428
Kovanice	0,20	109.885.948	21.977	106.401.362	21.280
Kovanice	0,50	53.734.646	26.867	49.610.221	24.805
Kovanice	1	79.209.267	79.209	74.067.545	74.068
Kovanice	2	23.915.604	47.831	21.957.007	43.914
Kovanice	5	17.972.643	89.863	16.301.766	81.509
Ukupno kovanice			286.232		265.096
Novčanice	10	16.767.446	167.674	15.705.792	157.058
Novčanice	20	13.284.351	265.687	12.168.451	243.369
Novčanice	50	27.517.579	1.375.879	27.815.563	1.390.778
Novčanice	100	49.493.662	4.949.366	45.958.334	4.595.833
Novčanice	200	4.571.881	914.377	4.564.870	912.974
Ukupno novčanice			7.672.983		7.300.012
UKUPNO			7.959.215		7.565.108

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

18. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Depoziti rezidentnih banaka		
<i>KM</i>	6.830.771	7.082.560
<i>EUR</i>	623.510	-
	7.454.281	7.082.560
Računi rezervi organizacijskih jedinica Centralne banke	1.081	642
Posebni depoziti rezidentnih banaka – blokirana sredstva	33	33
UKUPNO	7.455.395	7.083.235

Depoziti rezidentnih banaka služe za ispunjavanje politike obvezne pričuve Centralne banke, za poravnanje platnih transakcija između rezidentnih banaka međusobno, kao i za transakcije rezidentnih banaka sa Centralnom bankom. Na dan 31. prosinca 2024. godine ukupan iznos depozita rezidentnih banaka od 7.454.281 tisuću KM predstavlja depozite 22 rezidentne banke (31. prosinca 2023. godine: Iznos od 7.082.560 tisuća KM je predstavljao depozite 22 rezidentne banke).

Depoziti rezidentnih banaka uključuju obračunanu naknadu po osnovi politike obvezne pričuve u iznosu od 1.286 tisuća KM na dan 31. prosinca 2024. godine (31. prosinca 2023. godine: Uključivali su obračunanu naknadu u iznosu od 1.181 tisuću KM).

Od 1. siječnja 2024. godine Centralna banka primjenjuje novi okvir obvezne pričuve za rezidentne banke. Novi okvir obvezne pričuve propisuje obvezu rezidentnim bankama da izdvajaju i održavaju obveznu priču u KM i EUR valuti, na računima rezervi u KM i u EUR valuti. Obvezna pričuva se obračunava kao obvezna pričuva u KM na osnovicu u domaćoj valuti i obvezna pričuva u EUR na deviznu osnovicu primjenjujući jedinstvenu stopu od 10% po svim osnovicama. Održavanje obvezne pričuve u EUR se vrši izdvajanjem iznosa od 5% vrijednosti obračunane obvezne pričuve u EUR valuti na računu rezervi u EUR, dok se iznos od 95% obračunane obvezne pričuve u EUR izdvaja i održava u KM protuvrijednosti na računu rezervi u KM.

U 2023. godini osnovicu za obračun obvezne pričuve rezidentnih banaka su činili depoziti i pozajmljena sredstva bez obzira u kojoj valuti su sredstva bila izražena, a primijenjena stopa obvezne pričuve na osnovicu za obračun obvezne pričuve je iznosila 10%. Obvezna rezerva se izdvajala i održavala u KM.

Iznosi iznad obvezne pričuve su depoziti rezidentnih banaka koje one drže na svojim računima rezervi. Više informacija o primijenjenim stopama naknada po osnovi instrumenta obvezne pričuve Centralne banke u izvještajnim razdobljima je objavljeno u [bilješci 22](#).

19. DEPOZITI VLADE I OSTALIH JAVNIH INSTITUCIJA

Struktura depozita Vlade i ostalih javnih institucija prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Proračunski depoziti institucija BiH	756.999	633.891
Depoziti ostalih domaćih vlada i vladinih institucija	87.770	85.101
Depoziti ostalih javnih institucija	15.295	16.887
Depozitni računi po transakcijama MMF-a	19	17.019
UKUPNO	860.083	752.898

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

20. REZERVIRANJA

Promjene u rezerviranjima su prikazane u sljedećim tablicama:

						2024.
U tisućama KM	Sudski sporovi	Životno osiguranje	Otpremnine uposlenima	Jubilarne nagrade	Neiskorišteni godišnji odmor	Ukupno
Na dan 1. siječnja	300	-	1.419	306	-	2.025
Otpuštanja rezerviranja	-	-	(18)	-	-	(18)
Povećanja u rezerviranjima	1.400	8.060	661	543	654	11.318
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	1.400	8.060	643	543	654	11.300
Plaćeni iznosi	(46)	-	(113)	(47)	-	(206)
Na dan 31. prosinca	1.654	8.060	1.949	802	654	13.119

						2023.
U tisućama KM	Sudski sporovi	Životno osiguranje	Otpremnine uposlenima	Jubilarne nagrade	Neiskorišteni godišnji odmor	Ukupno
Na dan 1. siječnja	-	-	860	37	-	897
Otpuštanja rezerviranja	-	-	(15)	-	-	(15)
Povećanja u rezerviranjima	300	-	689	281	-	1.270
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	300	-	674	281	-	1.255
Plaćeni iznosi	-	-	(115)	(12)	-	(127)
Na dan 31. prosinca	300	-	1.419	306	-	2.025

Rezerviranja po osnovi primanja uposlenih

U 2024. godini, pored rezerviranja koja se odnose na rezerviranja za otpremnine i jubilarne nagrade uposlenim, Centralna banka je izvršila rezerviranja za životno osiguranje za uposlene i neiskorišteni godišnji odmor uposlenih. Izradu aktuarskog obračuna za formiranje ovih rezerviranja je izvršio ovlašteni aktuar.

Sudski sporovi

Centralna banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudskih procesa koji proizilaze iz njezina poslovanja. Centralna banka je dodatno formirala rezerviranja za sudske sporove u kojima se pojavljuje kao tužena strana u iznosu od 1.400 tisuća KM na osnovi postojanja neizvjesnosti finalnog ishoda sudskih sporova u 2024. godini (2023: rezerviranja za sudske sporove su iznosila 300 tisuća KM).

Preuzete obveze

Na datume izvještavanja, Centralna banka nema ugovorenih obveza koje nisu priznane.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

21. OSTALE OBVEZE

Struktura ostalih obveza dana je u sljedećoj tablici:

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
U tisućama KM		
Obveze za raspodjelu dijela dobiti u proračun BiH (bilješka 31)	244.307	64.319
Dobavljači	2.471	1.527
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (bilješka 36)	2.271	2.203
Obračunane, a nefakturirane obveze	937	92
Depoziti Svjetske banke	191	251
Ostale razne financijske obveze	68	31
Ukupno ostale financijske obveze	250.245	68.423
Nefinancijske obveze po raznim osnovama	205	215
Naplaćeni i odloženi prihodi	42	31
Ukupno ostale nefinancijske obveze	247	246
UKUPNO	250.492	68.669

22. NETO KAMATNI PRIHODI

	Za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
U tisućama KM		
Kamatni prihodi po osnovi:		
Depozita kod inozemnih banaka (bilješka 8)	227.173	249.220
Dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (bilješka 10)	221.908	69.366
Dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku (bilješka 12)	11.858	11.912
Posebni prava vučenja u MMF-u	240	189
Ukupno	461.179	330.687
Kamatni rashodi po osnovi:		
Depozita rezidentnih banaka	(14.557)	(9.842)
Efekata negativnih kamatnih stopa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (bilješka 10)	-	(4.427)
Ukupno	(14.557)	(14.269)
Neto kamatni prihodi	446.622	316.418

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Ukupni kamatni i srodni prihodi i rashodi po klasama kamatonosnih financijskih instrumenta su prikazani u sljedećoj tablici:

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2024.	2023.
1. Financijska imovina po amortiziranom trošku		
<i>Kamatni prihodi po osnovi:</i>		
Depozita kod inozemnih banaka	227.173	249.220
Dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku	11.858	11.912
Posebni prava vučenja u MMF-u	240	189
Ukupno	239.271	261.321
2. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		
Kamatni prihodi	221.908	69.366
Efekti negativnih kamatnih stopa	-	(4.427)
Ukupno	221.908	64.939
3. Financijske obveze po amortiziranom trošku		
Kamatni rashodi po osnovi depozita rezidentnih banaka	(14.557)	(9.842)
Ukupno	(14.557)	(9.842)
Neto kamatni prihodi	446.622	316.418

Osnovicu za obračun rashoda od kamata na depozite rezidentnih banaka generira ukupan iznos depozita rezidentnih banaka na računima rezervi tijekom desetodnevnog obračunskog razdoblja, koji se sastoji od iznosa sredstava obvezne pričuve i iznosa sredstava iznad obvezne pričuve.

Kako je objavljeno u [bilješci 18](#), primjena novog okvira obvezne pričuve od 1. siječnja 2024. godine propisuje obvezu rezidentnim bankama da izdvajaju i održavaju obveznu priču u KM i EUR valuti, na računima rezervi u KM i u EUR valuti.

U razdoblju 1.1. - 31.12.2024. godine, Centralna banka obračunava i isplaćuje naknadu rezidentnim bankama po utvrđenim stopama naknada na sredstva obveznih pričuva u KM odnosno na sredstva obveznih pričuva u EUR. Centralna banka primjenjuje nultu stopu naknade na sredstva iznad obveznih pričuva rezidentnih banaka neovisno od valutnog izdvajanja i održavanja obvezne pričuve.

U razdoblju 1.1. - 31.12.2023. godine, Centralna banka je obračunavala i isplaćivala naknadu rezidentnim bankama primjenjujući stope naknada na sredstva obvezne pričuve po osnovi osnovice u domaćoj valuti odnosno na sredstva obvezne pričuve po osnovi osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom. Centralna banka je obračunavala nultu stopu naknade na sredstva iznad obvezne pričuve rezidentnih banaka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Naredna tablica prikazuje primijenjene stope naknada Centralne banke tijekom izvještajnih razdoblja:

Osnovica za obračun naknade	Stopa naknade Centralne banke za razdoblje	
2024.: Novi okvir obvezne pričuve		
Sredstva obvezne pričuve	1.1. - 31.12.	
Obvezna pričuva u KM na osnovicu u domaćoj valuti	0,50%	
Obvezna pričuva u EUR na deviznu osnovicu	0,30%	
Sredstva iznad obvezne pričuve	0,00%	
2023.: Prethodno važeći okvir obvezne pričuve		
Sredstva obvezne pričuve	1.1. - 30.6.	1.7. - 31.12.
Osnovica u domaćoj valuti	0,25%	0,50%
Osnovica u stranim valutama	0,10%	0,30%
Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom	0,10%	0,30%
Sredstva iznad obvezne pričuve	0,00%	0,00%

Kamatni rashodi po osnovi depozita rezidentnih banaka uključuju rashode po osnovi sredstava obveznih pričuva u iznosu od 14.557 tisuća KM za 2024. godinu (2023. godina: Kamatni rashodi po osnovi depozita rezidentnih banaka su uključivali rashode po osnovi sredstava obveznih pričuva u iznosu od 9.842 tisuće KM).

Više informacija vezano za politiku obvezne pričuve Centralne banke objavljeno je u [bilješci 18](#).

Naredna tablica prikazuje iznose kamatnih prihoda na depozite kod inostranih banaka sa analitičkim prikazom pripadajućih iznosa u ovisnosti o tipu oročenja:

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2024.	2023.
Kamatni prihodi		
Oročeni depoziti	189.430	214.020
Depoziti po viđenju	37.743	35.200
Ukupno	227.173	249.220

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2024.	2023.
Prihodi od naknada i provizija po osnovi:		
Usluga za rezidentne banke	21.589	20.465
Usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.584	1.480
Ukupno	23.173	21.945
Rashodi od naknada i provizija po osnovi:		
Čuvanja i ostalih rashoda za dužničke instrumente	(935)	(499)
Transakcija sa bankama u inozemstvu	(31)	(32)
Ostalih rashoda od naknada i provizija	(4)	(3)
Ukupno	(970)	(534)
Neto prihodi od naknada i provizija	22.203	21.411

Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija prema utvrđenim tarifama za svoje usluge ([bilješka 3.9](#)). Prihodi od naknada i provizija za rezidentne banke se dominantno generiraju po osnovi transakcija u sustavu bruto poravnanja u realnom vremenu i u žiro kliring sustavu. Više informacija o funkcioniranju platnih sustava je objavljeno u [bilješki 37](#).

24. NETO REALIZIRANI (GUBITCI) OD PRODAJE DUŽNIČKIH INSTRUMENATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2024.	2023.
Realizirani dobitci	37	-
Realizirani gubitci	(6.056)	(22.487)
UKUPNO	(6.019)	(22.487)

Odgovarajući iznosi realiziranih dobitaka po osnovi otpuštanja rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za prodane dužničke instrumente su prikazani u [bilješki 6.1.1](#).

25. NETO DOBITCI / (GUBITCI) OD TEČAJNIH RAZLIKA

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2024.	2023.
Nerealizirani dobitci od tečajnih razlika	6.378	1.930
Nerealizirani (gubitci) od tečajnih razlika	(1.750)	(2.218)
Neto nerealizirani dobitci / (gubitci) od tečajnih razlika	4.628	(288)
Realizirani dobitci od tečajnih razlika	2.376	86
Realizirani (gubitci) od tečajnih razlika	(210)	-
Neto realizirani dobitci od tečajnih razlika	2.166	86
UKUPNO	6.794	(202)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

26. NETO UMANJENJA / POVEĆANJA VRIJEDNOSTI NA FINACIJSKU IMOVINU

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2024.	2023.
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovi umanjenja vrijednosti na depozite kod inozemnih banaka	(674)	193
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovi umanjenja vrijednosti na posebna prava vučenja u MMF-u	-	-
Neto (povećanja) po osnovi rezerviranja za očekivane kreditne gubitke na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(1.647)	(99)
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovi umanjenja vrijednosti na dužničke instrumente po amortiziranom trošku	(161)	6
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovi umanjenja vrijednosti na ostalu financijsku imovinu	-	-
UKUPNO	(2.482)	100

Više informacija o iznosima ukupnih dobitaka i gubitaka po osnovi otpuštanja i povećanja očekivanih kreditnih gubitaka u izvještajnim razdobljima je objavljeno u [bilješci 6.1.1.](#)

27. OSTALI PRIHODI

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2024.	2023.
Prihod od dividende po osnovi dionica BIS-a (bilješka 16)	940	721
Neto efekti usklađivanja vrijednosti numizmatičkih zbirki	289	29
Ostali razni prihodi	124	43
UKUPNO	1.353	793

Tijekom 2024. godine Centralna banka je primila dividendu po osnovi dionica BIS-a u iznosu od 940 tisuća KM (2023: 721 tisuća KM).

28. TROŠKOVI OSOBLJA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2024.	2023.
Plaće	15.666	12.530
Doprinosi i druge naknade na plaće	8.729	6.972
Ostala primanja uposlenih	3.229	2.086
Doprinosi i druge naknade na ostala primanja uposlenih	732	531
Ukupno	28.356	22.119
Neto povećanja u rezerviranjima po osnovi MRS-a 19 (bilješka 20)	9.900	955
UKUPNO	38.256	23.074

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

28. TROŠKOVI OSOBLJA (NASTAVAK)

Troškovi osoblja uključuju 5.378 tisuća KM (2023: 4.249 tisuća KM) obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje plaćenih javnim zavodima za mirovinsko osiguranje u BiH. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plaće.

Ostala primanja uposlenih uglavnom čine troškovi po osnovi naknada za topli obrok, prijevoz i regres.

Prosječan broj uposlenih iznosi 357 za 2024. godinu (2023: 353).

Za obračun rezerviranja po osnovi MRS-a 19 korištena je diskontna stopa od 3% u 2024. godini (2023: 4%). Više informacija o dodanim vrstama rezerviranja koje su urađene u 2024. godini je objavljeno u [bilješci 20.](#)

29. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2024.	2023.
Troškovi održavanja platnih sustava	1.825	1.794
Troškovi IT infrastrukture	1.078	1.049
Režijski troškovi	1.017	935
Troškovi pristupa zvaničnim servisima	831	794
Troškovi održavanja dugotrajne imovine	601	608
Ostali administrativni i operativni troškovi	4.372	2.320
UKUPNO	9.724	7.500

30. TROŠKOVI PROIZVODNJE NOVČANICA I KOVANICA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2024.	2023.
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica	2.764	1.950
Troškovi proizvodnje i dizajna kovanica	2.508	2.454
UKUPNO	5.272	4.404

31. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI

Raspodjela godišnje neto dobiti Centralne banke vrši se u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci.

Odredbama Zakona o Centralnoj banci definirani su kriteriji raspodjele godišnje neto dobiti, po kojima Centralna banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za proračun BiH, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih pričuva (zadržane dobiti) bude jednak 5,000% ukupnog iznosa monetarne pasive. Nakon što se zadovolji uvjet da iznos početnog kapitala i generalnih pričuva (zadržane dobiti) bude jednak 5,000% ukupnog iznosa monetarne pasive, preostali iznos neto dobiti se umanjuje za neto nerealizirani dobitak koji se raspodjeljuje na račun rezervi za nerealizirane dobitke i na tako utvrđeni iznos se primijenjuju navedeni zakonski propisani procentualni odnosi za raspodjelu.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

31. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI (NASTAVAK)

Odnos početnog kapitala i generalnih pričuva (zadržane dobiti) prije raspodjele neto dobiti u 2024. godini iznosi 4,995% (2023: 3,889%). Odlukom Upravnog vijeća i u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci iznos od 794 tisuće KM ostvarene neto dobiti za 2024. godinu raspoređuje se u generalne pričuve (zadržanu dobit) čime je prvo zadovoljen zakonski uvjet da iznos početnog kapitala i generalnih pričuva (zadržane dobiti) bude jednak 5,000% ukupnog iznosa monetarne pasive. Preostali iznos neto dobiti se umanjuje za 4.628 tisuća KM po osnovi neto nerealiziranih dobitaka proizašlih iz tečajnih razlika čime se formira iznos neto dobiti koji je predviđen za raspodjelu. Od preostale neto dobiti za 2024. godinu u iznosu od 407.178 tisuća KM, 60% raspoređuje se u proračun BiH u iznosu od 244.307 tisuća KM, a 40% raspoređuje se u generalne pričuve (zadržanu dobit) u iznosu od 162.871 tisuću KM (2023.: Neto dobit za 2023. godinu u iznosu od 278.261 tisuće KM je bila alocirana u generalne pričuve u ukupnom iznosu od 213.942 tisuće KM i u proračun BiH u iznosu od 64.319 tisuća KM).

2024.**Prije raspodjele dobiti**

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	16.274.693
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	812.941
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	4,995%

Raspodjela dobiti

	(u tisućama KM)
Neto dobit prije raspodjele	412.600
Prva raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	794
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) poslije prve raspodjele	813.735
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,000%

	(u tisućama KM)
Neto dobit poslije prve raspodjele	411.806
Neto nerealizirani dobitci po osnovi tečajnih razlika	4.628
Neto dobit za raspodjelu	407.178
Raspodjela dobiti u proračun BiH	244.307
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	162.871

Ukupna raspodjela neto dobiti za 2024. godinu	(u tisućama KM)
Raspodjela dobiti u proračun BiH	244.307
<i>Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)</i>	<i>163.665</i>
<i>Prijenos neto nerealiziranih dobitaka u rezerve za nerealizirane tečajne razlike</i>	<i>4.628</i>
Raspodjela dobiti u kapital Centralne banke	168.293
Ukupno	412.600

Nakon raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	16.274.693
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	976.606
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	6,001%

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

31. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI (NASTAVAK)**2023.****Prije raspodjele dobiti**

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	15.401.241
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	598.999
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,889%

Raspodjela dobiti

	(u tisućama KM)
Neto dobit prije raspodjele	278.261
Prva raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	171.063
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) poslije prve raspodjele	770.062
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,000%

	(u tisućama KM)
Neto dobit poslije prve raspodjele	107.198
Raspodjela dobiti u proračun BiH	64.319
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	42.879

	(u tisućama KM)
Ukupna raspodjela neto dobiti za 2023. godinu	
Raspodjela dobiti u proračun BiH	64.319
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	213.942
Ukupno	278.261

Nakon raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	15.401.241
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	812.941
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,278%

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

32. KAPITAL

Struktura kapitala je prikazana u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Početni kapital	25.000	25.000
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	45.354	(6.471)
Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	140.295	73.530
Rezerve za nerealizirane tečajne razlike	4.628	-
Ostale pričuve	31.300	31.300
Generalne pričuve (zadržana dobit)	951.606	787.941
Ukupno pričuve	1.173.183	886.300
UKUPNO	1.198.183	911.300

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci uplaćen 12. lipnja 1998. godine.

Rezerve fer vrijednosti

Rezerve fer vrijednosti se odnose na:

- Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente i monetarno zlato i predstavljaju kumulirane nerealizirane dobitke i gubitke koji nastaju zbog promjena tržišne vrijednosti ovih financijskih instrumenata tijekom njihovog držanja.
- Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke i odnose se na dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Za više informacija pogledati [bilješku 6.1.1.](#)

Rezerve za nerealizirane tečajne razlike

Rezerve za nerealizirane tečajne razlike odnose se na neto nerealizirane dobitke ostvarene po osnovi tečajnih razlika.

Ostale pričuve

Ostale pričuve se odnose na:

- Pričuve od donacija u iznosu od 3.497 tisuća KM po osnovi novčanih donacija primljenih od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. lipnja 1998. godine. Status ovih pričuva je reguliran Odlukom Upravnog vijeća Centralne banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja pričuvama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke.
- Sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 tisuće KM i odnose se na dionice BIS-a (pogledati [bilješku 16.](#)).

Generalne pričuve (zadržana dobit)

Generalne pričuve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Centralne banke od početka njezina rada, 11. kolovoza 1997. godine. Status generalnih pričuva (zadržane dobiti) je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke. Generalne pričuve (zadržana dobit) se primarno koriste za alociranje godišnje neto dobiti ili pokriće godišnjeg neto gubitka Centralne banke, kako je propisano Zakonom o Centralnoj banci.

Na dan 31. prosinca 2024. godine došlo je do rasta kapitala u odnosu na dan 31. prosinca 2023. godine. Rast kapitala primarno je ostvaren dijelom godišnje neto dobiti koja je alocirana u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci kao i pozitivnim neto promjenama fer vrijednosti za monetarno zlato i dužničke instrumente. Kako je objavljeno u [bilješci 3.13.](#), poduzete aktivnosti s ciljem prilagodbe uvjetima u okruženju u kojem Centralna banka investira devizne pričuve značajno su poboljšale financijske performanse Centralne banke za 2024. godinu.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

33. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvješća o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
U tisućama KM		
Depoziti u stranoj valuti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja (bilješka 8)	3.575.469	4.744.565
Depoziti u stranoj valuti po viđenju (bilješka 8)	1.547.796	1.811.641
Gotovina u stranim valutama (bilješka 7)	525.980	455.191
Posebna prava vučenja u MMF-u (bilješka 9)	4.771	2.073
Žiro računi (bilješka 13)	1.081	642
Ukupno	5.655.097	7.014.112
Umanjenje vrijednosti	(1.883)	(1.486)
UKUPNO	5.653.214	7.012.626

Promjene u očekivanim kreditnim gubitcima na novac i novčane ekvivalente su dane u nastavku:

	2024.	2023.
U tisućama KM		
Na dan 1. siječnja	1.486	1.752
Depoziti u stranoj valuti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja	320	(287)
Depoziti u stranoj valuti po viđenju	77	21
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	-
Na dan 31. prosinca	1.883	1.486

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA

Centralna banka u okviru svog redovitog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim osobama. Imajući u vidu da je Centralna banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, transakcije koje se odvijaju u okviru redovitih operacija Centralne banke sa državom i institucijama BiH predstavljaju transakcije sa povezanim osobama. U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka djeluje kao agent države i drugih institucija BiH. Centralna banka prima depozite od države i drugih javnih agencija koje je odredilo Predsjedništvo BiH i djeluje striktno u ime i po nalogu deponenta.

Transakcije sa državom i institucijama BiH prikazane su u slijedećim tablicama:

U tisućama KM**Na dan****31. prosinca 2024. godine**

	Ministarstvo financija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za neizravno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	37	-	3	40
UKUPNO	37	-	3	40
OBVEZE				
Depoziti deponenata	484.581	1.353	290.341	776.275
Obveze za raspodjelu dijela dobiti u proračun BiH	244.307	-	-	244.307
Ostale obveze	-	-	9	9
UKUPNO	728.888	1.353	290.350	1.020.591

U tisućama KM**Na dan****31. prosinca 2023. godine**

	Ministarstvo financija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za neizravno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	55	-	3	58
UKUPNO	55	-	3	58
OBVEZE				
Depoziti deponenata	442.770	68	244.938	687.776
Obveze za raspodjelu dijela dobiti u proračun BiH	64.319	-	-	64.319
Ostale obveze	-	-	94	94
UKUPNO	507.089	68	245.032	752.189

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA (NASTAVAK)

Ostvareni prihodi sa državom i institucijama BiH su prikazani u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2024.	2023.
Prihodi od naknada i provizija		
Ministarstvo financija i trezora BiH	98	111
Uprava za neizravno oporezivanje BiH	43	30
Agencija za osiguranje depozita BiH	3	13
UKUPNO	144	154

U obavljanju funkcija bankara, depozitara i fiskalnog agenta propisanih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka također vodi odgovarajuće računovodstvene evidencije i izvršava transakcije za državu i institucije BiH koji se vode u poslovnim knjigama Centralne banke izvanbilančno. Više informacija o ovim izvanbilančnim evidencijama prikazano je u [bilješkama 35](#) i [36](#).

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

U skladu sa MRS-om 24, povezanim osobama se smatraju članovi ključnog rukovodstva, bliski članovi obitelji članova ključnog rukovodstva i društva pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem članova ključnog rukovodstva i bliskih članova njihovih obitelji.

Ukupne naknade članovima ključnog rukovodstva u 2024. godini iznose 1.504 tisuće KM, od čega se 940 tisuća KM odnosi na plaće i ostale naknade, a 564 tisuće KM na poreze i doprinose (u 2023. godini ukupan iznos od 1.165 tisuće KM odnosio se na plaće i ostale naknade u iznosu od 727 tisuće KM, a 438 tisuća KM na poreze i doprinose).

35. IZVANBILANČNI DEPOZITI

Centralna banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i inozemnih vlada i financijskih organizacija i institucija. Kako ovi računi nisu niti imovina niti obveze Centralne banke, oni nisu uključeni u izvješće o financijskom položaju Centralne banke.

Izvanbilančni depoziti sadrže devizne račune vlada i vladinih institucija BiH i javnih agencija, za koje Centralna banka djeluje kao agent, kao i devizne račune rezidentnih banaka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

35. IZVANBILANČNI DEPOZITI (NASTAVAK)

Izvanbilančni depoziti se sastoje od:

U tisućama KM	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Depoziti Vijeća ministara BiH za proračun institucija BiH	316.379	304.440
Depoziti Vijeća ministara BiH za servisiranje inozemnog duga BiH	10.462	10.294
Ostali depoziti Vijeća ministara BiH	392	298
Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovi sukcesije	53	48
Ukupno	327.286	315.080
 Sredstva Agencije za osiguranje depozita BiH	 2.042	 589
Ukupno	2.042	589
 Proračunski depoziti entitetskih vlada-Federacija BiH	 1	 -
Ukupno	1	-
 Depozitni računi rezidentnih banaka	 19.315	 21.035
Depoziti – mirovine iz Njemačke	-	237
Ukupno	19.315	21.272
 UKUPNO	 348.644	 336.941

Ministarstvo financija i trezora BiH je institucija koja djeluje u ime Vijeća ministara BiH i države u upravljanju i koordiniranju depozitima kako je prikazano u tablici. Na dan 31. prosinca 2024. godine ova sredstva ukupno iznose 327.286 tisuća KM (2023: 315.080 tisuća KM).

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Centralna banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita BiH da investira u vrijednosne papire otvarajući račun (gotovinski račun i račun za čuvanje vrijednosnih papira) koji glasi na Centralnu banku. Sve transakcije na ovom računu odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita BiH i njezina Asset Managera. Centralna banka za navedeni račun ne obračunava kamatu.

36. ČLANSTVO BIH U MMF-u

U skladu sa potpisanim sporazumima između BiH i MMF-a, Centralna banka je određena za fiskalnog agenta i depozitara za članstvo BiH u MMF-u. Uloga Centralne banke kao fiskalnog agenta je specifična zbog aranžmana valutnog odbora. Obavljajući funkciju fiskalnog agenta u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine, Centralna banka ni na koji način nije obvezna plaćati bilo koji dug BiH niti joj se može pripisati plaćanje takvog duga niti se njezine devizne pričuve na bilo koji način mogu smatrati garancijom za plaćanje takvog duga. Centralna banka djeluje u ime Bosne i Hercegovine u njezinim odnosima sa MMF-om, ali nema nikakvu odgovornost za sredstva i obveze vezane uz članstvo.

Centralna banka drži račun posebnih prava vučenja u MMF-u, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 u izvješću o financijskom položaju. Centralna banka također osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine izdanih za pokriće članstva u MMF-u i za reotkup obveza, a koji su evidentirani u izvanbilančnoj evidenciji.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

36. ČLANSTVO BIH U MMF-u (NASTAVAK)

Posebna prava vučenja u MMF-u su sredstva po viđenju denominirana u SDR-u na računu otvorenom kod MMF-a za Bosnu i Hercegovinu. Centralna banka drži posebna prava vučenja kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim pričuvama. Ova sredstva su kamatonosna za Centralnu banku.

MMF-ov račun broj 1 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji se koristi za transakcije sa MMF-om vezane za korištenje i otplatu MMF-ovih kredita. MMF-ov račun broj 2 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji koristi MMF za račune i administrativne isplate u KM na teritoriji Bosne i Hercegovine. Ovi računi su dio obveza Centralne banke i iskazani su u KM.

Kvota je specifična vrsta imovine koja predstavlja uplatu za članstvo BiH u MMF-u i koja je denominirana u SDR-u. Kvota predstavlja glasačko pravo BiH u MMF-u, ograničenja za pristup financijskim izvorima MMF-a i udio BiH u alociranju SDR-a, koja su obračunska jedinica MMFa.

Vrijednosne papire izdaje Ministarstvo financija i trezora BiH i one se zamjenjuju za KM. Ovi vrijednosni papiri su unovčivi na zahtjev MMF-a.

Alociranje SDR-a je također kamatonosno. Ministarstvo financija i trezora BiH plaća kamatu na alociranje posebnih prava vučenja.

Račun vrijednosnih papira, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 predmetom su valutnog usklađivanja uvijek kada se valuta koristi u financijskim transakcijama između MMF-a i BiH. Najmanje jednom godišnje, na kraju MMF-ove financijske godine (30. travnja), sva držanja valuta u MMF-u se ponovo vrednuju po važećem tečaju SDR-a. Ove vrijednosne prilagodbe uključene su u prikazanim stanjima računa.

Centralna banka koristi neto metod u prikazivanju financijske pozicije BiH u MMF-u, kako je prikazano narednom tablicom:

U tisućama KM

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Kvota	650.858	631.516
Posebna prava vučenja u MMF-u	4.771	2.073
UKUPNO IMOVINA	655.629	633.589
MMF-ov račun br. 1	1.627	1.579
MMF-ov račun br. 2	644	624
Vrijednosni papiri	953.711	1.291.461
Alociranje SDR	1.018.667	988.395
Obračunana kamata na alociranje SDR	5.663	6.867
Računi plativih troškova	2.004	5.710
UKUPNO OBVEZE	1.982.316	2.294.636
NETO POZICIJA BiH U MMF-u	1.326.687	1.661.047

Kvota BiH u MMF-u iznosi 265.200 tisuća SDR na datume izvještavanja. Kvota ne donosi kamatu.

37. DOMAĆI PLATNI SZSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJA

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je uspostavila sustave preko kojih se obavljaju međubankarska plaćanja u KM u BiH.

Sustavi međubankarskog kliringa i poravnanja su od siječnja 2001. godine organizirani kroz dva platna sustava čiji je vlasnik i kojima upravlja Centralna banka. To su: sustav bruto poravnanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring sustav („ŽK“).

BPRV sustav je sustav preko kojeg se vrši poravnanje platnih naloga u realnom vremenu, a preko računa za poravnanje koje sudionici imaju otvorene kod Centralne banke. Sudionici u sustavu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa i Centralna banka. Poravnanje se smatra konačnim i neopozivim u trenutku kada je račun za poravnanje banke nadlogodavca zadužen, te za isti iznos odobren račun za poravnanje banke primaoca u BPRV. Kroz sustav se izvršavaju transakcije iznad 10 tisuća KM, a za niže iznose je opcionalno korištenje.

ŽK sustav je sustav međubankarskog kliringa (bilateralni i multilateralni) za transakcije u iznosu manjem ili jednakom 10 tisuća KM. Poravnanje neto pozicija sudionika ŽK sustava se vrši preko računa za poravnanje u BPRV, kao i poravnanje transakcija pravnih osoba koji su u funkciji obračunskih agenata kao što su npr. operatori kartičnog poslovanja. Sudionici u sustavu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa, a koje su sudionici u sustavu BPRV, kao i Centralna banka. Sustav je usklađen sa standardom SEPA-e, tj. ISO 20022. Kliring platnih naloga svih sudionika ŽK sustava izvršava se utvrđivanjem neto pozicije svakog pojedinačnog sudionika kao rezultat obračuna svih potraživanja i dugovanja sudionika za svaki klirinški ciklus.

U cilju ravnomjernije raspodjele naloga u tijeku dana, te stimuliranja banaka sudionika u platnim sustavima za brže izvršavanje naloga klijenata, Centralna banka je u tijeku 2024. godine izvršila izjednačavanje tarife za naloge koji se izvršavaju u ŽK sustavu odnosno BPRV sustavu na jedinstvenu cijenu po nalogu.

Kreditni rizik

Svaki sudionik platnih sustava je dužan imati osigurana sredstva na računu za poravnanje prije poravnanja platnih naloga u BPRV.

U skladu sa ulogom Centralne banke, a kako je definirano Zakonom o Centralnoj banci, Centralnoj banci nije dozvoljeno kreditirati sudionike BPRV i ŽK sustava s ciljem osiguranja likvidnosti u sustavu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika nesmetanog funkcioniranja platnih sustava, izdana su Operativna pravila za BPRV i ŽK sustave, kao prateće Odluke koje određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcioniranje sustava.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da osiguraju sigurnosne mjere i obilježja. Sustavi i mreže funkcioniraju u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog sudionika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanje plaćanja.

Centralna banka je definirala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovitom funkcioniranju platnog sustava i sustava za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Centralna banka je definirala mjere za nepredviđene situacije kako bi osigurala kontinuitet u funkcioniranju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sustavu i sustavu za poravnanje.
- **Rezervni sustav na primarnoj lokaciji i DR lokacija:** Centralna banka je osim primarne lokacije za platne sustave, na kojoj postoje redundantni sustavi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sustav na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sustav na lokaciji Glavne banke Republike Srpske Centralne banke u Banjoj Luci.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2024.

37. DOMAĆI PLATNI SUSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJA (NASTAVAK)**Nadgledanje i razvoj platnih sustava**

Centralna banka primjenjujući principe i odgovornosti definirane „Principima za infrastrukturu financijskog tržišta“ koje je donio Odbor za platni sustav i sustav poravnanja BIS-a (CPSS) i Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire (IOSCO) vrši konstantan monitoring i periodičnu procjenu funkcioniranja platnih sustava u odnosu na usvojene principe. Aktivnostima procjene usklađenosti platnih sustava, te monitoringom sustava se podstiče sigurnost i efikasnost funkcioniranja platnih sustava i nesmetano obavljanje međubankarskog platnog prometa u BiH, te na taj način Centralna banka izravno potpomaže održavanje financijske stabilnosti u BiH.

Također, Centralna banka kroz razvojnu funkciju platnih sustava aktivno učestvuje u pripremnim i fazama implementiranja koje se odnose na inoviranja u platnim sustavima i analizira njihov utjecaj na ekonomiju BiH, te utjecaj na ciljeve javne politike sigurnih i efikasnih platnih sustava.

38. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Na sjednici Upravnog vijeća održanoj 27. prosinca 2024. godine, guvernerka Centralne banke, uz odobrenje Upravnog vijeća, je imenovala dr. Emira Kurtića za viceguvernera Centralne banke na mandatno razdoblje od četiri godine, počevši od 1. siječnja 2025. godine.

Tijekom 2025. godine, Centralna banka je obaviještena o pitanju izvršenja odluke Arbitražnog vijeća u Vašingtonu kojom je BiH kao tužena strana obvezana da tužiteljima Viaduct d.o.o. Portorož izvrši plaćanje naknade štete sa pripadajućim kamatama i odvjetničkim troškovima, kao i sa namjerom tužitelja da će pokrenuti postupke izvršenja od nadležnih organa širom BiH, uključujući i nekretnine Centralne banke. Arbitražni postupak se vodio duži niz godina i rezultirao je donošenjem arbitražne odluke na teret BiH. Centralna banka nije bila strana u postupku niti je imala saznanja o mogućnosti da se eventualna naplata potraživanja iz arbitražnog postupka može usmjeriti prema imovini Centralne banke.

Dana 7. veljače 2025. godine, Centralna banka je od strane tužitelja obaviještena da po osnovi pravosnažne arbitražne odluke upućenog prema nadležnim sudovima u BiH predlaže naplatu svojih potraživanja od BiH i Centralne banke odnosno pljenidbu i prodaju nekretnina Centralne banke u Banjoj Luci, Mostaru i Brčko Distriktu. Dana 11. ožujka 2025. godine, Općinski sud u Mostaru je donio nepravomoćno rješenje o prihvatanju ovog prijedloga za objekt Centralne banke u Mostaru koje je Centralna banka zaprimila 13. ožujka 2025. godine. Centralna banka je putem javnog pravobranilaštva izjavila žalbu protiv ovog rješenja dana 21. ožujka 2025. godine.

Na datum odobrenja finansijskih izvještaja, način izvršenja arbitražne odluke nije određen uslijed nepostojanja pravosnažnih sudskih odluka i nije moguće pouzdano ocijeniti konačan ishod spora, ali Centralna banka smatra da ne postoje pravne osnove za naplatu iz njezine imovine i u skladu s tim, ne očekuje odljeve ekonomskih koristi po ovoj osnovi.

Osim gore navedenih, u razdoblju između 31. prosinca 2024. godine i datuma odobrenja ovih finansijskih izvještaja nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка

Statističke tablice

SPISAK TABLICA

T01: Glavni ekonomski pokazatelji	159
T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)	160
T03: Indeks industrijske proizvodnje	161
T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)	162
T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine	163
T06: Monetarni agregati	164
T07: Monetarni pregled	165
T08: Bilanca stanja CBBiH	167
T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH	168
T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu	170
T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima	171
T12: Kamatne stope na depozite stanovništva	172
T13: Kamatne stope na depozite nefinancijskih poduzeća	173
T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka	174
T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka	175
T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka	176
T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka	177
T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka	178
T19: Kupovina i prodaja KM	179
T20: Prosječne obvezne rezerve	180
T21: Transakcije u platnom prometu	181
T22: Platna bilanca BiH	182
T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)	183
T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade	184
T25: Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)	185
T26: Devizne rezerve CBBiH	186
T27: BiH izvoz po zemljama destinacije	187
T28: BiH uvoz po zemljama podrijetla	188
T29: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM	189
T30: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade	190
T31: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda	191
T32: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača	192
T33: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti	193
T34: Stanja izravnih ulaganja u BiH klasificirana po zemlji stranog ulagača	194
T35: Realni i nominalni efektivni tečaj KM	195

T01: Glavni ekonomski pokazatelji

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.*
Nominalni BDP BiH, (u milijunima KM)¹⁾ tekuće cijene	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	49.920	53.864
Realni BDP (stopa rasta u %)¹⁾	3,1	3,2	3,2	3,8	2,9	-3,0	7,4	4,2	2,0	2,4
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH ²⁾										
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0	6,1	1,7
Godišnja stopa rasta CPI za prosinac	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7	2,2	2,2
Budžet sektora opće vlade³⁾										
Prihodi	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,0	39,9	40,7	-
Rashodi ⁴⁾	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	40,3	41,9	-
Saldo	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,3	-0,4	-1,2	-
Novac i kredit										
Novac u širem smislu (M2)	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,5	72,9	71,7	72,7
Krediti nevladinim sektorima	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,8	45,9	44,9	45,5
Platna bilanca										
Bruto devizne rezerve										
U milijunima KM	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066	16.290	17.642
U milijunima USD	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637	9.004	9.760
U mjesecima uvoza robe i usluga	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,8	7,0	7,2
Bilanca tekućeg računa										
U milijunima KM	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-579	-2.001	-1.157	-2.129
U milijunima USD	-827	-805	-876	-660	-531	-571	-350	-1.075	-640	-1.178
U postocima BDP-a	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-2,8	-1,5	-4,4	-2,3	-4,0
Bilanca robne razmjene										
U milijunima KM	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.259	-11.747
U milijunima USD	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.474	-5.671	-6.499
U postocima BDP-a	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-22,3	-20,6	-21,8
Vanjski dug sektora vlade**										
U milijunima KM	8.693	8.872	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.474	8.867	9.110
U milijunima USD	4.856	4.782	4.996	4.801	4.657	5.479	5.468	5.167	5.010	4.865
U postocima BDP-a	30,0	29,3	25,6	24,2	22,7	25,1	24,1	20,8	17,8	16,9
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milijunima KM	581	723	983	955	794	741	773	802	1255	1333
U milijunima USD	330	409	567	576	454	432	467	431	694	737
U postocima izvoza robe i usluga	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,2	4,6	3,6	5,7	6,1

Napomena:

¹⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom pristupu 2023., siječanj 2025.

²⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH

³⁾ Izvor: Centralna banka BiH

⁴⁾ Rashodi uključuju i neto nabavu stalnih sredstava.

⁵⁾ Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

*BDP za 2024. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva financija i trezora BiH od 26.01.2023. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko distrikta.

* Podaci nisu dostupni

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.*
Nominalni BDP, (u milijunima KM)	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	49.920	53.864
Nominalni BDP (u milijunima USD)	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.669	24.523	27.594	29.800
BDP po stanovniku BiH (u KM)	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.337	13.284	14.588	15.779
BDP po stanovniku BiH (u USD)	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.854	7.141	8.064	8.730
Godišnji rast realnog BDP (u%)	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,2	2,0	2,4
Broj stanovnika (u tisućama) ¹⁾	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.434	3.422	3.414
Prosječni godišnji tečaj KM/USD	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860	1,809	1,808

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu za 2023. godinu, siječanj 2025. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju BAM/USD izvor je CBBiH.

1) Procjena broja stanovnika za 2024. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem rujna 2024. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

*BDP za 2024. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Razdoblje / isto razdoblje prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2023.	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1
2024.	12.	100,0	94,5	100,7	96,1	95,5	96,1
2024.	01.	94,7	92,3	93,8	94,7	92,3	93,8
	02.	102,6	101,4	102,5	98,7	96,9	98,2
	03.	89,1	88,9	89,4	95,3	93,9	95,0
	04.	99,5	93,7	97,6	96,3	93,8	95,6
	05.	89,9	89,1	89,6	95,0	92,8	94,4
	06.	94,9	91,7	93,6	95,0	92,7	94,3
	07.	99,1	98,4	98,6	95,6	93,5	94,9
	08.	92,8	91,6	92,3	95,2	93,3	94,6
	09.	94,5	93,7	94,3	95,1	93,3	94,5
	10.	99,4	104,2	100,5	95,6	94,4	95,1
	11.	97,8	106,8	100,8	95,8	95,5	95,7
	12.	100,0	94,5	100,7	96,1	95,5	96,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za razdoblje / isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Razdoblje/isto razdoblje prethodne godine
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12.	...	114,7	114,0
2023.	12.	...	102,2	106,1
2024.	12.	...	102,2	101,7
2024.	01.	100,2	102,0	102,0
	02.	100,5	102,1	102,0
	03.	100,3	102,0	102,0
	04.	100,1	102,0	102,0
	05.	99,8	102,0	102,0
	06.	99,5	101,6	102,0
	07.	100,0	101,8	101,9
	08.	100,5	101,3	101,9
	09.	100,1	100,8	101,7
	10.	100,2	100,9	101,7
	11.	100,4	101,5	101,6
	12.	100,4	102,2	101,7

Izvor:

Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Napomena:

Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na razini BiH i izračunan je kao ponderirani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja udio entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za razdoblje/isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine

- u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plaće				Neto plaće				Mirovine		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	412
2023.		1.959	1.937	1.759	1.947	1.261	1.274	1.180	1.263	570	540	491
2024.		2.140	2.146	1.974	2.138	1.373	1.404	1.329	1.381	620	593	540
2024.	01.	2.083	2.001	1.905	2.052	1.338	1.312	1.279	1.328	612	592	537
	02.	2.045	2.129	1.903	2.068	1.315	1.392	1.281	1.338	612	592	537
	03.	2.078	2.130	1.908	2.090	1.335	1.394	1.285	1.353	615	592	538
	04.	2.125	2.140	1.929	2.125	1.364	1.400	1.296	1.374	623	593	539
	05.	2.160	2.146	1.943	2.150	1.384	1.403	1.308	1.388	623	593	541
	06.	2.108	2.182	1.967	2.128	1.351	1.426	1.329	1.374	623	593	542
	07.	2.163	2.165	1.993	2.160	1.387	1.416	1.341	1.395	622	593	541
	08.	2.159	2.157	1.995	2.154	1.384	1.411	1.343	1.392	622	593	541
	09.	2.135	2.159	2.028	2.140	1.369	1.412	1.364	1.382	622	594	541
	10.	2.210	2.171	2.035	2.193	1.415	1.420	1.373	1.415	622	594	540
	11.	2.182	2.172	2.037	2.175	1.401	1.420	1.373	1.406	622	594	541
	12.	2.231	2.202	2.048	2.217	1.428	1.438	1.377	1.430	623	594	541

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.

Napomena:

Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plaće na razini BiH uključene su i plaće Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2023.	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8
2024.	12.	7.959,2	7.455,4	15,3	6.873,2	17.237,0	3.170,0	4.083,5	7.768,8	15.429,9	24.110,2	15.022,2	39.132,4
2024.	01.	7.533,2	6.679,3	34,3	6.378,3	14.998,9	2.943,3	4.191,7	7.257,7	14.246,9	21.377,2	14.392,6	35.769,8
	02.	7.568,3	6.807,6	31,8	6.430,9	15.155,0	2.907,5	4.009,5	7.475,0	14.407,7	21.585,9	14.392,0	35.977,9
	03.	7.628,2	6.638,8	29,3	6.553,1	15.303,8	2.934,4	4.038,1	7.519,3	14.296,3	21.856,9	14.491,9	36.348,8
	04.	7.791,7	6.337,6	10,8	6.672,9	15.423,3	2.927,1	4.100,8	7.542,5	14.140,1	22.096,2	14.570,3	36.666,6
	05.	7.754,9	6.206,1	11,0	6.609,7	15.483,3	2.945,9	4.060,7	7.526,3	13.971,9	22.093,0	14.532,9	36.625,9
	06.	7.823,6	6.860,1	8,7	6.723,3	15.602,9	2.998,0	4.037,4	7.574,6	14.692,5	22.326,3	14.610,0	36.936,3
	07.	7.969,2	6.500,0	13,2	6.791,3	15.971,5	2.981,5	4.127,9	7.484,8	14.482,4	22.762,8	14.594,2	37.357,0
	08.	8.036,0	6.663,0	11,9	6.863,7	16.208,8	3.022,6	4.047,8	7.503,9	14.710,9	23.072,5	14.574,3	37.646,8
	09.	8.006,8	6.809,7	13,4	6.804,6	16.408,7	3.076,7	4.065,6	7.554,1	14.829,9	23.213,3	14.696,3	37.909,6
	10.	7.989,3	6.897,7	33,2	6.789,9	16.502,9	3.115,2	3.982,3	7.678,9	14.920,2	23.292,9	14.776,5	38.069,3
	11.	7.975,2	7.037,8	11,0	6.800,2	16.574,7	3.107,6	4.070,9	7.722,0	15.024,1	23.374,8	14.900,5	38.275,4
	12.	7.959,2	7.455,4	15,3	6.873,2	17.237,0	3.170,0	4.083,5	7.768,8	15.429,9	24.110,2	15.022,2	39.132,4

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/ zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskoj razini (iz Federacije BiH: Fond MIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond mirovinsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječju zaštitu RS) klasificirani su na razinu središnje vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8) i predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u inozemnoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i inozemnoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su središnjoj vladi na entitetskoj razini i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Monetarni agregat QM je definiran kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tablica 7) i obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T07: Monetarni pregled

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

AKTIVA													
Godina	Mjesec	Neto inozemna aktiva					Domaći krediti						Ukupno
		Inozemna aktiva	Inozemna pasiva	5 = 3+4	Potraživanja od središnje vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih financijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	12 = 6+...+11		
												3	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5	
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6	
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5	
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7	
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2	
2023.	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2	
2024.	12.	24.234,1	-1.949,7	22.284,4	630,9	749,8	734,5	10713,4	300,1	12.932,8	26.061,4	48.345,9	
2024.	01.	22.081,0	-1.462,6	20.618,4	154,3	641,2	635,8	9776,1	221,2	11.864,8	23.293,4	43.911,9	
	02.	22.112,2	-1.466,7	20.645,4	224,0	637,2	622,6	9.920,9	218,8	11.944,6	23.568,0	44.213,4	
	03.	22.283,7	-1.419,2	20.864,5	86,4	642,6	625,3	10.118,3	243,6	12.082,4	23.798,7	44.663,2	
	04.	22.305,3	-1.444,0	20.861,4	165,5	642,7	607,5	10.256,2	249,6	12.195,7	24.117,2	44.978,6	
	05.	22.022,8	-1.486,8	20.536,0	222,5	655,3	607,2	10.364,6	245,3	12.323,2	24.418,2	44.954,2	
	06.	22.622,0	-1.884,5	20.737,5	179,8	661,2	605,5	10.509,0	271,7	12.426,7	24.653,9	45.391,4	
	07.	23.126,7	-1.844,8	21.281,9	19,3	679,7	620,1	10.503,8	268,8	12.550,9	24.642,5	45.924,4	
	08.	23.364,5	-1.846,4	21.518,1	105,3	684,9	603,9	10.482,7	268,8	12.639,3	24.784,9	46.303,0	
	09.	23.532,2	-1.867,1	21.665,0	220,9	690,8	609,2	10.542,4	304,7	12.718,5	25.086,6	46.751,6	
	10.	23.700,0	-1.881,7	21.818,3	194,9	736,6	595,8	10.576,9	264,0	12.809,9	25.178,2	46.996,5	
	11.	23.965,0	-1.942,6	22.022,4	169,3	753,1	612,2	10.650,6	287,3	12.882,5	25.355,0	47.377,4	
	12.	24.234,1	-1.949,7	22.284,4	630,9	749,8	734,5	10713,4	300,1	12.932,8	26.061,4	48.345,9	

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidirane podatke Bilance stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tablica 8) i Konsolidirane bilance komercijalnih banaka BiH (tablica 9). Neto inozemna aktiva predstavlja razliku između zbroja stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbroja stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od središnje vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite središnje vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasificiraju na razinu središnje vlade kao entitetski izvanproračunski fondovi, što se izravno odražava na podatke o neto potraživanjima od središnje vlade u Monetarnom pregledu.

Privremeni podaci za prosinac 2019. godine.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture financijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i financijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T07: Monetarni pregled

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

		PASIVA												
		Novčana masa (M2)												
		Novac (M1)			Kvazi-novac (QM)									
Godina	Mjesec	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti			Vrijednosnice	Krediti	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2015	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2
2023.	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2
2024.	12.	6.873,2	17.237,0	24.110,2	4.083,5	3.170,0	7.768,8	15.022,2	39.132,4	3,4	608,0	7.032,2	1.569,9	48.345,9
2024.	01.	6.378,3	14.998,9	21.377,2	4.191,7	2.943,3	7.257,7	14.392,6	35.769,8	3,7	643,2	6.134,6	1.360,6	43.911,9
	02.	6.430,9	15.155,0	21.585,9	4.009,5	2.907,5	7.475,0	14.392,0	35.977,9	3,7	654,1	6.222,2	1.355,6	44.213,4
	03.	6.553,1	15.303,8	21.856,9	4.038,1	2.934,4	7.519,3	14.491,9	36.348,8	0,0	669,0	6.323,4	1.322,0	44.663,2
	04.	6.672,9	15.423,3	22.096,2	4.100,8	2.927,1	7.542,5	14.570,3	36.666,6	3,4	652,1	6.396,1	1.260,4	44.978,6
	05.	6.609,7	15.483,3	22.093,0	4.060,7	2.945,9	7.526,3	14.532,9	36.625,9	3,4	653,9	6.436,1	1.234,9	44.954,2
	06.	6.723,3	15.602,9	22.326,3	4.037,4	2.998,0	7.574,6	14.610,0	36.936,3	3,4	657,2	6.552,3	1.242,3	45.391,4
	07.	6.791,3	15.971,5	22.762,8	4.127,9	2.981,5	7.484,8	14.594,2	37.357,0	3,4	663,9	6.705,4	1.194,8	45.924,4
	08.	6.863,7	16.208,8	23.072,5	4.047,8	3.022,6	7.503,9	14.574,3	37.646,8	3,4	664,3	6.837,5	1.150,9	46.303,0
	09.	6.804,6	16.408,7	23.213,3	4.065,6	3.076,7	7.554,1	14.696,3	37.909,6	3,4	606,7	7.026,3	1.205,6	46.751,6
	10.	6.789,9	16.502,9	23.292,9	3.982,3	3.115,2	7.678,9	14.776,5	38.069,3	3,4	607,6	7.133,6	1.182,6	46.996,5
	11.	6.800,2	16.574,7	23.374,8	4.070,9	3.107,6	7.722,0	14.900,5	38.275,4	3,4	608,2	7.268,5	1.221,9	47.377,4
	12.	6.873,2	17.237,0	24.110,2	4.083,5	3.170,0	7.768,8	15.022,2	39.132,4	3,4	608,0	7.032,2	1.569,9	48.345,9

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Kvazi-novac QM obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosnice, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni financijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protustavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture financijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i financijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T08: Bilanca stanja CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA									
		Inozemna aktiva	Potraživanja od domaćih sektora	Ukupno	Rezervni novac				Ukupno	Inozemna pasiva	Depoziti središnje vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti komercijalnih banaka kod monetarnih vlasti	Depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1	
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1	
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5	
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5	
2023.	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5	
2024.	12.	17.668,7	2,9	17.671,6	7.959,2	7.455,4	15,3	15.429,9	2,5	844,8	1.198,2	196,2	17.671,6	
2024.	01.	15.935,7	1,7	15.937,3	7.533,2	6.679,3	34,3	14.246,9	2,3	734,1	949,3	4,7	15.937,3	
	02.	16.057,9	2,0	16.059,9	7.568,3	6.807,6	31,8	14.407,7	2,8	689,5	959,4	0,5	16.059,9	
	03.	16.058,7	2,4	16.061,0	7.628,2	6.638,8	29,3	14.296,3	2,6	739,5	1.021,7	1,0	16.061,0	
	04.	15.898,7	2,0	15.900,7	7.791,7	6.337,6	10,8	14.140,1	2,4	773,0	1.048,7	-63,3	15.900,7	
	05.	15.794,8	2,2	15.797,0	7.754,9	6.206,1	11,0	13.971,9	2,7	799,9	1.085,0	-62,5	15.797,0	
	06.	16.583,1	2,5	16.585,6	7.823,6	6.860,1	8,7	14.692,5	2,5	818,0	1.134,4	-61,8	16.585,6	
	07.	16.461,4	2,1	16.463,4	7.969,2	6.500,0	13,2	14.482,4	2,8	826,2	1.213,2	-61,2	16.463,4	
	08.	16.708,9	2,2	16.711,1	8.036,0	6.663,0	11,9	14.710,9	2,7	795,0	1.262,7	-60,2	16.711,1	
	09.	16.892,9	2,4	16.895,3	8.006,8	6.809,7	13,4	14.829,9	2,4	789,5	1.333,4	-59,9	16.895,3	
	10.	17.067,4	2,0	17.069,5	7.989,3	6.897,7	33,2	14.920,2	2,6	841,1	1.365,1	-59,6	17.069,5	
	11.	17.234,8	2,2	17.237,0	7.975,2	7.037,8	11,0	15.024,1	2,9	836,9	1.432,5	-59,5	17.237,0	
	12.	17.668,7	2,9	17.671,6	7.959,2	7.455,4	15,3	15.429,9	2,5	844,8	1.198,2	196,2	17.671,6	

Napomena:

Inozemna aktiva CBBiH – monetarnih vlasti obuhvaća zlato, devize u blagajni CBBiH, devizne depozite kod inozemnih banaka, raspolaganje SDR, inozemne vrijednosnice i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Inozemna pasiva CBBiH obuhvaća kratkoročne obveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obveze prema nerezidentima i obveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti središnje vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA							
		Rezerve	Inozemna aktiva	Potraživanja od opće vlade	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih poduzeća	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9
2023.	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7
2024.	12.	8.400,9	6.565,4	3.903,6	734,5	10.713,4	300,1	12.932,5	43.550,3
2024.	01.	7.852,9	6.145,4	3.448,1	635,8	9.776,1	221,2	11.864,7	39.944,1
	02.	7.978,6	6.054,3	3.448,9	622,6	9.920,9	218,8	11.944,4	40.188,5
	03.	7.740,8	6.225,1	3.516,8	625,3	10.118,3	243,6	12.082,1	40.552,0
	04.	7.473,0	6.406,6	3.546,1	607,5	10.256,2	249,6	12.195,6	40.734,6
	05.	7.367,5	6.228,0	3.580,8	607,2	10.364,6	245,3	12.323,0	40.716,4
	06.	7.985,5	6.039,8	3.501,6	605,5	10.509,0	271,7	12.426,4	41.339,5
	07.	7.706,0	6.665,3	3.532,1	620,1	10.503,8	268,8	12.550,7	41.846,8
	08.	7.875,4	6.655,7	3.482,1	603,9	10.482,7	268,8	12.639,1	42.007,6
	09.	8.049,2	6.639,3	3.495,5	609,2	10.542,4	304,7	12.718,2	42.358,6
	10.	8.125,0	6.632,5	3.606,1	595,8	10.576,9	264,0	12.809,8	42.610,2
	11.	8.233,6	6.730,2	3.609,8	612,2	10.650,6	287,3	12.882,3	43.005,9
	12.	8.400,9	6.565,4	3.903,6	734,5	10.713,4	300,1	12.932,5	43.550,3

Napomena:

Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka obuhvaća Konsolidirane bilance komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od srpnja 2001. do studenog 2002), NBRS (do prosinca 1998) i NBBiH (do studenog 2002). Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u blagajnama banaka i depozita banaka kod CB BiH. Inozemna aktiva komercijalnih banaka obuhvaća: devize u blagajnama, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosnice nerezidenata u inozemnoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od opće vlade obuhvaćaju potraživanja od svih razina vlada: središnje vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i nesredišnje vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju: potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća, nefinancijskih privatnih poduzeća, ostalih financijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora).

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture financijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i financijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM

Godina	Mjesec	PASIVA										Ukupno
		Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Vrijednosnice	Kredit	Inozemna pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
2023.	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7
2024.	12.	1.678,3	17.221,7	4.083,5	3.170,0	7.768,8	3,4	608,0	1.947,2	5.834,0	1.235,6	43.550,3
2024.	01.	1.918,5	14.964,6	4.191,7	2.943,3	7.257,7	3,7	643,2	1.460,3	5.185,3	1.375,9	39.944,1
	02.	1.898,4	15.123,1	4.009,5	2.907,5	7.475,0	3,7	654,1	1.463,9	5.262,8	1.390,4	40.188,5
	03.	2.048,4	15.274,5	4.038,1	2.934,4	7.519,3	0,0	669,0	1.416,7	5.301,8	1.349,8	40.552,0
	04.	1.965,0	15.412,6	4.100,8	2.927,1	7.542,5	3,4	652,1	1.441,6	5.347,5	1.342,1	40.734,6
	05.	1.903,1	15.472,3	4.060,7	2.945,9	7.526,3	3,4	653,9	1.484,2	5.351,1	1.315,5	40.716,4
	06.	1.842,6	15.594,2	4.037,4	2.998,0	7.574,6	3,4	657,2	1.882,0	5.417,9	1.332,2	41.339,5
	07.	2.006,9	15.958,4	4.127,9	2.981,5	7.484,8	3,4	663,9	1.841,9	5.492,2	1.285,9	41.846,8
	08.	1.896,9	16.196,9	4.047,8	3.022,6	7.503,9	3,4	664,3	1.843,8	5.574,8	1.253,2	42.007,6
	09.	1.794,3	16.395,3	4.065,6	3.076,7	7.554,1	3,4	606,7	1.864,8	5.692,9	1.304,8	42.358,6
	10.	1.833,5	16.469,7	3.982,3	3.115,2	7.678,9	3,4	607,6	1.879,1	5.768,4	1.272,0	42.610,2
	11.	1.850,4	16.563,7	4.070,9	3.107,6	7.722,0	3,4	608,2	1.939,7	5.835,9	1.304,0	43.005,9
	12.	1.678,3	17.221,7	4.083,5	3.170,0	7.768,8	3,4	608,0	1.947,2	5.834,0	1.235,6	43.550,3

Napomena:

Depoziti središnje vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i inozemnoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i inozemnoj valuti predstavljaju obveze banaka prema nesredišnjoj vladi (kantona i općina), nefinancijskim javnim poduzećima, nefinancijskim privatnim poduzećima, ostalim financijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasificiranim sektorima). Inozemna pasiva komercijalnih banaka obuhvaća obveze banaka prema nerezidentima po osnovi prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban financijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) također obuhvaćaju i ograničene depozite.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture financijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i financijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu

- u postocima, na godišnjoj razini -

Godina	Razdoblje	Stanovništvo															
		Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom											
		Stambeni krediti		Ostali krediti		Stambeni krediti		Ostali krediti		Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom		Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice* (kreditna pogodnost i produženi kredit)*		Kreditna kartica sa produženim kreditom	
		Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Prekoračenja	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Ponderirani mjesečni prosjeci																	
2018.	12.	3,454	...	...	...	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467
2020.	12.	3,643	...	...	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119
2023.	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110
2024.	12.	4,280	3,703	3,541	3,918	6,284	5,335	4,827	5,299	4,304	3,930	6,978	5,960	5,496	10,096	14,336	6,531
2024.	01.	4,803	3,681	3,380	3,933	6,957	5,858	4,632	...	4,326	3,850	6,937	5,877	5,941	12,159	14,345	7,020
	02.	4,969	3,448	3,431	3,916	6,743	5,878	4,467	...	4,194	3,900	6,939	5,918	6,074	12,083	14,323	7,015
	03.	4,968	3,489	3,596	3,842	6,717	5,748	4,372	...	4,539	3,806	6,747	6,566	6,022	12,007	14,400	7,001
	04.	5,033	3,349	3,373	3,838	6,085	5,746	4,378	...	4,393	3,970	6,685	6,823	6,021	11,898	14,400	6,985
	05.	...	3,536	3,568	4,014	6,268	5,698	4,087	...	4,142	3,807	6,487	6,378	5,798	11,426	14,402	6,817
	06.	...	3,608	3,521	3,926	6,677	5,747	4,204	...	4,040	3,862	6,943	6,637	5,748	11,226	14,443	6,661
	07.	5,428	3,715	3,725	3,933	6,658	5,831	4,297	...	4,306	3,663	6,996	6,359	5,856	11,133	14,341	6,827
	08.	5,055	3,952	3,672	4,000	6,263	5,851	4,235	...	4,455	3,831	6,880	6,927	5,970	11,129	14,448	6,815
	09.	5,116	3,761	3,779	4,001	6,181	5,882	4,443	...	4,408	4,022	6,967	6,969	5,913	11,074	14,391	6,787
	10.	5,253	3,559	3,664	4,003	6,430	5,566	4,400	...	4,388	3,833	6,934	6,814	5,584	10,980	14,447	6,682
	11.	4,431	3,223	3,637	3,931	6,300	5,524	4,251	...	4,114	4,037	7,061	6,824	5,577	10,484	14,396	6,629
	12.	4,280	3,703	3,541	3,918	6,284	5,335	4,827	5,299	4,304	3,930	6,978	5,960	5,496	10,096	14,336	6,531
Iznosi kredita (novi poslovi)																	
- u tisućama KM -																	
2018.	12.	2.597	...	...	...	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	54.795	85.550
2019.	12.	1.242	386	1.042	463	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	58.916	79.533
2020.	12.	3.468	...	...	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	61.370	112.952
2021.	12.	9.615	380	5.576	2.194	47.483	36.773	17.697	412	2.471	4.695	53.132	1.717	9.332	547.070	67.171	102.693
2022.	12.	3.424	520	8.644	6.406	24.729	50.661	9.425	...	7.216	12.724	35.988	5.104	9.605	607.534	56.629	114.669
2023.	12.	4.100	772	5.807	22.009	12.192	48.969	4.071	...	3.281	16.362	5.350	13.908	8.555	711.407	61.450	191.861
2024.	12.	2.665	681	10.741	29.962	20.021	63.795	5.728	482	983	9.822	9.051	11.650	6.242	862.766	65.888	259.334
2024.	01.	1.301	618	5.931	18.647	8.307	48.395	4.156	...	2.298	13.433	3.726	2.605	7.063	790.866	60.272	211.418
	02.	1.969	1.055	7.109	23.673	15.437	66.387	3.994	...	2.481	18.750	4.647	2.560	9.971	800.468	58.855	218.763
	03.	2.116	702	7.293	26.117	14.199	76.728	4.564	...	1.074	18.590	7.322	6.162	13.732	814.724	58.776	299.102
	04.	1.519	2.131	7.481	26.766	20.720	77.144	4.280	...	2.125	14.028	11.415	7.627	13.422	822.243	59.216	293.767
	05.	...	1.748	7.102	23.158	12.326	74.705	4.566	...	2.022	15.140	8.644	8.682	14.924	857.252	60.215	298.797
	06.	...	3.585	5.614	22.964	13.093	67.763	7.669	...	4.300	17.738	11.454	4.949	15.054	828.802	57.723	275.590
	07.	1.091	937	7.007	22.769	16.299	72.652	6.898	...	3.679	17.805	10.299	6.128	9.117	853.421	62.218	281.144
	08.	1.511	723	7.457	21.597	14.754	61.731	6.719	...	2.803	13.092	7.977	3.592	4.475	855.183	62.340	287.831
	09.	2.507	849	8.907	26.020	12.447	66.163	6.646	...	1.739	10.502	8.468	5.642	7.368	890.155	62.778	292.697
	10.	1.797	2.729	8.818	26.392	21.692	74.071	6.891	...	2.357	12.077	9.918	4.066	8.095	891.358	64.051	282.517
	11.	3.360	1.486	11.815	27.079	24.102	60.425	6.732	...	1.157	11.663	8.366	4.128	8.288	896.623	64.781	284.137
	12.	2.665	681	10.741	29.962	20.021	63.795	5.728	482	983	9.822	9.051	11.650	6.242	862.766	65.888	259.334

Napomena:

*Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu.

T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima

- u postocima, na godišnjoj razini -

		Nefinancijska poduzeća												
Godina	Razdoblje	Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom						Revolving krediti i prekoračenja*		
		Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR		Preko iznosa 1 mil EUR		Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom	
		Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ponderirani mjesečni prosjeci														
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
2023.	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610
2024.	12.	4,700	5,163	4,305	4,933	6,608	6,191	3,989	6,387	4,792	4,066	...	3,012	3,805
2024.	01.	4,446	4,741	3,264	...	...	5,491	4,705	4,557	...	4,138	4,729	3,046	3,563
	02.	4,731	4,933	3,935	...	5,275	5,268	4,513	4,048	4,736	4,834	4,070	3,033	3,598
	03.	4,853	4,793	4,035	...	5,521	5,081	...	...	4,022	3,445	...	3,020	3,614
	04.	4,958	4,731	4,629	4,947	5,646	5,849	4,705	4,611	4,650	4,431	...	2,994	3,629
	05.	4,699	4,898	4,354	...	5,907	5,521	4,490	4,591	4,574	4,031	...	2,879	3,665
	06.	4,918	4,773	4,163	5,010	5,998	5,531	4,708	4,692	4,312	4,678	4,879	3,001	3,655
	07.	4,860	4,935	4,584	4,364	...	5,720	4,890	...	4,743	4,231	4,729	3,019	3,464
	08.	4,978	4,683	4,844	4,339	5,759	5,251	4,922	...	4,026	4,398	...	3,042	3,524
	09.	4,784	4,542	4,275	4,014	5,962	5,181	4,932	5,576	4,823	4,677	...	3,040	3,485
	10.	4,579	4,882	4,018	4,280	6,088	5,961	4,962	5,840	4,490	4,418	...	3,040	3,498
	11.	4,560	4,990	4,128	3,557	6,475	5,175	...	5,893	4,953	4,569	5,356	3,126	3,713
	12.	4,700	5,163	4,305	4,933	6,608	6,191	3,989	6,387	4,792	4,066	...	3,012	3,805
Iznosi kredita (novi poslovi)														
													- u tisućama KM -	
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	-	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344
2023.	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	-	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722
2024.	12.	30.309	26.354	41.245	139.362	9.652	6.314	2.670	13.176	20.405	10.298	...	3.531.396	29.083
2024.	01.	19.751	16.099	15.519	...	...	3.920	3.370	7.123	...	2.839	28.976	2.982.959	81.821
	02.	26.940	31.415	24.086	...	1.108	10.521	2.392	4.211	3.540	7.137	28.657	3.109.848	76.756
	03.	27.396	33.889	28.172	...	4.855	11.725	...	...	10.757	9.175	...	3.211.765	72.568
	04.	27.665	41.148	35.924	16.273	3.853	9.259	1.771	11.534	11.357	3.396	...	3.311.015	71.556
	05.	22.044	29.371	34.048	...	2.874	7.984	4.102	5.554	8.983	6.438	...	3.343.883	69.455
	06.	20.197	30.552	35.691	31.818	2.312	4.997	2.025	11.055	8.430	3.886	9.231	3.405.503	65.561
	07.	26.364	35.340	25.928	10.341	...	7.120	2.773	...	6.967	8.914	25.089	3.408.261	60.879
	08.	21.312	33.779	17.776	9.212	1.890	6.863	4.744	...	7.833	10.921	...	3.360.760	56.024
	09.	25.398	40.083	23.677	9.578	245	10.231	3.716	3.056	4.847	5.267	...	3.416.957	57.195
	10.	28.297	31.259	29.718	13.651	1.570	7.918	3.086	7.063	4.042	16.702	...	3.443.427	56.373
	11.	21.794	29.643	17.702	10.362	3.234	7.916	...	8.510	8.097	12.794	13.415	3.473.442	46.724
	12.	30.309	26.354	41.245	139.362	9.652	6.314	2.670	13.176	20.405	10.298	...	3.531.396	29.083

Napomena:

* Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinancijskim poduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva

- u postocima, na godišnjoj razini -

		Stanovništvo									
Godina	Razdoblje	Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR				Depoziti u inozemnoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za inozemnu valutu (osim EUR)	
		S dogovorenim dospijećem				S dogovorenim dospijećem				Sa dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ponderirani mjesečni prosjeci											
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2023.	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
2024.	12.	1,216	2,026	2,398	0,045	1,630	2,481	2,374	0,044	1,210	0,020
2024.	01.	0,636	1,651	1,849	0,045	1,071	2,413	2,395	0,046	0,883	0,021
	02.	0,654	1,772	1,943	0,044	1,391	2,487	2,691	0,045	0,846	0,021
	03.	0,616	1,632	2,157	0,044	1,314	2,316	2,477	0,045	0,945	0,020
	04.	0,649	1,874	2,264	0,043	1,552	2,357	2,324	0,045	1,064	0,020
	05.	0,781	1,757	2,374	0,043	1,532	2,342	2,600	0,045	1,065	0,020
	06.	0,734	1,665	2,045	0,044	1,315	2,164	2,194	0,045	1,023	0,020
	07.	0,792	1,774	2,088	0,043	1,283	2,258	2,357	0,045	1,105	0,020
	08.	0,837	1,880	2,372	0,043	1,238	2,222	2,387	0,044	1,058	0,020
	09.	0,936	1,924	2,042	0,044	1,215	2,377	2,390	0,044	1,225	0,020
	10.	1,089	1,956	2,143	0,045	1,338	2,399	2,433	0,044	1,496	0,020
	11.	1,150	2,050	2,247	0,045	1,264	2,432	2,470	0,045	1,214	0,020
	12.	1,216	2,026	2,398	0,045	1,630	2,481	2,374	0,044	1,210	0,020
Iznos depozita (novi poslovi)										- u tisućama KM -	
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2023.	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628
2024.	12.	19.477	37.253	24.011	9.203.118	17.189	87.639	48.321	2.770.555	1.492	665.169
2024.	01.	4.543	13.609	19.136	8.021.733	18.488	69.782	59.154	2.781.558	2.907	615.440
	02.	3.714	30.436	22.551	8.249.868	25.293	73.099	97.862	2.765.205	6.875	604.985
	03.	3.845	15.643	16.278	8.449.209	11.431	63.415	58.673	2.801.773	7.627	602.049
	04.	12.823	35.237	34.986	8.612.036	28.316	82.214	39.144	2.791.710	2.650	603.335
	05.	6.354	22.081	13.270	8.485.198	9.718	57.179	37.441	2.695.397	5.346	602.182
	06.	6.891	23.227	10.964	8.610.160	7.580	48.479	21.785	2.701.880	1.469	615.696
	07.	9.880	32.182	10.411	8.668.974	10.097	60.173	45.066	2.700.803	2.611	618.874
	08.	7.155	18.496	26.223	8.770.363	13.890	62.869	44.296	2.715.447	3.120	621.871
	09.	7.982	17.118	18.032	8.635.366	9.760	71.530	34.643	2.685.780	3.508	630.727
	10.	14.398	20.277	15.121	8.706.895	20.202	98.808	37.985	2.712.664	3.387	645.584
	11.	6.593	24.030	16.414	8.798.750	9.597	84.589	39.102	2.731.344	1.340	647.236
	12.	19.477	37.253	24.011	9.203.118	17.189	87.639	48.321	2.770.555	1.492	665.169

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tablice za kamatne stope na depozite stanovništva retroaktivno počevši od podataka za lipanj 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od lipnja 2020. godine Depoziti u KM, do lipnja 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od lipnja 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do lipnja 2020. godine Depoziti u EUR

-od lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za inozemnu valutu (osim EUR), do lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (neuključujući depozite u EUR).

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tablica ostaju isti kao i podaci u kolonama.

*Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijecem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove

T13: Kamatne stope na depozite nefinancijskih poduzeća

- u postocima, na godišnjoj razini -

Nefinancijska poduzeća										
Godina	Razdoblje	Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR				Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR)
		S dogovorenim dospijanjem					S dogovorenim dospijanjem			
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Ponderirani mjesečni prosjeci										
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
2023.	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030
2024.	12.	1,455	2,162	2,745	0,078	1,743	2,426	3,017	0,014	0,036
2024.	01.	0,587	1,652	1,953	0,058	0,796	1,940	3,134	0,010	0,031
	02.	0,528	1,870	2,115	0,051	1,391	2,108	2,633	0,012	0,029
	03.	0,625	1,863	1,980	0,059	1,692	1,963	2,428	0,011	0,032
	04.	0,665	1,857	2,275	0,069	1,638	2,023	2,758	0,009	0,035
	05.	0,537	1,958	2,241	0,073	1,752	2,419	2,656	0,011	0,035
	06.	0,719	2,011	2,297	0,072	1,610	2,415	2,678	0,011	0,032
	07.	0,606	2,326	2,355	0,069	1,793	2,545	2,760	0,012	0,033
	08.	0,703	2,371	2,088	0,071	1,668	2,759	2,794	0,012	0,033
	09.	0,697	2,162	2,067	0,077	1,571	2,420	2,781	0,012	0,034
	10.	0,931	2,013	2,020	0,078	1,422	2,605	2,816	0,012	0,038
	11.	1,084	2,014	2,026	0,076	1,953	2,761	2,660	0,012	0,038
	12.	1,455	2,162	2,745	0,078	1,743	2,426	3,017	0,014	0,036
Iznos depozita (novi poslovi)										- u tisućama KM -
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166
2023.	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691
2024.	12.	55.088	32.109	8.177	6.182.214	34.013	13.284	64.240	1.468.883	154.625
2024.	01.	26.532	5.381	4.362	5.600.304	1.703	15.653	22.297	1.683.226	156.747
	02.	4.669	10.342	22.434	5.539.393	34.573	55.911	7.850	1.563.019	164.735
	03.	17.094	40.315	10.926	5.452.922	19.479	40.739	8.156	1.456.329	152.061
	04.	26.490	13.698	21.381	5.365.431	72.201	33.570	23.391	1.568.283	155.382
	05.	4.343	23.408	15.312	5.516.163	21.989	29.509	15.998	1.570.953	177.469
	06.	11.302	5.347	8.431	5.521.252	13.463	61.353	2.353	1.572.776	177.010
	07.	16.120	2.641	11.207	5.786.225	25.564	40.480	47.075	1.628.649	167.939
	08.	9.437	9.509	14.531	5.919.722	6.720	36.177	4.546	1.521.426	189.132
	09.	55.655	15.865	1.107	5.824.225	4.341	13.465	14.634	1.500.809	185.954
	10.	23.247	7.818	230	5.937.949	115.740	22.994	2.264	1.438.801	178.895
	11.	4.810	8.609	6.314	5.890.866	34.028	22.565	4.087	1.557.863	166.241
	12.	55.088	32.109	8.177	6.182.214	34.013	13.284	64.240	1.468.883	154.625

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tablice za kamatne stope na depozite nefinancijskih poduzeća retroaktivno počevši od podataka za lipanj 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od lipnja 2020. godine Depoziti u KM, do lipnja 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od lipnja 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do lipnja 2020. godine Depoziti u EUR

-od lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za inozemnu valutu (osim EUR), do lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (neuključujući depozite u EUR).

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tablica ostaju isti kao i podaci u kolonama.

*Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijanjem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Vidi napomenu na stranici 196.

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2023.	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1
2024.	12.	22.298,1	11.572,7	33.870,8	5.255,5	20.570,2	25.825,7
2024.	01.	20.198,6	11.047,0	31.245,6	4.739,1	18.727,8	23.466,9
	02.	20.299,3	11.084,0	31.383,3	4.821,1	18.843,3	23.664,4
	03.	20.756,8	11.027,7	31.784,5	4.966,8	19.082,2	24.049,0
	04.	20.872,7	11.045,0	31.917,7	5.057,1	19.216,7	24.273,8
	05.	20.843,7	11.034,6	31.878,3	5.098,6	19.432,4	24.531,0
	06.	20.835,8	11.161,0	31.996,8	5.136,4	19.674,8	24.811,3
	07.	21.323,4	11.186,1	32.509,5	5.115,1	19.904,5	25.019,7
	08.	21.408,7	11.239,3	32.648,0	5.089,9	19.964,7	25.054,5
	09.	21.495,7	11.338,9	32.834,5	5.172,0	20.041,6	25.213,6
	10.	21.541,5	11.486,8	33.028,3	5.165,9	20.202,6	25.368,4
	11.	21.746,0	11.517,2	33.263,2	5.153,5	20.421,6	25.575,1
	12.	22.298,1	11.572,7	33.870,8	5.255,5	20.570,2	25.825,7

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i inozemnoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine

Vidi napomenu na stranici 196.

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka - na kraju razdoblja, u milijunima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2023.	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8
2024.	12.	183,6	737,1	1.730,1	720,9	72,3	293,6	961,4	6.763,0	653,3	10.142,0	40,9	22.298,1
2024.	01.	210,0	787,6	1.472,6	668,7	44,7	263,9	1.089,9	6.170,9	584,4	8.868,6	37,2	20.198,6
	02.	280,6	845,9	1.480,5	678,7	40,2	278,9	978,6	6.072,2	585,2	9.024,9	33,6	20.299,3
	03.	235,2	1.168,3	1.549,1	698,2	40,7	272,5	958,2	5.970,1	595,3	9.234,3	34,9	20.756,8
	04.	270,6	1.039,1	1.590,5	698,8	49,7	260,2	1.001,8	5.919,6	616,1	9.394,9	31,5	20.872,7
	05.	220,4	1.043,1	1.586,6	696,5	47,2	293,1	1.016,3	6.110,2	613,1	9.183,6	33,6	20.843,7
	06.	194,7	987,5	1.560,4	704,8	22,0	308,7	906,5	6.191,2	585,3	9.337,2	37,6	20.835,8
	07.	247,0	942,7	1.557,2	716,4	47,4	315,2	989,5	6.469,0	606,1	9.393,0	39,9	21.323,4
	08.	204,2	918,6	1.556,9	712,1	41,2	308,2	1.016,6	6.490,7	598,4	9.519,3	42,7	21.408,7
	09.	194,3	806,7	1.601,0	778,6	33,8	374,3	948,6	6.496,7	619,4	9.591,2	51,1	21.495,7
	10.	212,2	838,5	1.578,5	760,5	38,8	315,1	990,5	6.472,9	611,5	9.683,6	39,4	21.541,5
	11.	192,5	873,0	1.598,7	740,5	45,9	316,8	942,4	6.593,6	609,1	9.789,0	44,4	21.746,0
	12.	183,6	737,1	1.730,1	720,9	72,3	293,6	961,4	6.763,0	653,3	10.142,0	40,9	22.298,1

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se izravno upotrijebiti za plaćanja trećim osobama, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prijenos sredstava na prenosive depozite.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine

Vidi napomenu na stranici 196.

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2023.	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0
2024.	12.	72,8	438,4	62,7	16,8	122,8	781,6	1.035,1	1.340,2	107,3	7.509,3	85,7	11.572,7
2024.	01.	57,8	651,6	76,5	37,3	136,6	758,1	875,0	1.050,6	90,9	7.248,5	64,2	11.047,0
	02.	48,0	532,1	76,1	37,2	121,4	734,9	1.030,0	1.022,0	92,1	7.327,4	62,8	11.084,0
	03.	40,6	415,2	74,4	36,7	118,2	740,4	1.080,6	1.041,8	87,2	7.330,9	61,7	11.027,7
	04.	36,1	421,7	78,7	15,9	117,7	747,0	1.027,8	1.117,5	88,9	7.332,5	61,2	11.045,0
	05.	30,4	415,6	79,4	18,5	116,4	741,6	1.021,3	1.119,1	89,6	7.318,2	84,7	11.034,6
	06.	43,8	418,6	88,3	17,9	126,0	743,5	1.099,2	1.137,4	94,8	7.306,0	85,5	11.161,0
	07.	168,2	423,1	89,1	20,6	128,5	769,6	979,3	1.125,4	93,6	7.308,2	80,6	11.186,1
	08.	154,4	430,8	87,5	19,8	127,7	766,8	988,9	1.152,1	95,1	7.335,1	81,1	11.239,3
	09.	152,5	432,0	87,7	18,1	123,6	755,2	1.006,9	1.226,8	105,0	7.346,2	84,7	11.338,9
	10.	138,0	425,2	88,6	18,6	129,5	761,4	1.005,5	1.310,4	104,1	7.424,4	81,1	11.486,8
	11.	113,5	436,7	77,0	18,7	137,4	771,6	1.006,9	1.315,9	104,5	7.449,1	86,0	11.517,2
	12.	72,8	438,4	62,7	16,8	122,8	781,6	1.035,1	1.340,2	107,3	7.509,3	85,7	11.572,7

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim osobama, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Kredit stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2023.	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2
2024.	12.	3,8	59,6	3,0	16,2	3,6	59,3	199,8	4.040,5	8,2	859,6	1,9	5.255,5
2024.	01.	3,0	53,3	1,2	14,1	7,1	50,7	117,8	3.626,7	13,7	850,9	0,7	4.739,1
	02.	3,1	52,9	2,4	12,9	6,8	47,1	108,4	3.733,4	13,4	840,0	0,8	4.821,1
	03.	3,2	54,7	1,9	15,0	6,6	65,3	119,7	3.831,0	13,6	854,6	1,3	4.966,8
	04.	3,2	52,7	1,9	15,1	6,4	60,1	111,4	3.952,7	14,3	838,4	0,8	5.057,1
	05.	3,3	46,0	2,2	15,0	6,2	52,2	121,1	3.985,4	15,6	850,9	0,8	5.098,6
	06.	3,4	52,8	2,9	15,5	6,0	47,3	126,5	4.020,7	8,4	850,2	2,8	5.136,4
	07.	3,4	52,8	2,8	15,4	5,8	42,9	127,5	3.986,2	9,0	867,4	2,1	5.115,1
	08.	3,5	31,1	2,8	15,5	5,6	49,2	122,8	3.977,1	8,9	871,4	2,1	5.089,9
	09.	3,6	45,9	2,8	17,4	5,4	47,3	122,5	4.038,4	7,9	878,9	2,1	5.172,0
	10.	3,6	38,4	3,6	17,2	5,1	40,3	112,7	4.066,9	7,1	869,3	1,6	5.165,9
	11.	3,7	31,6	3,0	16,7	4,9	45,8	120,5	4.042,0	8,4	874,8	2,0	5.153,5
	12.	3,8	59,6	3,0	16,2	3,6	59,3	199,8	4.040,5	8,2	859,6	1,9	5.255,5

Napomena:

Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Kredit institucijama BiH	Kredit vladama entiteta	Kredit vladama kantona	Kredit vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Kredit ostalim finansijskim institucijama	Kredit nefinansijskim javnim poduzećima	Kredit nefinansijskim privatnim poduzećima	Kredit neprofitnim organizacijama	Kredit stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2023.	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8
2024.	12.	0,0	256,3	301,2	424,8	223,9	216,5	497,0	6.608,0	21,8	12.020,1	0,6	20.570,2
2024.	01.	2,9	229,1	263,7	357,0	170,8	148,4	489,6	6.087,4	19,4	10.958,5	0,8	18.727,8
	02.	2,8	225,3	261,2	355,2	166,6	149,6	486,5	6.126,5	20,2	11.048,7	0,8	18.843,3
	03.	2,7	247,0	256,6	363,6	163,6	154,4	477,9	6.225,6	19,4	11.170,7	0,8	19.082,2
	04.	2,6	243,7	254,9	365,7	160,7	157,7	468,4	6.242,9	19,3	11.300,1	0,7	19.216,7
	05.	0,0	242,4	253,1	379,6	178,1	167,2	458,3	6.319,5	19,0	11.414,4	0,8	19.432,4
	06.	0,0	236,4	247,0	390,6	175,6	197,5	451,0	6.426,7	27,2	11.522,2	0,8	19.674,8
	07.	0,0	263,9	246,1	410,0	208,1	199,0	464,6	6.456,5	26,0	11.629,6	0,7	19.904,5
	08.	0,0	260,1	245,6	415,4	220,4	193,5	454,0	6.445,8	25,0	11.704,2	0,7	19.964,7
	09.	0,0	253,0	239,4	425,3	222,3	197,9	449,1	6.444,6	24,2	11.785,1	0,7	20.041,6
	10.	0,0	246,0	286,6	423,9	238,3	197,7	445,4	6.450,3	23,0	11.890,8	0,6	20.202,6
	11.	0,0	260,1	305,2	422,7	235,0	216,0	453,8	6.548,4	22,2	11.957,7	0,6	20.421,6
	12.	0,0	256,3	301,2	424,8	223,9	216,5	497,0	6.608,0	21,8	12.020,1	0,6	20.570,2

Napomena:

Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T19: Kupovina i prodaja KM				- u tisućama KM -	
Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2023.		10.891.324	11.128.647	-237.323	14.994.158
2024.		16.579.730	16.327.122	252.608	15.246.766
2024.	01.	923.995	1.476.724	-552.729	14.441.428
	02.	1.268.309	1.146.704	121.605	14.563.034
	03.	1.261.289	1.290.283	-28.994	14.534.040
	04.	1.197.819	1.346.211	-148.392	14.385.648
	05.	1.080.066	1.255.863	-175.797	14.209.851
	06.	1.500.904	1.006.172	494.732	14.704.583
	07.	1.308.750	1.433.509	-124.759	14.579.825
	08.	1.589.906	1.394.415	195.492	14.775.316
	09.	1.434.881	1.279.883	154.998	14.930.314
	10.	1.690.986	1.608.684	82.302	15.012.616
	11.	1.529.848	1.561.822	-31.974	14.980.641
	12.	1.792.977	1.526.852	266.125	15.246.766

T20: Prosječne obvezne rezerve					- u tisućama KM -
Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obvezne rezerve*	Prosječne obvezne rezerve	Prosječan saldo računa obveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	7=6-4
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2023.		31.917.917	3.191.792	6.209.280	3.017.489
2024.		34.288.506	3.428.851	5.868.504	2.439.654
2024.	01.	33.155.290	3.315.529	6.099.126	2.783.596
	02.	33.258.883	3.325.888	6.067.446	2.741.558
	03.	33.426.731	3.342.673	6.118.268	2.775.595
	04.	33.702.390	3.370.239	5.868.899	2.498.660
	05.	33.811.734	3.381.173	5.775.844	2.394.670
	06.	33.795.446	3.379.545	5.750.648	2.371.104
	07.	34.366.614	3.436.661	5.710.881	2.274.219
	08.	34.837.268	3.483.727	5.813.333	2.329.606
	09.	35.000.753	3.500.075	5.863.661	2.363.586
	10.	35.088.969	3.508.897	5.662.527	2.153.630
	11.	35.310.747	3.531.075	5.727.856	2.196.781
	12.	35.707.247	3.570.725	5.963.562	2.392.837

Napomena:

Centralna banka Bosne i Hercegovine (CBBiH) donijela je Odluku o povećanju naknada na obveznu rezervu koje plaća komercijalnim bankama, s ciljem usklađivanja sa politikom Europske središnje banke (ECB) i ublažavanja utjecaja rasta referentne kamatne stope ECB-a na poslovanje banaka u BiH. Ovom odlukom se na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u domaćoj valuti KM, isplaćuje komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih bodova (0,50%), na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih bodova (0,30%). Na sredstva iznad obvezne rezerve, naknada se ne obračunava. Prilikom donošenja odluka o obveznoj rezervi CBBiH razmotreni su svi relevantni čimbenici, uključujući odluke ECB-a, te kretanja ključnih makroekonomskih i pokazatelja financijskog sektora, vodeći prvenstveno računa o stabilnosti valutnog odbora. Primjena ove odluke počinje 1. 7. 2023. godine.

Od 1. srpnja 2016. godine stopa obvezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obvezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. srpnja 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom razdoblju ne obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska centralna banka na depozite komercijalnih banaka.

Od 1. svibnja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom razdoblju, kako slijedi:

- na iznos obvezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom razdoblju zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih bodova, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obvezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih bodova imala negativnu vrijednost.

Od 1. rujna 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovi ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

*Osnovicu za obračun obvezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T21: Transakcije u platnom prometu

- u milijunima KM -

Godina	Mjesec	BPRV		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2023.		1.523.992	139.164	49.298.196	23.932	50.822.188	163.096
2024.		1.706.358	157.141	51.691.850	25.901	53.398.208	183.042
2024.	01.	119.586	11.045	3.883.552	1.848	4.003.138	12.893
	02.	131.959	11.815	4.149.441	2.018	4.281.400	13.833
	03.	135.486	12.244	4.128.819	2.042	4.264.305	14.286
	04.	147.625	13.338	4.472.522	2.248	4.620.147	15.586
	05.	139.259	12.301	4.272.406	2.104	4.411.665	14.405
	06.	135.004	12.755	4.083.930	2.031	4.218.934	14.786
	07.	151.789	13.827	4.661.804	2.325	4.813.593	16.152
	08.	141.501	13.167	4.216.653	2.166	4.358.154	15.333
	09.	141.330	13.155	4.264.088	2.145	4.405.418	15.300
	10.	152.821	13.687	4.605.546	2.328	4.758.367	16.015
	11.	142.571	12.869	4.199.482	2.162	4.342.053	15.032
	12.	167.427	16.937	4.753.607	2.484	4.921.034	19.421

T22: Platna bilanca BiH											- u milijunima KM -			
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Q1 2024.	Q2 2024.	Q3 2024.	Q4 2024.
TEKUĆI RAČUN	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-579	-2.001	-1.157	-2.129	-1.011	-510	-128	-480
Roba - saldo	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.259	-11.747	-2.854	-2.919	-3.027	-2.946
Izvoz robe	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.368	15.507	15.187	3.518	3.852	3.825	3.992
Uvoz robe	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.551	25.766	26.934	6.372	6.771	6.853	6.938
Usluge - saldo	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.636	2.827	3.983	4.391	4.404	795	1.056	1.445	1.108
Izvoz usluga	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.590	4.053	5.669	6.424	6.751	1.212	1.601	2.309	1.628
Uvoz usluga	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.226	1.686	2.033	2.347	417	546	864	520
Primarni dohodak - saldo	195	41	-263	-195	-60	-192	-499	-598	-288	-161	-57	-26	42	-120
Potražuje	929	929	969	1.026	1.197	935	1.193	1.437	1.948	2.362	554	610	606	592
Duguje	734	889	1.233	1.221	1.258	1.128	1.692	2.034	2.236	2.522	611	635	563	712
Sekundarni dohodak - saldo	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.263	4.798	4.999	5.375	1.106	1.379	1.412	1.478
Potražuje	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.727	5.305	5.625	6.091	1.290	1.568	1.586	1.647
Duguje	336	345	362	394	412	433	464	508	626	716	185	189	174	169
KAPITALNI RAČUN	364	300	342	305	384	361	350	325	323	359	81	88	105	86
Potražuje	364	300	342	311	386	369	354	328	330	366	83	89	106	87
Duguje	0	0	0	6	2	8	4	4	8	7	2	2	2	2
FINANCIJSKI RAČUN	-885	-817	-898	-801	-590	-878	-159	-1.555	-416	-1.532	-813	-663	127	-182
Izravna ulaganja	-509	-550	-717	-960	-739	-699	-1.098	-1.429	-1.689	-1.893	-561	-335	-511	-487
Neto finansijska sredstva	167	5	173	32	38	138	150	146	183	143	32	60	3	49
Neto finansijske obveze	675	555	890	992	777	837	1.248	1.575	1.872	2.037	593	395	514	535
Portfeljna ulaganja	110	167	157	256	214	4	82	261	449	394	-8	196	139	68
Neto finansijska sredstva	51	99	92	254	179	-26	349	246	409	390	-14	196	138	69
Neto finansijske obveze	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-15	-40	-4	-6	0	0	2
Financijski derivativi	0	1	1	-5	-1	0	1	0	2	1	0	1	-2	2
Neto finansijska sredstva	0	0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-2	-3	0	0	-2	-1
Neto finansijske obveze	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-4	-4	0	-1	-1	-2
Ostala ulaganja	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.430	-1.839	-530	770	-1.120	51	-1.009	310	-472
Neto finansijska sredstva	-417	-294	-690	286	-12	-218	-76	722	1.135	691	249	-154	727	-131
Valuta i depoziti	-366	-316	-547	-59	-28	-272	-220	315	742	314	192	-237	598	-239
Zajmovi	-80	-74	-289	223	-90	-13	-2	71	43	48	-14	-4	38	28
Osiguranje i mirovine	-75	20	20	30	22	25	37	38	13	23	4	9	8	2
Trgovinski krediti i avansi	92	81	100	98	73	60	117	242	326	321	74	82	85	80
Ostala finansijska sredstva	12	-4	26	-6	10	-17	-7	56	10	-15	-6	-3	-3	-3
Neto finansijske obveze	950	1.070	783	1.491	987	1.212	1.764	1.252	365	1.811	198	855	417	341
Valuta i depoziti	-58	-107	69	393	75	-811	-294	-143	-283	385	-78	380	-1	83
Zajmovi	522	698	127	463	318	1.429	655	442	-265	527	51	232	171	72
Osiguranje i mirovine	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-9	-16	-19	-2	-4	-5	-8
Trgovinski krediti i avansi	523	487	582	618	619	582	795	937	917	921	220	233	251	216
Ostale finansijske obveze (uključujući i SDR)	-28	-3	10	27	-15	16	613	24	11	-2	7	13	0	-23
Rezervna aktiva	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	52	1.086	-295	483	191	707
Monetarno zlato	0	0	0	0	0	0	0	-162	0	313	0	0	0	313
Valuta i depoziti	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-63	-1.473	-1.558	189	253	-357
Vrijednosnice	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	113	2.243	1.262	294	-63	750
Ostala pričuvena sredstva	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	2	3	1	0	0	1
NETO POGREŠKE I PROPUSTI	209	306	281	-12	-46	-259	69	121	418	238	117	-241	150	212

Napomena:

Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Kompilacija platne bilance za četvrto tromjesečje uključuje i redovitu reviziju prethodno objavljenih podataka za tromjesečja tekuće godine, sukladno najnovijim dostupnim izvornim podacima.

Detaljnija metodologijska pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)**- u milijunima KM -**

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Q1 2024.	Q2 2024.	Q3 2024.	Q4 2024.
NETO POZICIJA	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-11.633	-11.325	-11.898	-11.129	-11.581	-12.326	-11.972	-12.126
AKTIVA	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.339	25.305	26.332	28.474	28.751	29.194	30.404	31.085
Izravna ulaganja	878	933	1.157	1.268	1.245	1.389	1.536	1.682	1.862	1.896	1.956	1.958	2.005
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	362	370	427	468	622	758	811	911	1.062	1.079	1.118	1.125	1.157
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	516	562	730	799	623	631	726	771	800	816	838	833	848
Portfeljna ulaganja	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.762	2.169	2.155	2.353	2.493	2.564
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	33	39	44	41	39	38	82	97	92	92	88	94	105
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.665	2.077	2.063	2.265	2.399	2.459
Financijski derivativi	0	2	0	0	1	0	0	0	8	8	3	5	3
Ostala ulaganja	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.901	5.899	6.819	8.142	8.658	8.324	9.079	8.868
Ostali vlasnički kapital	52	48	52	54	53	68	66	66	66	66	66	66	66
Valuta i Depoziti	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.244	4.807	5.790	6.259	5.865	6.521	6.225
Zajmovi	232	158	176	249	210	195	214	280	323	315	313	353	382
Osiguranje, mirovine i ostali standardizirani sustavi osiguranja	88	87	92	89	94	105	111	149	143	157	158	164	166
Trgovinski krediti i avansi	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.227	1.422	1.703	1.748	1.814	1.873	1.925
Ostala potraživanja/obveze	262	267	55	49	69	40	36	95	117	112	107	103	104
Rezervna aktiva	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.350	16.069	16.293	16.034	16.557	16.868	17.645
Valuta i depoziti	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	8.847	8.784	7.227	7.416	7.667	7.315
Vrijednosnice	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	7.061	7.331	8.609	8.933	8.974	9.769
Ostala pričuvena sredstva	186	208	205	212	254	293	305	161	178	198	208	227	561
PASIVA	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	33.972	36.629	38.229	39.603	40.332	41.520	42.376	43.211
Izravna ulaganja	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.882	17.126	18.117	19.728	20.311	20.701	21.178	21.734
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	11.842	13.865	14.473	15.746	16.168	16.540	16.969	17.417
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	4.039	3.261	3.644	3.982	4.143	4.161	4.209	4.317
Portfeljna ulaganja	349	299	240	246	207	189	479	438	408	393	403	392	375
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	56	79	93	98	99	121	167	121	97	92	92	91	91
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	293	220	147	148	107	69	312	317	310	302	312	301	283
Financijski derivativi	0	2	0	0	1	2	0	0	0	0	2	17	12
Ostala ulaganja	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	17.899	19.024	19.674	19.467	19.627	20.414	20.788	21.090
Ostali vlasnički kapital	47	26	29	36	47	48	78	118	99	99	99	98	97
Valuta i Depoziti	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.742	1.598	1.316	1.227	1.608	1.607	1.690
Zajmovi	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	12.785	13.445	14.028	13.751	13.819	14.073	14.296	14.373
Osiguranje, mirovine i ostali standardizirani sustavi osiguranja	18	19	22	23	24	27	30	33	33	35	36	37	37
Trgovinski krediti i avansi	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.551	2.621	2.760	3.138	3.305	3.439	3.603	3.727
Ostale obveze	68	65	73	102	88	101	104	120	141	148	162	162	147
Specijalna prava vučenja (Neto stvorene financijske obveze)	401	401	374	382	389	373	1.005	1.017	988	994	998	985	1.019

Napomena:

Međunarodna investicijska pozicija (IIP) za BiH kompilirana je sukladno najnovijoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Kompilacija međunarodne investicijske pozicije za četvrto tromjesečje uključuje i redovitu reviziju prethodno objavljenih podataka za tromjesečja tekuće godine, sukladno najnovijim dostupnim izvornim podacima. Skraćena verzija primijenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade

- u tisućama KM -

Kreditor	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	918.240	756.735	704.376	736.246	802.291	1.254.797	1.066.109	266.701	1.332.810
Međunarodne i regijske organizacije	773.242	596.376	519.313	543.640	628.577	1.079.066	914.324	245.692	1.160.016
Europska investicijska banka	98.079	100.344	118.727	118.059	124.156	165.828	112.646	75.673	188.319
Europska banka za obnovu i razvoj	117.528	118.638	119.313	138.464	122.823	162.323	128.698	46.022	174.720
Svjetska banka - IDA	130.584	144.276	162.458	119.356	200.712	233.033	212.226	11.191	223.417
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	52.785	64.732	70.914	92.155	77.647	96.641	77.179	42.750	119.929
Razvojna banka Vijeća Europe ¹⁾	5.390	5.817	8.166	8.050	8.349	9.502	8.526	1.664	10.189
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	4.033	4.157	4.149	5.544	7.642	8.145	6.668	1.952	8.620
MMF	353.116	127.129	8.601	35.416	64.352				
EUROFIMA	0	0	0	0	0	283.289	368.381	65.830	434.211
Europska komisija	11.726	31.284	26.986	26.595	22.897	120.306	0	611	611
Vlada i vladine agencije	144.997	160.359	185.063	192.606	173.714	175.731	151.785	21.008	172.794
Pariski klub ¹⁾	46.256	50.203	53.425	57.303	34.533	37.736	37.573	3.847	41.421
Saudijski fond za razvoj	9.895	10.380	10.408	10.225	9.062	10.379	9.211	2.269	11.481
Ostala bilateralna ²⁾	88.846	99.776	121.230	125.078	130.119	127.615	105.001	14.892	119.892
Privatni kreditori	37.079	36.897	36.691	36.468	0	142	0	0	0
Londonski klub ¹⁾	37.079	36.897	36.691	36.468	0	142	0	0	0
Ukupno	955.319	793.632	741.067	772.714	802.291	1.254.939	1.066.109	266.701	1.332.810

Izvor:

Ministarstvo financija i trezora BiH

¹⁾Dug nastao prije 1992.²⁾Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španjolske, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i gospodarstvo (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)**-na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)						
Godina	Dužničke vrijednosnice	Kredit	Ukupno	od toga: vanjski dug		
				Javni kreditori (međunarodne financijske institucije i strane vlade)	Privatni kreditori	Ukupno vanjski dug
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.	2.351,8	8.967,0	11.318,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.	2.325,5	9.092,1	11.417,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.	2.423,3	9.130,8	11.554,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.	2.715,6	9.818,4	12.534,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.	2.974,9	10.306,9	13.281,8	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.*	3.082,2	10.283,9	13.366,2	9.109,1	365,2	9.474,4
2023.*	3.487,8	9.672,1	13.160,0	8.523,5	343,4	8.866,9

Izvor:

Ministarstvo financija i trezora BiH i CBBiH

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definisano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljuju na konsolidiranoj osnovi sukladno sa zahtjevima Eurostata.

*Podaci za 2022. i 2023. godinu su revidirani.

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Ulaganja u vrijednosnice				
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2023.	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2
2024.	12.	555,2	4,8	526,0	6.786,2	0,0	9.768,7	17.640,9	17.638,4	16.274,7	1.363,7
2024.	01.	176,8	21,6	454,9	7.052,1	0,0	8.202,5	15.907,9	15.905,6	14.981,0	924,6
	02.	177,6	2,7	454,9	6.891,7	0,0	8.503,3	16.030,1	16.027,2	15.097,2	930,1
	03.	194,3	2,7	455,7	6.769,0	0,0	8.609,1	16.030,8	16.028,3	15.035,8	992,5
	04.	201,2	20,3	456,2	6.514,8	0,0	8.678,4	15.870,9	15.868,6	14.913,0	955,5
	05.	201,5	3,1	458,1	6.218,7	0,0	8.885,6	15.767,0	15.764,4	14.771,8	992,5
	06.	203,8	3,2	464,0	6.951,1	0,0	8.933,2	16.555,3	16.552,8	15.510,5	1.042,4
	07.	212,3	19,7	463,9	6.721,6	0,0	9.016,0	16.433,6	16.430,7	15.308,6	1.122,1
	08.	212,7	3,6	464,0	6.900,0	0,0	9.100,7	16.681,1	16.678,4	15.505,9	1.172,5
	09.	222,1	3,6	464,0	7.201,5	0,0	8.973,8	16.865,0	16.862,7	15.619,4	1.243,3
	10.	236,7	18,4	463,9	6.877,3	0,0	9.443,4	17.039,6	17.037,1	15.761,4	1.275,7
	11.	235,6	4,7	463,9	6.837,4	0,0	9.665,5	17.207,0	17.204,1	15.861,0	1.343,1
	12.	555,2	4,8	526,0	6.786,2	0,0	9.768,7	17.640,9	17.638,4	16.274,7	1.363,7

Napomena:

Bruto devizne rezerve čine stanja bilančnih pozicija kratkoročne inozemne aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosnice od srpnja 2006. po odluci Investicijskog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto inozemna aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora	Ostale zemlje	Ukupno
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2023.		2.680.393	2.548.638	1.449.652	2.087.129	1.356.297	1.715.316	261.586	689.771	3.910.942	16.699.723
2024.		2.457.026	2.593.726	1.267.809	1.838.962	1.325.462	1.574.881	318.704	596.041	4.102.241	16.074.851
2024.	01.	208.157	169.979	97.369	108.145	104.025	118.008	30.789	48.243	285.293	1.170.006
	02.	222.453	205.911	107.713	134.759	117.457	130.162	42.143	44.341	331.644	1.336.583
	03.	204.244	218.123	104.740	150.854	116.523	132.620	32.512	47.777	339.603	1.346.995
	04.	225.277	242.761	113.769	164.808	117.298	148.025	26.132	48.442	383.265	1.469.776
	05.	199.240	222.413	110.374	136.000	113.303	129.863	22.251	44.257	342.950	1.320.650
	06.	206.302	218.459	119.383	132.218	112.928	128.764	23.139	45.740	336.261	1.323.195
	07.	201.786	231.535	126.671	148.910	111.511	140.787	19.920	48.911	364.357	1.394.387
	08.	175.131	189.076	62.220	165.030	87.415	120.796	19.267	53.900	291.206	1.164.043
	09.	214.854	214.848	114.577	171.038	118.601	140.130	21.901	52.518	312.533	1.361.001
	10.	221.819	247.511	109.266	189.759	116.362	146.044	24.048	58.261	394.746	1.507.815
	11.	216.127	206.182	116.938	163.197	116.100	139.393	26.363	50.917	380.783	1.416.001
	12.	161.637	226.927	84.790	174.245	93.939	100.291	30.238	52.734	339.600	1.264.400

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je udio izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem razdoblju (2016, 2017, 2018. godine). Sukladno s navedenim, sve zemlje sa udjelom većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T28: BiH Uvoz po zemljama podrijetla												- u tisućama KM -
Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Ostale zemlje	Ukupno
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2023.		3.337.298	3.871.009	2.830.013	2.095.023	2.629.129	1.073.664	461.880	1.540.892	997.183	8.931.476	27.767.566
2024.		3.381.120	3.705.368	2.954.583	2.138.641	2.760.200	1.083.020	332.896	1.664.098	1.013.072	9.621.487	28.654.486
2024.	01.	235.898	254.048	174.957	121.494	154.854	78.031	38.674	117.268	65.532	665.593	1.906.350
	02.	312.875	310.714	234.181	147.844	210.472	88.949	52.792	140.597	89.576	772.446	2.360.446
	03.	310.111	357.125	235.063	151.283	243.587	100.653	40.267	159.162	86.178	860.707	2.544.135
	04.	280.832	301.999	242.456	154.740	214.918	93.656	33.368	150.795	87.422	920.571	2.480.756
	05.	287.150	355.655	225.204	172.190	225.874	89.506	23.469	149.932	84.627	777.361	2.390.969
	06.	262.692	328.471	256.238	173.597	239.065	91.283	15.979	123.862	85.325	792.447	2.368.959
	07.	308.230	346.422	275.450	196.264	260.473	103.058	17.462	148.569	82.286	825.632	2.563.846
	08.	260.472	280.113	265.052	206.290	229.269	77.338	18.132	143.867	86.120	766.965	2.333.618
	09.	284.433	292.053	253.285	187.337	230.647	94.542	14.284	144.308	82.956	779.381	2.363.226
	10.	283.450	311.370	274.230	224.018	257.069	97.637	21.383	139.420	90.698	856.133	2.555.410
	11.	279.101	288.543	253.389	190.713	243.580	86.572	24.091	117.095	90.829	794.336	2.368.247
	12.	275.876	278.855	265.077	212.873	250.392	81.796	32.995	129.223	81.525	809.914	2.418.524

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je udio uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem razdoblju (2016, 2017, 2018 .godine).

Sukladno s navedenim, sve zemlje sa udjelom većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T29: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM

Godina	Mjesec	EMU EUR 1	Hrvatska HRK 100	Češka R. CZK 1	Mađarska HUF 100	Japan JPY 100	Švicarska CHF 1	Turska TRY 1	V. Britanija GBP 1	SAD USD 1	Kina CNY 1	Srbija RSD 100
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2021.		1,955830	25,977234	0,076253	0,545671	1,506596	1,808910	0,191301	2,274685	1,653851	0,256382	1,663495
2022.		1,955830	25,957036	0,079629	0,501501	1,420249	1,948176	0,113256	2,294933	1,860152	0,276500	1,665037
2023.		1,955830		0,081507	0,512335	1,290900	2,013360	0,078526	2,248887	1,809093	0,255630	1,668038
2024.		1,955830		0,077871	0,495036	1,194513	2,053678	0,055106	2,310145	1,807525	0,251198	1,670415
2024.	01.	1,955830		0,079146	0,512190	1,227395	2,088796	0,059611	2,275517	1,791141	0,249960	1,668657
	02.	1,955830		0,077584	0,504683	1,212718	2,069872	0,058855	2,289035	1,810905	0,251794	1,669106
	03.	1,955830		0,077319	0,495381	1,202086	2,026543	0,056290	2,287037	1,800166	0,249899	1,668944
	04.	1,955830		0,077365	0,498140	1,186835	2,004962	0,056369	2,283729	1,822828	0,251827	1,669648
	05.	1,955830		0,078697	0,504799	1,161646	1,990265	0,056125	2,285357	1,810523	0,250292	1,669998
	06.	1,955830		0,078946	0,496246	1,151885	2,030938	0,055789	2,308890	1,816739	0,250480	1,670595
	07.	1,955830		0,077358	0,498324	1,140203	2,019980	0,054793	2,319048	1,803357	0,248299	1,670920
	08.	1,955830		0,077630	0,495281	1,212817	2,067970	0,052870	2,297743	1,779091	0,248565	1,671114
	09.	1,955830		0,077943	0,495499	1,228998	2,077805	0,051711	2,327334	1,760878	0,248828	1,671019
	10.	1,955830		0,077340	0,487160	1,200540	2,083459	0,052310	2,342680	1,791888	0,253036	1,671141
	11.	1,955830		0,077304	0,478282	1,196650	2,089344	0,053351	2,344783	1,837313	0,255172	1,671703
	12.	1,955830		0,077810	0,474688	1,213117	2,094876	0,053337	2,360008	1,865933	0,256316	1,672094

T30: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade

- u milijunima KM -

		Institucije BiH	FBiH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani prihodi za BiH	Institucije BiH	FBiH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani rashodi za BiH	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.		1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2018.		1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5
2019.		1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2
2020.		1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2
2021.		1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6
2022.		1.165,5	10.946,2	5.887,4	338,4	18.212,9	1.096,1	9.797,8	5.748,5	287,5	16.805,3	1.590,2	-182,7
2023.		1.506,6	12.228,9	6.439,4	369,8	20.308,7	1.345,9	11.691,7	6.089,3	318,4	19.209,3	1.699,9	-600,5
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6
	Q4	304,5	2.579,7	1.188,1	85,8	4.127,5	346,7	2.649,5	1.385,0	87,9	4.438,5	272,8	-583,8
2023.	Q1	304,7	2.508,4	1.237,5	76,3	4.072,6	293,1	2.214,2	1.165,9	60,3	3.679,1	33,1	360,3
	Q2	400,5	2.815,3	1.234,3	86,2	4.487,0	324,7	2.599,6	1.214,7	68,9	4.158,6	78,4	250,0
	Q3	388,7	2.778,6	1.335,3	97,9	4.529,3	355,9	2.713,6	1.289,9	69,6	4.357,9	98,9	72,6
	Q4	412,7	2.738,2	1.412,8	93,1	4.598,7	372,2	3.200,6	1.457,8	102,5	5.075,1	370,3	-846,7
2024.	Q1	374,1	2.765,0	1.416,4	87,6	4.567,4	351,7	2.559,7	1.313,5	83,4	4.232,7	20,2	314,5
	Q2	442,5	2.979,3	1.438,4	100,2	4.896,9	339,9	2.804,2	1.353,7	73,5	4.507,7	101,2	287,9
	Q3	384,0	3.099,4	1.478,5	106,3	4.992,8	373,0	3.011,5	1.426,2	90,0	4.825,4	117,9	49,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T31: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda

- u milijunima KM -

		Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.		7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.		7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.		8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.		7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2021.		8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9
2022.		9.898,8	6.482,5	1.831,6	18.212,9	4.546,5	3.256,5	259,4	747,7	6.503,1	1.492,1	16.805,3	1.590,2
2023.		10.767,8	7.410,9	2.130,0	20.308,7	5.187,2	3.468,4	394,7	884,0	7.883,1	1.391,9	19.209,3	1.699,9
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6
	Q4	2.185,5	1.773,1	168,9	4.127,5	1.056,7	754,5	38,6	266,7	1.743,3	578,7	4.438,5	272,8
2023.	Q1	2.106,4	1.712,4	253,8	4.072,6	1.078,9	586,8	98,9	45,7	1.722,6	146,3	3.679,1	33,1
	Q2	2.281,8	1.819,3	385,9	4.487,0	1.146,3	636,2	60,0	145,2	1.904,6	266,3	4.158,6	78,4
	Q3	2.384,7	1.867,2	277,4	4.529,3	1.101,3	646,6	115,6	150,3	1.929,2	414,8	4.357,9	98,9
	Q4	2.458,6	2.012,0	128,1	4.598,7	1.158,5	870,5	66,7	426,8	2.006,9	545,7	5.075,1	370,3
2024.	Q1	2.378,4	1.912,3	276,7	4.567,4	1.185,6	660,8	139,9	64,5	1.994,6	187,3	4.232,7	20,2
	Q2	2.556,0	1.989,3	351,6	4.896,9	1.229,9	708,7	51,2	141,4	2.063,6	312,9	4.507,7	101,2
	Q3	2.663,5	2.044,4	284,9	4.992,8	1.198,2	734,6	115,6	215,3	2.120,6	441,1	4.825,4	117,9

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T32: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača**- u milijunima KM -**

Godina	Austrija	Nizozemska	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	100,8	-1,1	182,0	36,0	84,9	-14,8	60,4	133,1	-21,0	56,3	207,0	823,5
2021.	104,7	-55,9	89,7	60,7	124,0	-94,6	75,6	98,7	211,0	148,9	420,5	1.183,3
2022.	211,4	158,7	7,2	60,1	229,0	-50,3	81,2	153,2	23,4	37,0	606,6	1.517,5
2023.	87,9	237,7	187,2	-34,5	204,9	376,3	173,3	355,6	-124,3	78,7	352,8	1.895,6
Sij - Ruj 2024.	178,8	105,5	252,5	15,7	240,2	58,0	193,4	110,8	-42,2	55,5	309,4	1.477,4

Napomena:

Izravna inozemna ulaganja (tijekovi i stanja) kompilirana su sukladno s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodologijski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

"n/a"u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri poduzeća s izravnim ulaganjem, te sukladno sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T33: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

- u milijunima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa, derivata nafte i nuklearnog goriva	Proizvodnja kemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motorkotača	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motorkotačima, popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	Pošta i telekomunikacije	Financijsko posredovanje, osim osiguranja i mirovinskih fondova	Poslovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	28,2	-1,8	1,5	39,1	18,8	-29,4	32,7	97,3	37,2	2,3	156,3	73,1	368,3	823,5
2021.	11,1	7,2	-52,2	17,0	5,5	102,6	41,0	119,9	176,0	11,0	12,1	103,3	628,8	1.183,3
2022.	61,1	13,3	-49,3	104,2	31,3	122,8	40,5	163,3	96,9	6,8	148,2	75,1	703,3	1.517,5
2023.	54,3	5,2	362,4	139,4	24,3	-118,0	92,4	151,5	120,9	288,9	304,3	13,9	456,1	1.895,6
Sij - Ruj 2024.	59,4	2,6	49,7	92,2	16,7	-44,3	38,7	132,6	218,9	50,0	388,7	-5,5	477,7	1.477,4

Napomena:

Tokove izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za razdoblje 2004-2012 možete naći na web stranici.

Izravna inozemna ulaganja (tijekovi i stanja) kompilirana su sukladno s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj. Detaljan metodologijski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

T34: Stanja izravnih ulaganja u BiH klasificirana po zemlji stranog ulagača

- u milijunima KM -

Zemlja	31.12.2021.			31.12.2022.			31.12.2023.		
	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno
Austrija	2.642,4	223,9	2.866,3	2.453,8	265,5	2.719,3	2.472,6	193,2	2.665,9
Belgija	12,0	5,9	17,9	11,9	5,5	17,5	26,9	5,6	32,5
Crna Gora	40,5	3,0	43,5	71,6	4,6	76,2	84,4	4,6	89,0
Češka	21,4	21,6	42,9	37,9	22,7	60,6	24,5	21,8	46,3
Danska	36,0	5,5	41,5	23,8	2,6	26,4	56,5	5,9	62,4
Francuska	15,9	4,9	20,8	19,6	8,4	28,0	19,1	8,5	27,6
Nizozemska	534,5	165,0	699,5	687,9	172,3	860,2	927,9	237,6	1.165,5
Hrvatska	2.506,6	151,2	2.657,9	2.378,8	160,8	2.539,5	2.670,2	133,8	2.803,9
Irska	-3,4	14,4	11,1	-5,9	14,6	8,6	1,6	14,6	16,2
Italija	663,7	122,1	785,9	723,9	113,2	837,1	672,7	112,9	785,6
Kanada	0,5	5,1	5,7	1,0	5,1	6,1	0,1	5,6	5,7
Kipar	153,0	6,8	159,8	169,5	9,7	179,2	211,8	14,9	226,7
Kuvajt	134,8	179,8	314,6	117,8	190,9	308,7	109,5	205,5	315,0
Lihtenštajn	5,9	6,0	11,9	6,2	4,2	10,3	8,0	2,0	10,1
Litvanija	2,0	0,0	2,0	0,2	0,0	0,2	1,4	0,0	1,3
Luksemburg	115,9	225,7	341,6	168,4	191,0	359,4	154,0	188,4	342,4
Mađarska	43,0	2,2	45,2	51,6	3,7	55,4	209,6	5,1	214,7
Malezija	9,3	29,1	38,3	7,9	29,1	36,9	6,9	29,1	35,9
Norveška	2,3	6,8	9,1	6,1	7,1	13,2	7,1	6,3	13,4
Njemačka	702,5	332,2	1.034,8	807,3	456,5	1.263,8	876,9	501,5	1.378,4
Poljska	33,8	42,6	76,4	50,5	53,0	103,4	62,2	21,5	83,7
Rusija	455,8	7,3	463,1	393,7	7,8	401,6	448,7	327,9	776,5
Saudijska Arabija	213,2	153,0	366,2	223,4	163,1	386,5	226,6	166,6	393,2
Slovačka	3,5	21,0	24,5	8,3	20,2	28,5	30,5	19,8	50,4
Slovenija	1.084,1	160,8	1.244,9	1.161,7	164,2	1.325,9	1.251,9	157,3	1.409,2
Srbija	2.014,8	290,1	2.304,9	2.147,8	334,5	2.482,2	2.392,0	287,8	2.679,8
Španija	28,8	1,7	30,5	35,3	5,3	40,6	34,1	6,8	40,9
Švicarska	554,6	77,9	632,5	593,3	77,7	671,0	461,6	77,5	539,1
Švedska	56,6	38,0	94,6	65,2	14,7	79,9	65,7	15,3	81,1
Turska	513,7	3,8	517,4	608,6	-45,5	563,1	674,9	-25,7	649,2
Ujedinjeni Arapski Emirati	170,3	338,4	508,7	134,0	350,3	484,3	118,5	372,8	491,3
Sjedinjene Američke Države	33,2	22,1	55,3	21,7	20,5	42,2	37,7	19,0	56,7
Velika Britanija	701,9	132,1	834,0	893,8	210,6	1.104,4	1.013,1	229,4	1.242,4
Ostale zemlje	361,5	189,0	550,5	397,0	273,4	670,4	386,9	298,2	685,1
Ukupno	13.864,7	2.988,9	16.853,6	14.473,4	3.317,1	17.790,6	15.746,2	3.670,9	19.417,1

T35: Nominalni i realni efektivni tečaj KM

Godina	Mjesec	Efektivni tečaj KM (2015=100)	
		NEER	REER
2015.		99,98	99,99
2016.		101,18	98,87
2017.		101,98	98,36
2018.		103,68	98,99
2019.		104,42	98,05
2020.		106,11	97,23
2021.		107,37	96,93
2022.		108,94	100,75
2023.		111,29	100,62
2024.		113,09	99,36
2024.	01.	112,53	100,54
	02.	112,86	100,65
	03.	113,14	100,54
	04.	112,98	99,87
	05.	113,06	99,43
	06.	113,00	98,64
	07.	113,18	98,43
	08.	113,43	98,96
	09.	113,58	99,02
	10.	113,39	98,67
	11.	113,03	98,78
	12.	112,93	98,81

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH

<http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=hr>

NAPOMENA UZ TABLICE 6, 7, 9, 13,14, 15, 16 I 17.

Revidirani podaci za razdoblje siječanj 2006. – studeni 2015. godine su bazirani na aktivnoj podbilanci banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključena pasivna podbilanca. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. ožujka 1992. godine, i ne odslikava aktuelno poslovanje banke, te će ovu podbilancu u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo financija FBiH sukladno sa Zakonom o početnoj bilanci banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri utjecala na smanjenje kredita javnim poduzecima u inozemnoj valuti, smanjenje inozemne pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punjoj“ bilanci, s uključenom pasivnom podbilancom, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

PUBLIKACIJE I WEB SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od svibnja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Tromjesečna publikacija koja obuhvaća podatke monetarne i financijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platne bilance Bosne i Hercegovine.
Godišnje izvješće	Publikacija koja sadrži izvješće o poslovanju CBBiH tijekom godine i financijsko izvješće, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu Bosne i Hercegovine i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvješće o financijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija koja sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u financijskom sustavu te procjenu otpornosti sustava na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB-STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBIH	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra iznimno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obvezu da obavješćuje javnost o svom radu, davanjem pravodobnih informacija, objavljivanjem izvješća, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za tisak. Web-stranica CBBiH postoji od 1998. godine. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH. Na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnja izvješća, mjesečna bilanca stanja, tromjesečni bilteni, izvješće o financijskoj stabilnosti, platna bilanca BiH, platni promet...) te popis svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci objavljuju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje tečajna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost. Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. CBBiH je radi povećanja transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podaci koji se inače objavljuju na web-stranici Banke (www.cbbh.ba) te dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni. Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.

IZDAVAČ:

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Priprema za tisak:

Štamparija Fojnica d.d.

Tisak:

Štamparija Fojnica d.d.

Publiciranje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača

